

ställning hafva Revisorerna låtit upprätta följande tablå:

Inkomster.			Utgifter.			
Räntevinst.	Annan inkomst.	Summa.	Förvaltningskostnader.	Pensionsutgifter.	Andra utgifter.	Summa.
664,947 ⁹³	19,663 ⁶³	1,370,507 ⁹⁵	68,967 ¹⁶	731,027 ⁶⁴	2,674 ³³	802,669 ¹³
724,177 ⁷²	²⁾ 406,591 ⁰⁹	4,711,294 ⁴⁵	76,425 ¹⁴	3,571,331 ⁸⁷	³⁾ 573,401 ²²	4,221,158 ²³
151,532 ¹⁶	⁴⁾ 13,043 ⁹⁶	990,787 ⁴²	35,768 ⁵¹	797,369 ³⁵	6,172 ⁷⁶	839,310 ⁶²
39,871 ⁰⁵	⁵⁾ 2,628 ⁷⁹	150,499 ⁸⁴	8,401 ⁹³	132,951 ⁶⁹	1,466 ³⁵	142,819 ⁹⁷
495,337 ³⁴	—	1,256,173 [—]	5,984 ²¹	1,250 188 ⁷⁹	—	1,256,173 [—]
467,939 ⁹⁹	⁶⁾ 458,753 ⁰⁷	1,375,616 ¹⁶	10,729 ⁵⁶	399,043 ²⁴	—	409,772 ⁸⁰
235,428 ⁰⁶	14,232 ⁷²	554,393 ¹⁵	13,268 ⁸¹	207,469 ⁵⁹	16,362 ⁴²	237,100 ⁸²
62,876 ⁵⁵	15,452 ⁵⁵	165,395 ⁹⁶	—	39,025 ¹⁶	—	39,025 ¹⁶
206,392 ⁶⁷	10,390 ⁶⁹	434,281 ³⁶	5,590 ³⁸	200,683 ⁵⁶	—	206,273 ⁹⁴
838,822 ⁶⁵	⁷⁾ 9,424 ⁴⁵	2,360,577 ⁵⁸	28,315 ⁸⁰	1,151,831 ⁹⁹	—	1,180,147 ⁷⁹
330,710 ⁸²	40 [—]	688,142 ⁹⁹	4,379 ⁵⁰	211,871 ²⁴	—	216,250 ⁷⁴
24,836 ⁶⁹	137,704 ⁶¹	363,719 ³⁰	7,934 ⁰⁵	130,107 ⁸⁵	137,704 ⁶¹	275,746 ⁵¹
606,148 ³⁸	⁸⁾ 99,452 ⁹⁴	879,724 ⁸⁰	26,315 ²⁵	580,064 ¹⁵	2,990 ⁶⁶	609,370 ⁰⁶
6,047 ⁷⁰	—	34,932 ⁸⁰	3,440 ⁷⁵	—	—	3,440 ⁷⁵
8,389 ⁴⁰	—	95,180 ²⁵	8,569 ⁹⁵	666 ⁴²	2,668 ⁴⁵	11,904 ⁸²
1,156 ⁵⁰	—	29,965 ⁰⁸	3,139 ⁷⁸	19,565 [—]	—	22,704 ⁷⁸

hyresmedel.

20 öre återbetalningar till afgångna delägare.

jordstycken.

pupillkassa samt 3,600 kronor förvaltningsbidrag från folkskollärarnas änke- och pupillkassa.

55,373 kronor 28 öre inkomst enligt reglementets § 9 m. 3 och 3,571 kronor 20 öre afgifter enligt reglementets § 11.

Förestående olika inkomstposter, jämförda med hvarandra, samt

Civilstatens änke- och pupillkassa	
Arméns pensionskassa	
Flottans pensionskassa	
Handelsflottans pensionsanstalt	
Statens järnvägstrafiks pensionsinrättningar:	
Pensionsinrättningen	
Änke- och pupillkassan	
Telegrafverkets pensionsinrättningar:	
Pensionsinrättningen	
Änke- och pupillkassan	
Elementarlärarnas änke- och pupillkassa	
Folkskollärarnas pensionsinrättningar:	
Pensionsinrättningen	
Änke- och pupillkassan	
Småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt	
Prästerskapets änke- och pupillkassa	
Lasarettsläkarnas pensionskassa	
Barnmorskornas pensionsanstalt	
Döfstumlärarnas pensionsanstalt	

En jämförelse mellan årets inkomster och utgifter visar följande procenttal:

Civilstatens änke- och pupillkassa	
Arméns pensionskassa	
Flottans pensionskassa	
Handelsflottans pensionsanstalt	
Statens järnvägstrafiks pensionsinrättningar:	
Pensionsinrättningen	
Änke- och pupillkassan	
Telegrafverkets pensionsinrättningar:	
Pensionsinrättningen	
Änke- och pupillkassan	
Elementarlärarnas änke- och pupillkassa	
Folkskollärarnas pensionsinrättningar:	
Pensionsinrättningen	
Änke- och pupillkassan	
Småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt	
Prästerskapets änke- och pupillkassa	
Lasarettsläkarnas pensionskassa	
Barnmorskornas pensionsanstalt	
Döfstumlärarnas pensionsanstalt	

utgiftsposterna, sinsemellan jämförda, visa följande procenttal:

Procent af inkomst:					Procent af utgift:			
Statsbidrag.	Delägarnes tillskott.	Räntevinst.	Annan inkomst.	Summa.	Forvaltningskostnad.	Pensionsutgifter.	Andra utgifter.	Summa.
2,6	47,5	48,5	1,4	100	8,6	91,1	0,3	100
62,5	13,5	15,4	8,6	100	1,8	84,6	13,6	100
62,2	21,2	15,3	1,3	100	4,3	95,0	0,7	100
71,8	—	26,5	1,7	100	5,9	93,1	1,0	100
23,5	37,1	39,4	—	100	0,5	99,5	—	100
—	32,6	34,0	33,4	100	2,6	97,4	—	100
36,1	18,8	42,5	2,6	100	5,6	87,5	6,9	100
16,9	35,7	38,0	9,4	100	—	100	—	100
26,0	24,0	47,6	2,4	100	2,7	97,3	—	100
30,7	33,4	35,5	0,4	100	2,4	97,6	—	100
10,4	41,5	48,0	0,1	100	2,1	97,9	—	100
0,1	55,3	6,8	37,8	100	2,9	47,2	49,9	100
—	19,8	68,9	11,3	100	4,3	95,2	0,5	100
—	82,7	17,3	—	100	100	—	—	100
35,5	55,7	8,8	—	100	72,0	5,6	22,4	100
—	96,2	3,8	—	100	13,8	86,2	—	100

59

90

85

95

100

30

43

24

48

50

31

76

69

10

13

76

Följande sammandrag öfver pensionskassornas ställning under åren

	Nettobehållning vid slutet af		Öfverskott.				
	1904.	1909.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.
Civilstatens änke- och pupillkassa:							
Änke- och pupillkassan	—	15,354,384	—	—	—	14,786,546	567,839
Allmänna änke- och pupillfonden	300,344	—	41,129	44,631	47,827	—	—
Enskilda änke- och pupillfonden	286,185	—	—	—	—	—	—
Tjänstemannafonden	12,658,918	—	319,773	339,364	321,517	—	—
Arméns pensionskassa	12,314,104	15,081,584	361,193	626,889	727,876	561,384	490,136
Flottans pensionskassa	2,611,885	3,225,542	101,160	106,723	115,599	138,697	151,477
Handelsflottans pensionsanstalt	903,318	971,167	5,902	8,894	35,741	9,632	7,680
Statens järnvägstrafiks pensionsinrättningar:							
Pensionsinrättningen	9,990,459	10,422,553	185,993	186,059	60,043	—	—
Änke- och pupillkassan	11,335,648	15,679,970	823,908	778,799	849,601	926,171	965,843
Telegrafverkets pensionsinrättningar:							
Pensionsinrättningen	3,559,645	5,233,306	184,518	189,325	630,450	351,876	317,292
Änke- och pupillkassan	850,644	1,314,296	51,910	53,747	139,103	92,500	126,371
Elementarlärarnas änke- och pupillkassa	4,022,166	4,958,230	163,457	169,349	177,751	197,500	228,007
Folkskollärarnas pensionsinrättningar:							
Pensionsinrättningen	15,228,196	20,716,824	867,963	907,956	1,292,572	1,239,707	1,180,430
Änke- och pupillkassan	5,967,941	8,106,658	360,769	383,448	466,827	455,781	471,892
Småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt	—	711,027	—	23,897	26,740	20,136	87,973
Prästerskapets änke- och pupillkassa *)	11,439,144	12,719,352	231,991	239,632	281,230	257,000	270,355
Lasarettsläkarnas pensionskassa	—	159,910	—	26,495	39,426	33,120	31,492
Barnmorskornas pensionsanstalt	—	228,332	—	32,107	47,415	55,555	83,275
Döfstumlärarnas pensionsanstalt	—	28,386	—	6,605	4,149	10,371	7,260
Summa	91,468,597	114,911,521	3,699,666	4,123,920	5,263,867	19,135,976	4,987,322

*) Räkenskapsåret = 1 maj--30 april.

1904—1909 hafva Revisorerne låtit upprätta och få här meddela:

Statsbidrag.					Delägarnas bidrag.				
1905.	1906.	1907.	1908.	1909.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.
—	—	—	35,000	35,000	—	—	—	506,521	650,896
45,000	45,000	45,000	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	305,000	310,691	307,488	—	—
74,271	74,271	74,271	—	—	89,884	90,372	90,076	—	—
2,510,780	2,673,537	2,913,904	2,942,194	2,942,903	490,793	662,217	605,303	622,744	637,622
569,909	606,465	588,375	590,547	616,662	179,099	188,067	192,079	204,956	209,549
98,000	101,000	105,000	106,000	108,000	—	—	—	—	—
314,639	367,342	261,924	204,920	294,807	380,027	395,145	416,832	450,399	466,029
—	—	—	—	—	368,505	390,968	417,550	449,600	448,923
214,114	220,692	240,833	237,345	200,338	73,627	74,254	80,742	96,580	104,394
8,000	8,000	8,000	8,000	28,000	31,482	32,062	31,683	57,017	59,067
82,531	87,763	90,258	95,258	113,092	86,656	91,357	95,866	101,883	104,406
622,773	622,973	672,946	707,911	724,652	385,102	398,947	748,637	786,877	787,679
63,500	66,855	66,855	71,497	71,497	182,104	188,701	254,809	269,008	285,895
—	—	—	—	100	—	111,090	106,103	110,610	201,078
—	—	—	—	—	167,054	166,037	171,249	167,946	174,123
—	—	—	—	—	—	27,781	38,517	30,969	28,885
—	17,370	32,719	30,887	33,812	—	22,108	24,958	28,086	52,979
—	—	—	—	—	—	11,966	12,495	24,640	28,809
4,603,517	4,891,268	5,100,085	5,029,559	5,168,863	2,739,333	3,161,763	3,594,437	3,907,836	4,240,334

Revisorerna, som jämlikt 16 § i gällande instruktion hafva att uppgöra jämförelsetabell uppförda anslagen och de verkliga utgifterna för samma tid, utvisande överskott eller brist på rättade kapitalkonto till rikshufvudboken för år 1909 grundade tabell.

	D e b i t e -				
	Enligt riksstaten påräknade.	Afkortade.		Särskilda utgiftsanslag godtgöras.	
Statsverkets inkomster och tillgångar:					
Ordinarie inkomster	35,095,000	—	529,363	90	1,216,021 48
Bevillningar	161,450,000	—	514,441	61	4,067,583 29
Utgiftsanslagen enskildt tillhörande uppbördsmedel:					
Ordinarie staten	—	—	—	—	7,809,262 02
Extra ordinarie staten	—	—	—	—	644,433 76
Afsättning till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande	—	—	—	—	310 20
Utdelning å statens aktier i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag	1,000,000	—	—	—	—
Af riksbankens vinst för år 1907	8,675,000	—	—	—	—
Summa	206,220,000	—	1,043,805	51	13,737,610 75

	T i l l -				
	Reservation från år 1908.	Anslag anvisade på 1909 års riksstat.	Omföring från		
			diverse fonder.	anslag inom fonden.	
Riksstatsutgifter:					
Ordinarie staten	19,043,856	20	159,467,466	—	1,990 — 230,830 13
Extra ordinarie staten	26,330,907	16	36,766,134	—	— — 17,556 42
Afsättning till arbetarförsäkringsfonden	—	—	1,400,000	—	— — —
Afsättning till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande	34,229	38	500,000	—	— — —
Anslag till riksgäldskontoret:					
Riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m., räntor och afbetalningar å statsskulden etc.	—	—	18,798,400	—	— — —
Utom riksstaten anvisade belopp:					
Till uppförande af nya byggnader för armén	4,000,000	—	—	1,750,000	— — —
För åtgärder till förekommande af skogshärjning af insekten »nunnan»	13,353	22	—	—	— — —
Till inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark	505,000	—	—	—	— — —
„ anläggning af hamn med lastbrygga vid Grankullaviken	20,478	63	—	—	— — —
Summa	49,947,824	59	216,932,000	—	1,751,990 — 248,386 55
Afgå besparingar och omföringar emellan anslag	—	—	—	—	— — 248,386 55
Återstår	49,947,824	59	216,932,000	—	1,751,990 — — —

mellan statsinkomsternas beräknade och inflyttna belopp under revisionsåret samt emellan de i stat hvarje titel och på det hela, få i sådant afseende afgifva följande, på det af statskontoret upp-

r a d e.		K r e d i t e r a d e.								
Öfverskott tillkommande fonden för reserverade medel.	Restantier och proprietalanser den 31 dec. 1909.	Summa.	Restantier och proprietalanser den 1 jan. 1909.	Enligt räkenskaper utgörande.	Omföring från diverse fonder.	Särskilda utgiftsanslag godtgöra.	Brister att ersättas af fonden för reserverade medel.			
1,528,271 ⁵⁵	472,205 ³¹	38,840,862 ²⁴	459,698 ¹⁷	28,803,872 ⁹¹	6,503,800 [—]	—	3,073,491 ¹⁶			
3,176,724 ⁹⁴	3,480,706 ⁸¹	172,689,456 ⁶⁵	1,829,696 ⁰⁹	163,512,951 ⁰²	—	1,049,000 ⁴⁰	6,297,809 ¹⁴			
—	—	7,809,262 ⁰²	—	7,809,262 ⁰²	—	—	—			
—	—	644,433 ⁷⁶	—	644,433 ⁷⁶	—	—	—			
—	—	310 ²⁰	—	310 ²⁰	—	—	—			
38,027 ¹⁵	—	1,038,027 ¹⁵	—	1,038,027 ¹⁵	—	—	—			
—	—	8,675,000 [—]	—	8,675,000 [—]	—	—	—			
4,743,023 ⁶⁴	3,952,912 ¹²	229,697,352 ⁰²	2,289,394 ²⁶	210,483,857 ⁰⁶	6,503,800 [—]	1,049,000 ⁴⁰	9,371,300 ³⁰			

g å n g.			D i s p o s i t i o n.							
Statsverkets inkomster godtgöra.	Brist i statsregleringen.	Utgiftsanslagen enskildt tillhörande uppborädsmedel.	Summa.	Utgifter.	Omföring till		Statsverkets inkomster påföras.	Besparing i statsregleringen.	Reservation till år 1910.	
					diverse fonder.	anslag inom fonden.				
1,965,764 ²²	4,979,050 ¹⁷	7,809,262 ⁰²	193,498,218 ⁷⁴	170,489,841 ³⁸	1,016,680 ⁸⁶	17,556 ⁴²	1,049,000 ⁴⁰	2,078,208 ⁸⁶	18,846,930 ⁸²	
3,317,840 ⁵⁵	263,093 ³⁵	644,433 ⁷⁶	67,339,965 ²⁴	35,335,842 ⁸¹	3,047,200 [—]	230,830 ¹³	—	465,464 ⁴⁶	28,260,627 ⁸⁴	
—	—	—	1,400,000 [—]	—	1,400,000 [—]	—	—	—	—	
—	—	310 ²⁰	534,539 ⁵⁸	534,539 ⁵⁸	—	—	—	—	—	
—	1,040,880 ¹³	—	19,839,280 ¹³	—	19,839,280 ¹³	—	—	—	—	
—	—	—	5,750,000 [—]	—	—	—	—	—	5,750,000 [—]	
—	—	—	13,353 ²²	—	—	—	—	—	13,353 ²²	
—	—	—	505,000 [—]	446,330 ⁵²	—	—	—	—	58,669 ⁴⁸	
—	—	—	20,478 ⁶³	—	—	—	—	—	20,478 ⁶³	
5,283,604 ⁷⁷	6,283,023 ⁶⁵	8,454,005 ⁹⁸	288,900,835 ⁵⁴	206,806,554 ²⁹	25,303,160 ⁹⁹	248,386 ⁵⁵	1,049,000 ⁴⁰	2,543,673 ³²	52,950,059 ⁹⁹	
—	2,543,673 ³²	—	2,792,059 ⁸⁷	—	—	248,386 ⁵⁵	—	2,543,673 ³²	—	
5,283,604 ⁷⁷	3,739,350 ³³	8,454,005 ⁹⁸	286,108,775 ⁶⁷	206,806,554 ²⁹	25,303,160 ⁹⁹	—	1,049,000 ⁴⁰	—	52,950,059 ⁹⁹	

Revisorerna få här nedan meddela följande uppgift å totalkostnaderna för de kom- och dels vid årets

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
A. Kommittéer, hvilkas utgifter under revisionsåret reglerats.	
<i>1:o. Justitiedepartementet.</i>	
1901 $\frac{1}{4}$	Kommittén för revision af strafflagen för krigsmakten samt förordningen om krigsdomstolar och rättegången därstädes (betänk. afg. d. $\frac{3}{4}$ 1905)
1905 $\frac{6}{10}$	Dito för utarbetande af förslag till omorganisation af stiftstyrelse (betänk. afg. d. $\frac{29}{1}$ 1907).....
1906 $\frac{22}{6}$	Kommittéer för biträde inom justitiedepartementet för rösträttsfrågans lösning (uppdraget afsl. 1907)
<i>2:o. Landtförsvarsdepartementet.</i>	
1905 $\frac{20}{1}$	Sakkunniga för verkställande af utredning rörande tillgångarna i musikkassorna vid armén (uppdraget fullgjordt 1908)
1905 $\frac{3}{2}$	Kommittén för utarbetande af förslag till ändringar i organisationen af arméns centrala förvaltningsmyndighet m. m. (betänk. afg. d. $\frac{28}{5}$ 1906).....
1906 $\frac{20}{4}$	Sakkunniga för undersökning i fråga om det för Vaxholms grenadjärregemente uppförda kasernetablissemang (betänk. afg. d. $\frac{7}{2}$ 1907).....
1906 $\frac{25}{5}$	Dito för granskning af förslag såväl till reglemente för järnvägarnas användning för militära ändamål i krig och fred som rörande transportplaner (betänk. afg. d. $\frac{7}{5}$ 1907)
1906 $\frac{20}{7}$	Fem kommissioner för verkställande af utredning och afgifvande af förslag rörande de lämpligaste förläggningssorterna för vissa regementen (yttranden afg. år 1906)
1906 $\frac{4}{8}$	Kommittén för utarbetande af förslag i fråga om handhafvandet af byggnadsarbeten för armén m. m. (betänk. afg. d. $\frac{7}{2}$ 1907)
1906 $\frac{7}{12}$	Sakkunniga för att granska och afgifva yttrande öfver de inom fortifikationen utarbetade förslagsritningar till kasernetablissemang för ett infanteriregemente (betänk. afg. d. $\frac{15}{3}$ 1907).....
1908 $\frac{10}{7}$	Dito för slutligt bearbetande af föreliggande förslag till exercisreglementen för träng- och sjukvårdstrupperna samt till körinstruktion för trängtrupperna (uppdraget fullgjordt 1909)
Transport	

mittéer eller liknande beredningar, hvilkas utgifter dels under revisionsåret reglerats slut icke voro reglerade.

Utbetaladt			Ersättning		Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.	
61,110 28	— —	61,110 28	1,531 79	59,578 49	— —
11,109 51	— —	11,109 51	— —	11,109 51	— —
8,176 16	— —	8,176 16	— —	8,176 16	— —
25,879 24	— —	25,879 24	14,073 93	11,805 31	— —
18,224 92	— —	18,224 92	— —	18,224 92	— —
15,199 83	— —	15,199 83	— —	15,199 83	— —
4,487 30	— —	4,487 30	— —	4,487 30	— —
22,073 11	— —	22,073 11	— —	22,073 11	— —
9,535 16	— —	9,535 16	— —	9,535 16	— —
1,864 55	— —	1,864 55	— —	1,864 55	— —
— —	310 —	310 —	310 —	— —	— —
177,660 06	310 —	177,970 06	15,915 72	162,054 34	— —

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1908 28/9	Sakkunniga för verkställande af granskning af uppgjortt förslag i fråga om åtgärder för de värnpliktigas inkvartering å vederbörande mötesplatser vid de regementen, som för nästa års vapenöfningar ej erhållit kasernetablissemang (betänk. afg. d. 17/10 1908)
1908 11/12	Dito för bedömande af en byggnadsfråga (uppdraget fullgjort 1909)
<i>3:o. Sjöförsvarsdepartementet.</i>	
1905 3/11	Kommittén för omarbetande af reglementet för flottans pensionskassa i vissa afseenden (betänk. afg. d. 2/5 1907 och d. 18/4 1908)
1906 31/8	Sakkunniga för utredning rörande flottans stations i Stockholm förflyttning till Elfvik (betänk. afg. d. 8/11 1906)
1906 28/9	Dito för utredning om behovet af förändringar i sjökrigsskolans nuvarande organisation (betänk. afg. d. 19/3 och 2/5 1908)
1906 7/12	Dito för utredning rörande åtgärder för stärkande af rikets fasta försvar åtsjösidan m. m. (betänk. afg. d. 23/5 1908)
1907 28/9	Kommissionen för granskning af förslag rörande ändringar i värnpliktslagen m. m. (betänk. afg. d. 4/5 1908)
1908 1/5	Dito för utredning rörande frågan om utsträckt öfningstid för värnpliktiga vid flottan (betänk. afg. d. 5/10 1908)
<i>4:o. Civilepartementet.</i>	
1902 23/11	Kommissionen för granskning af gällande bestämmelser angående vård och försäljning af arsenik samt andra giftiga ämnen och varor (betänk. afg. d. 20/2 1906)
1906 13/1	Kommittén för afgifvande af yttrande och förslag till reglering af löneförhållandena vid järnvägsstyrelsen och järnvägsstaten i öfrigt (betänk. afg. d. 18/2 1907)
1906 4/8	Dito för afgifvande af yttrande och förslag beträffande förändrad organisation af järnvägsstyrelsen och därunder lydande förvaltningar (betänk. afg. d. 4/3 1907)
<i>5:o. Finansdepartementet.</i>	
1902 31/10	Kommitterade för afgifvande af förslag rörande beskattningen af hvitbetsocker-tillverkningen (betänk. afg. d. 17/5 1904)
1903 1/5	Dito för verkställande af utredning m. m. i anledning af beslutade tullförhöjningar i främmande länder (betänk. afg. d. 22/3 samt d. 31/3 och 11/7 1905) ...
	Transport

Utbetaladt			Ersättning		Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.	
177,660 ⁰⁶	310 [—]	177,970 ⁰⁶	15,915 ⁷²	162,054 ³⁴	—
762 [—]	— [—]	762 [—]	762 [—]	— [—]	—
— [—]	567 ⁶²	567 ⁶²	567 ⁶²	— [—]	—
8,337 ⁵²	— [—]	8,337 ⁵²	8,337 ⁵²	— [—]	—
3,842 ⁹¹	56 ³⁷	3,899 ²⁸	3,899 ²⁸	— [—]	—
18,280 ¹¹	— [—]	18,280 ¹¹	18,280 ¹¹	— [—]	—
61,183 ⁰⁶	4,348 [—]	65,531 ⁰⁶	65,531 ⁰⁶	— [—]	—
3,455 [—]	— [—]	3,455 [—]	3,455 [—]	— [—]	—
4,533 ⁶⁰	— [—]	4,533 ⁶⁰	4,533 ⁶⁰	— [—]	—
12,535 ⁷⁹	— [—]	12,535 ⁷⁹	— [—]	12,535 ⁷⁹	—
47,090 ³⁵	— [—]	47,090 ³⁵	— [—]	47,090 ³⁵	—
8,732 ⁰⁸	— [—]	8,732 ⁰⁸	— [—]	8,732 ⁰⁸	—
27,885 ⁰⁶	— [—]	27,885 ⁰⁶	— [—]	27,885 ⁰⁶	—
41,968 ⁷⁵	— [—]	41,968 ⁷⁵	— [—]	41,968 ⁷⁵	—
416,266 ²⁹	5,281 ⁹⁹	421,548 ²⁸	121,281 ⁹¹	300,266 ³⁷	—

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
1905 ²⁰ / ₁₀	<p style="text-align: right;">Transport</p> Sakkunniga för utarbetande af förslag till nytt tjänstgöringsreglemente för tullverket (betänk. afg. d. ¹³ / ₁ 1909)
	<i>6:o. Ecklesiastikdepartementet.</i>
1906 ²¹ / ₆	Sakkunniga för biträde vid utarbetande af ny plan och nya tabellformulär för ecklesiastikdepartementets statistik angående folkundervisningen (betänk. afg. d. ²⁹ / ₇ 1907)
	<i>7:o. Jordbruksdepartementet.</i>
1904 ¹¹ / ₄	Sakkunniga vid behandling af fråga om byggande och underhåll af utfarts- och byvägar (uppdraget fullgjordt 1906)
1906 ²⁸ / ₉	Dito för biträde vid handläggning af fråga om åtgärder till befrämjande af egnahemslånerörelsens utveckling (betänk. afg. d. ³ / ₁₁ 1906)
1907 ¹⁵ / ₃	Biträde vid verkställande af utredning och afgifvande af förslag i fråga om upplåtelse af odlingslägenheter å kronomark i norra delen af riket (betänk. afg. ²⁴ / ₁₁ 1908)
1907 ¹⁷ / ₅	Dito vid uppgörande af förslag till vissa ändringar i gällande villkor för erhållande af understöd från de af Riksdagen anvisade anslag till frostminskningsföretag (betänk. afg. d. ²³ / ₇ 1907)
	Säger
	B. Kommittéer, hvilkas utgifter vid revisionsårets slut icke voro reglerade.
	<i>1:o. Justitiedepartementet.</i>
1905 ²⁷ / ₁	Kommittén för verkställande af revision af lagen om aktiebolag (betänk. afg. d. ⁵ / ₂ 1908)
1906 ¹³ / ₁	Dito för utarbetande af förslag till ny lagstiftning angående jordägares rätt till vattnet på hans grund m. m.
1906 ¹³ / ₇	Dito för utarbetande af förslag till ny lagstiftning angående jords torrläggning m. m.
1906 ⁵ / ₁₀	Dito för revision af skiftesstadgan
1907 ²¹ / ₆	Dito för dito af gällande konkurslagstiftning
1907 ²⁰ / ₉	Kommitterade för upprättande af förslag till åtgärder för beredande af lättnader i Riksdagens arbete (betänk. afg. d. ²³ / ₁₂ 1907)
1907 ¹ / ₁₁	Prästtillsättningskommitterade
	Transport

Utbetaladt			Ersättning		Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.	
416,266 29	5,281 99	421,548 28	121,281 91	300,266 37	— —
24,254 02	8,937 03	33,191 05	33,191 05	— —	— —
1,224 70	— —	1,224 70	— —	1,224 70	— —
1,115 97	— —	1,115 97	— —	1,115 97	— —
619 60	— —	619 60	— —	619 60	— —
325 50	— —	325 50	— —	325 50	— —
619 91	— —	619 91	— —	619 91	— —
444,425 99	14,219 02	458,645 01	154,472 96	304,172 05	— —
55,082 69	— —	55,082 69	— —	41,269 96	13,812 73
34,233 66	9,306 52	43,540 18	— —	21,250 79	22,289 39
50,610 46	18,424 09	69,034 55	— —	15,470 41	53,564 14
35,919 19	18,703 32	54,622 51	— —	11,918 —	42,704 51
17,259 80	26,441 57	43,701 37	— —	1,368 50	42,332 87
4,663 54	— —	4,663 54	— —	1,010 —	3,653 54
4,663 79	— —	4,663 79	— —	— —	4,663 79
202,433 13	72,875 50	275,308 63	— —	92,287 66	183,020 97

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1908 ²⁰ / ₃	Kommittén för revision af expropriationslagstiftningen
1908 ¹⁵ / ₅	Dito för utarbetande af föreskrifter angående registerföring öfver fastigheter i stad m. m.
1908 ¹¹ / ₁₂	Departementalkommittén
1909 ¹¹ / ₉	Sakkunniga för revision af tryckfrihetsförordningen
<i>2:o. Utrikesdepartementet.</i>	
1907 ¹ / ₆ , ¹⁴ / ₆ , ²⁸ / ₁₀	För utarbetande af en ny konsulatförordning m. m.
<i>3:o. Landtförsvarsdepartementet.</i>	
1906 ¹⁹ / ₁	Sakkunniga ur armén och flottan för omarbetning af gällande förordning angående inskrifning och redovisning af värnpliktiga (betänk. afg. d. ²⁹ / ₁ och ³¹ / ₁ 1907)
1907 ¹⁵ / ₂	Kommissionen för utredning af vissa frågor om volontär- och underbefälsrekryteringen vid armén m. m. (betänk. afg. d. ³¹ / ₅ 1907 och d. ¹⁵ / ₇ 1908)
1907 ¹⁵ / ₂	Sakkunniga för verkställande af utredning och utarbetande af förslag till regementspastorsinstitutionens omorganisation (betänk. afg. d. ¹⁵ / ₄ 1908 och d. ²⁰ / ₉ 1909)
1907 ¹⁹ / ₄ o. ⁴ / ₁₀	Dito för utarbetande af förslag till bestämmelser för mobiliseringen af härens och flottans sjukvårdsväsende i hemorten (uppdraget fullgjordt 1909)
1907 ³¹ / ₅	Sakkunniga för verkställande af utredning i fråga om uppkommen brist i extra anslag till nya byggnader för armén m. m. (betänk. afg. d. ⁶ / ₁₂ 1907)
1907 ¹² / ₇	Dito för verkställande af utredning och utarbetande af förslag i fråga om försäkring af värnpliktiga under deras öfningar i fredstid (betänk. afg. d. ¹⁷ / ₁₂ 1907)
1907 ⁶ / ₉	Sakkunniga för granskning af åtskilliga förslag rörande arméns organisation (slutbetänk. afg. d. ¹⁹ / ₆ 1908)
1907 ²⁸ / ₉	Kommittén för granskning af förslag rörande försvarsväsendets stärkande m. m.
1907 ⁸ / ₁₁	Sakkunniga för verkställande af utredning och upprättande af förslag till förbättrad pensionering af indelt manskap vid armén och flottan (betänk. afg. d. ¹² / ₆ 1908)
1907 ¹⁵ / ₁₁	Dito för utredning i fråga om fältläkarkårens omorganisation (betänk. afg. d. ³⁰ / ₇ 1908)
1907 ¹³ / ₁₂	Dito för granskning af uppgjorda förslag till skjutinstruktion för trupper, beväpnade med 6,5 mm. gevär m. m. (betänk. afg. d. ¹² / ₃ 1908)
1908 ³¹ / ₁	Dito för utarbetande af förslag till nya lokaler för krigshögskolan m. m.
1908 ¹⁴ / ₂	Dito för biträde vid utarbetande af en allmän krigssjukvårdsplan
	Transport

Utbetaladt			Ersättning				Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.		beviljad af Riksdagen.		
202,433 ¹³	72,875 ⁵⁰	275,308 ⁶³	—	—	92,287 ⁶⁶	183,020 ⁹⁷	
8,660 ⁴⁴	7,693 ⁴⁰	16,353 ⁸⁴	—	—	—	16,353 ⁸⁴	
4,451 [—]	6,735 [—]	11,186 [—]	—	—	—	11,186 [—]	
—	18,424 ⁷⁰	18,424 ⁷⁰	—	—	—	18,424 ⁷⁰	
—	500 [—]	500 [—]	—	—	—	500 [—]	
28,154 ⁵³	—	28,154 ⁵³	—	—	10,802 ³²	17,352 ²¹	
9,480 ⁸⁰	43 ⁵³	9,524 ³³	—	—	9,320 ⁸⁰	203 ⁵³	
4,215 ⁸⁸	—	4,215 ⁸⁸	—	—	2,729 ⁴⁵	1,486 ⁴³	
6,532 ³⁴	1,071 ⁹⁰	7,604 ²⁴	—	—	—	7,604 ²⁴	
3,200 [—]	6,344 ⁴⁹	9,544 ⁴⁹	—	—	—	9,544 ⁴⁹	
4,929 ⁷⁰	—	4,929 ⁷⁰	—	—	—	4,929 ⁷⁰	
1,866 ³⁷	—	1,866 ³⁷	—	—	—	1,866 ³⁷	
30,842 ⁴⁰	—	30,842 ⁴⁰	—	—	—	30,842 ⁴⁰	
41,111 ⁹⁹	42,990 ³²	84,102 ³¹	—	—	—	84,102 ³¹	
2,273 ²⁵	—	2,273 ²⁵	—	—	—	2,273 ²⁵	
4,532 ²⁰	370 ⁵⁶	4,902 ⁷⁶	—	—	—	4,902 ⁷⁶	
6,225 ⁰⁹	—	6,225 ⁰⁹	—	—	—	6,225 ⁰⁹	
2,000 [—]	—	2,000 [—]	—	—	—	2,000 [—]	
1,206 ¹⁴	—	1,206 ¹⁴	—	—	—	1,206 ¹⁴	
362,115 ²⁶	157,049 ⁴⁰	519,164 ⁶⁶	—	—	115,140 ²³	404,024 ⁴³	

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1908 ²¹ / ₂	Sakkunniga för utredning af frågan rörande förtidspensionering af officerare och underofficerare vid armén (betänk. afg. d. ¹⁸ / ₆ 1908)
1908 ²⁸ / ₂	Dito för utredning rörande kontroll m. m. af civila personer inom det militära området (betänk. afg. d. ¹⁰ / ₁₂ 1908)
1908 ¹³ / ₃	Dito för afgifvande af yttrande öfver förslag och ritningar till kasernetablissemang för ett fältinfanteriregemente m. m.
1908 ¹² / ₆	Dito för planläggandet och ledandet af försök med uniformer af äldre och nyare modeller
1908 ¹⁰ / ₇	Dito för utredning angående inlösen till statsverket af officerares och underofficerares enskilda byggnader å en del mötesplatser m. m.
1908 ¹⁰ / ₇	Dito för biträde vid omarbetande af utbildningsinstruktionerna för armén
1908 ³¹ / ₇	Dito för afgifvande af yttranden rörande vissa byggnadsarbeten
1908 ² / ₁₀	Dito för verkställande af utredning, huruvida ej befrielse eller lindring i fråga om värnpliktens fullgörande i fredstid kunde beredas från främmande land till Sverige återinflyttade svenskfödda män (betänk. afg. d. ²⁶ / ₁₁ 1908 och ¹ / ₂ 1909)
1908 ¹⁶ / ₁₀	Dito för utredning m. m. rörande förvaltningen af landförsvaret underlydande egendomar (uppdraget fullgj. d. ²³ / ₆ 1909)
1908 ¹⁶ / ₁₀	Dito för utarbetande af förslag till bestämmelser i fråga om efterlysning af uteblifna värnpliktiga m. m. (betänk. afg. d. ²⁵ / ₈ 1909)
1908 ²³ / ₁₀	Dito för biträde med verkställande af utredning i fråga om erforderlig ändring af punkt 9 i grunderna för armébefällets pensionering
1908 ²⁰ / ₁₁	Kommittén för afgifvande af slutligt förslag i fråga om förtidspensionering af officerare och underofficerare (betänk. afg. d. ³ / ₃ 1909)
1908 ²⁰ / ₁₁	Sakkunniga för afgifvande af förslag till ny förläggningsort för infanteriskjutskolan
1908 ²⁷ / ₁₁	Dito för omarbetande af föreskrifterna angående de värnpliktigas rullföring och redovisning m. m. (uppdraget fullgjordt 1909)
1908 ¹¹ / ₁₂	Kommissionen för verkställande af undersökning af förhållanden inom rikets försvarsväsende
1908 ³ / ₄	Sakkunniga för verkställande af utredning och utarbetande af förslag rörande förändrade grunder för officersbefordringarna inom armén (uppdrag. fullgj. d. ⁴ / ₂ 1908)
1908 ²³ / ₁₂	Dito för säkerhetstjänsten vid rikets fästningar (betänk. afg. d. ²⁵ / ₆ 1909)
1909 ¹² / ₂	Dito för fortsatt utredning och utarbetande af förslag rörande förändrade grunder för officersbefordringarna
1909 ⁵ / ₃	Dito för biträde vid granskning af »Förslag till reglemente för militärtransporter på järnväg» (uppdrag. fullgj. 1909)
	Transport

Utbetaladt			Ersättning			
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.		beviljad af Riksdagen.	Oersatt vid 1909 års utgång.
362,115 ²⁶	157,049 ⁴⁰	519,164 ⁶⁶	—	—	115,140 ²³	404,024 ⁴³
3,418 ³⁰	—	3,418 ³⁰	—	—	—	3,418 ³⁰
8,485 ³⁴	694 [—]	9,179 ³⁴	—	—	—	9,179 ³⁴
1,190 ⁹⁰	—	1,190 ⁹⁰	—	—	—	1,190 ⁹⁰
294 ¹⁰	—	294 ¹⁰	—	—	—	294 ¹⁰
1,647 ⁷⁸	5,634 ³⁰	7,282 ⁰⁸	—	—	—	7,282 ⁰⁸
1,969 ⁶⁰	8,789 ⁵⁵	10,759 ¹⁵	—	—	—	10,759 ¹⁵
826 ⁴⁷	375 [—]	1,201 ⁴⁷	—	—	—	1,201 ⁴⁷
531 ³⁰	—	531 ³⁰	—	—	—	531 ³⁰
727 ⁹⁸	10,859 ³¹	11,587 ²⁹	—	—	—	11,587 ²⁹
—	1,530 ²⁰	1,530 ²⁰	—	—	—	1,530 ²⁰
—	365 [—]	365 [—]	—	—	—	365 [—]
1,529 ⁵²	2,413 ³⁵	3,942 ⁸⁷	—	—	—	3,942 ⁸⁷
—	2,247 ⁴⁰	2,247 ⁴⁰	—	—	—	2,247 ⁴⁰
—	1,493 [—]	1,493 [—]	—	—	—	1,493 [—]
—	59,059 ⁸⁹	59,059 ⁸⁹	—	—	—	59,059 ⁸⁹
—	3,660 ⁴⁰	3,660 ⁴⁰	160 ⁴⁰	—	—	3,500 [—]
—	5,504 ⁹⁸	5,504 ⁹⁸	—	—	—	5,504 ⁹⁸
—	15,644 ²¹	15,644 ²¹	—	—	—	15,644 ²¹
—	1,414 ⁶⁵	1,414 ⁶⁵	—	—	—	1,414 ⁶⁵
382,736 ⁵⁵	276,734 ⁶⁴	659,471 ¹⁹	160 ⁴⁰	—	115,140 ²³	544,170 ⁵⁶

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1909 ⁵ / ₃	Sakkunniga för utarbetande af förslag till instruktion för arméförvaltningens verksamhet i krig samt till bestämmelser för förvaltningen af arméns kassaväsen och materiel i krig
1909 ²⁶ / ₃	Dito för verkställande af utredning rörande militäröfningsars bedrivande vid rikets allmänna läroverk (uppdr. fullgj. 1909)
1909 ² / ₁	Dito för biträde med verkställande af utredning och utarbetande af förslag rörande inkvarteringsförhållandena för subalternofficerare och underofficerare vid armén (betänk. afg. d. ¹² / ₁₁ 1909)
1909 ²⁵ / ₆	Dito för verkställande af utredning och utarbetande af förslag i fråga om lättnader åt vissa kategorier värnpliktiga
1909 ¹³ / ₈	Dito för biträde med granskning af inkomna förslag till förvaltning af de permanenta verken i Boden m. m. (uppdr. fullgj. d. ⁸ / ₁₀ 1909)
1909 ²⁹ / ₁₀	Dito för afgifvande af förslag till modeller på skidor m. m.
1909 ¹¹ / ₉	Dito för verkställande af utredning rörande beredande af lokaler för krigshögskolan m. m.
<i>4:o. Sjöförsvarsdepartementet.</i>	
1907 ⁶ / ₉	Sakkunniga för verkställande af utredning angående flottans och kustartilleriets upphandlings- och entreprenadväsende m. m. (betänk. afg. d. ⁶ / ₃ 1909)
1908 ¹ / ₅	Kommissionen för utredning rörande ny plats för flottans station i Stockholms skärgård (betänk. afg. d. ²⁰ / ₆ 1908)
1908 ¹⁵ / ₅	Dito i fråga om vissa ändringar i marinintendenturkårens organisation m. m. (betänk. afg. d. ¹⁸ / ₂ 1909)
1908 ¹⁸ / ₉	Sakkunniga för revision af skeppsmättningsförfattningarna
1908 ⁴ / ₁₂	Dito i fråga om pansarbåtstyper (betänk. afg. d. ²⁷ / ₂ 1909)
1909 ¹⁵ / ₉	Dito i fråga om pansarfartygstyper (betänk. afg. d. ⁹ / ₁₁ 1909)
<i>5:o. Civildepartementet.</i>	
1903 ⁶ / ₁₁	Kommittén för verkställande af utredning och afgifvande af förslag rörande erforderliga åtgärder mot smittosamma könssjukdomars spridning
1904 ¹⁷ / ₆	Dito för verkställande af utredning, huruvida genom omreglering af läkar-distriktet eller ändrade bestämmelser i afseende å läkares anställning och åligganden hälso- och sjukvården å landet skulle bättre än hittills främjas (betänk. afg. i sept. 1907)
1904 ¹⁷ / ₆	Dito för revision af de för rättsmedicinska undersökningar gällande stadganden (betänk. afg. i juni 1907)
	Transport

Utbetaladt		Ersättning			Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.	
382,736 ⁵⁵	276,734 ⁶⁴	659,471 ¹⁹	160 ⁴⁰	115,140 ²³	544,170 ⁵⁶
—	3,921 ³⁵	3,921 ³⁵	—	—	3,921 ³⁵
—	350 [—]	350 [—]	—	—	350 [—]
—	1,347 ⁰¹	1,347 ⁰¹	—	—	1,347 ⁰¹
—	2,695 ⁶⁵	2,695 ⁶⁵	—	—	2,695 ⁶⁵
—	3,949 ⁷⁸	3,949 ⁷⁸	—	—	3,949 ⁷⁸
—	15 [—]	15 [—]	—	—	15 [—]
—	700 [—]	700 [—]	—	—	700 [—]
8,591 ⁶⁷	6,834 ⁷⁷	15,426 ⁴⁴	14,214 ⁶⁹	—	1,211 ⁷⁵
12,491 ⁸⁶	1,588 ⁶⁵	14,080 ⁵¹	13,965 ⁰³	—	115 ⁴⁸
5,306 ⁷⁵	4,867 ⁶⁰	10,174 ³⁵	8,688 ⁵⁵	—	1,485 ⁸⁰
—	7,302 ⁴⁷	7,302 ⁴⁷	7,077 ⁶⁷	—	224 ⁸⁰
—	1,959 ³⁶	1,959 ³⁶	1,817 ⁸⁶	—	141 ⁵⁰
—	2,726 ²⁷	2,726 ²⁷	—	—	2,726 ²⁷
85,532 ⁴¹	10,507 ⁹⁸	96,040 ³⁹	—	60,714 ⁶²	35,325 ⁷⁷
29,612 ²⁹	—	29,612 ²⁹	—	21,448 ²⁰	8,164 ⁰⁹
9,952 ⁹¹	—	9,952 ⁹¹	—	9,754 ¹⁶	198 ⁷⁵
534,224 ⁴⁴	325,500 ⁵³	859,724 ⁹⁷	45,924 ²⁰	207,057 ²¹	606,743 ⁵⁶

Rev. ber. ang. statsverket för år 1909.

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1904 ³¹ / ₁₂	Kommittén för afgifvande af förslag dels till bestämmelser angående de fordringar, som för tillgodoseende af trafiksäkerheten eljest böra från statens sida ställas på de enskilda järnvägarna, dels ock till anordnande af nödig kontroll därå, att behöriga bestämmelser behörigen iakttagas (betänk. afg. d. ²⁶ / ₉ 1907) ...
1905 ²⁰ / ₁₀	Dito för verkställande af utredning angående de åtgärder, som till hämmande af människotuberkulosens spridning i riket lämpligen böra vidtagas (betänk. afg. d. ¹ / ₇ 1907 och d. ²⁹ / ₅ 1908)
1906 ¹⁶ / ₆	Lappkommissionen (upplöst 1909)
1906 ⁷ / ₁₂	Sakkunniga för verkställande af utredning i fråga om anordnande af direkt ångfärjeförbindelse mellan Sverige och Tyskland (betänk. afg. d. ⁶ / ₂ , ¹³ / ₃ och ¹⁹ / ₄ 1907)
1907 ³⁰ / ₁	} Emigrationsutredningen
1907 ⁴ / ₆	
1907 ²⁸ / ₆	Kommittén för utarbetande af betänkande och förslag beträffande ny taxa för transporter å statens järnvägar samt rörande förändrade bestämmelser i fråga om samtrafik mellan statens och enskilda järnvägar, äfvensom för afgifvande af yttrande angående införande af särskilda tariffer för export- och transitogods
1907 ⁵ / ₇	Kommittén för revision af byggnadsstadgan för rikets städer (afslut. år 1909)
1907 ²⁰ / ₉	Kommissionen för utredning beträffande kiseljärns egenskap att under vissa förhållanden förorsaka utveckling af skadliga gaser m. m.
1907 ²³ / ₉	Dito för beredning af det på Kungl. Maj:ts pröfning beroende förslaget rörande reglering af löneförhållandena m. m. vid landsstaten, äfvensom i samband därmed stående frågor (afslut. år 1908)
1907 ¹⁸ / ₁₀	Arbetsaftalskommittén (upplöst år 1909)
1907 ²⁹ / ₁₁	Kommissionen för biträde vid uppgörande af förslag till lag angående sjuk-kassor (betänk. afg. d. ³⁰ / ₆ 1909)
1907 ¹³ / ₁₂	Kommittén för verkställande af utredning och afgifvande af förslag rörande allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring
1908 ¹³ / ₆	Dito för verkställande af utredning angående förändringar i medicinalstyrelsens organisation och sättet för ärendenas handläggning inom styrelsen m. m. samt för afgifvande af förslag till lönereglering för nämnda styrelse (betänk. afg. ¹⁵ / ₁₁ 1909)
1908 ²³ / ₇	Sakkunniga för utarbetande af förslag till förvaltningsföreskrifter för svenska statens vattenfall (betänk. afg. d. ¹⁵ / ₃ 1909)
1909 ¹² / ₁	Kommissionen för afgifvande af utlåtande angående uppgjorda förslag till anordnande af förbättrad farled mellan Vänerne och Kattegat m. m. (betänk. afg. d. ¹ / ₃ 1909)
	Transport

Utbetaladt			Ersättning		Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.	
534,224 ⁴⁴	325,500 ⁵³	859,724 ⁹⁷	45,924 ²⁰	207,057 ²¹	606,743 ⁵⁶
34,547 ⁵¹	—	34,547 ⁵¹	—	20,021 ⁹⁷	14,525 ⁵⁴
23,015 ³¹	—	23,015 ³¹	—	12,240 ⁴⁶	10,774 ⁸⁵
51,356 ⁰³	66,250 ⁵¹	117,606 ⁵⁴	—	6,315 ⁴⁵	111,291 ⁰⁹
17,410 ⁵³	—	17,410 ⁵³	—	7,224 ⁵⁴	10,185 ⁹⁹
73,240 [—]	36,724 ⁴⁶	109,964 ⁴⁶	—	32,455 [—]	77,509 ⁴⁶
42,648 ⁶³	18,357 ⁵²	61,006 ¹⁵	—	—	61,006 ¹⁵
16,343 ³¹	15,897 ⁷⁰	32,241 ⁰¹	—	4,531 ¹⁰	27,709 ⁹¹
3,050 [—]	1,000 [—]	4,050 [—]	—	—	4,050 [—]
11,521 ⁷⁸	—	11,521 ⁷⁸	—	2,992 [—]	8,529 ⁷⁸
46,756 ³¹	26,873 ⁷¹	73,630 ⁰²	—	—	73,630 ⁰²
11,749 ⁶²	15,466 ⁰⁹	27,215 ⁷¹	—	5,409 ³⁶	21,806 ³⁵
13,922 ¹⁸	47,328 ⁶³	61,250 ⁸¹	—	—	61,250 ⁸¹
2,919 ⁶⁰	7,572 ⁷⁷	10,492 ³⁷	—	—	10,492 ³⁷
—	4,724 ¹⁰	4,724 ¹⁰	—	—	4,724 ¹⁰
—	19,095 ⁸⁹	19,095 ⁸⁹	—	—	19,095 ⁸⁹
882,705 ²⁵	584,791 ⁹¹	1,467,497 ¹⁶	45,924 ²⁰	298,247 ⁰⁹	1,123,325 ⁸⁷

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1909 ¹⁸ / ₆	Fögderiförvaltningskommittén
1909 ²⁷ / ₈	Kommissionen för uppgörande af förslag till understödsföreningar
1909 ¹¹ / ₉	Hälsovårdsstadgekommittén
<i>6:o. Finansdepartementet.</i>	
1897 ⁵ / ₁₀	För utarbetande af förslag till vissa författningar rörande sjöfartsnäringen
1902 ²⁶ / ₉	Kommitterade för afgifvande af yttrande rörande ändringar i gällande bestämmelser angående bokföringen i statskontoret m. m.
1902 ³ / ₁₀	Dito för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m. (betänk. afg. d. ¹⁸ / ₁₁ 1903, d. ¹⁸ / ₆ och ²⁴ / ₁₁ 1904, d. ²⁷ / ₂ 1906, d. ⁹ / ₃ , ³¹ / ₁₀ , ² / ₁₁ och ²⁷ / ₁₁ , ¹³ / ₁₂ och ¹⁴ / ₁₂ 1907, d. ¹ / ₂ , ²² / ₅ , ¹⁶ / ₇ och ⁸ / ₁₂ 1908 samt d. ²⁰ / ₂ , ¹⁵ / ₃ och ²³ / ₃ , ²² / ₆ , ²⁹ / ₁₀ , ¹⁷ / ₁₁ , ⁸ / ₁₂ och ¹⁶ / ₁₂ 1909)
1904 ²⁷ / ₅	Sakkunniga för utarbetande af förslag till förändrade bestämmelser i gällande bevillningsförordning (betänk. afg. år 1904)
1905 ²⁰ / ₁	Kommittén för afgifvande af förslag rörande förbättrad anordnande af Sveriges officiella statistik (betänk. afg. d. ¹⁴ / ₈ och ¹⁰ / ₉ 1907 samt d. ³⁰ / ₅ 1908)
1905 ²⁰ / ₁	Dito för verkställande af revision af lagen angående skydd mot yrkesfara och lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke m. m. (betänk. afg. år 1909)
1906 ¹¹ / ₅	Sakkunniga för afgifvande af utlåtande och förslag angående ordnandet af den teaterverksamhet, som är afsedd att bedrifvas inom den af aktiebolaget dramatiska teaterbyggnadskonsortiet under uppförande varande teaterbyggnad i Stockholm
1906 ²² / ₆	Kommittén för revision af tulltaxan (betänk. afg. d. ³ / ₅ 1909)
1906 ²¹ / ₁₂	Dito för afgifvande af förslag till bestämmelser angående kontroll å fartygs sjövärdighet (betänk. afg. d. ⁹ / ₃ 1909)
1907 ⁵ / ₇	Sakkunniga för utredning af fråga om särskilda lagstiftningsåtgärder för lärlingsväsendets ordnande
1907 ¹ / ₉	Dito för utredning af fråga om åtgärder för sjöfartens betryggande mot de i följd af transport af timmer sjöledes uppkommande faror och olägenheter....
1908 ⁶ / ₃	Kommittén för revision af gällande lagstiftning rörande patent, om skydd för varumärken m. m., äfvensom för verkställande af utredning rörande behovet af förändrad organisation af patent- och registreringsverket och i sammanhang därmed reglering af löneförhållandena m. m. vid nämnda ämbetsverk
1908 ¹³ / ₉	Dito för afgifvande af förslag till förändrad organisation af kommerskollegium m. m.
	Transport

Utbetaladt			Ersättning			Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.		
882,705 ²⁵	584,791 ⁹¹	1,467,497 ¹⁶	45,924 ²⁰	298,247 ⁰⁹	1,123,325 ⁸⁷	
—	7,423 ⁴⁰	7,423 ⁴⁰	—	—	7,423 ⁴⁰	
—	3,500 [—]	3,500 [—]	—	—	3,500 [—]	
—	3,246 ⁰⁵	3,246 ⁰⁵	—	—	3,246 ⁰⁵	
14,784 ⁹⁵	—	14,784 ⁹⁵	—	13,646 ⁷⁰	1,138 ²⁵	
27,787 [—]	3,000 [—]	30,787 [—]	—	20,287 [—]	10,500 [—]	
176,608 [—]	25,673 ⁷²	202,281 ⁷²	—	136,180 ⁷³	66,100 ⁹⁹	
62,144 ³⁹	56,638 ¹⁷	118,782 ⁵⁶	—	38,931 ¹⁹	79,851 ³⁷	
78,124 ³¹	26,601 ⁷⁸	104,726 ⁰⁹	—	51,285 ²⁰	53,440 ⁸⁹	
44,526 ⁵⁵	4,444 ⁰⁸	48,970 ⁶³	—	31,044 ²¹	17,926 ⁴²	
8,289 ⁶⁶	—	8,289 ⁶⁶	—	—	8,289 ⁶⁶	
82,353 ⁸³	67,125 ²⁹	149,479 ¹²	—	31,153 ²⁹	118,325 ⁸³	
22,568 ⁸⁰	10,612 ³⁸	33,181 ¹⁸	—	7,827 [—]	25,354 ¹⁸	
11,523 [—]	4,616 ⁰⁸	16,139 ⁰⁸	—	1,356 ⁴⁰	14,782 ⁶⁸	
330 ⁸⁰	2,953 ³⁰	3,284 ¹⁰	—	—	3,284 ¹⁰	
6,827 ⁶⁸	12,898 ⁴⁰	19,726 ⁰⁸	—	—	19,726 ⁰⁸	
—	16,258 ⁶⁰	16,258 ⁶⁰	—	—	16,258 ⁶⁰	
1,418,574 ²²	829,783 ¹⁶	2,248,357 ³⁸	45,924 ²⁰	629,958 ⁸¹	1,572,474 ³⁷	

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1908 ¹⁸ / ₉	Sakkunniga för granskning af tullverkets stater m. m. (betänk. afg. d. ¹ / ₉ 1909*)
1908 ¹³ / ₆	Hypoteksbankskommittén
1908 ¹⁸ / ₉	Handelsundervisningskommittén
1909 ²⁷ / ₅	Tobaksbeskattningskommissionen
1909 ²⁰ / ₈	Kommittén för utredning rörande statens, kommunernas m. fls. frigörande från ekonomiskt beroende af från rusdryckshandteringen härflytande medel
1909 ¹⁸ / ₉	Sakkunniga för uppgörande af förslag till förändrad uppställning af riksstaten (betänk. afg. d. ⁷ / ₉ 1910)
<i>7.o. Ecklesiastikdepartementet.</i>	
1898 ¹¹ / ₃	Kommittén för vidtagande af åtgärder för utförande af en gradmätning å Spetsbergen
1902 ² / ₅	Dito för undersökning af svenska ortnamn
1902 ¹⁷ / ₁₀	Dito för afgifvande af utlåtande och förslag angående undervisnings-, examens- och studieväsendet vid rikets universitet och Karolinska mediko-kirurgiska institutet (betänk. afg. d. ²⁰ / ₃ 1906)
1905 ² / ₁₂	Sakkunniga för biträde vid beredande till föredragning af förslag till nytt formulär för universitetets i Uppsala hufvudbok, äfvensom frågor rörande nya stater för universiteten i Uppsala och Lund (förel. afg. d. ²² / ₁₂ 1908....
1906 ¹⁷ / ₃	Dito för biträde vid utarbetande af förslag dels till stadga angående examina samt undervisnings- och studieväsendet vid universitetens medicinska fakulteter och vid Karolinska mediko- kirurgiska institutet dels ock i fråga om åtgärder, som i samband härmed kunna vara erforderliga (betänk. afg. d. ²⁷ / ₁₁ 1906 och d. ¹³ / ₁₁ 1907)
1906 ²⁸ / ₄	Sakkunniga för biträde med verkställande af utredning angående elementarlärarnas änke- och pupillkassa och med uppgörande af förslag till ändringar i reglementet för kassan (betänk. afg. d. ⁸ / ₄ 1907 och år 1909)
1906 ¹³ / ₇	Kommittén för afgifvande af utlåtande och förslag, huru den högre tekniska undervisningen i riket lämpligen bör ordnas (betänk. afg. d. ²⁷ / ₅ 1908)
1906 ¹³ / ₇	Dito för verkställande af granskning af gällande bestämmelser samt afgifvande af utlåtande och förslag rörande organisationen och planen för folkskoleseminarierna i riket m. m.
1906 ¹⁹ / ₁₀	Dito för öfvervägande, huruvida och i hvilken omfattning främmande trosbekännare, som äro medlemmar af något af staten erkänt kristligt samfund, äfvensom mosaiska trosbekännare, må kunna fritagas från skyldigheten att erlägga afgifter till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och
	Transport

*) Ersättning till sekreteraren har ännu icke utanordnats.

Utbetaladt			Ersättning		Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.	
1,418,574 ²²	829,783 ¹⁶	2,248,357 ³⁸	45,924 ²⁰	629,958 ⁸¹	1,572,474 ³⁷
467 ⁷⁶	16,485 ⁴⁶	16,953 ²²	16,953 ²²	—	—
2,838 ⁷⁰	5,871 ⁷⁸	8,710 ⁴⁸	—	—	8,710 ⁴⁸
1,408 ³⁶	11,700 ²⁰	13,108 ⁵⁶	—	—	13,108 ⁵⁶
—	23,859 ¹⁴	23,859 ¹⁴	—	—	23,859 ¹⁴
—	1,326 ¹⁷	1,326 ¹⁷	—	—	1,326 ¹⁷
—	400 [—]	400 [—]	—	—	400 [—]
352,155 ¹⁴	—	352,155 ¹⁴	440 ⁸⁵	347,714 ²⁹	4,000 [—]
46,075 ⁰⁴	1,520 ⁷⁰	47,595 ⁷⁴	—	45,274 ⁶⁴	2,321 ¹⁰
67,484 ⁸⁹	—	67,484 ⁸⁹	—	66,048 ¹⁴	1,436 ⁷⁵
2,575 ⁷²	1,300 [—]	3,875 ⁷²	—	2,575 ⁷²	1,300 [—]
7,150 ⁹³	—	7,150 ⁹³	—	6,574 ²³	576 ⁷⁰
15,110 ¹³	972 [—]	16,082 ¹³	—	11,376 ⁵⁷	4,705 ⁵⁶
63,527 ³¹	—	63,527 ³¹	—	28,047 ⁰⁹	35,480 ²²
87,708 ⁰⁶	30,279 ¹²	117,987 ¹⁸	—	53,347 ³²	64,639 ⁸⁶
2,065,076 ²⁶	923,497 ⁷³	2,988,573 ⁹⁹	63,318 ²⁷	1,190,916 ⁸¹	1,734,338 ⁹¹

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
	betjäning, samt för afgifvande af förslag till de ändrade bestämmelser härutinnan, som varda erforderliga (betänk. afg. d. $20/8$ 1907)
1906 $29/11$	Kommittén för biträde vid föredragning af vissa delar af de utaf kommittén för åstadkommande af utredningar och förslag beträffande ändrade grunder för prästerskapets aflöning m. m. afgifna betänkande och förslag
1906 $31/12$	Sakkunniga vid beredande till underdånig föredragning af den s. k. universitetskommitténs betänkande och förslag, äfvensom öfriga därmed sammanhängande frågor (betänk. afg. d. $16/10$ 1907)
1906 $16/6$	Sakkunniga för att biträda ecklesiastikdepartementet med uppgörande af förslag till viss förändrad anordning af militäröfningarna vid de allmänna läroverken, folkskoleseminarierna och tekniska elementarskolorna (försl. afg. d. $10/13$ 1908)
1907 $14/6$	Dito för biträde vid utredning af frågan om ändrade bestämmelser rörande klockarinstitutionen (betänk. afg. d. $31/1$ 1908)
1907 $14/6$	Sakkunniga för biträde vid utredning af frågan om öfverflyttning på stadsfullmäktige i vissa större städer af värden af folkskoleväsendet därstädes (betänk. afg. d. $30/10$ 1907)
1907 $4/10$	Kommittén för afgifvande af utlåtande och förslag, huru den lägre tekniska undervisningen i riket lämpligen bör ordnas
1908 $28/1$	Sakkunniga för arkitektsundervisningens ordnande (betänk. afg. d. $2/3$ 1909)
1908 $29/7$, 1909 $27/7$ och $28/7$	Dito för beredande af fråga om grunder för reglering af prästerskapets löneförmåner (betänk. afg. d. $14/12$ 1909)
1908 $1/10$	Dito för biträde inom ecklesiastikdepartementet vid uppgörande af förslag till de ändrade bestämmelser, som påkallas af ett ordnande af mantals- och kyrkoskrifningen i Stockholm (betänk. afg. d. $16/6$ 1909)
1908 $18/12$	Dito för utredning angående inrättande af en statsvetenskaplig examen
<i>8:o. Jordbruksdepartementet.</i>	
1901 $7/6$	Kommittén för verkställande af utredning och förslag för vidmakthållande och stärkande af den själfägande jordbrukande befolkningens ställning i Norrland och Dalarne samt jordbrukets utveckling i nämnda landsdelar (betänk. afg. d. $27/10$ 1904)
1906 $7/4$	Dito för biträde vid behandling af fråga om ändamålsenligt ordnande af skogsundervisningen m. m. (betänk. afg. i mars 1908)
1906 $21/9$	Dito för biträde vid verkställande af utredning och afgifvande af förslag till åtgärder för åstadkommande af fiskeriföreningar m. m. (betänk. afg. d. $20/4$ 1907)
	Transport

Utbetaladt			Ersättning			Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.		
2,065,076 ²⁶	923,497 ⁷³	2,988,573 ⁹⁹	63,318 ²⁷	1,190,916 ⁸¹	1,734,338 ⁹¹	
41,749 ⁶³	— —	41,749 ⁶³	— —	26,574 ⁸³	15,174 ⁸⁰	
8,100 ⁹⁸	— —	8,100 ⁹⁸	— —	3,788 ⁴⁴	4,312 ⁵⁴	
6,986 ⁴⁹	— —	6,986 ⁴⁹	— —	3,846 ⁷⁴	3,139 ⁷⁵	
3,884 ⁴⁰	1,052 ⁶¹	4,937 ⁰¹	— —	— —	4,937 ⁰¹	
8,639 ³⁰	— —	8,639 ³⁰	— —	1,431 [—]	7,208 ³⁰	
2,459 ⁸⁴	— —	2,459 ⁸⁴	— —	1,626 [—]	833 ⁸⁴	
9,105 ⁸³	11,708 ¹⁰	20,813 ⁹³	— —	— —	20,813 ⁹³	
— —	562 [—]	562 [—]	— —	— —	562 [—]	
— —	9,835 ⁴⁹	9,835 ⁴⁹	— —	— —	9,835 ⁴⁹	
900 [—]	2,325 [—]	3,225 [—]	— —	— —	3,225 [—]	
— —	781 ⁴⁸	781 ⁴⁸	— —	— —	781 ⁴⁸	
135,601 ⁷³	— —	135,601 ⁷³	— —	135,451 ⁷³	150 [—]	
41,471 ⁷⁵	68 [—]	41,539 ⁷⁵	— —	19,838 ⁹⁷	21,700 ⁷⁸	
5,010 ⁵⁰	— —	5,010 ⁵⁰	— —	4,710 ⁷⁹	299 ⁷¹	
2,328,986 ⁷¹	949,830 ⁴¹	3,278,817 ¹²	63,318 ²⁷	1,388,185 ³¹	1,827,313 ⁵⁴	

Datum å det kungl. bref, enligt hvilket kommittén förordnats.	
	Transport
1907 ¹⁴ / ₆	Kommittén för ett ändamålsenligt ordnande af den lägre landtbruksundervisningen m. m. (betänk. afg. år 1909)
1907 ¹⁴ / ₆	Sakkunniga för biträde vid behandling af frågor om skydd för landets natur och naturminnesmärken (betänk. afg. d. ⁴ / ₁₂ 1907)
1907 ²¹ / ₆	Fattigvårdslagstiftningskommittén
1907 ⁵ / ₇	Skogsvårdskommittén
1908 ¹ / ₅	Sakkunniga angående kontroll vid införsel af kött m. m. (betänk. afg. d. ¹¹ / ₁₉ 1909)
1908 ²² / ₅	Dito angående bearbetande af det ekonomiska kartverket m. m. (betänk. afg. år 1909)
1908 ²² / ₅	Kommittén för åvägabringande af bestämmelser rörande flottning af löst virke i gränsvattendragen mellan Sverige och Finland
1908 ²⁹ / ₅	Dito i fråga om ordnande af landtmäteriundervisningen m. m. (betänk. afg. d. ³¹ / ₉ och ⁹ / ₁₁ 1909)
1908 ¹⁷ / ₆	Sakkunniga angående förhållanden rörande Sveriges utsädesförening (betänk. afg. år 1908)
1908 ⁶ / ₈	Dito angående revision af jaktstadgan
1909 ²² / ₁	Dito för behandling af fråga om åtgärder med anledning af torparklassens tillbakagång
1909 ⁵ / ₆	Dito för utredning af fråga om åtgärder för främjande af landets hästafvel...
	Säger
	Summa

Utbetaladt			Ersättning		Oersatt vid 1909 års utgång.
före år 1909.	under år 1909.	Totalkostnad.	anvisad af Kungl. Maj:t.	beviljad af Riksdagen.	
2,328,986 71	949,830 41	3,278,817 12	63,318 27	1,388,185 31	1,827,313 54
17,674 43	9,010 23	26,684 66	— —	2,670 20	24,014 46
3,584 64	— —	3,584 64	— —	1,364 96	2,219 68
30,200 77	23,064 13	53,264 90	— —	462 34	52,802 56
29,790 41	16,993 71	46,784 12	— —	6,686 21	40,097 91
2,057 24	3,506 52	5,563 76	— —	— —	5,563 76
997 10	— —	997 10	— —	— —	997 10
— —	1,105 34	1,105 34	— —	— —	1,105 34
81 35	10,094 72	10,176 07	— —	— —	10,176 07
— —	1,574 40	1,574 40	— —	— —	1,574 40
410 09	3,306 94	3,717 03	— —	— —	3,717 03
— —	862 50	862 50	— —	— —	862 50
— —	3,713 68	3,713 68	— —	— —	3,713 68
2,413,782 74	1,023,062 58	3,436,845 32	63,318 27	1,399,369 02	1,974,158 03
2,858,208 73	1,037,281 60	3,895,490 33	217,791 23	1,703,541 07	1,974,158 03

Revisorerna få här nedan meddela uppgifter angående dispositionen af besparingarna å de särskilda hufvudtitlarna.

Andra hufvudtiteln.

Expeditionschefen C. A. Svedelius, ersättning för mistade tjänstgöringspenningar	694: 50.
Revisionssekreteraren H. Warmark, dito dito	181: 32.
Ersättning till expeditionschefen, friherre P. M. af Ugglas, jämlikt kungl. bref den 27 maj 1909	800: —
Dito till revisionssekreteraren, friherre A. Cederström, jämlikt dito den 23 juli 1909	122: 92.
Dito till hofrättsrådet N. G. J. Lagerbielke m. fl., jämlikt dito den 17 september 1909	2,410: —
Dito till hofrättsrådet N. G. J. Lagerbielke, jämlikt dito den 3 december 1909	420: —
Dito till envoyén greve A. Ehrensvärd och direktören E. Lange för offentligt uppdrag	1,425: —
Dito till t. f. revisionssekreteraren E. Planting-Gyllenbåga för dito dito	583: 33.
Dito till vissa personer för biträde i justitiedepartementet vid beredande af lagstiftningsfrågor	2,510: 73.
Till tilläggsarfvoden åt vissa t. f. revisionssekreterare	5,368: 66.
Ersättning för tjänstgöring såsom revisionssekreterare	510: 21.
Arfvoden för förvaltande af domsagor	3,120: 57.
För biträde under år 1908 med vård och skötsel af högsta domstolens bibliotek	150: —
Till gäldande af återstående tryckningskostnad för åttonde delen af förarbetena till 1734 års lag	879: —
Ersättning till justitierådet V. Sjögren, jämlikt nådiga brefvet den 11 juni 1909	2,000: —
Transport	21,176: 24.

	Transport 21,176: 24.
Ersättning till t. f. aktuarien M. Marcus, jämlikt dito den 5 juni 1909	300: —
Reseunderstöd till komministern A. V. Zellner.....	300: —
För biträde inom justitiedepartementet vid behandling af lagberedningens förslag till ny jordabalk m. m.	516: 66.
För dito inom dito vid dito af upprättade förslag till ny strafflag för krigsmakten m. m.	500: —
För biträde inom justitiedepartementet vid granskning och omarbetning af förslag till arbetsordningar för rikets hofrätter.....	175: —
För dito inom dito vid utarbetandet af förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster m. m.	400: —
För dito inom dito vid behandling af frågan om lagstiftningen angående arbetsaftal m. m.	600: —
För fullgörande af uppdrag med anledning af ifrågasatt försäljning af Malmö centralfängelse och länsfängelse	124: —
Till amanuenser m. m. inom justitiedepartementet	475: —
För biträde å nedre justitierevisionens registratorskontor	400: —
	Summa 24,966: 90.

Tredje hufvudtiteln.

Till envoyén G. Wallenberg för kostnader för handelstraktaten mellan Sverige och Kina	1,094: 25.
Arfvode till t. f. legationsrådet vid beskickningen i S:t Petersburg friherre E. Åkerhielm	1,256: 66.
Dito till legationsrådet H. Bildt vid beskickningen i Buenos Ayres	7,785: 56.
Dito till legationssekreteraren frih. E. Åkerhielm vid beskickningen i Wien	762: 50.
Dito till t. f. legationssekreteraren i Kristiania C. G. Westman...	980: —
Dito till t. f. vicekonsula i S:t Petersburg och Archangel.....	6,313: 35.
Dagtraktamente till t. f. legationssekreteraren C. G. Westman under uppehåll i Stockholm i anledning af särskildt uppdrag...	275: —
För utgifvande af redogörelse för svenska vetenskapliga expeditioner till spetsbergen	1,869: —
Bidrag för år 1909 till S:t Katarina församling i S:t Petersburg	192: 50.
Kostnader för rättegångsbiträden och tolkar	1,759: 83.
	Transport 22,288: 65.

	Transport	22,288: 65.
För utgifvande af "La Suède pittoresque"	2,000:	—
„ utredning angående kvarlåtenskap efter svenska undersåtar ...	94:	—
Kanslihyra för beskickningen i Berlin och vicekonsulatet i Archangel	741:	20.
Godtgörelse för utgifter i rättegångsärende till förmån för en svensk undersåte	290:	88.
Ersättning till vicekonsuln i Cardiff för vissa utgifter.....	57:	33.
Arfvode till advokat i en process med anledning af dödsfall å ångfartyget "Olof Wijk"	46:	21.
Inköp af möbler för vicekonsulatet i Archangel	1,643:	13.
Dito af gardiner m. m. för beskickningshuset i Konstantinopel ...	669:	64.
Dito af dito m. m. för dito i Paris	242:	24.
Kostnader för skatter och underhållsarbeten för beskickningshuset i London under åren 1907, 1908 och 1909	2,548:	55.
För efterspanande af en förrymd straffånge.....	815:	—
„ öfversättning af konsulatinstruktionen m. m.	7,150:	—
Ersättning till extra vaktmästare för tjänstgöring i utrikesdepartementet under år 1909	3,129:	16.
Kostnader för prydnad af f. d. arffurstens palats vid ryska kejsarparets besök i Stockholm sommaren 1909	533:	34.
	<u>Summa</u>	<u>42,249: 33.</u>

Fjärde hufvudtiteln. *)

Till arméns pensionskassa, vakans- och liggetidsbesparingar.....	14,380:	50.
Flyttningsbidrag till personal vid Karlskrona grenadjärregemente	761:	52.
Dito " " " Hallands regemente	1,727:	17.
Dito " officerare och underofficerare med vederlikar vid positionsartilleriregementet	279:	40.
Anskaffande af mobiliseringsförråd för Bodens ingenjörskår	838:	56.
Rikstelefoner i landstorms- och rullföringsområdesexpeditioner å Gottland.....	735:	70.
Utgifvande af arbetet "Sveriges krig 1808—1809".....	2,198:	30.
	Transport	20,921: 15.

*) Tabellen upprättad af arméförvaltningens civila departement.

	Transport	20,921: 15.
Bibliotek vid sjätte arméfördelningen		6: —
Uppehållande af regementspastors- och auditörsbeställningarna vid Göta trängkår		825: 01.
Anordnande af sjukhuslokaler för vissa truppförband af armén	102,657:	45.
Anordnande af skjutbanor för truppförband i Boden	9,630:	06.
Omarbetning af mobiliseringsplaner m. m.	2,467:	03.
Tryckning af fältförvaltningsreglementen m. m.	540:	50.
Flyttningsbidrag till personal vid Boden-Karlsborgs artilleri- regemente	1,940:	11.
Flyttning af Västmanlands regementes förråd och inventarier	50:	—
Tryckning af krigskartor	839:	95.
Flyttningsbidrag till personal vid Vaxholms grenadjärregemente	844:	53.
Afbildningar af äldre troféer	2,444:	50.
Inköp af strålkastare och försök därmed	30:	05.
Uppförande af ridhus för ridskolan vid Strömsholm	49,792:	10.
Reparation af lokaler inom fastigheten n:r 1 i kvarteret Memnon i Stockholm	22,300:	—
Tryckning af en regementsinstruktion för Svea artilleriregemente	450:	—
Kostnader för inköp af vissa områden m. m. i och för norra skånska infanteriregementets förläggning till Kristianstad	458,645:	26.
Kostnader för expropriation af vissa områden i och för norra skånska infanteriregementets förläggning till Kristianstad	20,050:	—
Ersättning till en artilleriofficer under tjänstgöring vid artilleri- staben	472:	44.
Beredande af lokal för monteringsstyrelsen i arméförvaltningens förra ämbetshus	693:	82.
Kostnader för ökad elevantal vid krigsskolans reservofficers- kurser 1908	23:	50.
Flyttningsbidrag till personal vid Norrbottens regemente	2,706:	32.
Utseende af platser för landstormsförråd inom femte arméfördel- ningen	450:	71.
Arfvode till en extra vaktmästare vid krigshögskolan	812:	50.
Anordnande af telefoner i rullföringsexpeditionerna å fastlandet	115:	—
Understöd åt arbetaren G. Strömberg	75:	—
Upprätthållande af regementspastors- och auditörsbeställningarna vid Östgöta trängkår	675:	—
Utarbetande af nytt militärtidtabellverk	32:	25.
	Transport	700,490: 24.

	Transport	700,490: 24.
Lokalhyra för Hälsinge regementes expedition		425: 50.
Upprättande af en krigsspelskarta öfver trakten omkring Boden m. m.		4,381: 43.
Reparation af sjukhuslokaler för Karlskrona grenadjärregemente samt hyra för samma lokaler		525: —
Inköp af mark för skjutbanor för Norrlands dragonregemente och Västerbottens regemente samt anordnande af skjutbana för sistnämnda regemente		3,506: —
Uppförande af vissa byggnader vid ridskolan å Strömsholm ...		70,021: 62.
Ersättning till personal vid Bodens ingenjörkår för flyttning till Boden		1,027: 80.
För utförande af krigsspelkarta		1,592: 44.
Anskaffande af en s. k. "lätt bropark" för kavalleriet		2,005: 70.
Medel till underlättande af manskapsrekryteringen		174,854: 01.
Medel till anskaffande af inventarier m. m. för det nya sjuk- huset i Sköfde		9,182: 10.
Hyra af provisoriska sjukhuslokaler för Bodens trupper		2,625: —
Anläggande af skjutbana för skånska trängkåren		13,219: 32.
Flyttning af Svea och Göta ingenjörkårers fästningskompaniers förråd m. m.		38: 60.
Anläggande af skjutbana för Dalregementet		32,641: 85.
Inköp af inventarier för generalstaben		5,271: 57.
Tryckning af räkenskapsblanketter m. m.		4,790: 65.
Ersättning till jordägare för nedhuggen skog m. m.		48: 75.
Sanatorievård åt f. volontären V. Gustafsson		60: —
Flyttning af förråd m. m. tillhörande vissa afdelningar af skånska husarregementet		92: 55.
Ersättning till personal vid skånska husarregementet för flytt- ning till Landskrona och Uppsala		659: 69.
Stipendium för idkande af studier i finska språket		1,000: —
Nyanskaffning af expeditionsmateriel för skånska husarrege- mentets afdelning i Landskrona		18: 08.
Kommendering af en underofficer såsom skrifbiträde vid kom- mendantskapet i Boden		152: —
Förhyrande af bostadslägenhet åt en vaktmästare vid Bohus- läns regemente		150: —
	Transport	1,028,779: 90.

Transport 1,028,779: 90.

Inbeordrande af indelt manskap till vakttjänstgöring m. m. vid Bodens fästning	7,532: 27.
Ersättning åt skrifbiträden i staber och expeditioner inom samtliga arméfördelningar	3,694: 85.
Ersättning till intendenten E. Hedenberg	294: 78.
Beredande af förbättrad inkvartering å de nuvarande mötesplatserna för vissa truppförband	326,454: 32.
Pris vid skidtäflingar inom 6:e arméfördelningen	899: 86.
Beredande af förbättrad inkvartering å den nuvarande mötesplatsen för Östgöta trängkår	10,585: 76.
Ersättning åt fortifikationskassör Bergschöld	204: 22.
Kassaskåp för Västmanlands trängkår	300: —
Bestridande af vissa utgifter för kommandantskapet i Boden... ..	1,500: —
Skrifmaskin för Bodens ingenjörkår	400: —
Belysning m. m. för bevakningen af vissa mötesplatser mellan vapenöfningarne	1,325: —
Understöd till Svenska militärläkarföreningen	1,800: —
Skrifmaskin för Norrlands dragonregemente	400: —
Flyttning af Dalregementets förråd och inventarier	5,771: 93.
Ordnandet af pastoral- och sjukvården vid fästningsingenjörkompanierna å kustfästningarne	2,838: 97.
Flyttningshjälp åt officerare m. fl. vid Svea ingenjörkårs fästningskompani	343: 75.
Kostnader för utbildning vid rikets allmänna kartverk af generalstabens aspiranter	3,850: 53.
Kostnadsfria resor å järnväg för manskap vid Bodens ingenjörkår	19: 66.
Flyttning af Västerbottens regementes förråd och inventarier	2,269: 01.
Ersättning för mistad nyttjanderätt till vissa lägenheter under kronoegendomen Mölleröd	2,350: —
Inventarier för ett provisoriskt garnisonssjukhus i Boden m. m.	5,823: 86.
Förhyrande af det s. k. akademiska ridhuset i Uppsala	1,500: —
Tryckning af ett tillägg till tjänstgöringsreglementet för armén	1,395: 83.
Medel till kommissionen för afskedade volontärers civilianställning	1,575: 58.
Kostnader för ökad elevantal vid krigsskolans reservofficerskurser 1909	7,331: 50.
Transport	1,419,241: 58.

Transport 1,419,241: 58.

Tryckning af en regementsinstruktion för Hälsinge regemente	150: —
Anställande af försök med anordnande af tandvård vid armén	5,258: 18.
Ersättning till en distinktionskorpral vid Skånska husarregementet för skada i tjänsten.....	20: —
Aflöningsmedel till manskap vid Smålands artilleriregemente ...	687: 50.
Gratifikation åt förre amanuensen G. A. Thingren	600: —
Medel till förhyrande af bostäder åt fyra underofficerare vid Upplands artilleriregemente	159: —
Anordnande af föredrag för värnpliktige	2,208: 08.
Ersättning till sakkunnige för bedömandet af en byggnadsfråga m. m.	567: 62.
Anskaffande af möbler för vissa expeditionslokaler i Boden ...	3,381: —
Ersättning till majoren A. E. L. Lagercrantz för särskildt uppdrag	430: 86.
Ersättning för omarbetning af exercisreglementen för träng- och sjukvårdstrupperna	310: —
Gratifikation åt f. köksföreståndarinnan A. M. Hermansson ...	100: —
Understöd åt arbetaren G. Strömberg	75: —
Gratifikation åt regementspastor L. J. P. Nilsson.....	300: —
Kostnader för eldning, belysning m. m. af Västerbottens regementes expeditionslokal	232: 75.
Kostnader för hyra, eldning, belysning m. m. af Dalregementets expeditionslokal	548: 85.
Anställande af sjuksköterskor vid vissa truppförband	7,608: —
Flyttning från Mohed till Gäfle af Hälsinge regemente tillhörig materiel	6,751: 20.
Anställande af sjuksköterska vid militärsjukhuset å Visborgs slätt	1,057: 49.
Ersättning till intendenten N. Kjellin för utbetalda medel	33: 25.
Understöd till styrelsen i Stockholm för militär idrott	1,000: —
Förhyrande af samlingslokal för korpraler vid Södra skånska infanteriregementet	175: —
Ersättning för expenser åt de sakkunnige för utredning och förslag till ändrade grunder för officersbefordringarne i armén	160: 40.
Flyttningshjälp åt underlöjtnanten G. E. Ström	59: —
Dito ,, sergeant A. W. Nordström	29: 50.
Bestridande af läkarvården vid intendenturskolorna å Karlsborg	450: —

Transport 1,451,594: 26.

Transport 1,451,594: 26.

Inköp af mark för och anläggande af skjutbana vid Norrlands artilleriregemente	48,789: 33.
Skadeersättning åt arbetskarlen R. L. Larsson.....	150: —
Anställande af försök med en lastautomobil i Boden	3,361: 80.
Inrättande af mässlokaler för underofficerare och manskap vid Gottlands artillerikårs kasernetablissemang i Visby	22,308: 12.
Ersättning till intendenten N. A. Kellin för utbetalda medel	33: 25.
Ersättning åt prästerligt biträde vid Bodens ingenjörkår	350: 72.
Kassaskåp för Norra skånska infanteriregementet	500: —
Flyttning från Notviken till Boden af två förrådsbyggnader... ..	21,704: 61.
Ökad ridhusutrymme för Kronprinsens husarregemente	240: —
Regementsinstruktion för Smålands husarregemente.....	196: —
Dito ,, Skånska husarregementet.....	228: 50.
Expens- och skrifmateriel för minör-, tyg- och parkafdelningarna vid Bodens ingenjörkår	100: —
Anordnande af försök med plogafdelningar ur fältartilleriet och ingenjörtrupperna	7,852: 70.
Ersättning till två underofficerare vid f. d. Lifregementets grenadjärkår för ökade inkvarteringskostnader	42: —
Förhyrande af sjötransportmateriel för Karlskrona grenadjärregemente	1,979: 17.
Tryckning af exercisreglemente för träng- och sjukvårdstrupperna	551: 40.
Ordnande af tillfällig lokal åt krigsarkivet	6,808: 89.
Inköp af två kassaskåp för Svea artilleriregemente	1,150: —
Diverse kostnader vid generalstaben	128: 66.
Tryckning af en regementsinstruktion för Lifgardet till häst... ..	545: 60.
Understöd åt distinktionskorpralen Lod för bekostande af sanatorievård.....	83: —
Inköp för statsverkets räkning af en officerskåren vid Smålands artilleriregemente tillhörig mässbyggnad, samt om- och tillbyggnad af densamma.....	11,991: 25.
Ersättning åt fyra officerare vid Norrbottens regemente under tjänstgöring vid regementets volontärskola i Boden.....	225: —
Påbyggnad af fälttelegrafkårens kasern å Marieberg	1,826: 50.
Regementsinstruktion för Dalregementet	205: 34.

Transport 1,582,946: 10.

Transport 1,582,946: 10.

Regementsinstruktion för Södermanlands regemente.....	400: —
Uppritande af vissa rekognosceringsarbeten	294: —
Anläggande af en skjutbana för Hälsinge regemente	16,443: 16.
Ersättning till innehafvare af lägenheter å den till kaserntomt för Bohusläns regemente afsedda mark	5,029: 50.
Gäldande af telefonavgift vid Göta artilleriregemente	230: —
Anläggande af en skjutbana för skånska husarregementet	20,071: 70.
Hysesbidrag till åtskilliga officerare och underofficerare vid Kronobergs m. fl. regementen under kommendering till 1:a arméfördelningens volontärrekrytskola i Halmstad.....	1,068: 51.
Särskild ersättning för bränsle åt underofficerare vid Norrbottens regemente	805: 50.
Täckande af en å anslaget till lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis år 1907 uppkommen brist.....	60,296: 79.
Förhyrande af sjukvårdslokal vid Karlskrona grenadjärrege- mente	175: —
Gratifikation till löjtnant C. G. Nordahl	1,095: —
Ersättning för skada genom ellsolycka under Västerbottens regementes fälttjänstövningar år 1908.....	527: 80.
Inköp af expeditions- och skrifmaterial för ytterligare ett kompani vid Bodens ingenjörkår	165: —
Ersättning åt Västerbottens regemente för förstörd intendentur- materiel	1,113: 60.
Ersättning åt f. d. distinktionskorpralen J. A. Crafoord för kroppsskada i tjänsten.....	340: —
Ersättning åt dito dito för kostnader för sjukgymnastisk be- handling	130: —
Hysesbidrag till löjtnanten E. R. Salvén på grund af kom- mendering till 5:e arméfördelningens volontärrekrytskola i Västerås.....	52: 50.
Dito till löjtnanten H. A. W. Myrin på grund af dito	55: 50.
Kostnader för utbildning vid rikets allmänna kartverk af ge- neralstabens aspiranter.....	3,838: 26.
Täckande af brister i vissa truppförbands expensanslag	16,984: 68.
Regementsinstruktion för Gottlands infanteriregemente.....	471: 27.

Transport 1,712,533: 87.

Transport 1,712,533: 87.

Tryckning af exercisreglemente med tillägg samt skjutinstruktion för fältartilleriet	1,271: 13.
Undervisning vid artilleriets hofbeslagsskolor m. m.	200: —
Flyttningshjälp åt regementsintendenten G. W. Hallgren... ..	455: 50.
	<hr/>
Säger	1,714,460: 50.
Afgå återdebiterade	4,170: 94.
	<hr/>
Återstår	1,710,289: 56.

Femte hufvudtiteln.

Flyttningshjälp	5,976: 14.
Hyra för sjökrigshögskolans lokal.....	954: 17.
Inköp af egendomen Magdelund.....	65,031: 60.
För idrottsöfningar samt anskaffning af idrottsmateriell m. m. ...	4,689: 64.
Föreläsningar m. m.	1,519: 31.
Laddöfningsapparater	10,316: 82.
Ändring af kanoner	8,199: 83.
Riktöfningsapparater	8,299: 66.
Torpednät	1,671: 40.
Amiral Hägg, sjökrigshistoriska samlingar	2,000: —
Tryckning af reglemente för marinen.....	168: 50.
Tryckning af artilleriexercisreglemente för kustartilleriet	2,740: —
Ersättning för utarbetande af undervisningsböcker för manskap vid flottan	1,800: —
Tryckning af lärobok i torpedlära	2,312: 20.
Resekostnader m. m. för marinattachéen i S:t Petersburg.....	1,138: 90.
Tryckning af "Rekrytundervisningen för flottan"	1,473: 50.
Tryckning m. m. af "Undervisning för manskapet vid flottan"	5,826: 73.
Hyra för kustartilleriets chefsexpedition	1,800: —
Tryckning af skjutregler för flottan	292: —
Major v. Schinkel, hyresersättning	416: 66.
Sjöförsvarsdepartementet, kostnader för flyttning	11,861: 31.
	<hr/>
Transport	138,488: 37.

Transport 138,488: 37.

Kapten Rönblom, utarbetandet af en rapport	800: —
Öfverstelöjtnant Bolling, gratifikation	500: —
Löjtnant v. Arbin, sjukvård	878: 75.
J. Andersson, gratifikation	250: —
Belysning af vissa militärleder	3,313: 50.
Besiktning af elektrisk materiell	28: 20.
Bestyckningsarbeten å Kungsholms fort	462: 38.
Bostadslägenheter för fredsbesättning vid Ellenabben	1,400: —
Sjukvårdsutredning för Karlskrona fästning	727: 05.
För förhyrande af lokal i huset nr 9 vid Birger Jarlstorg	2,000: —
Marinattachén Schneider, resa	3,003: 39.
Tryckning af handbok i internationell rätt	694: —
Tryckning m. m. af korpralsundervisning för flottan	1,200: —
Förvärfvande af vissa områden i Göteborgs skärgård	1,093: 90.
Navigationsskolan i Gäfle	139: 36.
Ändringsarbeten å flottans stations i Stockholm byggnader	186: 09.
Försökssprängningar mot minor	96: 48.
Signalstation å Västra Hästholmen	117: 78.
Inventarier för Ellenabbsbatteriet	5: 50.
Hyresbidrag för sjöunderofficerssällskapet	2,000: —
Hyra för underbefälsskolorna	1,800: —
Anläggning af accumulatorbatteri	976: 56.
Upprättande af positionskartor	98: 91.
Stridsförbandsplatser å "Oden" m. fl.	13,860: —
Utbyte af 24 cm. kanoner	1,073: 86.
Reparation af skeppsgossekårens kasern	18,280: 97.
Reparationsarbeten å amiralitetskyrkan	28,760: 70.
Inredning å "Dristigheten"	1,257: 86.
Kockar, hyra	789: 25.
Anordnande af gniststation å "Blenda"	3,186: 43.
Tillverkning af kanongevär	10: 99.
Ordnande af arkiv	1,755: 80.
Lärare vid skeppsgossekåren, arfvoden	3,317: 27.
Salutbatteri å Skeppsholmen	540: 18.
Iståndsättande af tilläggsbryggor vid Vaxholm	6,200: —
Salutkanoner	443: 77.

Transport 239,737: 30.

Transport 239,737: 30.

Signalflaggor för Fårösund	560: 98.
Transport till Finspång af 57 mm. h. p. M/89	61: 64.
Maskinister, hyra	10,308: 50.
Anskaffning af koklådor	3,985: 12.
Afsändning af kanoner	78: 25.
Poliskåren, vikariatsersättning	3,049: 58.
Inrättande af marketenteri å logementsfartyget Vanadis	4,000: —
Ersättning för utgifvande af ny upplaga af reglemente för marinen	2,700: —
Ändringsarbeten i sjökrigsskolan	145: 86.

Säger 264,627: 23.

Dessutom hafva från fonden omförts till:

Uppvärmning, belysning, renhållning m. m.	1,150: —
Utredning beträffande förflyttning af Stockholms station	307: 37.
Sakkunniga för utredning angående behovet af förändringar i sjökrigsskolans nuvarande organisation	4,647: 75.
Dito för utredning rörande stärkande af rikets fasta försvar åt sjösidan	15,022: 31.
Dito för utredning angående flottans och kustartilleriets upphandlings- och entreprenadväsande	8,214: 69.
Dito för utredning angående marinintendenturkårens organisation	8,688: 55.
Stockholms navigationsskola, bränsle och lyse	3,000: —
Extra lärarekrafter vid navigationsskolorna i Malmö m. fl.	1,892: 22.
Sjökarteverket	2,544: —
Kommission för granskning af förslag rörande ändringar i värnpliktslagen m. m.	3,455: —

48,921: 89.

Summa 313,549: 12.

Sjätte hufvudtiteln.

Ersättning till extra provinsialläkare för tjänsteresor	2,325: 76.
Aflöningsfyllnad och arvoden till t. f. landskamrerare, t. f. länsbokhållare och t. f. landskontorist i Jämtlands län.....	3,400: —
För uppehållande af häradsskrifvarejänster	2,011: 10.
„ ordnande och förtecknande af Kopparbergs länsstyrelses arkiv	994: 35.
Ersättning till extra länsmannen J. A. Stertman för skador, ådragna under tjänsteutöfning	300: —
För uppehållande af expeditiöschefsämbetet i civildepartementet	465: —
„ „ „ en förste aktuariefattning i statistiska centralbyrån.....	3,000: —
Ersättning åt vissa personer för biträde dels såsom sakkunnige och dels vid beredning af vissa ärenden inom civildepartementet	5,662: 60.
Till bestridande af kostnader för tvenne öfversättningsarbeten	456: 85.
För anordnande af ett extratåg från Stockholm till Mariefred och åter för franska tidningsmän.....	350: —
Till bestridande af kostnaderna för anordnande af nordiska spel i Stockholm år 1909	2,500: —
Ersättning till f. d. justitierådet Å. Thomasson för vissa afgifter till civilstatens änke- och pupillkassa.....	1,505: 28.
För anordnande af Sveriges officiella deltagande i en fotografisk utställning i Dresden år 1909	2,000: —
Arfvode åt ledaren af en undervisningskurs i militärväsen för officersaspiranter vid väg- och vattenbyggnadskåren	1,000: —
Ersättning till e. o. landskanslisten C. Sterner för af honom såsom t. f. länsman bestridda utgifter med anledning af afstängning af en bro	71: 69.
Till bestridande af löpande utgifter för kommittén för resande af ett "Sveamonument" i Stockholm	1,000: —
Till inlösen af ett arbete om tyfusedidemier och deras bekämpande	1,638: 28.
För beredande af fria resor till allmänna svenska utställningen för konsthantverk och konstindustri i Stockholm 1909 för inbjudna representanter för vissa länder	1,319: —
För fortsatt utgifvande af "Tidskrift för hemmet"	250: —
„ „ „ „ "Svensk sjukkassetidning"	2,500: —
„ „ „ „ "Svensk kommunaltidning"	1,500: —
Transport	34,249: 91.

	Transport	34,249: 91.
Reseersättning för utredning om eldning åt lokomotiv med torf och lignit i Nord-Amerika		2,265: 78.
För samarbete mellan delegerade för arbetareförsäkringsinstitutionerna i de nordiska länderna för utredning af frågor rörande arbetareolycksfallsförsäkringen		300: —
Ersättning till rättskemisten, professor B. V. H. Lindberger		500: —
Till bestridande af de för ett sammanträde af fiskehamnskommissionen föranledda utgifter		1,500: —
Understöd för fränjandet af Svenska teknologföreningens verksamhet		2,500: —
För tryckning af en rapport angående den sociala arbetarförsäkringen i Sverige under åren 1905—1908		304: —
Understöd för anordnande af en svensk idrotts- och turistutställning i S:t Petersburg år 1909		3,000: —
Reseunderstöd till åtskilliga personer		6,700: —
Ersättning för deltagande i kongresser och konferenser		5,340: 80.
För upprättande af kartor m. m. till vissa områden af Edshultshalls och Stockens fiskelägen i Morlanda socken		137: 27.
Till aflöning åt en extra föredragande hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen		400: —
Till arfvode åt en extra vaktmästare hos dito dito		920: —
För uppgörande af förslag till erforderlig utredning för den nya sjukhusbyggnaden vid Fejan m. m.		400: —
För biträde med vissa utredningar angående Ruotevare, Luossavaara och Svappavaara malmfält m. m.		1,000: —
	<u>Summa</u>	<u>59,517: 76.</u>

Sjunde hufvudtiteln.

Ersättning till kommerserådet J. Pihlgren för mistade tjänstgöringspenningar		94: 35.
Arfvoden åt adjungerade ledamöter i kammarrätten		6,150: —
Ersättning åt vissa revisionstjänstemän hos dito		1,500: —
Dito åt en adjungerad ledamot och en t. f. sekreterare i kommerskollegium		943: 06.
För utgitvande och inköp för statsverkets räkning af en samling närdiga resolutioner och bref under åren 1905 och 1906 rörande tillämpningen af bevillnings- och inkomstskatteförordningarna ..		500: —
	Transport	9,187: 41.

	Transport	9,187: 41.
För anordnande af Sveriges officiella deltagande i en fotografisk utställning i Dresden år 1909		2,000: —
Reseunderstöd till föreståndaren för tekniska högskolans materialprofvningsanstalt J. O. Roos af Hjelmsäter		400: —
Ersättning till skeppsredaren D. Broström för deltagande i 11:te internationella sjöfartskongressen i S:t Petersburg år 1908		212: —
Godtgörelse till disponenten C. Tranchell för bevistande af permanenta sockerkommissionens i Bryssel sammanträden		905: 48.
Ersättning till landshöfdingen K. S. Husberg för ut- och inflyttning af möbler m. m. i landshöfdingebostaden		77: 10.
	<u>Summa</u>	<u>12,781: 99.</u>

Åttonde hufvudtiteln.

För fortsatt utgifvande af "Svensk musiktidning"		600: —
„ utgifvande af tidskriften "Kult och konst"		1,500: —
„ fortsatt utgifvande af "Tidning för döfstumma"		500: —
„ " " " " "Tidskrift för hemmet"		250: —
Bidrag till bestridande af kostnaderna för ett af e. o. amanauensen Valfrid Palmgren från trycket utgifvet arbete med titeln: "Bibliotek och folkuppfostran, anteckningar från en studieresa i Amerikas förenta stater"		1,500: —
Reseunderstöd till åtskilliga personer		11,640: —
Till anordnande af teckningskurser för lärare och lärarinnor vid rikets folkbildningsanstalter		2,225: —
För utredning i fråga om anskaffande af nya arkivbyggnader m. m.		1,000: —
Kostnader för öfverföring af Emanuel Svedenborgs kista och kvarlevvor från Karlskrona till Uppsala		134: 40.
Till bestridande af kostnaderna för Sveriges deltagande i den tionde internationella konstutställningen i München år 1909		6,000: —
Till bestridande af kostnaderna för anordnande af nordiska spelen i Stockholm år 1909		2,500: —
För anordnande af Sveriges officiella deltagande i en fotografisk utställning i Dresden år 1909		2,000: —
Understöd för främjande af Svenska teknologföreningens verksamhet		1,000: —
Till bestridande af kostnaderna för anordnande af täflingskjutningar för skolungdom under år 1909		1,000: —
	<u>Transport</u>	<u>31,849: 40.</u>

	Transport	31,849: 40.
För anordnande af en svensk idrotts- och turistutställning i S:t Petersburg år 1909		3,000: —
För anordnande af kostnadsfria öfningar i gymnastik och fäktning för Stockholms studentkårs medlemmar under läsåret 1909—1910		1,225: —
För bevarande af Stjärneborgs och Uranienborgs ruiner		1,150: —
För Sveriges deltagande i en internationell kommission för matematisk undervisning		600: —
Bidrag till utgifvande af en folkskolläromatrikel		750: —
Till reparation af tornspiror å Kungslena församlings kyrka.....		1,500: —
För fortsättande af påbörjade gräfningar och undersökningar vid Falsterbohus m. m.		500: —
Arfvodestillägg åt amanuenser i ecklesiastikdepartementet.....		4,300: —
Godtgörelse åt amanuenser, kvinnliga biträden och extra vaktmästare i dito		4,700: —
Understöd åt amanuensen I. Collijn för deltagande under år 1909 i den tyska inkunabelkommissionens inventeringsarbeten		600: —
Till förstärkning af anslaget till materiella behof vid karolinska medikokirurgiska institutets kemiska laboratorium		750: —
Till examinerade apotekaren T. Delphin för deltagande i en kongress i London 1909		200: —
Ersättning för biträde vid vissa utredningar m. m.		550: —
Arfvodesfyllnad åt vikarier för vissa lärare		434: 36.
Anslag för år 1909 till Västmanlands läns hushållningssällskaps trädplanteringsskola		100: —
	Summa	52,208: 76.

Nionde hufvudtiteln.

Ersättning till extra landtbruksstipendiater för tjänsteresor		3,416: 18.
Reseunderstöd till åtskilliga personer.....		5,300: —
För anordnande af undervisningskurser för utbildande af kontroll-assistenter		7,900: —
Statsbidrag till svenska svinafvelsföreningen.....		3,000: —
Dito till afvelsföreningen för rödbrokgig svensk boskap		2,000: —
Dito till svenska ayrshireföreningen		5,000: —
Dito till Sveriges pomologiska förening		2,000: —
	Transport	28,616: 18.

	Transport	28,616: 18.
För fortsatt utgifvande af entomologiska föreningens i Stockholm tidskrift		1,000: —
„ utgifvande af tidskriften “Geologiska föreningens i Stockholm förhandlingar“		750: —
„ fortsatt utgifvande af “Tidskrift för hemmet“		250: —
„ utgifvande af “Kalender öfver svenska landtbruket“		3,219: —
Till utöfvande af skärpt kontroll å vattenhalten i svenskt export-smör		2,500: —
För verkställande af undersökningar i fråga om exportsmörs afkylningsförhållanden		800: —
Kostnader för en expedition med fartyget “Skagerak“ till fiskeribankarna i Nordsjön		1,600: —
För anordnande af utställningar af trädgårdsalster m. m. i Stockholm 1909		2,000: —
„ undersökningar öfver jordanalysen och de svenska jordslagen		1,200: —
„ anordnande af en föreläsningkurs för lärare vid landtbruks- och landtmannaskolor		2,200: —
„ åstadkommande af en mejeridriftsstatistik		1,000: —
Till bestridande af de för ett sammanträde af fiskehamnskommissionen föranledda utgifter		1,500: —
För uppehållande af expeditionschefsämbetet i jordbruksdepartementet under viss tid 1908		645: —
„ uppehållande af förste landtmätaretjänster under år 1909		416: 67.
„ ritnings- och kostnadsförslag rörande förändrande af Norrbottens läns landtmäterikontor		45: —
Till bestridande af vissa utgifter för ett möte med ordförandena i nötboskapspremieringsnämnderna		580: 11.
„ extra arbetskraft för de geodetiska arbetena vid rikets allmänna kartverk		375: —
„ gäldande af de med förarbetena för Sveriges deltagande i en internationell kongress för offentlig fattigvård m. m. i Köpenhamn 1910 förenade kostnader		2,000: —.
För uppgörande af förslag till ändringar i flottningsstadgan		1,568: —
Till anskaffande af för tillämpningen af bestämmelser angående utförsel till Norge af färskt kött af nötkreatur eller häst nödiga plomberingstänger		1,000: —
För uppgörande af förslag till anordnande af ny lokal för landtmäterikontoret i Östergötlands län		90: —
	Transport	53,354: 96.

	Transport	53,354: 96.
För kosthåll åt en fartyget "Skageraks" expedition till fiskeribankarna i Nordsjön åtföljande prästman		50: —
Understöd för anordnande af kurser i husdjursskötsel och mjölkhushållning vid folkhögskolan och landtmannaskolan i Älfsbyn		1,000: —
För Sveriges deltagande i en internationell utställning af korn och humle i Berlin år 1908		169: 83.
„ biträde vid upprättande af förslag till åtgärder för höjande af svinskötseln inom riket m. m.		456: 60.
Kostnader för uppdrag att inom intresserade kretsar bringa kännedom om en internationell utställning för trädgårdsskötsel i Berlin 1909		183: 80.
	Summa	<u>55,215: 19.</u>

I likhet med hvad under föregående år i sådant afseende meddelats, få Revisorerna under femårsperioden

	År 1905.	
Ordinarie staten.		
<i>Andra hufvudtiteln.</i>		
Departementschefens ombud för tillsyn öfver skrifter allmängörande ...	1,762	50
Alderstillägg	—	—
Fångvården:		
Fångars vård och underhåll	57,666	64
Alderstillägg	6,221	43
Medikolegala besiktningar	3,851	95
Ersättning åt domare, vittnen och parter	36,113	83
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.	61,637	95
Till gäldande af Sveriges andel i kostnaderna för den internationella byrån i Bern	—	—
Säger	167,254	30
<i>Tredje hufvudtiteln.</i>		
Ersättningar till olönade konsulter och vice konsulter	—	—
Ekiperingspenningar	—	—
Rese- och flyttningserättning, inspektioner, tillfälliga uppdrag	—	—
Skrifmaterialier, expenser, ved, ljus m. m.	—	—
Säger	—	—
<i>Fjärde hufvudtiteln.</i>		
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet	4,009	46
Inkvarteringskostnader	—	—
Arméns personal öfver stat	—	—
Rese- och traktamentspenningar	29,745	21
De värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m.	80,398	32
Arméns mathållning	—	—
Furagering af arméns hästar	521,267	98
Ersättning för rustning och rotering	—	—
Säger	635,420	97

här afgifva en tabell, utvisande bristen å anvisning i kontant å förslagsanslagen
1905—1909.

År 1906.		År 1907.		År 1908.		År 1909.		1909 års anslag.	
2,018	75	200	—	250	—	656	25	8,000	—
408	35	108	30	2,474	96	5,515	94	55,000	—
107,758	01	229,860	21	312,240	71	114,549	13	1,288,000	—
5,434	07	—	—	—	—	—	—	99,200	—
3,147	09	—	—	—	—	—	—	16,200	—
36,222	25	—	—	—	—	3,159	87	165,000	—
68,143	64	22,782	97	87,974	39	53,799	61	112,004	—
—	—	—	—	—	—	61	97	2,000	—
223,132	16	252,951	48	402,940	06	177,742	77		
—	—	2,450	01	5,817	27	8,724	42	45,000	—
—	—	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
—	—	77,220	93	62,955	30	7,694	47	40,000	—
—	—	47,979	10	22,522	61	27,553	97	98,507	—
—	—	142,650	04	91,295	18	43,972	86		
4,394	40	7,523	89	11,206	23	9,603	78	12,969	—
24,235	10	53,072	22	54,826	80	20,460	89	1,088,307	—
90,646	05	58,613	97	83,913	12	10,969	48	120,000	—
—	—	—	—	—	—	4,563	22	195,000	—
169,401	36	164,952	53	—	—	—	—	2,519,637	—
152,986	12	—	—	—	—	—	—	7,224,084	—
306,703	18	175,809	50	28,665	75	—	—	2,910,093	—
—	—	—	—	21,284	85	131,324	68	1,000,000	—
748,366	21	459,972	11	199,896	75	176,922	05		

	År 1905.	
<i>Femte hufvudtiteln.</i>		
Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför	227,095	87
Naturaunderhåll åt kustartilleriets manskap	16,984	58
Kustartilleribeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför	114,740	93
Ålderstillägg	1,359	34
Rese- och traktamentspenningar.....	24,043	96
Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar	—	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.....	216,841	57
Säger	601,066	25
<i>Sjätte hufvudtiteln.</i>		
Bidrag till extra provinsialläkares aflönande	57,330	10
Till bestridande af kostnader för allmän hälso- och sjukvård	55,635	44
Hospitals underhåll	816,736	23
Anstalter för obildbara sinnesslöa	—	—
Ålderstillägg	22,965	70
Rese- och traktamentspenningar.....	2,278	41
Postafgifter för tjänstebref och dylika försändelser	256,109	53
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.....	81,293	60
Säger	1,292,349	01
<i>Sjunde hufvudtiteln.</i>		
Stämpelomkostnader	69,803	35
Kostnader för allmänna bevillingens uttaxering.....	126,764	39
Omkostnader för kontrollverket	6,041	67
Tullverket	173,875	35
Ersättning till städerna för mistad tolag	—	—
Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm	9,582	53
Städers friheter	23,072	20
Observations- och uppbördsprocenter m. m.....	—	—
Kontroll å tillverkningsafgifter	81,247	24
Restitutioner	172,975	22
Ålderstillägg	4,625	67
Rese- och traktamentspenningar.....	26,863	48
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.....	66,436	68
Säger	761,287	78

År 1906.		År 1907.		År 1908.		År 1909.		1909 års anslag.	
627,272	38	513,353	69	110,280	47	—	—	1,857,500	—
28,384	16	26,403	55	61,590	98	66,597	48	258,318	—
93,694	94	101,011	40	174,445	46	—	—	690,000	—
1,274	85	1,825	07	2,683	31	2,181	68	26,700	—
15,078	68	6,987	54	1,566	22	—	—	55,500	—
—	—	—	—	64,750	57	90,062	90	235,000	—
190,572	20	207,363	43	—	—	17,095	75	113,890	—
956,277	21	856,944	68	415,317	01	175,937	81		
57,680	53	5,845	69	6,795	81	7,080	89	65,000	—
52,090	74	—	—	—	—	—	—	185,000	—
425,884	73	327,609	90	701,494	76	511,266	60	2,400,000	—
—	—	—	—	—	—	1,500	—	75,000	—
21,832	29	—	—	—	—	29,496	24	265,000	—
15,429	48	30,458	83	38,571	22	42,065	89	50,000	—
260,951	49	173,911	57	32,942	97	97,938	30	685,000	—
106,551	71	15,351	15	42,040	61	112,917	45	425,759	—
940,420	97	553,177	14	821,845	37	802,265	37		
104,013	75	130,002	21	144,507	84	—	—	280,000	—
138,025	05	28,002	48	138,992	95	176,553	94	270,000	—
6,739	47	3,586	87	5,235	10	5,141	53	15,000	—
227,936	67	401,664	78	464,856	71	416,895	36	4,372,700	—
987,852	54	160,238	48	207,063	47	99,873	58	2,900,000	—
6,676	43	—	—	—	—	—	—	50,000	—
23,072	20	—	—	—	—	—	—	44,700	—
—	—	2,218	67	3,206	99	1,271	83	10,000	—
120,846	32	—	—	—	—	—	—	1,100,000	—
244,181	74	272,603	92	35,955	02	165,726	49	135,000	—
5,084	01	—	—	1,275	01	6,591	68	55,000	—
28,507	59	—	—	12,132	87	15,741	06	50,000	—
48,975	57	50,402	—	79,054	63	74,019	65	80,043	—
1,941,911	34	1,048,719	41	1,092,280	59	961,815	12		

	År 1905.	
<i>Åttonde hufvudtiteln.</i>		
Lappmarks ecklesiastikverk	44,511	32
Universiteten	4,480	06
Akademiska sjukhuset i Uppsala	13,072	33
Undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken	—	—
Till resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer	—	—
Understöd åt högre folkskolor	4,400	—
Bidrag till aflönande af lärare och lärarinnor vid seminarier för småskollärares och småskollärarynnors bildande	659	32
Till befrämjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar	51,736	28
Lönertillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor	525,020	27
Understöd åt folkhögskolor	34,447	67
Understöd för aflönande af lärare vid fortsättningsskolan	69,283	33
Bidrag till aflönande af lärare i slöjd vid folkskolorna	84,106	67
För anordnande af manlig slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola	—	—
För anordnande af kvinnlig slöjd i dito dito	104,338	13
För anordnande af undervisning i huslig ekonomi i folkskolor, högre folkskolor och folkhögskolor	—	—
Bidrag till aflönande i vissa fall af vikarie för lärare eller lärarinna vid folkskola eller småskola	29,273	99
Folkskolan i Västerlösa, ersättning att utgå enligt hittills gällande grunder	—	—
Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn	31,762	50
Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt afseende försummade barn	—	—
Ålderstillägg	74,196	07
Rese- och traktamentspenningar	6,353	66
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.	45,886	81
Säger	1,123,528	41
<i>Nionde hufvudtiteln.</i>		
Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmananringar	32,755	—
Till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren	34,362	—
Utflyttningshjälp efter skiften	—	—
Bidrag till skjutsentreprenader	—	—
Bidrag till vägunderhållet på landet	—	—
Fattigvården i allmänhet	123,652	85
Ålderstillägg	6,960	37
Rese- och traktamentspenningar	48,187	29
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.	33,796	65
Säger	279,714	16

År 1906.		År 1907.		År 1908.		År 1909.		1909 års anslag.	
39,417	03	2,907	70	13,911	85	11,756	17	100,000	—
8,708	39	1,296	34	—	—	—	—	1,335,460	—
14,693	40	28,012	72	40,078	72	73,642	01	10,000	—
—	—	742	31	2,525	—	4,348	54	10,000	—
—	—	—	—	5,947	57	—	—	93,000	—
5,600	—	11,000	—	14,320	—	21,657	77	32,000	—
3,260	73	7,099	99	12,516	65	3,353	31	26,000	—
57,153	42	—	—	40,414	72	51,313	71	90,000	—
687,404	99	747,627	01	897,009	18	1,195,962	10	9,456,000	—
18,360	42	53,406	19	69,754	—	84,439	50	140,000	—
74,875	—	17,211	67	21,700	—	26,836	02	110,000	—
80,640	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	46,705	95	43,281	36	345,000	—
112,875	—	286	68	61,681	16	59,756	45	205,000	—
—	—	—	—	—	—	12,347	—	60,000	—
56,137	67	14,424	32	23,052	42	20,135	37	146,000	—
—	—	—	—	3	07	—	—	83	—
—	—	115,450	—	40,725	—	61,125	—	185,000	—
—	—	—	—	—	—	11,627	22	70,000	—
74,699	01	2,037	82	5,845	87	28,039	92	120,000	—
17,062	61	6,615	76	9,742	03	9,743	40	6,000	—
54,415	—	25,674	—	23,467	40	24,073	29	55,027	—
1,305,302	67	1,033,792	51	1,329,400	59	1,743,438	14		
37,975	—	7,155	—	7,090	—	11,535	—	320,100	—
10,108	73	5,940	26	7,028	83	13,280	06	30,000	—
—	—	—	—	81,514	49	13,657	10	50,000	—
—	—	—	—	28,607	47	84,471	50	215,000	—
—	—	167,717	44	60,926	82	244,251	89	1,000,000	—
158,439	35	72,753	75	99,953	45	111,345	25	175,000	—
8,547	10	—	—	4,329	15	9,616	65	47,500	—
40,579	78	7,932	40	—	—	15,401	46	100,000	—
17,466	36	17,245	47	22,961	63	60,602	95	40,461	—
273,116	32	278,744	32	312,411	84	564,161	86		

	År 1905.	
<i>Tionde hufvudtiteln.</i>		
Till pensionering af civila tjänstnehafvare	—	—
Till pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar	25,000	—
Till pensionering af flottans och lotsverkets gemenskap	—	—
Bidrag till sjuksköterskors pensionering	355	—
Till bestridande af statens bidrag till pensionering af barnmorskor	—	—
Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt	20,000	—
Bidrag till pensionering af lärarinnor vid högre flick- och samskolor	3,320	—
Allmänna indragningsstaten	383,988	05
Säger	432,663	05
Extra ordinarie staten.		
<i>Andra hufvudtiteln.</i>		
Till kost och beklädnad åt de vid statens uppfostringsanstalt å Bona intagna elever m. m.	—	—
För beredande af dyrtidstillägg för åren 1904, 1905, 1906 och 1907 åt en del tjänstemän och betjante i justitiedepartementet samt därtill hörande ämbetsverk och kårer	1,204	62
<i>Tredje hufvudtiteln.</i>		
Till beredande af dyrtidstillägg för år 1905 åt tjänstemän och betjante i utrikesdepartementet	—	—
Till beredande af extra lönetillägg för åren 1907 och 1908 åt tjänstemän och betjante i utrikesdepartementet	—	—
<i>Fjärde hufvudtiteln.</i>		
Till extra lönetillägg för en del tjänstemän och betjante	—	—
Till dagafioning åt indelt manskap	73,957	90
<i>Sjätte hufvudtiteln.</i>		
Till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister	—	—
Till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket	—	—
Transport	75,162	52

År 1906.		År 1907.		År 1908.		År 1909.		1909 års anslag.	
—	—	—	—	—	—	200,904	85	100,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	270,000	—
—	—	18,092	48	4,407	99	78,167	05	166,500	—
919	—	1,915	—	2,995	—	3,710	—	6,700	—
—	—	—	—	2,120	—	3,611	14	20,000	—
23,000	—	27,000	—	28,000	—	30,000	—	78,000	—
4,940	—	8,540	—	11,480	—	12,740	—	40,000	—
379,015	74	304,675	48	205,731	32	3,661	15	2,479,565	—
407,874	74	360,222	96	254,734	31	332,794	19		
12,000	—	40,000	—	32,600	—	—	—	45,400	—
7,825	86	5,398	26	4,669	18	—	—	—	—
488	93	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	25	—	—	—	11,500	—
—	—	—	—	—	—	446	06	9,000	—
24,020	80	24,909	80	7,928	20	—	—	238,007	—
—	—	—	—	2,319	98	—	—	25,000	—
—	—	—	—	—	—	8,742	43	15,000	—
44,335	59	70,308	06	47,542	36	9,188	49		

	År 1905.	
Transport	75,162	52
<i>Sjunde hufvudtiteln.</i>		
Till beredande af dyrtidstillägg för år 1904 åt en del tjänstemän och betjänte i finansdepartementet samt därtill hörande ämbetsverk och kårer	36,801	72
Till beredande af ett extra lönetillägg för åren 1907 och 1908 åt en del tjänstemän och betjänte i finansdepartementet samt därtill hörande ämbetsverk och kårer	—	—
<i>Åttonde hufvudtiteln.</i>		
Till tillfällig löneförbättring för år 1908 för e. o. professorer m. fl. vid universiteten i Uppsala och Lund	—	—
Till tillfällig löneförbättring för åren 1907 och 1908 åt vissa lärare vid karolinska mediko-kirurgiska institutet	—	—
Till bestridande af kostnaderna för viss utredning rörande ecklesiastika boställen	7,603	85
Till fullbordande af påbörjad utredning angående ortnamn i Älfsborgs län	—	—
Till beredande af extra lönetillägg för åren 1907 och 1908 åt en del tjänstemän och betjänte i ecklesiastikdepartementet	—	—
<i>Nionde hufvudtiteln.</i>		
Till resekostnader vid domänförvaltningen	15,721	12
Till bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar	7,149	65
För restitution af fraktafgifter för kalk	—	—
Till beredande af extra lönetillägg för år 1908 åt vissa tjänstemän och betjänte i jordbruksdepartementet samt därtill hörande ämbetsverk	—	—
<i>Tionde hufvudtiteln.</i>		
För upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp samt till fyllnadspensioner	747,032	26
Till tidigare pensionering af afskedadt indelt manskap	—	—
Till extra pensionsavgifter till folkskollärarnas pensionsinrättning	—	—
Summa	889,471	12
Riksdags-, revisions- och kyrkomöteskostnader m. m.	295,808	75
Summa summarum	6,478,563	80

År 1906.		År 1907.		År 1908.		År 1909.		1909 års anslag.	
44,335	59	70,308	06	47,542	36	9,188	49		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	14	58	—	—	119,000	—
—	—	—	—	423	97	—	—	—	—
—	—	500	—	500	—	—	—	—	—
—	—	5,343	05	—	—	676	64	10,000	—
6,220	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	794	86	—	—	90,000	—
4,220	85	2,039	40	6,463	71	6,517	33	45,000	—
—	—	—	—	—	—	4,743	10	50,000	—
—	—	—	—	42,927	54	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	14,953	07	115,000	—
970,819	24	364,898	75	166,776	44	202,251	49	2,350,000	—
—	—	—	—	—	—	313	50	40,000	—
—	—	—	—	7,740	56	24,449	73	20,000	—
1,025,595	68	443,089	26	273,184	02	263,093	35		
—	—	179,335	85	—	—	1,040,880	13		
7,821,997	30	5,609,599	76	5,193,305	72	6,283,023	65		

Till upplysning angående de å 2—9 hufvudtitlarna till skrifmaterialier och expenser,

	1900.		1901.		1902.		1903.	
	Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.
2:dra hufvudtiteln	64,262	50,263	64,262	42,262	64,262	65,034	64,307	47,597
3:dje dito	—	—	—	—	—	—	—	—
4:de dito (för dep:tet)	6,037	3,018	6,015	3,904	9,042	2,706	9,032	3,078
5:te dito	47,019	123,829	47,104	150,591	97,513	185,366	106,919	168,599
6:te dito	219,757	106,444	185,526	88,645	185,572	114,859	185,657	159,027
7:de dito	36,810	10,147	61,560	19,894	61,556	16,796	61,580	44,000
8:de dito	23,066	44,330	15,948	31,941	16,035	30,784	16,029	37,874
9:de dito	—	—	16,601	23,145	16,651	13,712	16,736	26,963
Summa	396,951	338,031	397,016	360,382	450,631	429,257	460,260	487,138

*) Å detta anslag uppstod behållning å 16,341 kronor. — Orsaken härtill är att söka däri. att. såsom nedan

Beträffande förestående tabell är att märka, *dels* att under *tredje hufvudtiteln* till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. i riksstaterna närmast före år 1907 upptagits två särskilda förslagsanslag, det ena bland kabinettskassans utgifter och det andra bland konsulskassans, samt att det senare anslaget uppförts efter afdrag af en icke närmare angifven del af hvad som beräknats kunna bestridas af inflytande expeditiönsafgifter, hvadan någon exakt siffra å utgifterna till nämnda ändamål icke kunna för denna hufvudtitel angifvas förr än för år 1907, då anslagen sammanslogos och uppfördes på enahanda sätt, som under öfriga hufvudtitlar, *dels* att å *fjärde hufvudtiteln* anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. är afsedt endast för sjelfva departementet, under det att arméns kostnader i öfrigt för samma ändamål afföras å flera olika anslag, *dels* ock att å *femte hufvudtiteln* anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. i 1908 års riksstat uppdelades i två anslag, nämligen ett till skrifmaterialier och expenser m. m. å 113,763 kronor

ved m. m. uppförda förslagsanslagens ställning under senast förflutna år meddelas följande tabell:

1904.		1905.		1906.		1907.		1908.		1909.	
Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.	Anslag.	Brist.
64,337	42,790	64,432	61,637	64,432	68,143	111,971	22,782	111,971	87,974	112,004	53,799
—	—	—	—	—	—	92,500	47,979	92,500	22,522	98,507	27,553
9,018	4,326	8,976	4,009	8,981	4,394	8,963	7,523	12,989	11,206	12,969	9,603
122,795	180,368	132,096	216,841	141,543	190,572	150,974	207,363	113,763	¹⁾ 113,890	113,890	17,095
185,743	168,659	235,751	81,293	285,758	106,551	425,790	15,351	425,832	42,040	425,759	112,917
61,568	26,515	61,568	66,436	61,568	48,975	80,035	50,402	80,047	79,054	80,043	74,019
16,060	39,228	16,043	45,886	16,060	54,415	55,046	25,674	55,013	23,467	55,027	24,073
16,736	26,459	16,786	33,796	16,786	17,466	40,033	17,245	40,469	22,961	40,461	60,602
476,257	488,345	585,652	509,898	595,128	490,516	965,312	394,319	932,584	289,224	938,660	379,661

nämnes, hufvudtitelns tillgångar till ändamålet, fördelade på två anslag, betydligt ökats.

och ett till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar å 235,000 kronor, så att för det året på sådant sätt i själfva verket gjordes en anslagsökning af 197,789 kronor.

Sedan, med anledning af 1904 års Statsrevisorers framställning i ämnet, 1905 års Riksdag i skrifvelse till Kungl. Maj:t framhållit angelägenheten af att de i riksstaten uppförda förslagsanslagen höjdes för att bereda statsregleringen önskvärd stadga, beslutades vid 1906 års Riksdag förhöjningar i åtskilliga förslagsanslag och bland dem äfven de nu ifrågavarande. Af förestående tabell framgår att dessa anslag under 2 samt 4—9 hufvudtitlarna år 1907 höjdes med sammanlagdt 277,684 kronor. Men oaktadt detta öfverskredos expensanslagen under nämnda titlar samma år med 346,345 kronor; och för år 1909 utgör motsvarande brist 352,108 kronor.

Revisorerna hafva vid granskning af ifrågavarande förslagsanslag under de olika hufvudtitlarna bibragts den uppfattningen, att större sparsamhet i

flera afseenden bort kunna iakttagas vid fråga om utgifter till förenämnda ändamål. Redan 1884 års Riksdag anhöll med anledning af framställning från föregående års Statsrevisorer, att Kungl. Maj:t behagade taga i öfvervägande, hvilka åtgärder lämpligen borde vidtagas för vinnande af önskvärd begränsning af utgifterna från anslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Då utgifterna för ifrågavarande ändamål, enligt hvad af förestående tabell framgår, visa en bestämd tendens att alltjämt stiga, synas de åtgärder, som föranledts af Riksdagens sistnämnda skrifvelse, icke hafva varit tillfyllstgörande; och på grund häraf föranlätas Revisorerne att ifrågasätta, huruvida icke ytterligare åtgärder må kunna vidtagas för nedbringande af de kostnader, som bestridas af de under de olika hufvudtitlarna uppförda förslagsanslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Slutligen hafva Revisorerne, som trott sig finna, att från förenämnda förslagsanslag bestridts utgifter, hvartill tillgångar synts hafva bort på annat sätt beredas, velat ifrågasätta, huruvida icke närmare föreskrifter må lämpligen kunna meddelas beträffande användandet af medel från dessa anslag.

Sedan nästlidet års Statsrevisorer erinrat *dels* att den i Kungl. kungörelsen den 23 maj 1884 meddelade föreskriften angående skyldighet för vederbörande verk och inrättningar att till Riksdagens revisorer afgifva berättelser och räkenskapssammandrag icke iakttagits af åtskilliga verk och inrättningar, hvilka antingen underlätit att insända räkenskapssammandrag eller insänt räkenskapssammandrag, som icke varit affattade i föreskrifven form, och *dels* att tiden för dessa handlingars ingifvande borde lämpas efter den år 1885 förändrade tiden för Revisorerne sammanträden, anhöll Riksdagen i skrifvelse den 9 april innevarande år, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande hvilka åtgärder kunde vara erforderliga för vinnande af det utaf Revisorerne åsyftade mål och därefter meddela de föreskrifter, som af omständigheterna påkallades.

Med anledning häraf har Kungl. Maj:t efter statskontorets och kammarrättens hörande genom kungörelse den 14 nästlidne oktober med förklaring och ändring af kungl. kungörelsen den 23 maj 1884 förordnat *dels* att den i berörda kungörelse föreskrifna skyldighet för vederbörande verk och inrättningar att i och för deras räkenskapers granskning af Riksdagens revisorer afgifva berättelser och räkenskapssammandrag skall gälla samtliga verk och

inrättningar, som åtnjuta statsanslag, *dels ock* att ifrågavarande berättelser jämte räkenskapssammandrag skola årligen före den 15 september insändas till finansdepartementet.

Sedan 1907 års Statsrevisorer uttalat önskvärdheten af att i den byggnad, som telegrafverket då ämnade uppföra i Östersund, tillräckliga lokaler anordnades ej allenast för telegraf och telefon utan äfven för postverkets behof, anslöt sig 1908 års Riksdag till samma uttalande men gaf tillika i skrifvelse den 8 maj sistnämnda år detta sitt uttalande i ämnet en större omfattning, i det Riksdagen framhöll, att äfven vid andra byggnadsföretag än dem, som afsåge anordnandet af lokaler för telegraf och telefon samt post, hänsyn borde tagas till, huruvida icke inom samma byggnad kunde, förutom för den ursprungligen afsedda statsinstitutionen, beredas utrymme för en eller flera andra allmänna inrättningar, som vore i behof att tillgodoses i berörda afseende. Riksdagen föreställde sig nämligen, att afsevärd besparing ofta skulle kunna vinnas för statsverket, om vid uppförande af byggnader för det allmännas räkning uppmärksamheten alltid vore fästad på, huruvida samtidigt andra byggnadsbehof skulle kunna på lämpligt sätt blifva afhulplna. Och ansåg Riksdagen detta ämne vara af den betydelse, att Riksdagen ville i det samma en gång för alla uttala sin åsikt, hvadan Riksdagen fästade Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på vikten däraf, att vid fråga om uppförande af byggnader för statsverkets räkning under öfvervägande toges, huruvida icke genom ett och samma byggnadsföretag flera offentliga institutioners behof af nya lokaler skulle kunna tillgodoses.

Årets Statsrevisorer hafva på grund dels af iakttagelser under den resa, Revisorerne företagit, och dels af hvad för öfrigt under revisionsarbetet inhämtats, kommit till den uppfattningen, att ofvanberörda af 1908 års Riksdag så bestämdt uttalade önskemål icke blifvit i tillfredsställande mån af vederbörande beaktadt.

Revisorerne hafva sålunda trots sig finna, *dels* att man icke alltid behörigen öfvervägt möjligheten att genom ett och samma byggnadsföretag tillgodose olika offentliga institutioners behof af lokaler, *dels* att de institutioner, för hvilkas medel respektive byggnader uppförts, emellanåt i alltför stor utsträckning tillgodosett sina egna intressen med åsidosättande i viss mån af rimliga anspråk från de institutioners sida, hvilka af dem skulle hyra lokaler, *och dels* att stundom tvister om hyresbeloppens storlek eller andra smärre meningsskiljaktigheter äfventyrade beståndet af ingångna hyresaftal.

Såsom exempel på sistberörda förhållande få Revisorerne hänvisa till hvad de i sin berättelse angående riksbankens styrelse och förvaltning anfört i fråga om riksbankshuset i Kalmar och Halmstad.

Beträffande åter frågan om flera institutioners tillgodoseende genom ett och samma byggnadsföretag få Revisorerne fästa uppmärksamheten på nedan-nämnda förhållanden i Norrköping och Karlstad.

I förstnämnda stad pågår för närvarande uppförandet af ett större hus för telegrafverkets räkning, men så vidt Revisorerne kunnat inhämta, hafva icke några förhandlingar ägt rum, afseende att möjliggöra inrymmande i samma hus af lämpliga lokaler för det i Norrköping innevarande höst öppnade och tills vidare i provisorisk lokal inbysta afdelningskontor af riksbanken.

Hvad åter angår Karlstad få Revisorerne erinra, hurusom med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning 1907 års Riksdag medgaf, att för telegrafverkets behof finge för en summa af 100,000 kronor inköpas fastig-heten n:r 80—81 i kvarteret Björnen vid Älfgatan i nämnda stad.

Uti sin i ärendet till Kungl. Maj:t gjorda framställning anförde telegraf-styrelsen, att å tomten, som innehölle en areal af 2,480,34 kvadratmeter, en byggnad vore uppförd, i hvilken Värmlands enskilda banks lokaler varit in-rymda; att de i byggnadens öfre våning belägna lokalerna med några smärre ändringar skulle kunna blifva synnerligen lämpliga till telegraf- och telefon-station samt vore af den storlek, att de komme att för lång tid framåt lämna fullt tillräckligt utrymme för dessa stationer; att i nedre våningen, hvilken innehölle bostadslägenheter och arkiv, enligt telegrafstyrelsens förmenande synnerligen väl skulle kunna beredas lokal för postkontoret, för hvilket ändamål en tillbyggnad å gården af en vånings höjd för den egentliga, för allmänheten afsedda expeditionssalen syntes böra åstadkommas, samt att telegraf-styrelsen i skrifvelse till generalpoststyrelsen anhållit om nämnda styrelses ytt-rande i fråga om anordnandet af en dylik postkontorslokal.

Emellertid hade generalpoststyrelsen den 9 april 1907 och således innan Riksdagen fattat sitt beslut i frågan, till telegrafstyrelsen återställt dess skrif-velse med ett enkelt påtecknande "att Kungl. Generalpoststyrelsen icke ansåge sig böra af telegrafverket förhyra de af telegrafstyrelsen ifrågasatta lokalerna, enär desamma syntes blifva olämpliga för postkontoret."

Sedan frågan om post- och telegraflokaler inrymmande i en och samma byggnad på detta summariska sätt förfallit, tog telegrafstyrelsen för telegrafverkets behof i anspråk ej allenast den rymliga öfre våningen i det inköpta huset, hvilken våning kort förut ansetts vara fullt tillräcklig för ändamålet, utan äfven en stor del af nedre våningen, hvars öfriga lokaler uthyrdes till hos verket anställda personer. Postverket åter har i år på 10 års tid, räknadt från och med den 1 oktober 1911, af enskild person förhyrt lokaler

i en under uppförande varande byggnad å tomten n:r 41, kvarteret Grufvan, i hörnet af Kungsgatan och Östra Kyrkogatan mot en byressumma, som, inberäknadt ersättning för lokalens uppvärmning samt vissa andra förmåner, är bestämd till 9,000 kronor om året.

Revisorerna hafva besökt telegraflokaler i Karlstad och hafva jämväl tagit i betraktande det under byggnad varande hus, i hvilket de nya postlokaler skola inrymmas. Och få Revisorerna, med vidgående att det senares läge möjligen kan anses vara något fördelaktigare, dock uttala den uppfattningen, att, därest allvarliga underhandlingar mellan ifrågavarande kommunikationsverks styrelser kommit till stånd, man förmedelst lämpliga anordningar och eventuellt erforderliga tillbyggnader bort kunna i telegrafhuset bereda båda verken fullt tillfredsställande lokaler.

En ytterligare omständighet är äfven härvid att bemärka. Revisorerna funno nämligen vid sitt besök i landstatshuset, att landtmäterikontoret torde vara i behof af ökad utrymme, hvarjämte Revisorerna inhämtat, att ett förslag uppgjorts, gående ut på att för en kostnad af omkring 35,000 kronor uppföra byggnader för kontorets räkning å landstatshustomten. Skulle man nu utgå ifrån, att postens inrymmande i telegrafhuset i Karlstad ej kommer att äga rum, så borde väl åtminstone för landtmäterikontoret kunna beredas lokaler i samma hus, hvilket ju är beläget i landstatshusets närhet och obestriddigen lämnar tillräckligt utrymme för ändamålet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hafva Revisorerna ånyo velat framhålla vikten af att större planmässighet införes i statens byggnadsverksamhet. Sålunda bör, då fråga om byggnadsföretag för det allmännas räkning uppstår, till en början undersökas, huruvida icke byggnadsbehofvet kan tillgodoses genom anlåtande af utrymme i redan befintliga, kronan tillhöriga byggnader, samt, sedan nybyggnad befunnits oundviklig, tillses, huruvida icke annat byggnadsföretag på samma plats kan för statens räkning vara under närmaste tid erforderligt. Utredning i dessa afseenden kan möjligen hvad hufvudstaden angår verkställas af öfverintendentsämbetet och hvad landet i öfrigt beträffar af respektive länsstyrelser, hvilka samtliga myndigheter för sådant ändamål borde åläggas att föra fullständiga liggare öfver såväl statens tomt- och byggnadsfastigheter, som de lokaler, hvilka af statsinstitutioner äro förhyrda å de särskilda orterna.

Har beslut fattats om byggnads uppförande för två eller flera institutioners gemensamma räkning, bör visserligen arbetets anordnande och öfvervakande omhänderhafvas af *en* myndighet men den eller de myndigheter, som skola hafva del i byggnaden, beredas tillfälle att öfvervaka, att deras intressen blifva behörigen tillgodosedda. För afgörande vid härvid tilläfsventyrs uppkommande meningsskiljaktigheter synas reglementerade former böra vara upp-

ställda, liksom äfven för slitande af tvistigheter, som under byggnads begagnande kunna uppstå emellan olika i frågan intresserade myndigheter.

Revisorerne hafva ingalunda förbisett, att särskildt i det fall, då myndigheter lyda under olika statsdepartement eller då en af myndigheterna är omedelbart underordnad Riksdagen, planmässigheten och det intima samarbetet försvåras. Men är man ense om frågans vikt, torde dessa svårigheter ej vara omöjliga att öfvervinna.

Under revisionsförrättningen hafva besök aflagts å nedannämnda platser; och hafva i dessa besök följande Revisorer deltagit, nämligen:

Vid *Hofrätten öfver Skåne och Blekinge*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *länsfängelset i Växjö*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, Ericsson och Gustafsson;

vid *länsfängelset i Kalmar*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén och Ericsson;

vid *länsfängelset i Kristianstad*: undertecknade von Mentzer, Bellinder, Lindvall och Rydén;

vid *länsfängelset i Mariestad*: undertecknade Zetterstrand, von Mentzer, Bellinder, Ericsson och Lindvall;

vid *länsfängelset i Karlstad*: undertecknade Beck-Friis, Gustafsson och Rydén;

vid *kronohäktet i Ystad*: undertecknade von Mentzer, Bellinder, Lindvall och Rydén;

vid *tvångsarbetsanstalten å Svartsjö*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Lindvall och Rydén;

vid *Värmlands regementes kasernbyggnader*: undertecknade Beck-Friis, Bohnstedt, Fahlén, Olsén, Gustafsson och Rydén;

vid *Skånska dragonregementets etablissement*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, Bellinder, Ericsson och Gustafsson;

vid *Vendes artilleriregementes etablissement*: undertecknade Beck-Friis, Bohnstedt, Fahlén, Bellinder, Ericsson och Gustafsson;

vid *Skånska trängkårens etablissement*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius och Rydén;

vid *befästningarne å Västerberget vid Göteborg*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *lotsstationen i Kalmar*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, Ericsson och Gustafsson;

vid *navigationsskolan i Kalmar*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, Ericsson och Gustafsson;

vid *navigationsskolan i Göteborg*: undertecknade Beck-Friis, Olsén, Bellinder och Ericsson;

vid *länsresidenset och landsstatslokalerna i Växjö*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius och Rydén;

vid *länsresidenset och landsstatslokalerna i Kalmar*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *länsresidenset och landsstatslokalerna i Kristianstad*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *länsresidenset och landsstatslokalerna i Mariestad*: undertecknade Zetterstrand, von Mentzer, Bellinder, Ericsson och Lindvall;

vid *länsresidenset och landsstatslokalerna i Karlstad*: undertecknade Beck-Friis, Bohnstedt, Fahlén, Olsén, Gustafsson och Rydén;

vid *postkontoret i Växjö*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, Olsén och Kvarnzelius;

vid *postkontoret i Kalmar*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, Olsén och Kvarnzelius;

vid *postkontoret i Kristianstad*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, Olsén, Ericsson och Kvarnzelius;

vid *postkontoret i Hässleholm*: undertecknade Zetterstrand, von Mentzer, Bellinder, Kvarnzelius och Rydén;

vid *postkontoret i Ystad*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Kvarnzelius och Lindvall;

vid *postkontoret i Trollhättan*: undertecknade Beck-Friis, von Mentzer, Bellinder, Ericsson och Lindvall;

vid *postkontoret i Mariestad*: undertecknade Zetterstrand, von Mentzer, Bellinder, Ericsson och Lindvall;

vid *postkontoret i Karlstad*: undertecknade Bohnstedt, Fahlén och Olsén;

vid *postkontoret i Borgholm*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, Gustafsson, Lindvall och Rydén;

vid *telegrafstationen i Växjö*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, Olsén och Kvarnzelius;

vid *telegrafstationen i Kalmar*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, Olsén och Kvarnzelius;

vid *telegrafstationen i Kristianstad*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, Olsén och Kvarnzelius;

vid *telegrafstationen i Hässleholm*: undertecknade Zetterstrand, von Mentzer, Bellinder, Kvarnzelius och Rydén;

vid *telegrafstationen i Ystad*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, Olsén och Kvarnzelius;

vid *telegrafstationen i Trollhättan*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén och Rydén;

vid *telegrafstationen i Mariestad*: undertecknade Zetterstrand, von Mentzer, Bellinder, Ericsson och Lindvall;

vid *telegrafstationen i Karlstad*: undertecknade Bohnstedt, Fahlén och Olsén;

vid *telegrafstationen i Borgholm*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Bellinder, Kvarnzelius och Lindvall;

vid *järnvägsstationen i Hässleholm*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius och Rydén;

vid *Bohuslänsbanans järnvägsbro öfver Göta älf*: undertecknade Beck-Friis, Olsén, Bellinder, Ericsson och Lindvall;

vid *ångfärjehamnen i Trelleborg och ångfärjan*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius och Lindvall;

vid *kraftstationen i Trollhättan*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Lindvall och Rydén;

vid *hamnanläggningen i Åhus*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *hospitalet i Växjö*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius och Rydén;

vid *tullkammaren i Kalmar*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, Ericsson och Gustafsson;

vid *tullkammaren i Åhus*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *tullkammaren i Karlstad*: undertecknade Beck-Friis, Gustafsson och Rydén;

vid *Gråbrödraklostret i Ystad*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *Kalmar slott*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *gamla Riksdagshuset*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *Borgholms slottsruin*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, von Mentzer, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *allmänna läroverket i Kalmar*: undertecknade von Mentzer, Bellinder, Lindvall och Rydén;

vid *allmänna läroverket i Ystad*: undertecknade von Mentzer, Bellinder, Lindvall och Rydén;

vid *folkskoleseminariet i Växjö*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, von Mentzer, Bellinder, Ericsson, Gustafsson och Rydén;

vid *folkskoleseminariet i Kalmar*: undertecknade von Mentzer, Bellinder, Lindvall och Rydén;

vid *folkskoleseminariet i Karlstad*: undertecknade Beck-Friis, Fahlén, Gustafsson och Rydén;

vid *tekniska skolan i Kristianstad*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, von Mentzer, Olsén, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén;

vid *förskolan för blinda i Växjö*: undertecknade Zetterstrand, Bohnstedt, von Mentzer, Bellinder och Rydén;

vid *undervisningsanstalten för vanföra i Göteborg*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Fahlén, von Mentzer, Gustafsson, Kvarnzelius och Rydén;

vid *Stockholms alkoholisthem Eolshäll*: undertecknade von Mentzer, Bellinder, Ericsson, Kvarnzelius och Rydén;

vid *Böda kronopark*: undertecknade Beck-Friis, Zetterstrand, Bohnstedt, Fahlén, von Mentzer, Bellinder, Ericsson, Gustafsson, Kvarnzelius, Lindvall och Rydén.

För de i denna berättelse förekommande sifferuppgifternas öfverensstämmande med räkenskaperna äfvensom för ofvan intagna tabellers riktighet är den vid revisionen anställde kamreraren ansvarig.

Stockholm den 30 november 1910.

JOHAN BECK-FRIIS.	T. ZETTERSTRAND.	EDV. BOHNSTEDT.
HUGO FAHLÉN.	C. H. v. MENTZER.	GOTTFR. OLSÉN.
AUGUST BELLINDER.	JOHAN ERICSSON.	A. P. GUSTAFSSON.
S. H. KVARNZELIUS.	AXEL E. LINDVALL.	VÄRNER RYDÉN.

John Stuart.

Riksmarskalksämhetets

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers anmärkningar rörande räkenskaperna för Haga lustslott och park.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 2 sistlidne december har Eders Kungl. Maj:t anbefallt riksmarskalksämhetet att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad i nådigst bifogadt transsumt af Riksdagens senast församlade Revisorerers berättelse förekommit rörande Haga lustslott och park.

Riksmarskalksämhetet har i detta ärende inhämtat yttrande af ståthållareämhetet å Ulriksdals och Haga slott, hvilket yttrande härhos bifogas; och då riksmarskalksämhetet icke har något att tillägga till hvad ståthållareämhetet däri anfört, tillåter sig riksmarskalksämhetet såsom eget utlåtande åberopa nämnda yttrande.

Remissakten återställes underdånigst.
Stockholm den 12 januari 1911.

Underdånigst
FR. ESSEN.

A. F. Stjernstedt.

Ståthållarens på Ulriksdals och Haga
lustslott

yttrande.

Till riksmarskalksämhetet.

Till åtlydnad af från riksmarskalksämhetet ankommen skrifvelse har ståthållareämhetet på Ulriksdals och Haga slott att afgifva yttrande öfver den af Riksdagens senast församlade Revisorerer afgifna berättelse rörande Haga lustslott och park;

och får ståthållareämhetet vördsamt anföra:

Med afseende å hvad Revisorererne anmärkt därom att något eget konto icke blifvit upplagdt i 1909 års räkenskaper för den inom Haga slotts område befintliga gruståkten, så hade ståthållareämhetet förlidet år meddelat riks-

marskalksämberet att särskildt sådant konto blifvit upplagdt. Därmed åsyftades, att inkomsterna från ifrågavarande grustäkt, den s. k. norra sandgropen, tillsammans utgörande 14,000 kronor, blifvit särskildt upptagna i 1909 års räkenskap och verifierade medelst afskrifter af nådiga bref angående de influtna medlens användning. Att bland utgifterna icke något motsvarande särskildt konto finnes, beror därpå att, på sätt här bifogad promemoria gifver vid handen, några utbetalningar å ifrågavarande medel icke ägt rum, utom hvad som jämlikt nådiga beslut öfverförts till Ulriksdals slottskassa. Sedan under innevarande år de arbeten, till hvilkas bekostande ifrågavarande medel voro afsedda, blifvit fullbordade och medlen utbetalta, har också särskildt konto blifvit upplagdt. På sätt af förenämnda promemoria framgår, hafva af de från norra grusgropen influtna 14,000 kronor, 6,140 kronor öfverförts till Ulriksdals slottskassa, och de öfriga 7,860 kronor ingå i Haga slotts tillgodohafvande å bankinrättning, utgörande enligt räkenskaperna 8,860 kronor. Ståthållareämbetet får erkänna, att detta, d. v. s. användningen af en del och utbalanseringen vid årets slut af det öfriga af grusförsäljningsmedlen borde hafva varit särskildt utfördt i räkenskapen, och skall i här omhandlade afseende för följande år vidtaga rättelse.

Beträffande anmärkningen om de summariskt förda räkenskaperna för Haga trädgård får ståthållareämbetet vördsamt anföra, att den post å kronor 60,285:46, hvilken i 1909 års räkenskaper är införd för försålda trädgårdsalster, är ett sammandrag af de försäljningar, som per kontant skett såväl på torg i staden som på stället. Försäljaren i staden redovisar för hvarje dag; öfver försäljningen på stället föres särskilda böcker och redovisas för de inkomna penningarne vid hvarje veckas slut. Dessa försäljningar ske hufvudsakligen i poster från 10 öre till 20 à 30 kronor och skulle, om de alla infördes i räkenskaperna, uppgå för året till flera tusental. De skulle ej heller kunna behörigen verifieras, då det ej kan begäras af köparen, att han, för ett jämförelsevis litet belopp, skulle lämna intyg om det gjorda inköpet.

Om det emellertid anses lämpligt att försäljningarna specificeras, och torde i så fall angifvas till hvad utsträckning, så skall sådant iakttagas.

Den remitterade handlingen återsändes.

Ulriksdal den 30 december 1910.

GUSTAF CELSING.

Ståthållare.

Carl Ekstedt.

Bilaga.

Ö. P. M.

angående till Haga slottskassa influtna medel för från norra grusgropen i Hagaparken försäld sand under år 1909.

Enligt riksmarskalksämhetets skrifvelse den 6 september 1909 jämte afskrift af nådigt bref den 27 augusti samma år, har 5,250 kronor influtne sandförsäljningsmedel öfverförts från Haga till Ulriksdal för vattenledningars anläggning å sistnämnda ställe.

Enligt riksmarskalksämhetets skrifvelse den 11 oktober 1909 jämte afskrift af nådigt bref den 17 september samma år har influtne 8,750 kronor sandförsäljningsmedel blifvit sålunda fördelade:

Till uppförande af en frostfri vattencistern af betong vid Haga trädgård	kronor 2,900: —
Till anskaffning af en motor och pump för uppföring af vatten därsammastädes	„ 2,760: —
Till ombyggnad af det vid Haga trädgård befintliga pump- och båthuset.....	„ 2,200: —
Samt till reparationsarbeten i stora köket och diskrummet i Ulriksdals slotts ekonomibyggnad	„ 890: —
	<hr/>
	Summa kronor 8,750: —

Af dessa medel äro 890 kronor öfverförda och använda vid Ulriksdal samt återstående 7,860 kronor, afsedda till ofvanstående arbeten vid Haga, ingå uti de å bankräkning inestående medel till år 1910, emedan förestående arbeten icke under året blifvit färdiga till afsyning och betalning.

Afskrifter af förenämnda nådiga bref äro bilagda redogörelserna för år 1909, såväl för Haga som Ulriksdal.

Ulriksdal den 30 december 1910.

Carl Ekstedt,
tjf. kamrerare.

**Hofrättens öfver Skåne och
Blekinge**

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers anmärkning mot hofrättens
arkivlokal.

Till Konungen.

Genom remiss den 8 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt hofrätten att inkomma med underdånigt utlåtande med anledning af erinran af Riksdagens Revisorer rörande behovet af vissa säkerhetsåtgärder till skyddande af hofrättens arkiv mot eldfara.

Till åtlydnad häraf får hofrätten, under åberopande af bilagda utaf hofrättens advokatfiskal i anledning af remissen afgifna yttrande, meddela, att hofrätten ämnar gå i författning om vidtagande af de säkerhetsåtgärder, som med Riksdagens Revisorers erinran afses.

Kristianstad den 16 december 1910.

Underdånigst

J. A. LUNDAHL.

EMIL SCHARTAU.

AXEL STRANDBERG.

GUNNAR BESKOW.

S. NYRÉN.

E. Ahlgren.

Bilaga.

P. M.

Vid det besök, som den 11 oktober 1910 aflades af Riksdagens Revisorer i hofrättens lokaler, redogjordes af advokatfiskalen för de åtgärder, som vidtagits till skyddande af hofrättens arkiv mot eldfara. Till dessa åtgärder höra järnplåtbeslagning af och insättande af järnram till dörrarna i brandmuren mellan arkivflygeln och fasadbyggnaden samt anbringande af stentröskel vid nämnda dörrar.

Det påpekades af Revisorerne, att de på nedre bottnen och våningen en trappa upp belägna rum, som ligga mellan brandmuren och själfva arkiven

(nuvarande fiskalsexpeditionen och förutvarande aktuarietkontoret), användes till expeditiionslokaler, och att förty jämväl dörrarna mellan dessa rum och arkiven borde plåtbeklädas, upphängas i järnram och förses med stentröskel.

Det är alltså sådana anordningar, som afses i det till hofrätten nu remitterade anförandet af Revisorerne.

Kristianstad den 14 december 1910.

H. Aspegren.

Fångvårdsstyrelsens

utlåtande angående af Riksdagens Revisorer framställda anmärkningar.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 8 innevarande december har Eders Kungl. Maj:ts anbefallt fångvårdsstyrelsen att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af, hvad Riksdagens Revisorer vid granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 anmärkt i nedannämnda punkter.

I första punkten hafva Revisorerne beträffande länsfängelset i Växjö erinrat, att det skydd mot eldfara, som förefanns däruti, att vattenledning var införd i fängelset, icke blifvit tillfyllestgörande utnyttjadt, i det att brandposter med tillhörande slangar icke blifvit inom fängelset anordnade.

I anledning häraf får styrelsen meddela, att, enligt hvad dess biträdande arkitekt äfvensom brandchefen i *Växjö* upplyst, fängelsets nuvarande vattenledning, såväl i hvad angår rören från stadens hufvudledning i gatan som stamrören i fängelset, har så små dimensioner, att den icke kan gifva effektiv stråle för eldsläckning. Det är därför meningen att för vattenledningens apterande härför låta omlägga densamma i sammanhang med de nu förestående nybyggnads- med flere arbeten, till hvilka Riksdagen enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 25 juni 1909 anvisat medel.

Tillsvidare har fängelset att i händelse af större eldsvåda, som ej kan kväfas genom nu i fängelset tillgängliga mindre sprutor, lita till brandposterna i stadens hufvudledningar i gatorna vid fängelset, af hvilka poster flera stå på så kort afstånd, att, enligt brandchefens utsago, slangar kunna med önskvärd effekt dragas från dem in i fängelset.

Beträffande länsfängelset i *Kristianstad* hafva Revisorerna uppmärksammat, att fängelsets omhägnad delvis befanns i det bristfälliga skick, att den icke syntes lämna erforderlig trygghet mot rymningsförsök.

Med vitsordande af den utaf Revisorerna framställda anmärkningen tillåter styrelsen sig erinra, att styrelsen i sin den 23 sistlidne september aflåtna underdåniga framställning rörande anslagen till fängvården för år 1912 hemställt om anvisande å extra stat af medel till ombyggnad af hägnaderna vid, bland annat, länsfängelset i *Kristianstad*.

För arbetets skyndsamma utförande torde, i sammanhang med anslaget beviljande, tillstånd kunna utverkas om beloppets förskjutande från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll för ombyggnadens verkställande redan innevarande år.

Slutligen hafva Revisorerna i samma punkt beträffande kronohäktet i *Ystad* framhållit, dels att det sätt, på hvilket häktets vedförråd var förvaradt, och bristen på reservtrappa syntes i händelse af eldsolycka inom det med 54 celler försedda häktet innebära fara för därstädes intagna fångar, samt dels att planken mellan häktets promenadgårdar voro så bristfälliga, att fångarne icke kunde anses under vistelsen i dessa gårdar vara från hvarandra isolerade.

Beträffande sättet för förvarande af häktets vedförråd har styrelsen inhämtat, att det i källaren finnes upplagdt hufvudsakligast i de under cellerna belägna sidokällrarna, hvilka hafva brandfria hvalf, något som däremot icke är förhållandet med den del af källaren, som är belägen under cellkorridorrens midtparti.

För åstadkommande af brandfrihet under sistnämnda del af cellkorridoren har styrelsens biträdande arkitekt för kronohäktet i *Ystad* föreslagit samma åtgärd som redan är vidtagen vid fängelser, som hafva centraluppvärmning och eldning härför i källaren, nämligen att inkläda bjälklagets undersida med brädpanel, som putsats med asbestic patentputs eller med rabitz, hvarjämte luckorna i korridor-golfvet borde kompletteras med två i isoleringsputsens höjd och i järnram anbragta järnluckor.

Därest denna isolering af cellkorridoren vidtages, blifver det, enligt hvad biträdande arkitekten framhållit, öfverflödigt att anbringa en extra trappa i cellkorridoren, då denna redan nu har en spiraltrappa och häktet en stentrappa, som i hvarje våning står i förbindelse med cellkorridoren.

Å de af biträdande arkitekten sålunda föreslagna isoleringsåtgärder har styrelsen infordrat anbud, hvarjämte styrelsen i cirkulär denna dag till samtliga fångvårdsanstalter utfärdat förbud mot uppläggande af ved i fängelsekällare under midtkorridoren.

För öfrigt anser sig styrelsen i fråga om den grupp af mindre fängelser, till hvilka kronohäktet i Ystad hör, böra meddela att, då dessa uppvärmas genom eldning i cellugnar från cellkorridoren, någon anledning vid dem icke finnes till användning af elddon eller ens ljus i källaren. Också har styrelsen häremot meddelat förbud, åt hvars iakttagande uppmärksamhet ägnas vid häktenas inspektioner.

Hvad angår fånggårdsplanken vid häktet i Ystad, har i staten å reservationsanslaget till vård och underhåll af straffängelser och kronohäkten för år 1911 upptagits anslag till dessa planks ombyggnad; ett arbete som sålunda kommer att skyndsamt verkställas.

I andra punkten hafva Revisorerna beträffande tvångsarbetsanstalten å Svartsjö fäst sin uppmärksamhet därvid, att fångarna äro iförda två olika slags dräkter för att utmärka, hvilka af dem förut undergått straffarbete. Då en sådan förklenligande beteckning, som, då fångarna användas i jordbruksarbete, allt mer faller i ögonen, syntes olämplig, ville Revisorerna uttala önskvärdheten af, att samtliga å anstalten intagna fångar måtte förseas med lika och för deras sysselsättning lämpliga kläder.

I anledning häraf får styrelsen meddela, att styrelsen, som delar Revisorernes åsikt, låtit utarbета nya beklädnadsstater för fångpersonalen, därvid bland annat, hvad tvångsarbetsfångarna angår, åsyftats att vinna enahanda önskemål, som de af Revisorerna afsedda; och komma dessa stater att med det snaraste underställas Eders Kungl. Maj:ts pröfning.

De remitterade handlingarna bifogas.

Stockholm den 31 december 1910.

Underdånigst
VIKTOR ALMQUIST.

JOH. ROBBERT.

N. SANDELL.

A. Lundqvist.

Arméns Kaserubyggnads- nämnds

utlåtande angående en af Riksdagens
Revisorer framställd anmärkning.

Till Konungen.

Sedan statsrådet och chefen för kungl. landförsvarsdepartementet genom ämbetsskrivelse den 10 december 1910 anbefallt arméns kaserubyggnadsnämnd att i anledning af Riksdagens Revisorerers berättelse den 30 november 1910 om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 inkomma med underdånigt utlåtande, får nämnden härmed i underdånighet anföra följande.

Efter det skriftliga anbud å utförandet af schaktnings-, sprängnings-, grundläggnings- och murningsarbeten samt leverans af sockelsten för kungl. Värmlands regementes kaserneetablissemant vid Karlstad i vederbörlig ordning infordrats, att afgifvas senast före kl. 12 middagen den 12 juni 1909, hade vid den sålunda utsatta tidens utgång inkommit 5 anbud i enlighet med två olika af nämnden upprättade alternativ, afseende, det ena grund- och källarmurarnas utförande dels af gråsten i kallmur och dels af gråsten i bruksmur, samt det andra murarnas utförande dels af gråsten i kallmur, dels af gråsten i bruksmur och dels af betong.

Anledningen härtill var den, att, sedan nämndens byggnadsbyrå efter ingående undersökningar å den blifvande byggnadsplatsen och efter att hafva tagit noga reda på där gällande arbetspriser äfvensom förskaffat sig upplysningar från på platsen varande sakkunniga personer, att stenen i bergen å kaserntomten med fördel kunde användas såväl till uppförande af grund- och källarmurar som till sockelsten, nämnden beslöt, att för vinnande af minskade anläggningskostnader gråsten från byggnadsplatsen skulle komma till användning vid grundläggningsarbetena, hvarvid värdet af de stora planeringssprängningarna och grundläggningsarbetena för de olika byggnaderna äfvensom uttagning och huggning af socklar för desamma beräknades till omkring 267,000 kronor.

Härjämte ansåg nämnden att, om mot förmodan icke tillräckligt med sten, lämplig för grund- och källarmurar, kunde erhållas inom byggnadsplatsen, stenen i därvarande berg utan tvifvel skulle vara lämplig för betongarbeten, hvarför ett alternativt förslag upprättades, innebärande att samtliga källarmurar — den största och viktigaste delen af de i entreprenaden ingående murmassorna — skulle utföras i betong, men entreprenadens bestämmelser i öfrigt

lämnas oförändrade. Kostnaden för detta senare alternativ ansågs möjligen kunna begränsas till densamma, som beräknats för det förstnämnda alternativet.

De afgifna anbuden växlade för det första alternativet mellan 321,821 och 223,000 kronor samt för det andra alternativet mellan 342,111 och 246,000 kronor. Dessutom hade efter anbudstidens utgång från entreprenörbolaget Botolfsen & C:o, Stockholm, inkommit anbud å utförandet af ifrågavarande arbeten i enlighet med det första alternativet till belopp af 148,000 kronor och enligt det andra 171,000 kronor.

Efter granskning af anbuden beslöt nämnden, som mot bestämmelserna i gällande entreprenadförordning icke ansåg sig kunna upptaga de sistnämnda anbuden till pröfning, dels att med hänsyn till fördelen ur ekonomisk synpunkt antaga ett i öfverensstämmelse med det första alternativet lämnadt anbud, dels ock att antaga det lägsta af dessa anbud till belopp af 223,000 kronor, hvilket afgifvits af aktiebolaget Höyer-Ellefsen, Stockholm.

I likhet med nämnden ansåg sistnämnda bolag, som för egen del verkställt undersökningar på platsen, att man skulle kunna erhålla duglig byggnadssten ur berget.

Sedan Statsrevisorerna erinrat, hurusom Botolfsen & C:o vid annat tillfälle anförtratts arbete för nämndens räkning (utförandet af grund- och källarmurar i betong för kungl. Upplands infanteriregementes kasernetablissemant å Polacksbacken vid Uppsala) hafva de anmärkt, att det syntes dem framgå af handlingarna i ärendet, att för Kronan antagliga, förmånligare anbud än de nu afgifna kunnat vinnas, därest nämnden förkastat samtliga de ingifna anbuden, såsom innefattande "för högt pris", och utsatt tid för nya anbuds inlämnande.

För att en sådan åtgärd, som den af Statsrevisorerna föreslagna, skall tillgripas, måste gifvetvis särskildt med hänsyn till att anbudsgifvarna därigenom lätt hafva tillfälle jämföra de olika anbuden i olika afseenden, synnerligen starka skäl kunna anföras. Att så skulle hafva varit förhållandet i förevarande fall kan nämnden för sin del icke finna, utan är det fastmer nämndens bestämda öfvertygelse, att, för den händelse nämnden förfarit så som föreslagits, den äfventyrat att erhålla afsevärdt högre anbud än de inkomna, sannolikt närmande sig deras medelvärde. Förutom att erfarenheten inom byggnadsbranschen i landet starkt talar för ett sådant resultat, stöder nämnden denna sin uppfattning därpå, att de af densamma innan utlysandet af entreprenaden sorgfälligt verkställda beräkningarna af kostnaderna för ifrågavarande arbetens utförande i enlighet med det antagna alternativet, enligt hvad ofvan angifvits, utvisa ett belopp, som ju icke oväsentligt öfverstiger den öfverenskomna entreprenadsumman.

Med anledning af de utaf Botolfsen & C:o afgifna anbuden trädde byggnadschefen tillika i förbindelse med detta bolag för att få veta, huru det-

samma uppfattat situationen, och hvad som kunnat gifva anledning till de synnerligen billiga anbuden. Bolaget förklarade härvid, att detsamma icke gjort några studier på platsen utan genom tredje person tagit reda på förhållandena, hvarefter situationen bedömts. Bolaget beklagade, att detsamma tagit ut entreprenadhandlingarna för sent, så att det kanske icke vore fullt inne uti uppgiften.

Efter dessa upplysningar ansåg nämnden, att Botolfsen & C:o, som förut icke utfört några mera afsevärda sprängningsarbeten, utan öfverlämnat sådana åt underentreprenörer, hvartör bolaget ock saknade den attiralj, som erfordrades för ifrågavarande vidlyftiga arbeten, icke gärna kunde antagas hafva riktigt uppskattat dessa arbeten.

Aktiebolaget Höyer-Ellefsen var däremot för nämnden känd såsom en duktig entreprenör inom bergsprängnings- och grundläggningsområdet, hvilken under de gångna åren på olika platser i vårt land utfört omfattande och svåra dylika arbeten till full belåtenhet från beställarnas sida. Då härtill kom, att bolagets ombud vid den underhandling, som fördes mellan byggnadschefen och bolaget, förklarade, dels att detsamma innehade en stor och dyrbar sprängningsattiralj af modernaste beskaffenhet, hvarigenom det såge sig i stånd att utföra de för etablissementets uppförande inom afsedd tid viktigaste delarna af ifrågavarande arbeten inom föreskrifna tidsterminer, dels ock att bolaget genom representanter på platsen noga studerat förhållandena och satt sig in uti situationen, ansåg nämnden sig böra antaga bolagets ofvannämnda anbud, som enligt nämndens förmenande var synnerligen billigt.

Den bästa bekräftelse å, att nämndens uppfattning härutinnan visat sig riktig, gifver emellertid innehållet af närlagda tre skrivelser, en från bolaget Botolfsen & C:o, hvars anbud inkom efter anbudstidens utgång, samt de båda öfriga från den antagna entreprenören för ifrågavarande arbeten, aktiebolaget Höyer-Ellefsen.

Ehuru dessa siffror tala för sig själfva, kan nämnden dock icke underlåta att med några ord beröra deras innehåll.

Ett sådant intyg öfver sina beräkningar, som det af Botolfsen & C:o afgifna, gifver till och med stöd för antagandet, att nämnden, därest detta bolags anbud, som med icke mindre än 75,000 kronor eller således med något mer än $\frac{1}{3}$ understiger motsvarande däreft lägst anbud, inkommit inom utsatt tid, jämlikt en annan bestämmelse i entreprenadförordningen icke kunnat upptaga detsamma till pröfning af det skäl, att det måste anses innefatta "så lågt pris, att därför uppenbarligen ej kan påräknas leverans eller arbete af fullgod beskaffenhet, och nöjaktigt skäl för det låga priset icke kan angifvas".

De af aktiebolaget Höyer-Ellefsen till nämnden aflåtna skrivelserna, som kunna sägas komplettera hvarandra, gifva ett sorgligt, men otvetydigt

vittnesbörd om svårigheterna för en entreprenör, som efter möjligast noggranna beräkningar afgifvit ett därpå grundadt anbud, att likväl få beräkningarna att slå in i verkligheten. Oafsedt sådana alltid oberäkneliga förhållanden, som inträffade strejker, ogynnsam väderlek m. m., har entreprenören i detta fall utan vare sig egen eller annans förskyllan haft att kämpa med sådana vidriga omständigheter vid arbetenas utförande närmast till följd af att endast en ringa del af det för byggnadsgrunderna erforderliga, å platsen varande berget var af så god beskaffenhet, som ytan lofvade, att entreprenören anser sig hafva gjort en förlust å ifrågavarande arbeten till ett sammanlagdt belopp af icke mindre än nära 50,000 kronor, däri inberäknad kostnad för utsprängning af större kvantitet bergmassa, än bolaget enligt uppgift till följd af missuppfattning utaf tillgängliga entreprenadhandlingar beräknat vid afgifvande af sitt anbud.

Denna bergets beskaffenhet föranledde bolaget att hos nämnden begära att utan ökad kostnad för kronan få utföra större delen af grunderna i betong, och har nämnden bifallit denna framställning.

Då mot bolagets sätt att utföra arbetena och detsammans anordningar för deras verkställande ingen berättigad anmärkning kan göras, torde värdet af hela arbetet under alla förhållanden få anses vara högre än det pris, nämnden i detta fall på grund af ett för staten synnerligt gynnsamt aftal behöfver betala.

Nämnden vill ock bemöta Statsrevisorernes förklaring, att nämnden vid annat tillfälle öfverlätit arbeten till Botolfsen & C:o, därmed, att nämnden lämnat grundläggningsarbeten för kungl. Upplands infanteriregementes etablissemment till detta bolag, då därstädes inga som helst bergsprängningsarbeten förekommit, utan endast utförts murverk i betong, hvartill nämnden ansett bolaget synnerligen kompetent.

På grund af det ofvan anförda får nämnden därför såsom sin öfvertygelse uttala, att man i ett fall som detta icke vunnit ett gynnsammare resultat för staten genom det af Statsrevisorerne framhållna förfaringssättet, hvarför nämnden anser sig i anmärkta hänseendet hafva handlat på ett välbetänkt sätt.

Stockholm den 19 januari 1911.

Underdånigst

P. AX. LINDAHL.

A. JOHANSSON.

A. E. MAGNUSSON.

FRITHIOF DAHL.

Gunnar Åkerman.

Bilaga 1.

Afskrift.

Till Arméns Kasernbyggnadsnämnd,
Stockholm.

På förfrågan få vi härmed meddela, att vi delgifvit chefen för Arméns kasernbyggnadsnämnd, att vi, därest ny täflan utlysts rörande grundläggningsarbeten m. m. till kungl. Värmlands regementes kasernetablisement i Karlstad, sågo oss tvungna att betydligt höja vårt anbud; detta med anledning af att vårt anbud, på grund af att vi ej fått tid att personligt sätta oss in i förhållandena på platsen, var baserad på af oss inhämtade uppgifter, som vi vid senare besiktning funno alldeles missvisande, då berget var af sådan beskaffenhet, att det ej var tjänligt hvarken till grundmurar eller socklar och trappor.

Det är oss bekant att vårt anbud inkom en half timme efter anbuds-tidens utgång och således lämnades utan afseende, till hvilket vi ej hafva någon anmärkning att göra.

Högaktningsfullt

Botolfsen & C:o.

Vidimeras

Ex officio:

Gunnar Åkerman.

Sekreterare hos Arméns kasernbyggnadsnämnd.

Bilaga 2.

Afskrift.

Till Arméns kasernbyggnadsnämnd.

Då det kommit till vår kännedom, att den försenade leveransen af grunderna till kasernetablisementet i Karlstad anses hafva utgjort väsentligt hinder för öfriga byggnadsarbetens utförande och då vi förmoda, att detta förhållande kan komma att få afgörande betydelse för frågan, huruvida något anspråk på plikt kommer att af nämnden framställas mot oss, tillåta vi oss härmed i en resummé sammanfatta de af oss vid föregående tillfällen påpekade orsakerna till, att våra arbeten ej kunnat aflämnas inom kontraherad tid.

Omedelbart efter arbetenas igångsättande under sommaren 1909 måste desamma afbrytas till följd af storstrejken. Utom den direkta tidsförlusten, som häraf uppstod, medförde afbrottet äfven öfriga påtagliga olägenheter, bland annat delvis ombyte af arbetarestam och ändrade dispositioner med afseende på arbetsbefäl. Äfven vilja vi påpeka, att storstrejken inträffade just under vår bästa arbetstid på sommaren, hvarför tidsförlusten ej kan uppvägas af en motsvarande förlängning af arbetstiden under hösten och vintern, då arbetsdagen är kortare och väderleksförhållandena mindre gynnsamma. Längre

fram på hösten 1909 blefvo vi åter till följd af sjukdomsfall tvungna att för någon tid företaga ombyte af arbetsledare. Sedan arbetet slutligen kommit i regelbunden drift visade sig, att endast en ringa del af berget var af så god beskaffenhet, som ytan lofvade. Detta förhållande medförde ytterst stora svårigheter för utförandet af stenarbetena till grunderna, intill slutligen ingen annan möjlighet återstod oss än att begära nämndens medgifvande att utföra större delen af grunderna af betong. Utom den ökade kostnad, som här af uppstod, medförde detta omkastande af driften en afsevärd tidsutdräkt, i det nya arbetsmaskiner och materiel finge monteras och delvis ännu ett ombyte af manskap måste äga rum. Under hela förra vintern voro väderleks- och temperaturförhållandena ytterst ogynnsamma för arbetenas utförande, hvarför murning och betonggjutning endast kunde bedrivas mycket oregelbundet.

Ett moment, som äfven till stor del bidragit till att försena aflämnandet af våra arbeten, är, att sprängningsmassorna visat sig uppgå till c:a 4,000 m³ mera än enligt våra till grund för anbudet liggande massberäkningar, detta beroende på, att vi vid anbudsberäkningarnas utförande missuppfattat den föreliggande borrhakartan. Hur en sådan missuppfattning af den i och för sig mycket fullständiga borrhakartan kunnat uppkomma, hafva vi i en annan skrifvelse af i dag redogjort för.

Då vi sökt i möjligaste mån undanrödja alla hinder för leveranstidens hållande och härvid ej skytt några ekonomiska uppostringar, och då — som vi tro — arbetets skötsel ej kan klandras, i det vi anse, att fullt rationella arbetsmetoder tillämpats äfvensom vi för arbetet disponerat en tillräckligt stor uppsättning af moderna och tidsenliga arbetsmaskiner samt slutligen med hänsyn till, att vi sökt ordna våra arbeten så, att olägenheterna af en försenad leverans skulle i möjligaste mån neutraliseras, anhålla vi, att nämnden ville vid bedömandet af dessa förhållanden beakta de af oss påvisade exceptionella svårigheterna, hvarmed arbetet varit förenadt. Som ett ytterligare motiv för denna vår anhållan vilja vi ej underlåta att påpeka, att det ekonomiska resultatet af arbetena för oss har varit mycket otillfredsställande, i det de påföra oss en ren förlust af 40—50,000 kronor, hvartill kommer underhålls- och amorteringskostnader för all vid arbetet begagnad materiel och våra administrationskostnader, af hvilka ingen del är påförd ifrågavarande arbete.

Stockholm den 20 December 1910.

Högaktningsfullt

Aktie-Bol. Höyer-Ellefsen.

Hans J. Krogh.

Vidimeras
Ex officio:

Gunnar Åkerman.

Sekreterare hos Arméns kasernbyggnadsnämnd.

Till Arméns kasernbyggnadsnämnd.

Såsom vi i en annan skrifvelse af i dag berört, hafva vi på grundläggnings- och terrasseringsarbetena vid kasernetablissemnetet i Karlstad lidit en direkt förlust uppgående till c:a kronor 48,200 utom kostnader till amortering och underhåll af den vid arbetet begagnade materielen, administrationskostnader m. m. Detta olyckliga ekonomiska resultat är en följd af många samverkande orsaker, af hvilka några emellertid äro af den beskaffenhet, att vi hafva ansett oss härmed böra hemställa till nämnden om ersättning till den omfattning, som med hänsyn till föreliggande omständigheter kan anses skälig.

En afsevärd del af våra förluster hafva uppstått därigenom, att vi vid kostnadsförslagets utarbetande missuppfattat den tillhandahållna borrhkartan. Vi hafva nämligen utgått ifrån, att i de afvägningspunkter, där bergets höjdläge ej var angifvet, detsamma skulle bestämmas genom interpolering mellan de närmaste å borrhkartan angifna berghöjderna. Enligt denna princip hafva vi beräknat de totala sprängningsmassorna till c:a 19,600 m³. Att någon nämnvärd felräkning ej därvid begåtts hafva vi genom sedan företagen samvetsgrann kontrollräkning öfvertygat oss om. Emellertid visade sig, att denna uppfattning af borrhkartan ej öfverensstämde med verkliga förhållandet, i det berget låg i dagen i de afvägningspunkter, där ingen berghöjd var angifven. Genom massberäkningar utförda under denna förutsättning dels af oss dels på vårt uppdrag af en utomstående fackman, hafva vi öfvertygat oss om, att häri ligger förklaringen till den ökade sprängningsmassan i förhållande till våra ursprungliga beräkningar. Dessa massberäkningar gifva nämligen vid handen en total sprängningsmassa af 23,610 m³, hvilket stämmer mycket väl med de kontrollberäkningar, vi under arbetets gång haft tillfälle att verkställa, alltså en ökad sprängningsmassa utöfver den beräknade af c:a 4,000 m³.

En annan väsentlig del af vår förlust har uppstått därigenom, att vi till följd af bergets beskaffenhet sågo oss nödsakade begära nämndens tillstånd att utföra största delen af grunderna af betong. Detta tillstånd beviljades under förutsättning att förändringen ej skulle medföra högre pris, hvarför vi tydligen ej äro berättigade att fordra någon ersättning. Det kan dock ej nekas, att genom öfvergången från granit- till betonggrunder hafva vi för samma pris levererat ett arbete, hvars värde är väsentligt högre än det kontraherade. Enligt de båda af oss lämnade alternativa anbuden skulle grunderna utförda af betong betinga c:a 12,000 kronor högre pris än i granit. Härtill kommer dessutom, att vid öfvergången till betong murarnas dimensioner delvis ökades utöfver de i det ursprungliga betongalternativet angifna.

Vi tillåta oss påpeka svårigheten att på förhand med säkerhet bedöma beskaffenheten af berg af det slag, som förekommit vid kasernetablissemnet i Karlstad. Innan vi inlämnade vårt anbud studerade vi på platsen mycket noga stenens beskaffenhet i omedelbart intill belägna stenbrott, hvilka undersökningar gäfvö oss anledning att påräkna fullt användbar byggnadssten.

Genom en omfattande föregående verksamhet inom ifrågavarande område hafva vi haft tillfälle förvärfva åtskillig erfarenhet i fråga om bedömandet af olika bergarters lämplighet eller användbarhet som byggnadssten. Vi hafva bland annat för Stockholms stads räkning utfört omfattande bergsprängningar och granitmurningsarbeten för Kungsholms realläroverk, nya polishuset å Kungsholmen, Östermalms läroverk och Adolf Fredriks folkskola, hvilka arbeten ensamma representera en kostnad af c:a en miljon kronor, och våra kalkyler hafva hittills på det stora hela taget visat sig hålla streck beträffande såväl kostnader som arbetstid. Att vi vid bedömandet af bergets beskaffenhet i Karlstad så fullständigt misslyckats, tro vi sålunda ej böra kunna tillskrifvas okunnighet eller bristande noggrannhet vid undersökningen på platsen, utan torde det hafva varit omöjligt att under några förhållanden undvika de öfverraskningar i detta afseende, som vi blifvit utsatta för. Hade man på förhand haft kännedom om bergets verkliga kvalité, skulle säkerligen hvarken nämnden eller entreprenadspekulanter hafva ifrågasatt att utföra grunderna af granit.

Med stöd af ofvan påpekade förhållanden tillåta vi oss därför anhålla, att nämnden måtte besluta för våra arbeten vid kasernetablissemnet i Karlstad bevilja oss ersättning utöfver den i kontraktet fixerade dels för 4,000 m³ bergsprängning à kronor 4: 50 med afdrag af kostnaden för samma kvantitet jordschaktning à kronor 1: 50, dels ett tillägg till kontraktssumman motsvarande skillnaden mellan våra alternativa anbud med afdrag af kostnaden för vissa betongarbeten, som med kronor 11,700 ingingo i vårt ursprungliga anbud alternativ 2 (betong).

Stockholm den 20 december 1910.

Högaktningsfullt

Aktie-Bol. Höyer-Ellefsen.

Hans J. Krogh.

Arméns kasernbyggnadsnämnd.

Ink. 2 Januari 1911.

Undertecknade, som tagit del af A.-B. Höyer-Ellefsens räkenskaper för kasernbyggnadsgrunderna i Karlstad, få härmed intyga, att å det hittills utförda arbetet uppstått en förlust för firman af c:a kronor 39,200: —, hvartill

kommer kostnaderna för arbetets afslutande, hvilka beräknats till kronor 9,000:—. Den samlade förlusten uppgår sålunda till c:a kronor 48,200:—. Arbetets konto är ej påfördd några kostnader för amortering och underhåll af materiel eller administrationskostnader.

Stockholm den 20 december 1910.

Ernst V. Anderson.

Löjtnant i V. V. K.
adr. Karlbergsvägen 51.

Ellen Bergström.

Kassörska.
Hornsgatan 55.

Vidimeras ex officio:

Gunnar Åkerman.

Sekreterare hos arméns kasernbyggnadsnämnd.

Arméförvaltningens å fortifikationsdepartementet

utlåtande angående af Riksdagens
Revisorer framställda anmärkningar.

Till Konungen.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har, jämlikt nådig remiss-resolution den 10 december 1910, att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers berättelse den 30 november 1910 om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909, i de ämnen, som under "fjärde hufvudtiteln, arméförvaltningen" afhandlas i §§ 1, 4—8 samt 11; och får fortifikationsdepartementet i underdånighet anföra följande.

§ 1.

Revisorerne hafva velat fästa uppmärksamhet därá, att reservationsanslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel visat en öfverbetalning från år 1908 å 88,742 kronor 94 öre och år 1909 ytterligare öfverskridits, så att å anslaget till år 1910 utförts en öfverbetalning å 156,209 kronor 71 öre.

Anslagets otillräcklighet särskildt i den del, som omfattas af landförsvarets under fortifikationsdepartementets vård och uppsikt ställda fastigheter,

är, såsom fortifikationsdepartementet i underdånig skrifvelse den 16 mars 1910 framhållit, en följd af flera samverkande orsaker och har af departementet vid upprepade tillfällen anmärkts. Redan år 1897, då en mindre ökning af anslaget begärdes, framhöll departementet, att anslaget äfven med denna ökning kunde antagas blifva otillräckligt. Att den år 1900 begärda ökningen begränsades till 80,000 kronor, berodde på den af departementet då hysta åsikten, att de uppdrifna arbets- och materialprisen skulle komma att sjunka. Då ett motsatt förhållande ägde rum, nödgades departementet följande år hemställa om höjning, som å omförmälda anslagsdel beräknades till omkring 140,000 kronor, men af Kungl. Maj:t, ehuru med erkännande af behöfligheten, nedsattes till 99,900 kronor, hvarför departementet sedermera måste ånyo begära en ökning med 67,000 kronor, som bifölls. I sin underdåniga skrifvelse angående anslag för år 1905 måste fortifikationsdepartementet anmäla, att ytterligare ökning af anslaget med ej mindre än 200,000 kronor vore behöflig, men med hänsyn till de stora anslagskrafven i öfrigt, som den nya härordningens genomförande föranledde, begärdes endast 100,000 kronor, som ock beviljades. Af enahanda skäl föreslog fortifikationsdepartementet och beviljades för följande år en ökning af endast 40,000 kronor, ehuru enligt den af chefen för generalstaben angifna beräkningsgrunden för anslaget, en ökning af 100,000 kronor varit erforderlig. I underdånig skrifvelse 1907 anmälde fortifikationsdepartementet, att en ökning af tit. I vore synnerligen önskvärd, men att framställning därom ej ansåges då böra göras, enär begäran om höjning af tit. II ej kunde uppskjutas. Den 12 november 1908 framhöll fortifikationsdepartementet ytterligare behovet af ökning, som enligt förberörda af generalstabschefen angifna beräkningsgrund borde utgöra 130,000 kronor, men Eders Kungl. Maj:t ansåg på anförda skäl ej större ökning än 69,000 kronor för tit. I kunna af 1909 års Riksdag begäras. Detta belopp beviljades. Äfven under sistnämnda år visade sig en ökning behöflig, och fortifikationsdepartementet gjorde underdånig framställning om sådan till belopp af 171,000 kronor, men Eders Kungl. Maj:t begärde och 1910 års Riksdag beviljade allenast 91,000 kronor.

Att en betydande ökning varit synnerligen behöflig framgår äfven däraf, att de anslagskraf dels för större reparationer och dels för nybyggnads- och förändringsarbeten, som under en lång följd af år ingått från truppförbanden, måst högst afsevärdt nedprutas af fortifikationsdepartementet. Sådan nedprutning gjordes under år 1907 med tillhoppa 33,700 kronor för större reparationer och 174,800 kronor för nybyggnads- och förändringsarbeten, under år 1908 med 131,000 kronor och 300,000 kronor och under år 1909 med respektive 171,300 kronor och 417,400 kronor. Dessutom hafva framställningar om beviljandet af särskilda medel, som under nämnda tre år uppgått tillsammans till 613,600 kronor, af fortifikationsdepartementet afslagits.

Af det anförda torde uppenbart framgå, att fortifikationsdepartementet måst iakttaga den största sparsamhet och ej använt medel för andra arbeten än sådana, som ansetts vara af behovet synnerligen påkallade; och fortifikationsdepartementet har tillika redan år 1903 erinrat samtliga truppförband om nödvändigheten däraf, att i reparationsförslagen ej upptoges andra än oundgängligen nödvändiga arbeten. Denna sparsamhetsprincip har ock gifvetvis medfört, att underhållsbehovet år efter år stegrats.

Ehuru hvad nu anförts torde vara tillfyllest för att visa anslagets otillräcklighet och följaktligen äfven anledningen till den anmärkta öfverbetalningen, må såsom bidragande orsak härtill äfven anföras det förhållande att, ehuru anslaget hufvudsakligen är afsedt för underhåll, afsevärda medel därifrån måst anvisas jämväl för nybyggnader. Såsom fortifikationsdepartementet i sin ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse den 16 mars 1910 anfört, uppgår sammanlagda beloppet af de medel, som Eders Kungl. Maj:t under åren 1907—1909 från ifrågavarande anslag anvisat för nybyggnadsändamål till sammanlagdt 193,900 kronor.

På framställning af fortifikationsdepartementet har emellertid Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 8 april 1910 föreskrifvit, att den af departementet anmälda brist i anslaget skulle af arméförvaltningens civila departement förskjutas af omhänderhafvande medel för att sedermera till ersättande anmälas i sammanhang med framställningen rörande landtförsvarets medelsbehof för år 1912. Sedan anslaget i följd häraf numera kommit i normal ställning, skall det blifva fortifikationsdepartementet ytterligare angeläget att i möjligaste mån tillse, det någon öfverbetalning å anslaget ej hädanefter kommer att ske.

§ 4.

Revisorerna hafva anmält, att vatten under sistförflutna höst inträngt i de under skånska dragonregementets nya kasern- och matinrättningsbyggnader i Ystad belägna källare.

I anledning häraf får fortifikationsdepartementet i underdånighet meddela, att källarbottnens läge vid byggnadsförslagens upprättande bestämdes efter då erhållna uppgifter om högsta vattenytan, och vid kasernbyggnadernas utförande höjdes detta läge ytterligare med 20 cm. Samma läge iaktogs för matinrättningsbyggnaden. Någon anledning att antaga, det högre läge vore behöfligt, förefanns icke då, utan har detta ådagalagts först genom den förflutna höstens exceptionellt höga vattenstånd, beroende på en särskildt för Skåne alldeles ovanligt stor nederbörd. Vattenståndet i Ystad har år 1910 uppgått till ej mindre än 0,5 meter öfver det normala. Skulle så högt vatten-

stånd ytterligare inträffa, torde man kunna under den korta tid, det kan vara, genom pumpning aflägsna vattnet från källrarna. För ändamålet har ock en grundpump anskaffats och uppsamlingsbrunnar anordnats. Tillika har fortifikationsdepartementet för afsikt att, då källarrummens höjd det medgifver, medelst påfyllning af betong gifva golvens öfveryta ett högre läge.

Revisorerna hafva dragit i tvifvelsmål lämpligheten af det vid uppförandet af nämnda regementes stall använda lanterninsystemet samt anse, att man vid uppförandet af stallar vid blifvande kasernetablissemang borde vidtaga bättre anordningar för tillgodogörande af dagsljuset.

Den lanternin, som förmedlar belysningen, löper längs *hela* stallet, och äro lanterninens långväggar utefter hela sin längd försedda med fönster. Belysningen kan således icke vara ojämn på annat sätt, än att vissa delar af stallet — de vid ytterväggarna liggande spiltraderna — blifva något mindre väl belysta än spiltgångarna och de vid mellanlångväggen liggande spiltorna. Anordnas stallen med fönster i långväggarna, blifver förhållandet det motsatta. Vare sig stallen utföras med sidofönster eller med lanterninbelysning, är det ej möjligt att undvika en mer eller mindre ojämn ljusfördelning. Äfven om stall med fönster i långväggarna må anses i berörda afseende hafva något företräde, torde detta uppvägas af lanterninsystemets fördelar därutinnan, att ljuset inkommer på ett för hästarna mindre besvärande sätt, samt att fönstren kunna hållas öppna för ventilation med mindre risk för drag på hästarna än vid den andra stalltypen. Åsikterna om den ena eller andra stalltypens företräden äro emellertid delade. Departementet har dock icke från Skåne hört någon missbelåtenhet med lanterninbelysningen. Det hufvudsakligen bestämmande för användningen af sistnämnda belysning i förevarande fall har, då den i allt fall syntts sakligt nöjaktig, varit kostnadsfrågan. Ett skvadronstall af denna typ ställer sig nämligen 20,000 à 25,000 kronor billigare än en dylik byggnad med belysning genom fönster å långväggarna. Därför har vid de senare byggda kasernetablissemangen lanterninsystemet tillämpats. Men fortifikationsdepartementet har för sin del ej något att erinra mot det framtida anordnandet af sidobelysning, om det anses fördelaktigt, och erforderliga medel därtill anvisas.

§ 5.

Beträffande här gjorda uttalanden om belysningen i de nya stallen för Vendes artilleriregemente får fortifikationsdepartementet i underdånighet åberopa hvad under nästföregående § anförts i fråga om skånska dragonregementets stall.

§ 6.

Om den i denna § berörda sjukhusfrågan för Vendes artilleriregemente får fortifikationsdepartementet åberopa sin underdåniga skrivelse den 14 december 1910, hvori departementet, med anmälan att de nu befintliga sjuklokalerna äro synnerligen otillfredsställande, föreslagit, att en ny sjukpaviljong måtte få uppföras vid hvartera af södra och östra kasernetablissemangen.

§ 7.

Fortifikationsdepartementet kan icke annat än uttala sin tillfredsställelse med det af Revisorerna gifna erkännande för de å skånska trängkärens område åstadkomna underofficersbostäderna, hvartill departementet har desto större anledning, som anordningarna förut varit föremål för skarpt klander, och de i anledning däraf af dåvarande chefen för fortifikationen i en den 6 augusti 1907 afgifven underdånig förklaring uttalade åsikter vunnit gillande. Vidkommande det af Revisorerna uttalade önskemål får departementet i underdånighet meddela, att departementet ärnar att, i den mån utförandet af kasernetablissemang åt detsamma anförtros, såsom hittills, förorda anordnandet af befintliga äldre byggnader till underofficersbostäder, där detta lämpligen och ekonomiskt fördelaktigt kan ske.

Vidkommande det under uppförande varande sjukhuset för skånska trängkären hafva Revisorerna anmärkt, att det därför anslagna beloppet 50,300 kronor kommer att öfverskridas. Härtill får fortifikationsdepartementet i underdånighet tillägga, att, jämlikt nådigt bref den 15 april 1910, ytterligare ett belopp af 10,500 kronor får af fortifikationsdepartementet för ändamålet användas och att sålunda tillgängliga medel antagas blifva tillräckliga.

Beträffande de nu provisoriskt använda sjukrummen, tre till antalet, hafva Revisorerna påpekat, att taken skadats därigenom, att en vattencistern anbragts ofvanför rummen.

Med erkännande häraf får fortifikationsdepartementet i underdånighet meddela, att ifrågavarande cistern anbragts för undvikande af de större kostnader, som skulle uppkommit genom uppförandet af ett vattentorn; att platsen för cisternen (i kanslibyggnadens högre uppdragna midtparti öfver nämnda i fjärde våningen belägna rum) valts för erhållande af högsta möjliga läge; att skadan enligt uppgift af kårchefen inskränker sig till några fuktfäckar i det mellersta rummet, hvilka föranledts däraf att vatten, som uppkommit genom kondensation å cisternens yttersidor under den varma årstiden, nedträngt genom det af betong mellan järnbalkar utförda taket; att dessa fäckar lätt

torde kunna aflägsnas; samt att numera plåtlådor anbragts för kondensvattnets uppsamling.

I anledning af de utaf Revisorerne gjorda erinringar om otillräckligheten af förrådslokalerna för vissa truppförband, får departementet åberopa hvad departementet i underdånig skrifvelse den 17 januari 1910 anfört med anledning af då föreliggande revisionsberättelse samt tillika meddela, att den i skrifvelsen omförmälda utredning icke ännu afslutats.

§ 8.

Revisorerne hafva meddelat, att, sedan tiden för afgifvandet af anbud å uppförandet af ett kasernetablissemang för östgöta trängkår den 21 oktober 1909 utgått samt då afgifna anbud jämte ett därefter den 25 samma månad inkommet anbud af öfverkontrollanten till fortifikationsdepartementet insändts, fortifikationsdepartementet icke upptagit till pröfning sistnämnda anbud å 548,760 kronor samt antagit det lägsta af de inom anbudstiden inkomna anbuden, hvilket anbud slutat å 605,460 kronor.

Revisorerne, som angifvit, att den sista anbudsgifvaren på grund af förut erhållna arbeten ägt fortifikationsdepartementets förtroende, hafva beträffande nämnda entreprenad anmärkt, att den ådragit sig deras synnerliga uppmärksamhet, då det af handlingarna syntes framgå, att förmånligare, för kronan antagliga anbud än de erhållna kunnat vinnas, därest departementet, som syntes hafva bort finna de inom anbudstiden afgifna anbuden "innefatta för högt pris", förkastat dessa anbud och utsatt tid för nya anbuds inlämnande.

Det af Revisorerne angifna tillvägagångssätt är icke för fortifikationsdepartementet främmande. Men anledning att i förevarande fall begagna sig däraf förelåg icke, utan skulle fastmer ett dylikt förfaringssätt i detta fall, enligt departementets mening, varit anmärkningsvärdt. Ett anbud, som inkommit så långt efter anbudstidens utgång som fyra dagar, under hvilka anbudsgifvaren haft god tid att taga del af öfriga anbud, bör enligt fortifikationsdepartementets åsikt ej hafva någon betydelse för entreprenaden, på det att ej den med entreprenadförfarandet afsedda täflan må blifva illusorisk. Annat kan förhållandet vara, om anbud väl inkommit för sent, men dock uppenbarligen varit färdigt och befordrats till bestämmelseorten före tidens utgång. Den nuvarande entreprenadförfattningen iakttager dock för sådant fall tystnad i motsats till den förut gällande och bestämmer, att endast i rätt tid *inkomna* anbud få upptagas till pröfning.

Utan att, vidkommande det af Revisorerne för den siste anbudsgifvaren åberopade förtroende vilja anföra annat, än att förtroende kan förverkas, får

departementet meddela, att den af Revisorerna angifna grund för förkastande af föreliggande anbud såsom innefattande för högt pris ej förelåg. Tvärtom innefattade det antagna anbudet, som var omkring 24,000 kronor mindre än de öfriga pröfvade anbuden, ett *lågt* pris, hvilket erfarenheten därefter under byggnadsarbetets utförande till fullo bekräftadt. Det icke pröfvade anbudet var uppenbarligen *för lågt* beräknadt.

Om departementet, ehuru detsamma icke kunnat finna de afgifna anbuden innefatta för högt pris, likväl skulle *under föregifvande* af sådant förhållande hafva förkastat anbuden, kunde i allt fall det föreliggande, för sent inkomna anbudet icke utgöra någon trygghet för erhållandet af lägre anbud vid entreprenadens förnyande. Erfarenheten har lärt departementet, att motsatsen lika fullt skulle kunnat inträffa.

§ 11.

Slutligen har det ådragit sig Revisorernes uppmärksamhet, att, ehuru kronan genom köpeaftal med E. Fohlin inköpt lägenheten Sandåker, innehållande 56,8 ar, kronan erhållit lagfart å ett område af endast 49 ar.

Anledningen härtill är, att uppgiften om den mindre arealen var införd i vederbörande häradsrätts lagfartsbok och säljarens lagfartsbevis, hvarför säljarens åtkomst till större område ej vid lagfartssökandet ansetts styrkt.

Den högre arealuppgiften har vid landtmäteriförrättning visat sig vara riktig och har ock, såsom Revisorerna anfört, ett område af denna omfattning inköpts. Emellertid har departementet redan vidtagit åtgärder i syfte att vinna rättelse i lagfartsärendet, så att kronans lagfart kommer att otvetydigt omfatta hela området om 56,8 ar.

Stockholm den 18 januari 1911.

Underdånigst

L. W:SON MUNTHE.

M. MORTON.

G. JUHLIN-DANNFELT.

Axel Göransson.

Arméförvaltningens å artilleridepartementet

utlåtande angående Riksdagens Revisorer
framställning rörande förvaltningen af doktor Arvid Kellgrens prisfond.

Till Konungen.

Arméförvaltningens artilleridepartement, som på grund af nådig remiss den 12 innevarande december har att afgifva underdånigt utlåtande öfver hvad Riksdagens Revisorer i sin berättelse den 30 nästlidne november under fjärde hufvudtiteln, § 9, anført angående af medicine doktor Arvid Kellgren i London, i enlighet med aftal med departementet den 22 september 1900 och den 23 februari 1904 till departementet inbetalda medel för bildandet af en fond, att användas till utdelande af penningbelöningar för uppmuntrande af skjutskickligheten vid infanteriet, får i anledning häraf anföra följande.

I aftalet den 22 september 1900 har doktor Kellgren, efter erhållet nådigt tillstånd, för uppmuntrande af skjutskickligheten vid infanteriet utfäst sig att bekosta anskaffandet af en silfverstatyett att utdelas såsom vandringspris för officerskårerna samt dessutom tillhandahålla medel för utbetalande årligen af sju penningbelöningar för manskap, hvar och en å 100 kronor, under benämning "doktor medicine Arvid Kellgrens skjutpris för svenska härens infanteri", samt förbundit sig att för bildande af en fond, af hvars afkastning dessa penningbelöningar skulle utgå, årligen från och med år 1901 till artilleridepartementet inbetala 2,000 kronor att af departementet förvaltas och förökas genom medlens insättning i bank och räntans läggande till kapitalet till dess fonden komme att uppgå till minst 20,000 kronor, eller det kapital, hvarå årlig ränta efter tre och en half för hundra utgör 700 kronor, och har doktor Kellgren jämväl, för att utdelningen af penningbelöningarna icke skulle fördröjas, åtagit sig att utöfver de årliga inbetalningarna af 2,000 kronor före den 1 februari hvarje år inbetala 700 kronor, att utdelas såsom skjutpris, till dess fonden komme att uppgå till föreskrifvet belopp.

I aftalet den 23 februari 1904, har doktor Kellgren tillförsäkrat underofficerskårerna vid infanteriet — som i föregående förordnande ej omnämnts — en årlig belöning af 250 kronor, att samtidigt med de för manskapet afsedda penningbelöningarna och för användning i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts föreskrifter utbetalas till underofficerskåren vid det regemente, hvars officerskår vunnit vandringspriset; hvarjämte doktor Kellgren förbundit sig dels att hålla underofficerskårerna skadeslösa genom inbetalning på en gång af 1,000 kronor att med 250 kronor tilldelas en hvar af de underofficerskårer, som för åren 1900—1903 skulle förvärfvat belöningen, därest denna då varit

beständ, dels att fortsätta med den årliga inbetalningen af 2,000 kronor till dess fonden för penningebelöningarnas utbetalande komme att uppgå till minst 27,000 kronor, eller till det kapital, hvarå årlig ränta efter tre och en half för hundra utgör 950 kronor, dels ock att, för utbetalande af de förhöjda penningebelöningarna, årligen före den 1 februari inbetala 950 kronor i stället för förut utlofvade 700 kronor.

Doktor Kellgren har ock, för händelse af dödsfall innan fonden komme att uppgå till den bestämda summan, förordnat att felande belopp på en gång skall utgå från hans kvarlåtenskap.

Närmare bestämmelser rörande utdelande af ifrågavarande skjutpris hafva meddelats i generalorder den 28 juli 1900 nr 1049.

De medel, som Riksdagens Revisorer afse i sin ifrågavarande anmälan, hafva ännu icke uppgått till det belopp, som doktor Kellgren förordnat skola uppnås innan afkastningen af det sammanbragta kapitalet får användas till bestridande af de bestämda skjutprisen, utan möjliggöres skjutprisens utdelande ännu tills vidare genom doktor Kellgrens åtagande att årligen inbetala härför erforderligt belopp, intill dess kapitalinbetalningarna med ränta på ränta uppgå till minst 27,000 kronor.

Det Kellgrenska skjutprisets penningemedel, som ju icke äro statsmedel i vanlig mening och därför under hvart och ett af de sist förflutna tio åren särskildt bokförts och redovisats å artilleridepartementet, äro inestående å kapitalräkning hos Skandinaviska Kredit-Aktiebolaget; och kommer denna räkning att vid årets utgång utvisa ett tillgodohafvande för artilleridepartementet af 25,946: 52.

Af hvad här ofvan anförts framgår, att artilleridepartementet, efter öfverenskommelse med doktor Kellgren, åtagit sig förvaltningen af de penningemedel, som af honom komme att inbetalas för åstadkommande, efter därtill erhållet nådigt tillstånd, af en fond för det af honom afsedda ändamål; och kan artilleridepartementet icke anse sig löst från sitt berörda åtagande eller tillstyrka någon ändring af formerna för denna förvaltning utan doktor Kellgrens medgifvande.

Artilleridepartementet har emellertid icke något för sin del att erinra däremot, att fonden öfverflyttas till statskontoret för förvaltning och redovisning, hvilket, efter det doktor Kellgrens medgifvande därtill utverkats, synes departementet lämpligen böra ske, sedan donationen i början af instundande år kommer att uppnå det för skjutprisens utgående från fondens afkastning erforderliga belopp af 27,000 kronor.

Stockholm den 29 december 1910.

Underdånigst:
FR. LETH.

M. MORTON.

Ad. Heijkenskjöld.

**Arméförvaltningens å
intendentsdepartementet och
civila departementet**

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers anmärkning i fråga om
sättet för bokföring af inkomster af
gräsbeten och arrenden m. m.

Till Konungen.

Vid granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 hafva Riksdagens Revisorer såsom anmärkningsvärdt framhållit, bland annat, att i Göta artilleriregementes räkenskap allmänna lägerkassan tillgodoförts inkomster af gräsbete och arrende, under det att vid andra truppförband dylika inkomster tillgodoförts arrende-, jordskylds- och tomtöremedlen. Denna olikhet i afseende å sättet för bokföring af ifrågavarande inkomster syntes Revisorerna hafva sin grund i tillämpning af olika rörande detta ämne meddelade bestämmelser.

Genom nådig remiss den 10 sistlidne december har Eders Kungl. Maj:t anbefallt arméförvaltningen att i ärendet afgifva utlåtande. I anledning häraf få arméförvaltningens intendents- och civila departement, som gemensamt förehaft detta ärende, i underdådighet anföra följande.

Enligt nämnda artilleriregementes räkenskap afse de anmärkta beloppen tre under månaderna juni, augusti och oktober uppdebiterade poster arrendemedel för gräsbete å respektive kronor 20: —, 100: — och 20: —.

Beträffande bokföringen af ifrågavarande medel hålla departementen före, att föreskriften i § 4 mom. 5 af nådiga kasernvårdsreglementet af den 11 oktober 1907 upphävt den häremot stridande bestämmelsen i nådiga skrifvelsen den 17 april 1903 angående användandet och redovisningen af regementenas lägerkassor. I följd häraf anse departementen annan åtgärd i det af Riksdagens Revisorer angifna syftet icke erforderlig än det åläggande civila departementet meddelat sin revision att öfvervaka, att medel af berörda slag redovisas i enlighet med stadgandet i kasernvårdsreglementet.

Stockholm den 10 januari 1911.

Underdånigst:

F. HOLMQUIST.
AXEL EKMAN.

B. BOALT.
C. O. ÅKERHJELM.
Föredragande.
Gustaf Fischer.

Marinförvaltningens

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers anmärkningar för år 1909
rörande marinförvaltningen.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 9 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt marinförvaltningen att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af de uti Riksdagens Revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 under §§ 1, 2, 3 och 6 framställda anmärkningar rörande femte hufvudtiteln.

Med återställande af remissakterna och öfverlämnande af infortrade yttranden i ärendet af vederbörande, får marinförvaltningen i underdånighet anföra följande.

Anmärkning under § 1.

Redan i berättelsen öfver granskning af 1908 års räkenskaper hade Riksdagens Revisorer öfvermått, hurusom vid 1908 års utgång ansevärd belopp för sjöexpeditioner voro upptagna såsom utestående förskott och att alltså dylika kostnader icke kommit att ingå i det årets räkenskaper, till hvilket de rätteligen hörde. Beloppet af utestående förskott för sjöexpeditioner vid flottans båda stationer vid 1909 års utgång utgjorde 3,025,746 kronor 73 öre. Enahanda förhållande, som var rådande beträffande 1908 års kostnader för sjöexpeditioner och som föranledde till det af Revisorerna år 1909 gjorda uttalandet, har alltså gjort sig gällande beträffande räkenskaperna för sjöexpeditioner under år 1909 och det i ännu större utsträckning.

Med afseende härå funne Revisorerna sig föranlättna att ånyo framhålla önskvärdheten af, att redogörelserna för sjöexpeditioner skyndsamt erhöles nödig handläggning för deras intagande i det årets räkenskaper, till hvilket de rätteligen hörde, en åtgärd, som syntes Revisorerna kunna åtminstone i viss utsträckning åstadkommas, oberoende af pågående utredning angående förbättrad bokföring, dels genom att vederbörande chefer ålades att på bestämda tider under sjöexpeditionerna och vid slutet af desamma insända kassaredovisningar i stället för, såsom nu ägde rum, först 10 till 15 dagar efter expeditionernas slut, och dels genom att fördelningen å de olika anslagstitlarna verkställdes omedelbart efter det en kassaredovisning inkommit.

Häröfver hafva stationsbefälhafvarna vid flottans stationer efter vederbörande räkenskapskontors hörande afgifvit infortrade yttranden, till hvilka marinförvaltningen för undvikande af vidlyftighet får i underdånighet hänvisa.

För egen del finner ämbetsverket i likhet med Revisorerna det vara af synnerlig vikt, att granskningen af fartygsredogörelserna avslutas så skyndsamt som möjligt, i syfte att till dem må kunna tagas hänsyn vid räkenskapernas avslutande för det år, under hvilket expedition ägt rum. Spörsmålet om hvilka anordningar må kunna träffas för uppnående af detta syftemål är äfven, såsom ock framgår af de infortrade yttrandena, föremål för undersökning från marinförvaltningens sida. Emellertid har det ännu icke vunnit erforderlig utredning, hvartill kommer, att dess lösning är i väsentlig mån beroende af blifvande resultat af den utredning angående förenkling af redovisningsväsendet vid marinen, hvilken blifvit anförtrodd åt de på grund af nådigt bref den 4 juli 1910 inom sjöförvarsdepartementet särskildt tillkallade sakkunnige.

Uti ett den 15 november 1910 afgifvet betänkande och förslag hafva dessa sakkunnige antydt riktningen af de förslag, de torde komma att framställa i fråga om fördelningen af kostnaderna för stammens och beväringens öfningar mellan de båda nu befintliga anslagen för dessa ändamål. Därest ett ändamålsenligt och praktiskt förslag i sistnämnda hänseende skulle komma att framläggas och blifva genomfördt, torde de af Revisorerna anmärkta missförhållandena kunna afhjälpas, men är marinförvaltningen i allt fall icke i tillfälle att i sakens nuvarande läge förorda nya föreskrifter i det tämligen invecklade ämnet.

Anmärkning under § 2.

Vid granskning af femte hufvudtitelns ordinarie anslag hade Revisorerna fäst uppmärksamheten vid de afsevärda behållningar, som förefunnes å reservationsanslaget till "Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna" samt meddelat en tablå öfver detta anslags ställning under de tio senaste åren, utvisande att reservationen å anslaget, hvilken vid 1900 års slut uppgick till 153,568 kronor 71 öre, vuxit till 556,014 kronor 60 öre vid utgången af år 1909. Då behållningen sålunda ökats till ett i förhållande till anslagets storlek oproportionerligt högt belopp, hade Revisorerna velat ifrågasätta, huruvida icke en afsevärd del därpå borde öfverföras till fonden för reserverade medel.

Marinförvaltningen får beträffande denna anmärkningspunkt allenast meddela, att ämbetsverket i underdånig skrifvelse den 28 oktober 1910 på anförda skäl hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen, bland annat, att af behållningen vid 1909 års slut å ifrågavarande anslag finge användas dels 149,100 kronor för täckande af en utaf Eders Kungl. Maj:t den 7 juli 1905 gjord anvisning till anskaffande af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktige dels ock 300,000: — kronor till förstärkande af stammens beklädnadsförråd vid flottans båda stationer, hvarefter återstoden af reservationen kunde till statskontoret inlevereras.

Anmärkning under § 3.

För anläggning af en koldepå, till beredande af ökad utrymme för kol å flottans varf i Karlskrona samt till uppköp af waleska kol beviljade 1900 års Riksdag på extra stat för år 1901 ett anslag af 628,145 kronor. 1901 års Riksdag beviljade ytterligare till anläggning af en koldepå och till uppköp af waleska kol på extra stat för år 1902 ett anslag af 290,000 kronor. Å dessa anslag hade uppkommit en afsevärd reservation, som vid 1909 års utgång utgjorde 161,029 kronor 68 öre. Då allt sedan 1907 års slut reservationen bibehållits vid oförändradt belopp, ville det synas, som om de med anslagen afsedda ändamålen blifvit fullständigt tillgodosedda; och ifrågasatte därför Revisorerna, huruvida icke reservationen borde öfverföras till fonden för reserverade medel.

Marinförvaltningen får i detta afseende anföra, att vid den ena af de koldepåer, till hvilkas anläggning Riksdagen beviljat medel, ännu återstå en del arbeten, hvilka icke lämpligen kunnat komma till utförande, innan anordningarna vid depån blifvit pröfvade genom kolningsförsök af sjöstyrka och erfarenhet därvid vunnits rörande anordningarnas praktiska lämplighet. I den kolmängd, som bör finnas upplagd i depåerna, fattas fortfarande en mindre kvantitet, hvadan ytterligare upphandling af kol för depåerna inom den närmare framtiden förestår och skall bekostas af medel från berörda anslag. Marinförvaltningen har vidare för afsikt att efter vederbörlig utredning göra underdånig framställning, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå Riksdagen medgifva, att af reservationen å ifrågavarande anslag må till förbättrande af anordningarna för utlossning och förvaring af stenkol vid marinens etablissement få användas erforderliga medel, i syfte att ändamålet med de anordningar för tillhandahållande af stenkol för flottans räkning, för hvilkas genomförande anslagen beviljats af 1900 och 1901 års Riksdagar, må till fullo vinnas.

På grund af nu anförda omständigheter har marinförvaltningen icke ansett sig ännu kunna anmäla omförmälda reservation till inleverering till statskontoret.

Anmärkning under § 6.

I fråga om hvad Revisorerna anfört beträffande ett belopp af 750 kronor, som chefen för jagaren Magne under dess expedition den 2 juli—28 september 1908, kaptenen G. Celsing, låtit ur fartygets kassa utbetala såsom ersättning till bygg- och båtägare i Dalarö för skador, som förorsakats af de svallvågor, jagaren åstadkommit vid passerandet af Dalarö den 9 september 1908, får marinförvaltningen erinra, att ämbetsverket i underdånig skrifvelse den 11 januari 1910 i anledning af Riksdagens Revisorsers för år 1908 gjorda an-

märkning rörande förevarande utbetalning anförde, att vederbörande tjänsteman hos ämbetsverket icke torde underlåta att vid förestående granskning af redogörelsen för ifrågavarande fartygsexpedition i behörig ordning framställa den anmärkning mot berörda utbetalning, hvartill fog kunde förefinnas.

Efter granskning af flottans stations i Stockholm räkenskap för maj månad 1909, hvarest redogörelsen för expeditionen intagits, yrkade äfven ämbetsverkets revision att, enär ifrågavarande utbetalning anmäls för stationsbefälhafvaren för vidtagande af de åtgärder, denne kunde finna skäligen, redogöraren, biträdande intendenten S. Ehlin, måtte inkomma med upplysning, huruvida några åtgärder af stationsbefälhafvaren vidtagits. Denna anmärkning kommunicerades den 9 augusti 1910 redogöraren, hvilken i en den 27 september samma år hit inkommen förklaring hänvisade revisionen till stationsbefälhafvaren för vinnande af den begärda upplysningen. Sedan anmärkningsakten därpå under någon tid varit på begäran utlånad till Riksdagens Revisorer, framställde revisionen uti den 13 december 1910 afgifna påminnelser yrkande, att f. d. stationsbefälhafvaren, amiralen L. Palander måtte, såsom redovisningskyldig i målet, åläggas att till ämbetsverkets kassa inleverera anmärkta 750 kronor, såvida han icke inkomme med nöjaktig förklaring öfver anmärkningen. Förklaring af amiralen Palander har denna dag hit inkommit men har beslut i anledning däraf ännu icke blifvit meddeladt.

Detta anmärkningsmål har således härstädes behandlats på vanligt sätt; och någon anledning har icke syntts föreligga — vare sig med hänsyn till anmärkta beloppets storlek eller öfriga omständigheter i målet — att behandla detsamma i annan ordning än öfriga af revisionen under året till ett antal af 682 handlagda anmärkningar vid marinens räkenskaper. Först sedan anmärkningsmålet blifvit i behörig ordning afgjordt, synes enligt marinförvaltningens förmenande tiden vara inne att taga i öfvervägande, hvilka särskilda åtgärder må af då föreliggande omständigheter vara påkallade.

I handläggningen af detta ärende hafva deltagit, förutom undertecknad chef, marinöfverkommissarien Dahlin, föredragande, marinöfverläkaren Rudberg, marinöfverintendenten Lindberg, marinöfverdirektören greve Mörner, samt kommandörkaptenerna af 1:a graden Rosensvärd, Juel, Ekelund och Helin.

Stockholm den 17 januari 1911.

Underdånigst
på kungl. marinförvaltningens vägnar
GUSTAF DYRSSEN.

A. Bäckström.

Stationsbefälhafvarens vid flottans
station i Karlskrona

yttrande angående redogörelserna för
sjöexpeditioner.

Till kungl. marinförvaltningen.

Genom kommunikationsresolution den 13 december sistlidne år, hafven I öfverlämnat till yttrande af stationsbefälhafvaren transsumt af Riksdagens Revisorers den 30 november 1910 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909.

I detta ärende får jag öfverlämna bifogade yttrande, som efter remiss afgifvits af räkenskapskontoret vid stationen, samt för egen del anföra följande.

Anledningen till det af Riksdagens Revisorer anmärkta förhållandet, att redogörelserna för sjöexpeditioner under senaste åren icke blifvit intagna i det årets räkenskaper, till hvilket de rätteligen höra, ligger hufvudsakligast i nedanstående förhållanden.

Kostnaderna för fartygsexpeditionerna skola jämlikt Riksdagens beslut bestridas dels af anslaget till flottans öfningar, som är ett reservationsanslag, och dels af förslagsanslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, och detta har medfört, att detaljerade och vid tillämpningen å räkenskapskontoren mycket tidsödande bestämmelser måst utfärdas för att vinna noggrann fördelning af kostnaderna å de respektive anslagstitlarne. Vidare skall, enligt hittills gällande bestämmelser, redogörelsen för ett fartygs expedition aflämnas först efter det expeditionen afslutats. I följd häraf och då under senare åren fartygsexpeditionernas antal alltmera ökats, hafva de i regel under hösten inkommande redogörelserna så anhopats, att det icke varit räkenskapskontoret möjligt att få dem slutbehandlade under löpande året. I sammanhang med värnpliktstidens utsträckning till 300 dagar hafva dessutom fartygsexpeditionerna i allmänhet utsträckts från ett år till de sista månaderna af ett annat, hvilket gifvitvis medfört, att kostnaderna icke kunnat fördelas och slutgiltigt afföras under rätta året.

Ofvanberörda olägenheter synes mig kunna i väsentlig mån afhjälpas genom att mera summariska föreskrifter utfärdas för fördelningen af kostnaderna för fartygens expeditioner samt genom att redogörelse för penningeuppbörden ombord äfvensom i vissa fall uppgifter om konsumtionen inom proviant-, beklädnads- och utredningsuppbörderna insändas månatligen från fartygen till stationen, för att där omedelbart handläggas. Också har den af Kungl. Maj:t tillsatta kommitté, som har att verkställa utredning angående förenkling af marinens räkenskapsväsende, bebådat åtgärder i nämnda afseenden, äfvensom

ställt i utsikt en så väsentlig förenkling af bokföringen i sin helhet, att räkenskapskontorets tjänstemannapersonal, som under nuvarande förhållanden är väl knapp, icke skulle behöfva ökas.

På grund af ofvanstående får jag i likhet med Riksdagens Revisorers tillstyrka, att periodiska redogörelser från fartygen införas snarast möjligt.

Karlskrona, stationsbefälhafvarens civilexpedition den 9 januari 1911.

LUDVIG SIDNER.

Knut Thörn.

Flottans räkenskapskontors i
Karlskrona

yttrande.

Till stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona.

Genom remiss den 15 nästlidne december å kungl. marinförvaltningens kommunikationsresolution den 13 samma månad har stationsbefälhafvaren öfverlämnat till yttrande af räkenskapskontoret transsumt af Riksdagens Revisorers den 30 november 1910 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909.

I anledning häraf får räkenskapskontoret vördsamt anföra följande.

Den i Riksdagens Revisorers berättelse framhållna önskvärdheten af att redogörelserna för sjöexpeditioner erhålla nödig handläggning för deras intagande i det årets räkenskaper, till hvilket de rätteligen höra, är fullt befogad.

Att så hittills icke skett är beroende därpå att räkenskapskontoret på grund af där rådande personalbrist saknat tillräckliga arbetskrafter för granskning af inkomna fartygsredogörelser. Behovvet af ökad personal vid marinintendenturkåren gör sig städse gällande såväl i förevarande fall som i fråga om andra räkenskapskontorets göromål.

För att i möjligaste mån påskynda granskningen af fartygsredogörelser, är från räkenskapskontoret framställning gjord om anställande under innevarande år af extra biträden, däraf en del så kvalificerade, att åt dem skulle kunna anförtros att på eget ansvar utföra mera själfständiga revisionsarbeten.

Beträffande i bemälda berättelse framställt förslag att vederbörande chefer åläggas att på bestämda tider under sjöexpeditionerna och vid slutet

af desamma insända kassaredovisningar samt rörande fördelning å de olika anslagstitlarna omedelbart efter det en kassaredovisning inkommit, får räkenskapskontoret värdsamt åberopa hvad det i skrifvelsen till stationsbefälhafvaren den 21 nästlidne oktober, hvilken i bestyrkt afskrift bifogas, i förevarande afseende anført med anledning af kungl. marinförvaltningens skrifvelse den 9 juli 1910 angående skyndsammare fördelning å vederbörande anslag af förskottsvis bestridda utgifter under fartygsexpeditioner.

Karlskrona, flottans räkenskapskontor den 3 januari 1911.

J. E. Lindahl.

Bilaga.

Afskrift.

Till stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona.

I anledning af stationsbefälhafvarens remiss den tredje sistlidne augusti § 2,802 å kungl. marinförvaltningens skrifvelse den 9 nästföregående juli angående skyndsammare fördelning å vederbörande anslag af förskottsvis bestridda utgifter, får räkenskapskontoret värdsamt anföra följande.

Den i nämnda skrifvelse ifrågasatta åtgärden, att för samtliga uppbörder ombord redovisning skulle afgifvas månadsvis, alltså att uppbördsmanen skulle till vederbörande myndighet å stationen hvarje månad atlämna, vederbörligen avslutade, de böcker, som det enligt § 241 af reglemente för marinen, del II, åligger honom föra, jämte till dessa hörande verifikationer, synes räkenskapskontoret skola medföra stora svårigheter. Hvad först angår redogörelsen för penningeuppbörden ombord så, då uppbördsmanen till stationen afsändt penningjournalen jämte verifikationer för den gångna månaden, skulle svårigheter för honom uppstå att förekomma, att ej en leverantör komme att utfå likvid för varor, som inginge i redan någon föregående månad likviderad räkning; sådant förhållande inträffar stundom för närvarande och torde med föreslagna redovisningssätt blifva svårt förekomma. Vidare, då aflöningsboken blifvit aflämnad, kunna, enär gemenskapen ej är pliktig hvarje månad lyfta hela sin aflöning, svårigheter uppstå vid ombord förekommande tvistefrågor med besättningen, då någon anser sig ej hafva fått sin rätt. Hvad angår redogörelserna för proviant-, beklädnads- och utredningsuppbörderna skulle uppbördsmanen bland annat, då förrådsliggarna med verifikationer månadligen afsändas, ej kunna med ledning af skedd konsumtion under den förflutna delen af expeditionen göra behöfliga

beräkningar beträffande storleken af de anskaffningar, som erfordras under expeditionens fortgång. Genom redogörelsernas afgifvande månadsvis skulle arbetet betydligt ökas för uppbördsmanen ombord, enär han då måste för hvarje månad upplägga ny aflöningsbok, nya förrådsliggare m. m. Då aflöningsboken för t. ex. en 1:a klass pansarbåt kan upptaga bortåt 330 konton, framgår tydligen, hvilken tidsutdräkt skulle vållas genom uppläggandet af ny sådan hvarje månad.

Å stationen skulle ock granskningsarbetet blifva mer tidsödande än förut, om redogörelsen för en fartygsexpedition skulle uppdelas i ett flertal redogörelser, fastän hvardera af dessa omfattade blott en kortare del af expeditionen. Det mål kungl. marinförvaltningen med ifrågavarande åtgärden velat vinna, nämligen en skyndsammare fördelning å vederbörande anslag af å stationen förskottsvis utanordnade kostnader för sjöexpeditioner, skulle därför så länge personalen å stationernas räkenskapskontor är alltför knapp för medhinnande af granskningen, föga vinnas på en sådan anordning, hvaremot det skulle vara högst fördelaktigt för vinnande af starkare kontroll öfver redovisningen af penninguppbörden ombord.

En något lindringare åtgärd, som skulle kunna medverka till vinnande af skyndsammare sådan fördelning, vore, om bestämmelse utfärdades, att penningjournalen ombord skulle afslutas med hvarje månad samt att vederbörande intendent (redogörare) skulle senast den 12:e i hvarje månad till vederbörande befälhafvare (fartygschef) öfverlämna bestyrkt afskrift af nämnda journal för nästföregående månad jämte till densamma hörande verifikationer i afskrift eller duplett, äfvensom utdrag ur mönsterrullan upptagande under samma månad däri gjorda anteckningar angående ankomst m. m. (form. 33 till reglemente för marinen, del II) samt försedt med i § 241 mom. 1 a af samma reglemente och del omnämnda för fartygslikvids uppgörande erforderliga anteckningar. Dessa handlingar borde därefter med bifogande af utaf befälhafvaren (fartygschefen) bestyrkt utdrag ur penningliggaren rörande influtna och utlämnade medel under nästföregående månad, af befälhafvaren (fartygschefen) senast den 5:e i månaden insändas till stationsbefälhafvaren vid den station fartyget tillhörde. På grund af dessa handlingar kunde då ombord hafda utgifter å stationen bokföras och förskotten i motsvarande mån likvideras. En svårighet föreläge härvid ifråga om utbetalda aflöningsförmåner till manskap, enär af de insända verifikationerna till kassajournalen ej framginge, huru stor del af det utbetalda beloppet utgjorde dagaflöning, sjötillägg, uppmuntringspenningar eller ersättning för innestående öl; fördelning å titlar af dylika utgifter skulle dock kunna göras efter approximativ beräkning, hvarefter, sedan redogörelse med därvid fogad aflöningsbok vid expeditionens slut inkommit, definitiv fördelning å titlar af dessa utgifter kunde ske.

Då afgifvande af nu ifrågasatta utdrag m. m. skulle åstadkomma ökning af intendentens (redogörarens) redan förut mycket omfattande tjänstegöromål, torde reglementsstadgande i angifvet syfte möjligen göras erforderligt, att nämnda uppborädsman tilldelas ett i skrif- och räkenskapsgöromål kunnigt biträde af stammen eller beväringen. Ifrågavarande räkenskapsutdrag m. m. torde icke erfordras för torped- och undervattensbåtar, hvilkas expeditioner vanligen äro af kortare varaktighet, hvarjämte jämförelsevis obetydliga penningbelopp till dessas fartygschefer förskottsvis utlämnas.

Uppgifter om konsumtionen inom proviant-, beklädnads- och utredningsuppborädsman skulle däremot ej aflämnas utom då fartygsexpeditionen fortgår från ett till annat kalenderår. Afgifvande af redogörelser för dessa uppborädsman är ej af någon vikt, då det gäller fördelning å anslag af förskottsvis bestridda utgifter, när dessa framgå endast af penningredogörelsen, hvaremot redogörelserna för de öfriga uppborädsman erfordras för afräkning med stationens förråd och däraf följande bokföring å vederbörande anslagstitlar af kostnaderna för från dessa förråd till fartyget utlämnade konsumerade artiklar, hvilken bokföring är af vikt för kännedom om de utgifter, som komma att drabba de olika anslagen.

Hvad angår förslaget till ändring af § 393 mom. 2 af reglemente för marinen, del II, att redogörelsen månadsvis skulle afgifvas äfven af annan uppborädsman än intendent (redogörare), alltså äfven af fartygläkare och inventarieuppborädsman ombord, så låter detta sig ej göra och har ej någon som helst betydelse hvarken med afseende å bokföring af kostnader eller i öfrigt.

Med utfärdande af reglementsbestämmelser i förevarande hänseende torde böra anstå i afvaktan på afgifvandet af den utredning af förenkling af marinens redovisningsväsende, som genom kungl. bref af den 4 sistlidne juli uppdragits åt inom kungl. sjöförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga.

Den af kungl. marinförvaltningen ifrågasatta bestämmelsen i syfte att få samtliga utgifter under ett kalenderår å vederbörliga titlar afförda i räkenskapen för det år, utgiften ägt rum, skulle komma att i hög grad verka till möjligheten att i god tid efter avslutandet af räkenskapen för ett kalenderår kunna beräkna storleken af hafda utgifter å öfnings- och beväringensanslagen, hvarför räkenskapskontoret får tillstyrka densamma, men får samtidigt framhålla den våda, som därigenom kan uppstå för hopande af ogranskade fartygsredogörelser. Nu rådande förhållanden härutinnan visa skadan af att granskningen af dem ej medhinnes. Genom ifrågavarande bestämmelser skulle efterblifven granskning långt mindre göra sig märkbar, hvarigenom granskningen skulle kunna blifva alltmera eftersatt, hvilket skulle medföra ytterst skadliga verkningar i flera hänseenden. Dels skulle då den definitiva kostnaden för hvarje fartygsexpedition först efter kanske flera år blifva känd, dels skulle det verka förslappande på

fartygsuppbördsmännens ansvarskänsla, om de visste, att granskningen komme att dröja längre tid framåt. Den riktigaste åtgärden i förevarande hänseende är därför att tillräckliga arbetskrafter gifvas stationernas räkenskapskontor för att den erforderliga granskningen må kunna i tid medhinnas.

Den remitterade handlingen återgår.

Karlskrona, flottans räkenskapskontor den 21 oktober 1910.

J. E. LINDAHL.

Vidimeras ex officio:

J. E. Lindahl.

Stationsbefälhafvarens för flottans
station i Stockholm

yttrande.

Bifogade yttrande af räkenskapskontoret vid flottans station i Stockholm öfverlämnas härmed såsom eget yttrande till kungl. marinförvaltningen under åberopande af kommunikationsresolution den 13 december sistlidet år.

Stockholm den 9 januari 1911.

A. EHRENSVÄRD.

Ernst F. Lindgren.

Räkenskapskontorets vid flottans
station i Stockholm

yttrande.

Till stationsbefälhafvaren.

Genom remiss den 16 sistlidne december har stationsbefälhafvaren infortrat räkenskapskontorets yttrande öfver en del erinringar, som uttalats af Riksdagens Revisorer i deras under den 30 november 1910 afgifna berättelse beträffande femte hufvudtiteln, och hvilka närmare angifvas i ett vid remissen fogadt transsumt af nämnda berättelse.

Revisorerne finna anmärkningsvärdt, att enahanda missförhållande, som påpekades beträffande 1908 års räkenskaper, kvarstår oafhjälpt beträffande äfven 1909 års, nämligen att förskott för sjöexpeditioner till betydande belopp

föreligga oredovisade vid årsskiftet och att sålunda en mängd utgifter för fartygsexpeditioner ej kunnat intagas i det års räkenskaper, till hvilket de rätteligen höra. Revisorerna föreslå för detta missförhållandes undanrödjande för framtiden, dels att vederbörande chefer måtte åläggas på bestämda tider under sjöexpeditionerna och vid slutet af desamma utan uppskof insända kassaredovisningar i stället för såsom nu sker, först 10 till 15 dagar efter expeditionernas slut, och dels att fördelningen å de olika anslagstitlarna måtte verkställas omedelbart efter det en kassaredovisning inkommit.

Det af Revisorerna nu för andra gången påpekade missförhållandet äger sin förklaring, nu som förut, i den tryckande brist å för här omhandlade arbete afsedd personal, som å stationerna råder. De försök till olägenheternas undanrödjande, som genom anställande af tillfällig personal gjorts, hafva visserligen möjliggjort en något snabbare expediering af granskningsarbetet, men ej i sådan omfattning att det af Revisorerna uttalade önskemålet kunnat vinnas. Faran af att ett betydelsefullt kontrollarbete som detta ej utföres på ett något så när tillfredsställande sätt, lägger nämligen hinder i vägen för dess öfverlåtande i obegränsad omfattning åt oskolad personal samt nödvändiggör uppehållet af en viss proportion i antalet mellan den ledande, fackutbildade personalen och den tillfälligt anställda. Genom den rådande bristen å utbildad revisionspersonal, hvilken under det gångna året så långt ifrån blifvit afhjälpt, att den tvärtom ytterligare ökats, har anställandet af s. k. extra biträden därför kunnat ske endast i mycket begränsad utsträckning och vida under det antal, som stått i direkt förhållande till det föreliggande arbetsmaterialet. För stationerna har det af nu anförda skäl visat sig omöjligt att realisera det önskemål beträffande här berörda räkenskaper, som af Revisorerna i 1909 års berättelse framhållits.

Då målet visat sig ej kunna vinnas på den väg, hittills försökts, nämligen genom ökning af den mindre kvalificerade personalen å stationen, hafva Revisorerna nu upptagit till pröfning möjligheten af att genom omläggning af räkenskaperna vinna samma syfte. Revisorerna föreslå för det ändamålet bl. a. att kassaredovisningarna skulle oftare och vid andra tider än nu afgifvas. Beträffande detta förslag får räkenskapskontoret uttala, att detsamma genomfördt dels torde bereda personalen ombord stora svårigheter att medhinna, dels komme att medföra önskad verkan först i samband med förverkligandet af Revisorernes andra förslag, nämligen att räkenskaperna skulle formellt afföras å de olika anslagstitlarna före verkställd granskning. I fråga om detta förslag åter, får räkenskapskontoret hänvisa till hvad af detsamma yttrades i skrifvelse den 7 sistlidne september angående ett likartadt förslag, som från kungl. marinförvaltningen genom skrifvelse den 9 juli 1910 utgått. De betänkligheter som däri anfördes, gälla naturligtvis allt fortfarande.

Sedan tillkallade sakkunniga för afgifvande af förslag till förenkling af marinens räkenskapsväsende uti under den 15 sistlidne november afgifvet betänkande förklarar sig hafva upptagit till behandling bl. a. äfven det spörsmål, som Revisorerna här dryftat, synes lämpligast att afvakta, hvad sakkunniga i det hänseendet komma att föreslå. Att under den korta tid, som återstår intill dess det af dem framlagda förslaget beräknas böra genomföras, år 1912, i räkenskapsväsendet införa ny redovisningsform af så genomgripande betydelse, som den af Revisorerna nu föreslagna, anser räkenskapskontoret innebära alltför stor risk af oreda och felaktigheter i räkenskaperna samt måste därför afstyrka.

Räkenskapskontoret ser sig på nu anförda skäl förhindradt att biträda de af Riksdagens Revisorer väckta förslagen och får för sin del hemställa att med anlitande af ytterligare extra ordinära åtgärder utöfver dem, som redan vidtagits, måtte få anstå, intill dess resultatet af ofvanberörda sakkunniges undersökningar och förslag blifvit framlagdt.

Stockholm, kungl. flottans räkenskapskontor den 5 januari 1911.

O. Fr. Roos

t. f. kamrerare.

Öfverståthållareämbetets

utlåtande med anledning af Riksdagens Revisorer framställning om indragande af publikationen »Meddelanden angående automobiltrafik».

Till Konungen.

Till åtlydnad af Eders Kungl. Maj:ts i nådig remiss den 2 december 1910 gifna befallning att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anført rörande ifrågasatt inbesparande af utgifterna för publikationen "Meddelanden angående automobiltrafik" får öfverståthållareämbetet med öfverlämnande af två af kommissarien vid polisens i Stockholm centralafdelning enligt order afgifna rapporter i underdånighet anföra följande.

Enligt 37 § nådiga förordningen den 21 septemder 1906 om automobiltrafik skall hvarje beslut eller åtgärd af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande enligt 5 § 4 mom. eller 7 § samma förordning för rikets polismyndigheter kungöras, på sätt särskildt förordnas.

Detta kungörande, som efter öfverståhållareämbetets mening fortfarande är nödvändigt för att kunna kontrollera den alltjämt ökade automobiltrafiken i riket, skall enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga föreskrift ske i förenämnda publikation.

Kostnaderna för denna publikation utgjorde för 1909 kronor 1,821: 99 och för 1910 kronor 1,829: 93, däri ingå hela hyran jämte eldning, städning och belysning af den gemensamma lokalen för publikationen i fråga och tidskriften "Polisunderrättelser".

Den för igenkänningsmärken för automobiler och motorcyklar influtna stämpelafgiften har emellertid icke allenast fullt uppvägt utan äfven ej obetydligt öfverstigit statens berörda kostnader.

Att såsom Riksdagens Revisorer föreslagit låta ifrågavarande kungörande i stället verkställas genom "Polisunderrättelser" skulle på sätt ofvanbemälde poliskommissarie framhållit endast vålla statsverket större kostnader, då "Polisunderrättelser" litet emellan skulle behöfva tryckas i 1,000 exemplar större upplaga.

Öfverståhållareämbetet tillåter sig därför i underdånighet hemställa, att hvad Riksdagens Revisorer uti ifrågavarande hänseende anført icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 januari 1911.

Underdånigst

ROBERT DICKSON.

Erik Bodman.

Polismästarens i Stockholm
yttrande.

Till herr öfverståhållaren.

Återsändas med instämmande uti poliskommissarien Kempes handlingarne bilagda yttrande.

Stockholm den 5 januari 1911.

VILHELM TAMM.

Kommissariens vid polisens i Stock-
holm centralafdelning
yttrande. I.

Anmodad att afgifva yttrande i anledning af herrar Riksdagens Revisorer ifrågasatt indragning af publikationen "Meddelanden angående automobiltrafik", får jag vördsamt anföra följande.

Revisorerna säga enligt bifogade transumt af revisionsberättelsen bl. a., att publikationen ifråga utgifves under inseende af Stockholms polisstyrelse, af redaktionen för publikationen "polisunderrättelser" och har dragit följande kostnader, nämligen för år 1907 kronor 3,521: 03, för år 1908 kronor 1,902: 05 och för år 1909 kronor 1,821: 99; i hvilka summor äfven ingå hyresersättning för gemensam lokal m. m.

I fråga om utgifvandet af publikationen är rätta förhållandet det, att denna enligt order utgifves, under inseende af Stockholms polisstyrelse, af undertecknad, kommissarie vid polisens centralafdelning, ehuru lokalerna för publikationens utgifvande äro desamma, som för publikationen "Polisunderrättelser".

Hyresersättningen för den gemensamma lokalen utbetalas oakortadt med 800 kronor af anslaget till "Meddelanden angående automobiltrafik".

Att kostnaderna för publikationen år 1907, det första året publikationen utgafs, blef afsevärdt större än de följande åren, berodde på nyanskaffning af erforderliga inventarier.

Revisorernes uppgift att publikationen under revisionsåret (1909) allenast innehållit uppgifter angående tilldelade igenkänningsmärken å automobilerna är naturligtvis riktig, men dessas förmodan att det ganska sällan skall inträffa att förbud mot automobils fortsatta användande skall behöfva meddelas kan jag icke dela. Man må betänka huru ny automobiltrafiken ännu är i landet, och att en stor del maskiner ännu icke slitits mera. Blifver automobiltrafiken mera allmän, hvilket är högst sannolikt, torde nog sådana förbud komma att utfärdas, kanske icke så sällan.

Det är icke allenast för meddelandet af sådant förbud publikationen är nödvändig utan äfven och icke minst för meddelandet till rikets polismyndigheter hvem som är tilldelad ett visst igenkänningsmärke å sin automobil. Erfarenheten har dagligen visat nödvändigheten af publicerandet af automobils igenkänningsmärke till de olika polismyndigheterna, t. ex. då fråga varit att få reda på automobilister, som, kommande från annan ort, öfverträdt automobilförordningen eller eljest gjort sig skyldiga till förseelse.

Alla meddelanden angående automobiltrafik kunna naturligtvis införas i publikationen "Polisunderrättelser" i stället, som Revisorerna föreslagit, men jag är förvissad om att denna publikation då kommer att ställa sig minst så mycket dyrare som "Meddelandena angående automobiltrafik" nu kostar, dels

därför att i de flesta fall kommer det att få tryckas en sida, ja ibland ett helt blad till å "Polisunderrättelser", hvilket naturligtvis drager kostnad och dels därför att en större upplaga "Polisunderrättelser" måste tryckas än hvad hittills skett. "Polisunderrättelser" utgår nämligen i endast närmare 1,500 ex. 3 gånger i veckan, men "Meddelanden angående automobiltrafik" i närmare 2,500 ex. en gång i månaden, således i 1,000 ex. mera åt gången, beroende på att Konungens befallningshafvande ansett nödigt rekvirera så många flere ex. af den sistnämnda publikationen, hvilken utdelas, förutom till de myndigheter som få "Polisunderrättelser", till fjärdings- och uppsynings- samt besiktningsmän angående automobiler m. fl.

Anslaget till tidningen "Polisunderrättelser" utgick för år 1908 med kronor 21,000 och beräknades af öfverståthållareämbetet i sin skrifvelse till Kungl. Maj:t den 28 november 1907 för år 1909 till 22,220 kronor samt för "Meddelanden angående automobiltrafik" till 3,300 kronor, af hvilken sistnämnda summa endast 1,821:99 behöfde användas.

Skulle nu sistnämnda publikation indragas och tidningen "Polisunderrättelser" tryckas i t. ex. 1,000 ex. mera än hvad nu skett, inses lätt att kostnaderna för denna tidning måste afsevärdt höjas, ja fråga kan blifva om dessa icke komma att öfverstiga det belopp som inbesparas genom den ifrågasvarande publikationens indragning.

Tidningen "Polisunderrättelser" kommer då tillika att få vidkännas, förutom fördyrad tryckningskostnad, hyran 800 kronor för den gemensamma lokalen, kostnad för ljus och ved c:a 86 kronor, renhållning och upppassning c:a 144 kronor, inventariers inköp och underhåll samt oförutsedda utgifter.

Enligt nådigt bref till öfverståthållareämbetet af den 17 juni 1908 angående utgifvandet af publikationerna "Polisunderrättelser" och "Meddelanden angående automobiltrafik" för 1909 ställdes till öfverståthållareämbetets förfogande ett belopp af 24,000 kronor, men erinrades om att Riksdagen framhållit, att anslaget 3,300 kronor till utgifvande af den sistnämnda publikationen, i betraktande af tidningens innehåll och utstyrsel, ansågs väl högt och förväntades att hela anslaget icke komme att disponeras.

Som förut nämnts har endast kronor 1,821:99 behöft användas af anslaget till tidningen ifråga.

På grund af hvad jag här anfört och då jämlikt kungl. förordningen den 5 juni 1909 bevis om igenkänningsmärke för automobil skall åsättas en stämpel af 10 kronor för att täcka kostnaderna för dessa meddelandens utgifvande, får jag vördsamt hemställa om underdånigt afstyrkande på den gjorda framställningen.

Stockholm den 3 januari 1911.

A. G. Kempe.

Kommissariens vid polisens i Stockholm centralafdelning

yttrande. II.

Såsom tillägg till mitt yttrande rörande ifrågasatt indragning af publikationen "Meddelanden angående automobiltrafik", får jag vördsamt anföra följande.

Under år 1909 blefvo 267 automobiler tilldelade igenkänningsmärken, hvilket, om stämpel å 10 kronor skolat påläggas hvarje bevis om sådant märke, inbringat staten 2,670 kronor, hvarförutom igenkänningsmärken under året tilldelats 109 motorecyklar, som också kungjorts i de nämnda Meddelandena, hvilka stämpelafgifter — 50 öre för hvarje cykel — inbringat staten 54 kronor 50 öre eller tillhopa 2,724 kronor 50 öre.

Då kostnaden för publikationen endast belöpte sig till 1,821 kronor 99 öre skulle staten haft en vinst på 902 kronor 51 öre. Nu trädde emellertid bestämmelsen om stämpelafgiften icke i kraft förr än från och med den 1 augusti. Under augusti—december blefvo 120 automobiler tilldelade igenkänningsmärken, hvilket inbringat staten i stämpelafgift 1,200 kronor. Läggas därtill stämpelafgiften 50 öre å hvarje igenkänningsmärke å 109 motorecyklar under året och likaledes 50 öre å hvarje igenkänningsmärke till 147 automobiler, som fingo märken före den 1 augusti, så inbringade detta 128 kronor, hvadan stämpelafgiften under året efter 1 augusti utgjorde 1,328 kronor.

Under år 1910 har i riket tilldelats igenkänningsmärken åt 459 automobiler, hvilket inbringat staten i stämpelafgift 4,590 kronor, samt sådana märken åt 121 motorecyklar, hvilket inbringat i stämpelafgift 60 kronor 50 öre eller tillhopa 4,650 kronor 50 öre.

Utgifterna för ifrågavarande publikation hafva under året 1910 varit 1,829 kronor 93 öre; således en vinst för staten af 2,820 kronor 57 öre.

Under sistnämnda år har också anslaget till meromnämnda publikation fått betala hela hyran 800 kronor till den med "Polisunderrättelser" gemensamma redaktionslokalen samt eldning, städning och belysning m. m. Skulle dessa utgifter proportionsvis fördelats å de båda ifrågavarande publikationerna komme utgiften för "Meddelanden angående automobiltrafik" icke att öfverstiga 1,000 kronor om året.

Stockholm den 11 januari 1911.

A. G. Kempe.

Statskontorets

utlåtande, angående Riksdagens Revisorer framställning rörande bokföringen i länsräkenskaperna af landskansliens och landskontorens expeditiomsmedel.

Till Konungen.

Vid granskning af länens landsböcker hafva Riksdagens Revisorer funnit, att sedan med anledning af stadgande i kungl. kungörelsen med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning med 1909 års ingång den 4 december 1908 uti länsräkenskaperna upplagts nya konton, benämnda "landskansliets expeditiomsmedel" och "landskontorets expeditiomsmedel", den å dessa konton under år 1909 bokförda uppbörd inom de olika länen uppgått till mycket skiljaktiga belopp. Då Revisorerne förmenat, att orsaken till detta förhållande torde vara att söka i olika uppfattning om sättet för sagda medels bokföring, hafva Revisorerne framhållit önskvärdheten af, att föreskrifter meddelades, hvarigenom större likformighet uti ifrågavarande hänseende kunde ernås.

På grund af hvad Riksdagens Revisorer sålunda anfört har statskontoret genom nådig remiss den 2 nästlidne december anbefallts att efter inhämtande af yttranden från samtliga länsstyrelser inkomma med dessa yttranden äfvensom med eget underdånigt utlåtande i ärendet.

De yttranden, hvilka statskontoret till åttlydnad häraf infortrat och hvilka nu från samtliga länsstyrelser inkommit, varda härhos öfverlämnade. Dessa yttranden innehålla uppgifter — dock icke fullständiga — om de olika slag af medel, som redovisats såsom expeditiomsmedel, hvilka uppgifter sammanförts i bifogade öfversiktstabeller, bil. A och B. Tabellerna utvisa, att i olika län såsom *landskansliets expeditiomsmedel* behandlats: expropriationsmedel, köpeskillingslikvider vid exekutiva auktioner, arfsmedel, ersättningar för sjuk- och fattigvård, utsokningsmedel, lösen och stämpel å expeditioner från andra myndigheter, medaljkostnader, Malnö barnbusfonds medel, bötesmedel, deposition enligt utsokningslagen § 39, deposition enligt dikningslagen § 65, annuiteter å odlingslån, brandstodsmedel, afgifter till prästerskapets änke- och pupillkassa, medel för lösdrifveriets bekämpande, kommuners andelar i bevillningsavgifter, medel för kronoinköp af skogbärande mark, ej specificerade handräkningsmedel m. m. och såsom *landskontorets expeditiomsmedel*: kronoutskylder och andra utskylder, böter, pensioner, gratifikationer och underhållsmedel, lösen och stämpel för expeditioner från andra myndigheter, köpeskillingar för försålda fastigheter, köpeskillingar för inköpta fastigheter, ersättningar för nedslaktade kreatur, kungörelsekostnader, indelningsersättningar från andra län,

anmärkningsmedel, kontrollstämpelmedel, kommuners polismedel, kommuners andelar i bevillningsafgifter, säkerhet för utlånta byggnadsritningar, ersättningar af lappar för foderskada, felaktigt för länsstyrelse i riksbanken intatta medel, handräckningsmedel ej specificerade, diverse medel.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Uppsala län har ansett vederbörande föreskrifter i ämnet påkalla, att å här ifrågavarande konton skola föras alla medel, af hvad slag det vara må, hvilka icke på grund af lag och författning eller särskildt meddelade föreskrifter böra annorledes redovisas. Samma princip har följts af länsstyrelsen i Örebro län.

Inom länsstyrelsen i Jönköping ha å ifrågavarande konton bokförts alla sådana medel, "som på grund af sin natur eller till följd af särskilda bestämmelser icke bort redovisas å annat konto".

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kronobergs län anser ifrågavarande konton vara synnerligen lämpliga att använda, då penningmedel ankomma till länsstyrelsen, men antingen bestämd föreskrift saknas, huru bokföring af dylika medel bör ske, eller ock någon tid kräfvos, innan med medlen afsedd åtgärd kan vidtagas.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Gottlands län har låtit såsom expeditionsmedel bokföra de medel, som icke varit att hänföra till någon af i formulären till länsräkenskaperna angifna titlar. På samma sätt har länsstyrelsen i Västernorrlands län förfarit.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands samt Göteborgs och Bohus län hafva å ifrågavarande konton låtit bokföra de medel, hvilka icke varit hänförliga till annat i länsräkenskaperna upplagdt konto.

Länsstyrelserna i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län hafva å merberörda konton hufvudsakligen låtit föra handräckningsmedel.

I Kristianstads län ha såsom landskontorets expeditionsmedel blott förts handräckningsmedel, som ännu efter tillämpningen af kungl. kungörelsen den 4 december 1908 angående sättet för skriftväxling mellan domstolar, ämbetsmyndigheter m. fl. i tjänsten rörande ärenden inkommit till landskontoret.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Älfsborgs län angifver, att till expeditionsmedel räknats de medel, som före år 1909 omhänderhafts af landssekreteraren, landskamreraren eller annan tjänsteman vid länsstyrelsen.

Öfriga länsstyrelser hafva icke uttalat sig om hvad som i allmänhet bokförts såsom expeditionsmedel.

I flera län har omedelbar befordring till vederbörande af inkomna expeditionsmedel skett och fördenskull bokföring å expeditionsmedels konton ej verkstälts. I större eller mindre utsträckning har detta förfarande tillämpats inom Södermanlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Värmlands, Västmanlands och Norrbottens län. Detta för-

faringsätt har användts för att undgå onödigt tyngande arbete och försenad expedition, hvilket eljest måst blifva följd, om nämligen medlen ifråga först skolat insättas i riksbanken å statsverkets giroräkning och sedermera åter uttagas. I Skaraborgs län har motsvarande förfarande tillämpats beträffande vissa medel, hvilka man ej hänfört till expeditionsmedel men som i andra län förts under denna rubrik.

Inom Kristianstads län ha vidare medel af olika slag, som varit att hänföra till landskansliets expeditionsmedel, "omedelbart inlevererats till riksbanken utan att förvaras hos länsstyrelsen". På grund häraf ha ej heller medlen upptagits bland expeditionsmedlen. Afgifterna för sådana kungörelser, hvilka intagits i den afdelning af länskungörelserna, hvars tryckning icke gäldas af statsmedel, hafva omhänderhafts af vederbörande expeditionshafvande, hvilken ock direkt betalt tryckningskostnaden för samma afdelning af länskungörelserna, i följd hvaraf det icke ansetts behöfligt undandraga dessa medel hans förvaltning.

I fråga om behovet af föreskrifter hafva Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands, Kalmar och Värmlands län uttalat, att inga ytterligare föreskrifter i ärendet vore erforderliga.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands och Kopparbergs län anse däremot önskligt, att föreskrifter meddelas, hvarigenom större likformighet i ifrågavarande hänseende måtte ernås.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län föreslår, att föreskrifter måtte meddelas därom, att ifrågavarande konton icke må användas för bokföring af andra medel än sådana, som kunna inbegripas under uttrycket handräkningsmedel, under det att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län önskar bestämd föreskrift om bokföringen, vare sig å ett särskildt konto eller bland expeditionsmedlen, af sådana medel, som felaktigt insatts å statsverkets giroräkning för länsstyrelsens räkning.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län anser den af Riksdagens Revisorer gjorda framställningen icke böra föranleda annan åtgärd än att uttryckligt medgifvande lämnas att föreskriften i § 2 mom. 3 af kungl. kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af ränteriernas indragning icke utgör hinder för omedelbar expediering vidare af sådana medel, rörande hvilka dylikt förfaringsätt lämpligast kan användas, utan att medlen desförinnan hafva blifvit insatta å statsverkets giroräkning i riksbanken. I samma riktning hafva Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län samt i Västmanlands och Skaraborgs län uttalat sig.

Efter denna redogörelse för det hufvudsakliga innehållet af länsstyrelsernas yttranden får statskontoret för egen del anföra följande.

I ofvanberörda nådiga kungörelse den 4 december 1908 med de ändringar,

som däri vidtagits genom nådiga kungörelsen den 10 december 1909, stadgas bland annat:

§ 2 mom. 1. Den, som har att till länsstyrelsen göra en inbetalning, skall insätta medlen i vederbörande riksbankskontor å statsverkets giroräkning, ofsedt om inbetalningen utgöres af statsmedel eller icke.

§ 2 mom. 3. Därest medel inkomma med allmänna posten direkt till länsstyrelsen, skola desamma genom länsstyrelsens försorg i enahanda ordning, som i mom. 1 sägs, insättas å statsverkets giroräkning.

§ 18. Medel, som hittills omhänderhafts af landssekreterare eller landskamrerare eller annan tjänsteman vid länsstyrelsen, skola hädanefter förvaltas och bokföras, på sätt om diverse medel är föreskrifvet, och må förty s. k. tjänstekassor icke vidare inom länsstyrelserna förekomma; dock må länsstyrelsen till bestridande af mindre, löpande utgifter för skrifmaterialier och dylikt ställa till landssekreterarens och landskamrerarens disposition lämpligt förskott, dock ej öfver 500 kronor.

Och i anslutning till dessa föreskrifter hafva i de formulär till länens räkenskaper, som samtidigt med denna kungörelses utfärdande fastställdes, införts under "diverse medel" nu ifrågakomma konton för landskansliets expeditionsmedel och för landskontorets expeditionsmedel.

Om sambandet mellan meranämnda konton och föreskrifterna i nådiga kungörelsen den 4 december 1908 lärer ingen hafva varit i tvifvelsmål. Och af detta samband framgår, att hufvudsyftet med dessa konton är att *alla* till en länsstyrelse eller någon tjänsteman vid densamma i och för tjänsten ankomna medel skola bokföras i länets räkenskaper. Dessa konton kunna anses utgöra i länsräkenskaperna inflyttade redogörelser för de medel, som fordom tillhört de s. k. tjänstekassorna. På dem böra sålunda bokföras medel, som äro af den beskaffenhet, att de icke böra på ett stadigvarande sätt inflyta i kronans kassa eller redovisas å annat konto, utan äro afsedda att, så snart sådant låter sig göra, utbetalas till vederbörande.

Redan i det nu anförda ligger en förklaring af den af Statsrevisorerna anmärkta skiljaktigheten mellan de belopp, som å dessa konton i olika län redovisas. Det måste ju, såsom af flere länsstyrelser framhållits, ligga i sakens natur, att de belopp, hvartill medel af nämnda beskaffenhet uppgå, gifvetvis komma att blifva mycket olika inom olika län, ja äfven kunna inom samma län under olika år blifva högst väsentligt olika.

Emellertid föreligga äfven, såsom Revisorerna förmodat, olika uppfattningar om sättet för sagda medels bokföring. Af bifogade tabellariska sammandrag öfver creditsidorna å kontona för landskansliernas och landskontorens expeditionsmedel, bil. C., framgår, att behållningarna å dessa konton vid 1909 års slut icke allmänt uppgå till så obetydliga belopp, som varit att vänta.

Och länsstyrelsernas yttranden utvisa äfven, att mångenstädes till dessa konton hänförts medel, som lämpligen hade bort på annat sätt bokföras.

Å andra sidan framgår ock af sagda yttranden, att hos flera länsstyrelser hufvudändamålet med ifrågavarande konton förfelats, i det att medel, som bort å desamma redovisas, alls icke blifvit i länsräkenskaperna bokförda.

Med anledning af hvad sålunda förekommit har statskontoret denna dag beslutat erinra Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga län *dels* därom, att, då jämlikt nådiga kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning med 1909 års ingång tjänstekassor icke vidare få inom länsstyrelserna förekomma, *alla* af länsstyrelse eller af hos densamma anställd tjänsteman å tjänstens vägnar mottagna medel måste i länsräkenskaperna redovisas, *dels ock* därom, att å kontona för landskansliets och landskontorets expeditiionsmedel icke böra redovisas medel, hvilka kunna hänföras till andra i gällande formulär till länens räkenskaper intagna konton, såsom deponerade medel, brännvinsförsäljningsafgift m. fl., eller för hvilka, om de kunna antagas komma att en längre tid hos länsstyrelsen inestå eller eljes anses böra i räkenskapen särskildt framhållas, egna konton lämpligen kunna uppläggas.

Då i öfrigt en viss frihet att anpassa bokföringen efter sig företeende omständigheter synes vara önskelig, anser statskontoret inga vidare föreskrifter erforderliga.

Remissakten återställes härjämte.

Stockholm den 17 januari 1911.

Underdånigst

HANS WACHTMEISTER.

PER SÖDERMARK.

K. BECKMAN.

NILS SPILHAMMAR.

Föredragande.

Carl Arfvedson.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
yttrande.
i Stockholms län

Till kungl. statskontoret.

I anledning af kungl. statskontorets remiss af den 23 december 1910
å kungl. civildepartementets skrifvelse den 2 december 1910 angående Riks-

dagens revisorers uttalande angående de å konti: landskansliets expediti-
medel och landskontorets expeditiomedel inom de olika länen bokförda medel
får länsstyrelsen meddela, att dessa medel inom Stockholms län, hvad lands-
kansliet angår, hufvudsakligen utgöras af *dels* till belopp af 9,220 kronor till
länsstyrelsen ankomna medel från Malmö barnhusfond, *dels* expropriationsmedel
160,636 kronor 51 öre, som mellan vederbörande jordägare fördelats, *dels* i
öfrigt handpenningar, erlagda vid å landskansliet hållna exekutiva auktioner
å fastigheter, och medel, som vid likvider efter dylika auktioner blifvit afsatta.

Uppbörderna å landskontoret utgöras af influtna kronoutskylder och böter
samt till mindre del af andra medel, som i handräkningsväg passerat genom
landskontoret.

Stockholm å landskontoret den 7 januari 1911.

Landshöfdingämbetet:

C. A. WAHLGREN. DANIEL EKELUND.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Uppsala län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

På grund af nådig remiss den 2 december 1910 har Ni genom remiss
den 23 berörda december infortrat Konungens befallningshafvandes yttrande
öfver Riksdagens revisorers erinran i fråga om de länsstyrelsens medel, som
bokföras såsom landskansliets respektive landskontorets expeditiomedel.

I anledning häraf får landshöfdingämbetet härmed anföra följande.

Länsstyrelsen har ansett vederbörande föreskrifter i ämnet påkalla, att
alla medel af hvad beskaffenhet de än må vara, hvilka icke på grund af lag
och författning eller särskildt meddelade föreskrifter böra annorledes redovisas,
skola bokföras såsom landskansliets respektive landskontorets expeditiomedel.
Äfven sådana handräkningsmedel, som inflyta för att omedelbart samma dag
utbetalas, insättas å vederbörligt konto, ehuru det kan synas vara onödig
omgång, att således i riksbanken insätta dylika medel, när de samma dag
måste åter uttagas. Då syftemålet med uppläggandet af ifrågavarande konti
 varit, att alla till länsstyrelsen ingående medel skola återfinnas redovisade i
länsräkenskapen har detta emellertid icke kunnat undvikas och det kan icke
bestridas, att ett dylikt förfarande är ägnadt att befordra ordning och nödig
säkerhet.

De af Riksdagens revisorer i förevarande hänseende omförmälda medel inom detta län hafva utgjorts af:

Landskansliets expeditionsmedel:

Arfsmedel	637: 39.	
Fattigvårdsmedel	1,189: 18.	
Lagsökningsmedel	16,341: 81.	
Medaljkostnader, stämpel och lösen m. m.	3,519: 75.	21,688: 13.

Landskontorets expeditionsmedel:

Handräckningsmedel (utskylder, böter, diverse pensioner och dylikt, lösen för domstolsexpeditioner m. m.)	8,776: 23.	
Köpeskilling för försålda stomhemmanet Läbonäs	2,550: —	
Köpeskilling för försålda komministerbostället Hällby	29,000: —	40,326: 23.

Uppsala slott i landskontoret den 4 januari 1911.

Landshöfdingeämbetet:

ROB. HAGEN.

Richard Bring.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Södermanlands län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Sedan Riksdagens revisorer funnit anmärkningsvärdt, att uppbörden å landskansliets och landskontorets expeditionsmedel inom de olika länen under år 1909 kunnat uppgå till så skiljaktiga belopp, som en däröfver på föranstaltande af Revisorerne upprättad siffersammanställning utvisade, samt framhållit önskvärdheten af att föreskrifter meddelades, hvarigenom större likformighet uti här ifrågavarande hänseende kunde ernås, har kungl. statskontoret på nådig befallning anmodat Konungens befallningshafvande att afgifva yttrande i ärendet; och får med anledning häraf Konungens befallningshafvande anföra följande.

Vid första påseendet synes det gifvetvis ägnadt att väcka uppmärksamhet att uppbörden af landskansliets expeditionsmedel här i länet under nämnda år uppgått till endast 13 kronor, under det motsvarande uppbörd i andra län uppgått till tusentals och till och med hundratusentals kronor. Uppgiften om

13 kronors uppbörd å landskansliet härstädes är dock ej så att förstå, att icke medel af nu ifrågavarande natur till vida större belopp till landskansliet influtit och därifrån expedierats, likasom äfven å landskontoret den verkliga uppbörden af expeditionsmedel helt visst öfverstigit 12,301 kronor 64 öre.

Förklaringen till den sålunda antydda skiljaktigheten mellan den bokförda och den verkliga uppbörden är helt enkelt den, att här i största möjliga utsträckning tillämpas den regeln, att medel af nu ifrågavarande natur afsändas härifrån samma dag de hitkommit.

Vid sådant förhållande har det syntts onödigt tyngande för arbetet och äfven ledande till försenande af expedierandet att, på sätt strängt taget bort ske, insätta dessa medel å statsverkets giroräkning i riksbanken för att samma dag ånyo utanordna desamma.

De expeditionsmedel, som ej insatts i riksbanken och sålunda ej passerat kronoräkenskaper, ha dock icke därför saknat all bokföring. Alla ankommande medel antecknas nämligen å kontoret af landskamreren och å kansliet af landssekreteraren i för detta ändamål afsedda anteckningsböcker, där anteckning också sker om tid och sätt för expeditionen.

Det förfaringssätt, som sålunda tillämpats här, synes Konungens befallningshafvande vara särdeles lämpligt för vinnande af skyndsamhet i expeditionen; och som i händelse expeditionen af någon anledning ej kan ske samma dag som medlen influtit, desamma i föreskrifven ordning insättas i riksbanken, har ej heller något obehörigt undanhållande af medel från statsverkets giroräkning ägt rum.

Såvidt Södermanlands län angår, anser därför Konungens befallningshafvande några ytterligare föreskrifter uti nu ifrågavarande hänseende ej erfordras.

Nyköping i landskontoret och landskansliet den 2 januari 1911.

L. REUTERSKIÖLD.

E. Ploman.

W. Fahlcrantz.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Östergötlands län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Uti resolution den 23 nästlidne december har kungl. statskontoret anmodat Konungens befallningshafvande att till kungl. statskontoret inkomma med yttrande i anledning af hvad Riksdagens revisorer anfört i fråga om

bokföringen uti länsräkenskaperna af expeditionsmedel; och får Konungens befallningshafvande till ledning för bedömandet af, hvilka närmare föreskrifter rörande bokföringen af nämnda medel som må kunna anses vara erforderliga, lämna upplysning om de oftast förekommande slag af medel, som under år 1909 upptagits såsom expeditionsmedel.

Landskansliets expeditionsmedel hafva hufvudsakligen utgjorts af stämpelafgift för expeditioner, som ankommit från rikets hofrätter och andra myndigheter, arfsmedel, som öfverlämnats från kungl. utrikesdepartementet, fattigvårdsmedel, kostnader för medaljer från kungl. patriotiska sällskapet och medel, som influtit efter lagsökning af hypoteksföreningen för länet.

De flesta posterna af landskontorets expeditionsmedel hafva bestått af följande medel:

handräkningsmedel,

pensionsmedel,

understöd från Vadstena krigsmanshuskassa och

ersättning för kreatur, som nedslaktats på grund af jufvertuberkulos.

Såsom regel för bokföringen har gällt, att såsom expeditionsmedel bokförts allenast sådana medel, som icke varit hänförliga till något annat konto i länsräkenskaperna.

Linköpings slott i landskontoret den 4 januari 1911.

På landshöfdingeämbetets vägnar:

JOHAN LINDBY.

E. T. Lidman.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Jönköpings län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Anbefalld afgifva yttrande i anledning därpå att Riksdagens Revisorer framhållit önskvärdheten af att föreskrifter meddelades, hvarigenom större likformighet ernåddes beträffande de olika länsstyrelsernas uppbörd å landsbokens konti "landskansliets expeditionsmedel" och "landskontorets expeditionsmedel" får Konungens befallningshafvande i sådant afseende anföra följande.

Sedan genom kungl. kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning stadgats, att s. k. tjänstekassor icke vidare finge inom länsstyrelserna förekomma, upplades i öfverensstämmelse med de nya formulären till länens räkenskaper ofvannämnda konti.

Redan år 1908 hade emellertid härvarande länsstyrelse i räkenskapen infört titeln "expeditionsmedel", ehuru någon egentlig uppdelning af dessa medel mellan landskansliet och landskontoret då icke förekom.

På ofvannämnda konti hafva bokförts alla sådana medel, som på grund af sin natur eller till följd af särskilda bestämmelser icke bort redovisas å annat konto, t. ex. såsom deponerade medel. Dessa medel utgöras sålunda af från olika myndigheter och personer ankomna eller eljest influtna medel, som äro af den beskaffenhet att de icke böra på ett stadigvarande sätt inflyta i kronans kassa eller redovisas å någon särskild fond, utan äro afsedda att, så snart sådant låter sig göra, utbetalas till vederbörande. När så medhunnits, har inträffat, att medel, som influtit på morgonen, afförts såsom utbetalda senare på dagen; i annat fall har med utbetalningen måst anstå, tills de skrivelser eller andra expeditioner hunnit blifva färdiga, med hvilka medlen afsändts till vederbörande.

Såsom "landskansliets expeditionsmedel" bokföras i detta län likvider i lagsökningsmål och andra utsökningsärenden, fattigvårdskostnader, böter, stämpelavgifter för hofrätts- och regeringsrättsutslag m. m. Af dessa medel ingå de förstnämnda med största siffran, de kunna för olika år till beloppet växla ganska afsevärdt, men hafva under senare åren minskats, beroende därpå att de flesta bankerna i länet, hvilka förut allmänt anhållit att genom länsstyrelsens försorg få utslag i af dem anhängiggjorda lagsökningsmål befordrade till verkställighet, börjat använda sig af kommissionär vid länsstyrelsen och genom dem uttaga utslagen samt själfva befordra dem till verkställighet.

"Landskontorets expeditionsmedel" utgöras af: Vadstena krigsmanshuskassas medel, Invalidhusfondens medel, Konungens militärhospitalsfonds m. fl. pensionsfonders medel, hvilka för utbetalande ankommit till länsstyrelsen (1909 inflöto af dessa medel öfver 50,200 kronor), kungörelsekostnader, stämpelavgifter, indelningsersättningar från andra län, kronoutskylder, böter och andra handräckningsmedel. Hvad särskildt 1909 angår förekommo då ett par poster som väl icke torde återkomma, nämligen köpeskilling för postverkets fastighet i Jönköping (26,625 kronor) och en häradshöfdings stämpelbalans (2,203 kronor).

Samtliga dessa medel äro insatta i riksbanken.

Genom införande af förbudet mot tjänstekassor torde fortfarande som hittills vara nödvändigt att uti räkenskapen hafva ett konto för hvardera af länsstyrelsens afdelningar, dit dessa medel, som ej äro att hänföra till förut

bestämda konti, kunna vid förefallande behof föras. Detta förfaringssätt torde ock vara det lämpligaste.

Att upplägga särskildt konto i räkenskapen för hvarje slag af ofvan specificerade medel torde svårigen låta sig göra, då dessa slags medel växla alltför mycket. Det skulle för öfrigt leda till ett mångdubbelt arbete å landskontoret och komma landsboken att svälla ut högst väsentligen, utan att därmed det med uppdelningen afsedda ändamålet torde kunna nås. Skulle, såsom Riksdagens Revisorer antagit, inom olika länsstyrelser olika uppfattningar göra sig gällande om sättet för sagda medels bokföring, torde möjligen någon likformighet uti här ifrågavarande hänseende kunna vinnas, om landskansliets och landskontorets oftanämnda konti hvar för sig uppdelades i underrubriker, upptagande de allmännast förekommande slag af medel, som äro att anse såsom expeditionsmedel, och öfrige sammanfördes i en underrubrik "diverse" eller "öfrige expeditionsmedel". Härigenom kunde nog åstadkommas en viss öfverskådlighet öfver respektive konto.

Huruvida på detta sätt den af Riksdagens Revisorer anmärkta stora skillnaden mellan beloppen å dessa konti de olika länen emellan kunde utjämnas, anser sig Konungens befallningshafvande icke kunna bedöma, då denna skiljaktighet väl mindre beror på olika bokföringssätt än på andra omständigheter såsom antalet utsökningsmål, som ju växla högst väsentligt olika år och i olika län, antalet gratialister m. m., hvarförutom någon gång en särskildt stor post (t. ex. här ofvan anförda köpeskilling 26,625 kronor) kan förrycka hela kontots utseende.

Jönköping i landskontoret den 5 januari 1911.

FREDR. PETTERSSON.

Gottfr. Malmström.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Kronobergs län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Med resolution den 23 nästlidne december har Konungens befallningshafvande för yttrandes afgifvande fått emottaga transsumt af Riksdagens Revisorerers berättelse rörande förhållandet med landskansliets och landskontorets expeditionsmedel under år 1909; och får Konungens befallningshafvande i sådant afseende anföra följande.

Till upplysning om den närmare beskaffenheten af de medel af ifrågavarande slag, som finnas upptagna i det åberopade transsumtet och angå Kronobergs län, får Konungens befallningshafvande åberopa bilagda därom upprättade särskilda promemorior, den ena för landskansliet och den andra för landskontoret.

Vidare anser sig Konungens befallningshafvande böra framhålla, att de förevarande konton äro synnerligen lämpliga att taga till användning vid hvarjehanda tillfällen, då penningemedel ankomma till länsstyrelsen, men antingen bestämd föreskrift saknas, huru bokföring af dylika medel skall ske, eller det kan kräfvä någon, låt vara kortare tid, möjligen endast ett par dagar, innan med medlen afsedd åtgärd kan hinna vidtagas.

Då medlens storlek därvid betyda mindre, är det lätt tänkbart, att beloppen under de olika åren kunna komma att blifva väsentligt olika, icke blott för de olika länen sins emellan utan ock för de olika afdelningarna inom länsstyrelserna.

Såsom exempel i sådant hänseende och äfven i öfrigt belysande för det af Statsrevisorerna framställda spørsmålet torde kunna tjäna följande förhållanden.

Genom nådigt bref under år 1909 förordnade Kungl. Maj:t, att ett i landskontorets promemoria upptaget belopp 6,000 kronor, utgörande aftalad köpeskilling för ett till kronopark inköpt skogshemman och innefattadt i beloppet 11,488 kronor 18 öre, skulle af Konungens befallningshafvande rekvireras från riksgäldskontoret för att säljaren under vissa villkor tillhandahållas. Sedan medlen efter rekvisition ankommit befanns emellertid, att de föreskrifna villkoren icke i alla afseenden blifvit uppfyllda, hvadan medlen ansågs lämpligen böra tills vidare insättas på sätt som skett.

Bland landskontorets ifrågavarande medel finnes äfven upptaget ett belopp af 11,671 kronor 75 öre, utgörande gratifikationer, som från olika regementsförvaltningar inkommit till länsstyrelsen för att vederbörande gratialister tillhandahållas. Dessa ärenden kräfvde några dagars tid för slutlig behandling och under tiden blefvo medlen i angifven ordning placerade. Sådana medel torde emellertid ej behöfvä vidare af länsstyrelsen emottagas.

Under år 1910 ha ankommit brännvinsförsäljningsmedel 78,954 kronor 77 öre från kungl. statskontoret för utdelning till länets samtliga kommuner. Innan fördelningen hann verkställas och medlen utsändas måste desamma förvaras och skedde detta då genom insättning å landskontorets expeditionsmedels konto. Under år 1909 åter hade länsstyrelsen icke fått emottaga dylika medel från kungl. statskontoret.

Det är sålunda och måste, på grund af de hithörande medlens egenskap att i regeln vara handräckningsmedel af ett eller annat slag, vara beroende

på rent tillfälliga förhållanden, att uppbördsmedlen å ifrågavarande konton förete af Statsrevisorerna anmärkta olikheter med afseende å beloppens storlek. Växjö i landskontoret den 7 januari 1911.

På landshöfdingeämbetets vägnar:

A. FRITHIOF OHLSSON.

ERNST AHL.

Bilaga 1.

P. M.

I sammanställningen har för landskansliet upptagits ett belopp af 32,175: 64.
 Af detta belopp var vid årets slut i enskild bank inestående 18,071: 19
 och hade under året verkställt insättningar i riksbanken för 14,104: 05 32,175: 24.
 De å enskild bank inestående medlen utgjordes af
dels vid exekutive auktioner afsatta belopp 3,686: 69
dels deposition jämlikt 39 § utsökningslagen 5,597: —
dels deposition jämlikt 65 § i kungl. förordningen den 20 juni 1879 8,787: 50 18,071: 19.

De i riksbanken gjorda insättningarna hafva till ett belopp af kronor 50:— utgjort deposition jämlikt 39 § utsökningslagen samt i öfrigt vid exekutiva auktioner inbetalda belopp eller vid köpeskillingslikvider afsatta belopp. Vid årets slut voro i riksbanken inestående endast kronor 178: 50.

Den å härvarande landskanslis expeditionsmedel bokförda uppbörden har således endast utgjort sådana medel, som icke kunnat å annat konto upptagas.

Då här i öfverensstämmelse med gällande lag och författningar i enskild bankinrättning eller riksbanken insatts vederbörliga penningebelopp, som därefter bokförts å landskansliets expeditionsmedels räkning, synes hvad landskansliet vidkommer anledning till förändradt bokföringssätt härutinnan icke vara förhanden.

Växjö i landskansliet den 4 januari 1911.

Ex officio:

A. Frithiof Ohlsson.

Bilaga 2.

P. M.

Såsom sammanställningen utvisar insattes under 1909 i riksbanken härstädes bland annat kronor 24,076: 73.

Detta belopp blef sedermera i landskontoret antecknad såsom landskontorets expeditiomsmedel och utgjordes af följande slags medel:

Säkerhet för utlånta byggnadsritningar	kronor	630: —	
Gratifikationer och underhållsmedel.....	„	11,671: 75.	
Anmärkningsmedel	„	74: 59.	
Köpeskillingar	„	11,488: 18.	
Handräckningsmedel	„	124: 71.	
Hysesmedel	„	87: 50.	24,076: 73.

Samtliga dessa medel blefvo ock under året utbetalda till vederbörande förutom sistnämnda belopp 87 kronor 50 öre, som först under 1910 kunde lämpligen utanordnas.

Den å härvarande landskontors expeditiomsmedel bokförda uppbörden har således endast utgjort sådana medel, hvilka författningsenligt skolat å denna titel upptagas.

Växjö landskontor den 4 januari 1911.

Ex officio:
Ernst Ahl.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i
Kalmar län

yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Genom remiss den 23 i denna månad har Ni anmodat Kungl. Maj:ts befallningshafvande att till eder inkomma med yttrande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört i fråga om redovisningen af länsstyrelsernas expeditiomsmedel; och får Kungl. Maj:ts befallningshafvande i anledning häraf äran anföra, att såväl den vid 1908 års slut befintliga behållning af ifråga-

varande medel som *alla* under år 1909 till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkomna medel af nämnda slag omedelbart hafva blifvit insatta å eder giro-räkning i riksbanken och i öfverensstämmelse med gällande räkenskapsformulär bokförts i landskontorets räkenskap å två skilda konton, "landskansliets expeditionsmedel" och "landskontorets expeditionsmedel", allteftersom de ärenden, hvartill medlen hört, skolat handläggas å landskansliet eller landskontoret, samt att, då utbetalning af ifrågavarande medel skolat ske, anordning å utbetalningsbeloppet utfärdats, hvarefter likviden verkstälts i öfverensstämmelse med föreskrifterna i 10 § i nådiga kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning med 1909 års ingång.

Enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning framgår tydligt af bestämmelserna i nämnda nådiga kungörelse, att expeditionsmedlen böra behandlas på samma sätt som alla andra till länsstyrelsen inkommande penningemedel; och då gällande räkenskapsformulär gifver anvisning om sättet för medlens bokföring, anser Kungl. Maj:ts befallningshafvande några ytterligare föreskrifter i ärendet icke vara erforderliga.

Kalmar i landskontoret den 31 december 1910.

C. CEDERCRANTZ.

Axel Bökelund.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i
Gottlands län

ytrande.

Till kungl. statskontoret.

Genom eder resolution den 23 december 1910 har Konungens befallningshafvande anmodats afgifva yttrande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti berättelsen öfver granskningen af Stockholms stads kronoräkenskaper och länets landsböcker för år 1909 under § 1 anmärkt beträffande de uti länsräkenskaperna upplagda konton, benämnda landskansliets expeditionsmedel och landskontorets expeditionsmedel, i syfte att större likformighet måtte vinnas i afseende å bokföringen af de medel, som af de olika länsstyrelserna uppföras å nämnda konton.

I anledning häraf får Konungens befallningshafvande anföra följande.

Såsom Revisorerne förmält, har genom kungl. kungörelsen den 4 december 1908 förordnats, att medel, som dittills omhänderhafts af landssekreterare och

landskamrerare eller annan tjänsteman vid länsstyrelsen, därefter skulle förvaltas och bokföras på sätt om diverse medel vore föreskrifvet, och att förty s. k. tjänstekassor icke vidare skulle få inom länsstyrelserna förekomma, dock att länsstyrelsen skulle få, till bestridande af mindre, löpande utgifter för skrifmaterialier och dylikt, ställa till landssekreterarens och landskamrerarens disposition lämpligt förskott, ej öfverstigande 500 kronor. Några så beskaffade förskott till afdelningscheferna i länsstyrelsen hafva här i länet icke påkallats.

Uti åberopade kungl. kungörelse har vidare, bland annat, föreskrifvits, dels att den, som har att till länsstyrelsen göra en inbetalning, skall insätta medlen i vederbörande riksbankskontor å statskontorets (numera statsverkets) giroräkning, oafsedt om inbetalningen utgöres af statsmedel eller icke, dels att, därest medel inkomma med allmänna posten direkt till länsstyrelsen, desamma skola genom länsstyrelsens försorg i nyss nämnda ordning å statskontorets (statsverkets) giroräkning insättas.

Till åtlydnad af dessa föreskrifter hafva alla medel, som till länsstyrelsen ankommit, blifvit på giroräkningen i riksbankskontoret insatta, således äfven de, som varit att hänföra till s. k. diverse medel. Af sistnämnda slags medel hafva några uti formuläret till länsräkenskaperna vissa bestämda namn, såsom landstingsmedel, bidrag till skjutsentreprenaderna, vägskatt, sjukvårdsavgift etc., och insättningarna af dylika slags medel hafva i länsräkenskaperna bokförts under de i berörda formulär angifna titlarna. Men de medel, som icke varit att hänföra till någon af öfriga i formuläret angifna titlar, hafva, allt efter som landskansliet eller landskontoret haft hand om medlen, bokförts under de i förberörda räkenskapsformulär särskildt upptagna titlarna "landskansliets expeditiomsmedel" och "landskontorets expeditiomsmedel".

Någon olägenhet af detta bokföringssätt har icke uppkommit. Däremot skulle man, om icke medlen, på sätt som skett, bokförts på de nyssnämnda två titlarna, varit nödsakad att i länsräkenskaperna i stället upplägga ett ganska stort antal nya titlar, hvilket bäst torde framgå af nedannämnda tablåer öfver de för år 1909 influtna medlen, i hvilka tablåer dessa medel sammanförts i vissa hufvudgrupper, nämligen:

Landskansliets expeditiomsmedel:

köpeskillingar för exekutivt försålda fastigheter.....	kronor	10,039: 64.
expropriationsmedel	„	25,243: 47.
kvarlåtenskap efter å utrikes ort aflidna personer	„	2,704: 76.
medel för kronans inköp af skogbärande mark	„	28,708: 31.

Transport kronor 66,696: 18.

	Transport kronor	66,696: 18.
ersättningar af kommuner till andra sådana för fattigvård och sjukvård	„	722: 05.
indrifven annuitet å odlingslån.....	„	870: 91.
dito afgift till prästerskapets änke- och pupillkassa	„	74: 78.
dito telefonavgift.....	„	50: —
medel, tillkommande frigifna fångar.....	„	26: —
lösen och stämpelavgift för expeditioner från andra myndig- heter	„	288: 25.
understöd åt en barnmorska	„	35: —
af kinesiska regeringen utbetald skadeersättning till stärb- huset efter en dödad missionär	„	98: 74.
	Summa kronor	68,861: 91.

Landskontorets expeditiomsmedel:

indrifna kronoutskylder och böter, för hvilkas utfående handräckning sökts af vederbörande	kronor	1,804: 60.
underhållsmedel från Konungens militärhospitalsfond	„	100: —
dito från Vadstena krigsmanshuskassa	„	195: —
gratifikationer från invalidhusfonden	„	410: —
kontrollstämpelmedel.....	„	260: —
köpeskilling för kronans andel i ett båtsmanstorp	„	181: 09.
	Summa kronor	2,950: 69.

Visby i landskontoret och å landskansliet den 5 januari 1911.

KARL RYDIN.

Oscar Melin.

K. P. Lundblad.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i
Blekinge län

yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anført rörande bokföringen af sådana till länsstyrelsen inkommande medel, som enligt föreskrift i kungl. kungörelsen den 4 december 1908 skola "förvaltas och bokföras på sätt om

diverse medel vore föreskrifvet“ får Kungl. Maj:ts befallningshafvande härmed afgifva det i eder resolution den 23 nästlidne december begärda yttrande.

Till följd af föreskriften i kungl. kungörelsen den 4 december 1908 angående sättet för skriftväxling mellan ämbetsmyndigheter med flere hafva penningförsändelserna genom länsstyrelserna betydligt minskats, hvilket särskildt gäller redovisningar för handräkningsmedel, som numera förekomma blott i undantagsfall hos denna länsstyrelse. Redan härigenom har en afsevärd lindring inträdt i länsstyrelsens befattning med sådana medel, som afses i Revisorernes ofvan omförmälda påpekande.

Hvad särskildt angår landskontoret härstädes så tillämpas numera det förfaringssättet beträffande ifrågavarande medel, att desamma omedelbart antingen sändas vidare till sin bestämmelseort eller insättas å statsverkets giroräkning och direkt bokföras å vederbörande titlar i länsräkenskaperna för att sedermera därå redovisas. Ett motsatt förfaringssätt att först bokföra dessa medel å expeditionens konto och inleverera dem till riksbanken för att omedelbart därpå omföra dem till annat konto eller uttaga och afsända dem skulle helt naturligt blott förorsaka onödig bokföring och ökade göromål utan att förbättra kontrollen. Alla ankommande penningförsändelser antecknas nämligen, på sätt föreskrives i § 47 af gällande landshöfdinginstruktion, uti särskild bok och redovisas där, till följd hvaraf effektiv kontroll därå utöfvas.

Å landskansliet användes enahanda expeditionssätt beträffande medel, som genast sändas vidare. Af öfriga dit inkommande penningmedel skola en del göras räntebärande och insättas för den skull i enskild bank, hvaremot återstoden insättes å statsverkets giroräkning i riksbanken och bokföres härstädes å expeditionens konto.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande anser den af Riksdagens Revisorer gjorda framställningen icke böra föranleda annan åtgärd än att uttryckligt medgifvande lämnas att föreskriften i § 2 mom. 3 af kungl. kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af ränteriernas indragning icke utgör hinder för omedelbar expediering vidare af sådana medel, rörande hvilka dylikt förfaringssätt lämpligast kan användas, utan att dessförinnan hafva blifvit insatta å statsverkets giroräkning i riksbanken.

Karlskrona i landskontoret den 4 januari 1911.

A. WACHTMEISTER.

Josef Fröberg.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i
Kristianstads län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

I anledning af Eder remiss den 23 december 1910 i ärende angående Riksdagens Revisorers framställning i fråga om bokföringen af landskansliets och landskontorets expeditionsmedel får länsstyrelsen afgifva följande yttrande.

Efter tillämpningen af nådiga kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning har hittills icke från härvarande landskansli redovisats några medel under titel landskansliets expeditionsmedel. Anledningen därtill har varit följande.

Exekutionsmedel, som influtit vid förrättningar å landskansliet, hafva alltid, där de icke vid förrättningen utbetalts till rättsägare, omedelbart inlevererats till riksbanken utan att förvaras hos länsstyrelsen. Sammalunda har ock förhållandet varit med dylika medel, som inkommit från kronofogdarna, likasom med expropriationsmedel och andra medel, som enligt författningarna skolat i landtränteriet eller hos öfverexekutor nedsättas.

Medel, som på grund af hos länsstyrelsen af andra myndigheter gjord begäran om handräckning till landskansliet influtit, hafva samma dag, de inkommit, öfversändts till den vederbörande, som begärt handräckningen, äfven i de fall, då ärendet därmed icke kunnat slutredovisas. På samma sätt har förfarits med medel, som från andra myndigheter kommit länsstyrelsen tillhanda för att tillställas någon här i länet. De hafva nämligen samma dag, de ankommit, öfversändts till den myndighet i länet, som af länsstyrelsen fått i uppdrag ombesörja tillställandet.

Influtna registreringsavgifter hafva i den mån, de inkommit, inlevererats till riksbanken, åtföljda af fullständiga förteckningar, upptagande dem i tidsföljd och med hänvisning till det blad i vederbörande register, därå den inskrifning skett, för hvilken avgiften erlagts. Rörande avgiften för kungörande af släktnamn har i hufvudsak enahanda förfarande iakttagits.

Hvad angår avgifterna för sådana kungörelser, hvilka intagits i den afdelning af länskungörelserna, hvilkens tryckning icke gäldas af statsmedel, hafva de omhänderhaftas af vederbörande expeditionshafvande, hvilken ock direkt betalt tryckningskostnaden för samma afdelning af länskungörelserna, i följd hvaraf det icke ansetts behöfligt undandraga dessa medel hans förvaltning.

Då särskilda föreskrifter, hvilka medel skola bokföras under titel landskontorets expeditionsmedel, icke meddelats, har landskontoret icke ansett andra böra dit hänföras än de handräckningsmedel, som ännu efter tillämpningen af

kungl. kungörelsen den 4 december 1908 angående sättet för skriftväxling mellan domstolor, civila, militära och ecklesiastika ämbetsmyndigheter samt ämbets- och tjänstemän i tjänsten rörande ärenden till landskontoret inkomma eller eljest tillhöra viss skrifvelse. Dessa medel har landskontoret alltid, såvidt möjligt, expedierat vidare samma dag, de till landskontoret ankommit, och för undvikande af omgång icke låtit inflyta i räkenskaperna. Skulle de nämligen till riksbanken inlevereras och ånyo utanordnas, skulle arbetet å landskontoret onödigt försvåras och expeditionen af medlen många gånger, särskildt under brådskande tider, fördröjas. Skulle det emellertid inträffa, att dylika medel ej kunde expedieras samma dag, de till landskontoret ankommit, insättas de i riksbanken eller, om förhållandena sådant medgifva, i enskild bankinrättning och bokföras som landskontorets expeditionsmedel. Alla öfriga diverse medel, som förvaltas af landskontoret och hvarom icke särskilda föreskrifter i redovisningsafseende gälla, bokföras och redovisas under särskilda titlar såsom "Indragna landtränsmästaretjänsten tillhörande provisioner", "Malmö barnhusfonds medel", "Skånska Invalidhusfondens medel" och "Förrymda soldaters sparbanksmedel".

Kristianstad i landskansliet och landskontoret den 31 december 1910.

Landshöfdingämbetet:

W. EHRENBORG.

Axel Sjöström.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i
Malmöhus län

yttrande.

Till kungl. statskontoret.

På grund af remiss den 23 nästlidne december har Kungl. Maj:ts befallningshafvande att afgifva yttrande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anmärkt beträffande bokföringen inom rikets län af "landskansliets expeditionsmedel" och "landskontorets expeditionsmedel"; och får Kungl. Maj:ts befallningshafvande i sådant afseende anföra följande.

Å konto "landskansliets expeditionsmedel" bokföras här i länet endast expropriationsmedel samt medel som anslagits för lösdrifveriets bekämpande. Om samma slags medel bokföras under denna rubrik äfven hos öfriga länsstyrelser, måste det ju ligga i sakens natur, att de belopp, hvartill landskansliets expeditionsmedel uppgå, gifvetvis komma att blifva mycket olika inom

olika län, ja, äfven kunna inom samma län under olika år blifva högst väsentligt olika.

Det belopp, 8,415 kronor 68 öre, som för år 1909 för Malmöhus län upptagits såsom "landskontorets expeditionsmedel" i den vid remissen fogade sammanställning, innefattar i sig från vederbörande regementsförvaltningar hit remitterade gratialistmedel, som blifvit insatta å ifrågavarande konto af den anledning, att skrivelserna angående dessa medels utbetalande icke hunnit att expedieras samma dag som medlen till länsstyrelsen öfverlämnats. De hafva alltså blifvit å ifrågavarande titel inlevererade och sedermera åter utanordnade, så snart de utgående skrivelserna blifvit färdiga.

Under år 1910 hafva vid allenast ett enda tillfälle dylika gratialistmedel blifvit bokförda å ifrågakomna titel. Då sådana medel vid öfriga tillfällen under år 1910 öfverlämnats till länsstyrelsen utan att man medhunnit att samma dag utsända dem till vederbörande magistrat eller kronofogde, hafva desamma blifvit insatta å konto "deponerade medel".

Det torde alltså vara antagligt, att titeln "landskontorets expeditionsmedel" hädanefter kan komma att icke behöfva af landskontoret användas utan möjligen i de fall, då man genom en bokföringsåtgärd å denna titel skulle kunna verkställa rättelse af någon felaktig insättning på statsverkets giroräkning.

Malmö i landskontoret den 7 januari 1911.

R. DE LA GARDIE.

H. Laurell.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Hallands län

ytttrande.

Till kungl. statskontoret.

Uti remissresolution den 23 sistlidne december hafven I infordrat Konungens befallningshafvandes ytttrande i anledning däraf att Riksdagens herrar Revisorer, som funnit det anmärkningsvärdt, att storleken af den i länsräkenskaperna å konti landskansliets expeditionsmedel och landskontorets expeditionsmedel bokförda uppbörd under räkenskapsåret 1909 uppgått till så skiljaktiga belopp inom de olika länen, som en i Revisorernes anmärkningsskrivelse gjord sammanställning närmare utvisade, framhållit önskvärdheten däraf att föreskrifter med-

delades, hvarigenom större likformighet härutinnan måtte ernås; och får Konungens befallningshafvande i sådant afseende anföra följande.

Den af Revisorerne uppgjorda sammanställningen utvisar visserligen, att stora skiljaktigheter varit rådande beträffande beloppen af ifrågavarande medel inom de särskilda länen i riket, i det att inom län med jämförelsevis stor folkmängd uppbörden varit påfallande liten, under det att de mindre länen i vissa fall visat en relativt stor uppbördssumma. Att, såsom herrar Statsrevisorer förmenat, orsaken härtill är att söka hufvudsakligen i olika uppfattning, som gjort sig gällande beträffande medlens bokföring, torde nog icke vara så riktigt, utan lär skiljaktigheter härutinnan bero därpå, att inom vissa län uppbörden af medel af ifrågavarande art är synnerligen stor i jämförelse med andra län. De belopp, som i sammanställningen omförmälas, utgöras antagligen till allra största delen af köpeskillingar för exekutivt försålda fastigheter äfvensom af medel, som från allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet, städernas allmänna brandstodsbolag och kungl. utrikesdepartementet (arfsmedel) öfverlämnats till Konungens befallningshafvande för att vederbörande in-teckningsägare, försäkringstagare och stärbhusdelägare tillställas. Storleken af ifrågavarande expeditionsmedel torde därför icke kunna stå i något som helst förhållande till länets folkmängd, hvilket med önskvärd tydlighet framgår bland annat däraf att enligt sammanställningen uppbörden af ifrågavarande medel utgjort inom Malmöhus län endast 65,353 kronor 2 öre, under det att den för Stockholms län uppgått ända till 348,890 kronor 15 öre.

Att emellertid äfven i någon mån olika tolkning af § 2 i kungl. kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning varit orsak till de af Statsrevisorerne påpekade skiljaktigheter synes vara otvifvelaktigt, hvarför Konungens befallningshafvande i likhet med Statsrevisorerne anser det vara synnerligen önskvärdt, att föreskrifter meddelas, hvarigenom större likformighet uti ifrågavarande hänseende måtte ernås.

Enligt ordalydelsen i berörda paragraf skola alla till Konungens befallningshafvande ankommande expeditionsmedel omedelbart insättas i riksbanken. Detta förvaringssätt har härstädes äfven noggrannt tillämpats beträffande samtliga till landskansliet hörande dylika medel, hvaremot till landskontoret ankomna medel, hvilka omedelbart skolat till vederbörande öfversändas och i allmänhet utgjort understödsmedel från Vadstena krigsmanshuskassa och Konungens militärhospitalsfond m. fl. kassor, icke insatts i riksbanken utan för vinnande af besparing i tid och arbete direkt utsändts till vederbörande. Sistnämnda förfaringssätt synes nämligen icke strida mot bestämmelsen att s. k. tjänstekassor icke vidare få inom länsstyrelserna förekomma, då man icke gärna kan ens tala om en tjänstekassa beträffande uteslutande sådana medel, som af

tjänstemannen innehafves endast så kort tid, som är oundgängligen nödig för att medhinna dess expedierande till vederbörande.

Då detta förfaringssätt därjämte underlättar expeditionen och föranleder därtill, att vederbörande erhåller sina penningar inom kortare tid, än som blifvit händelsen, om de skulle hafva insatts i och utanordnats från riksbanken, samt icke heller ur räkenskapssynpunkt torde vara förenadt med några olägenheter, föreställer sig Konungens befallningshafvande att den af herrar Statsrevisorer önskade likformighet beträffande bokföringen af medel utaf nu ifrågavarande slag skulle i möjligaste mån ernås, därest från bestämmelsen om insättning å statsverkets giroräkning undantages sådana expeditionsmedel, som ankomma till Konungens befallningshafvande för att vederbörande tillställas, under förutsättning dock att medlen expedieras till vederbörande inom viss kort tid efter ankomsten, hvilken tid torde böra bestämmas till högst tre dagar.

Halmstads slott i landskansliet och landskontoret den 5 januari 1911.

A. ASKER.

CARL HAFSTRÖM.

L. AFZELIUS.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Göteborgs och Bohus län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

På grund af remissresolution den 23 i denna månad har Konungens befallningshafvande att afgifva yttrande i anledning af ett af Riksdagens Revisorer uti dess berättelse för år 1909 gjordt uttalande om önskvärdheten af föreskrifters meddelande i syfte att ernå större likformighet i tillämpningen af § 18 i kungl. kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning; och får Konungens befallningshafvande i ärendet anföra följande:

Vid tillämpningen af ifrågavarande stadgande har Konungens befallningshafvande så förfarit, att till Konungens befallningshafvande inkomma penningemedel, hvilka vid inlevereringen till riksbanken icke varit af beskaffenhet att i länsstyrelsens räkenskaper genast bokföras å annat i länsräkenskapen upptaget konto, samma dag inlevererats i riksbanken samt i länsräkenskapen bokförts å konto för landskansliets och landskontorets expeditionsmedel. Dylika

medel, som i regel utgjorts af handräckningsmedel, såsom arfsmedel, gratifikations-, pensionsmedel m. m., hafva därefter å sagda konton innestått, tills vederbörliga skrivelser kunnat uppsättas och expedieras, hvarefter i sammanhang med expeditionernas afsändande anordning utfärdats å erforderliga belopp, som därefter öfversändts i postanvisning eller check. Endast i enstaka undantagsfall har insättning icke ägt rum, såsom t. ex. då penningemedel till Konungens befallningshafvande ankommit i check eller postremissväxel för att odeladt af Konungens befallningshafvande tillställas annan myndighet eller enskild person. Expedition har då uppsatts och afsändts samma dag, därvid tillika checken eller postremissväxeln, vederbörligen öfverlåten, bifogats. Konungens befallningshafvande håller före, att detta förfaringsätt, om också icke uttryckligen föreskrifvet, likväl står i full öfverensstämmelse med meningen i nämnda kungörelse äfvensom att ett motsatt förfarande skulle vara synnerligen opraktiskt.

Hvad detta län beträffar finner Konungens befallningshafvande för den skull andra föreskrifter uti förevarande afseende icke erforderliga, såvida det icke möjligen kan anses lämpligt att i fall af ofvan angifna beskaffenhet uttryckligen föreskrifva sagda af Konungens befallningshafvande använda förfarande.

Göteborg i landskontoret den 30 december 1910.

GUST. LAGERBRING.

E. Centerwall.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Älfsborgs län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

I anledning af kungl. statskontorets remissresolution den 23 sistlidne december rörande Riksdagens Revisorers anmärkning mot länsstyrelsernas skiljaktiga förfarande i fråga om bokföringen af landskansliets och landskontorets expeditionsmedel får landshöfdingämbetet såsom infordradt yttrande i ärendet anföra följande:

Under år 1909 hafva alla influtna medel härstädes insatts i Riksbanken och de medel, som förut omhänderhafts af landssekreteraren och landskamreren eller annan tjänsteman vid länsstyrelsen bokförts som expeditionsmedel, hvadan så kallade tjänstekassor eller bokföring å expeditionshafvandes privata bankräkning ej förekommit.

Äfven under år 1910 har i regel samma expeditionssätt förekommit, dock har å landskontoret i några få fall handräckningsmedel, som omedelbart redovisats eller öfversändts till annan myndighet, icke insatts i Riksbanken, utan direkt med posten afsändts till vederbörande för expeditionens underlättande.

Vissa medel såsom expropriationsmedel, utsökningsmedel, brandförsäkringsmedel och dylikt hafva, i likhet med hvad som skedde för år 1909, vanligen insatts å kontot deponerade medel, men ibland som expeditionsmedel, synnerligast då de ansetts snart komma att till vederbörande utbetalas.

Vänernborg i landskansliet och landskontoret den 5 januari 1911.

Landshöfdingämbetet:

ERIK WESTERLUND.

MAGNUS HERRLIN.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Skaraborgs län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Sedan Riksdagens Revisorer innevarande år framställt anmärkning där-
emot, att uppbörden å de i länsräkenskapen ingående konton "landskansliets
expeditionsmedel" och "landskontorets expeditionsmedel" uppgått till så skilj-
aktiga belopp inom de olika länen, som förhållandet varit, och Revisorerne
därvid uttalat förmodan, att orsaken härtill vore att söka i olika uppfattning
om sagda medels bokföring, så har kungl. statskontoret, i anledning af
berörde Revisorerers väckta förslag om meddelande af föreskrifter för åstad-
kommande af större likformighet i omförmälda hänseende, uti skrifvelse den 23
december 1910 anmodat länsstyrelsen att inkomma med yttrande i ärendet.

Med anledning häraf får länsstyrelsen anföra följande:

Såsom framgår af den anmärkningen vidfogade sammanställningen af de
olika länens uppbörd af expeditionsmedel, hafva i Skaraborgs län år 1909 å
ifrågavarande konton insatts för landskansliet 29,669 kronor 62 öre och för
landskontoret 20,707 kronor 2 öre. Ifrågavarande belopp hafva, enligt hvad
bilaga vid länets landsbok för samma år närmare utvisar, utgjorts af gratifika-
tionsmedel, expropriationsmedel för jord, som tagits i anspråk för järnvägs-
anläggningar, samt diverse handräckningsmedel eller i allmänhet medel, som
icke omedelbart kunnat göras till föremål för utbetalning från länsstyrelsens

sida. Utom dessa medel hafva emellertid influtit åtskilliga andra penningbelopp såsom skogsmedel, anmärkningsmedel, utslagslösen, arfsmedel m. m., hvilka icke på samma sätt lämpat sig för insättning å expeditionens konto. Där dessa medel varit af beskaffenhet att kunna omedelbart införas å vederbörliga titlar i räkenskapen, hafva medlen genast inlevererats till riksbanken för att tillgodoföras sina respektive konton. Hafva åter medlen skolat af länsstyrelsen vidare fortställas, och har detta kunnat ske utan nämnvärd tidsutdräkt, har regeln varit att låta dessa penningar kvarligga i landssekreterarens eller landskamrerarens vård i afvaktan å deras utsändande, hvarmed då icke fått dröja längre än som för expedierandet varit oundgängligen nödvändigt.

Huruvida det i sistnämnda hänseende följda förfarandet kan anses stå i öfverensstämmelse med ordalydelsen i åberopade nådiga förordningen, kan möjligen blifva föremål för olika bedömanden. Mot författningens anda och innehåll bör det dock enligt länsstyrelsens förmenande icke vara stridande. I hvilket fall som helst lär icke det allmänna därigenom förorsakas någon skada, utan vinnes tvärtom fördelen af lättnad i arbetet, hvilket med den begränsning i arbetskrafter, som numera gör sig kännbar, icke bör lämnas helt och hållet ur räkningen.

Uppenbart är emellertid, att genom olika förfarande i nu omförmälda hänseende betydande skiljaktigheter kunna uppstå mellan olika län. En annan förklaring till skiljaktigheten är den, att exempelvis expropriationsmedel i ett län insättas å expeditionens konto, under det att de i ett annat län bokföras bland deponerade medel o. s. v.

För den händelse olikformigheten emellan de olika länen skulle efter utredning befinnas vara af sådan betydelse, att nya bestämmelser i ämnet böra utfärdas, hemställer dock länsstyrelsen, att dessa bestämmelser icke måtte gifvas den innebörd, att alla till länsstyrelsen inflytande medel skola utan undantag i riksbanken insättas, hvilket endast skulle förorsaka besvär och omgång i arbetet, utan att motsvarande fördel därmed vunnas.

Mariestad i landskontoret den 5 januari 1911.

FABIAN DE GEER.

Hugo Sandén.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Värmlands län

yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Genom Eder remissresolution den 23 nästlidne december anmodad afgifva yttrande öfver en af Riksdagens Revisorer gjord framställning om bokföringen af vissa slags medel får Konungens befallningshafvande härigenom anföra följande.

Till närmare upplysning om de medel, som beträffande Värmlands län vid den ifrågavarande tidpunkten funnes härstädes innestående biläggas härutinnan en specificerad uppgift för länsstyrelsens båda afdelningar. Häraf framgår att hvad som sålunda innestått å landskansliets eller landskontorets expeditionsmedels konti utgjordes, hvad landskansliet anginge, af köpeskillingsmedel för exekutiva auktioner samt expeditionsstämplar och medaljafgifter, som lämpligen ansetts böra balanseras i afvaktan på afsändande af slutlig redovisning. Beträffande landskontoret utgjordes de innestående medlen i hufvudsak af aflöningsmedel till polismän, hvilka medel, såsom af kommunerna på en gång hit inlevererade, från landskontoret utanordnades kvartalsvis under årets lopp, vidare af köpeskillingar för inköpta skogsegendomar, hvilka medel först efter utredning om åtkomst eller annan komplettering af köpehandlingarna kunde till säljaren utbetalas, samt slutligen af gratialistmedel, hvilkas expedierande till vederbörande underhållstagare vanligen kräfde några dagars arbete för uppsättande af härför erforderliga bref och handlingar.

Af hvad sålunda anförts framgår, att de å anmärkta konti uppförda medel vore af sådan beskaffenhet, att desamma icke kunde till vederbörande genast utbetalas eller remitteras. I de fall däremot, då expeditionsmedel icke af någon anledning behöfde kvarstå under länsstyrelsens disposition, remitteras de omedelbart till vederbörande, hvadan några tjänstekassor icke förekomme utöfver de författningsenligt medgifna förskottsmedlen.

Då nu gällande föreskrifter rörande handhafvandet af de mera tillfälliga medel, hvarom här vore fråga, visat sig på ett lämpligt sätt anordnade, har Konungens befallningshafvande för sin del funnit skäl saknas att i anledning af Statsrevisorernas nu föreliggande framställning föreslå någon ändring i samma föreskrifter.

Karlstad i landskontoret den 5 januari 1911.

GERH. DYRSSEN.

Ture Broström.

Bilaga 1.

Utdrag af Värmlands läns landskontors inkomstbok för år 1909.

Januari	2	Landskamreraren T. Broström: medel enl. § 13: 2 grufvestadgan	50: —	
		kommunernas polismedel	1,331: 22.	
		Frykfors A.-B:s dep. ränta	26: 83.	1,408: 05.
Mars	8	Landskamreraren T. Broström: kommuner- nas polismedel	700: —	
„	11	Landskamreraren T. Broström: kommuner- nas polismedel	580: —	
„	19	Landskontoret: för inköp af vissa fastig- heter å Kristinehamns stads område	2,000: —	
„	20	Landskontoret: kommunernas polismedel ...	150: —	
„	22	d:o d:o d:o ...	200: —	
„	29	d:o d:o d:o ...	50: —	
„	29	d:o d:o d:o ...	1,675: —	
„	30	d:o d:o d:o ...	2,570: —	
„	30	d:o d:ä d:o ...	100: —	
„	31	d:o d:o d:o ...	500: —	8,525: —
April	1	d:o d:o d:o ...	685: —	
„	3	Uppdebiteradt belopp som omförts från "Anslag till särskild polisstyrka på landet" enl. K. B:es an. d. $\frac{3}{4}$ 1909 till kommu- nernas polismedel	37: 50.	
„	6	Landskontoret för inköp af Litt. E och G af hem. Skyttkärn i Väse socken	7,000: —	
„	13	Kronofogde H. Undén: kommunernas polis- medel	550: —	8,272: 50.
Mars	26	Landskontoret: kommunernas polismedel ...	100: —	100: —
Juni	1	d:o d:o d:o	150: —	
„	10	d:o pensionsmedel från järnvägs- styrelsen	50: —	
„	12	Regementsintendent H. Malmberg: gratia- listunderhållsmedel	2,128: 50.	
„	23	Regementsintendent J. O. F. Wallander d:o	27: —	
			<hr/>	
			Transport	2,355: 50. 18,305: 55.

			Transport 2,355: 50.	18,305: 55.
Juni	28	Landskontoret: Frykfors A.-B:s dep. ränta för 1909 års 1:a hälft	34: 93.	2,390: 43.
Okt.	6	D:o för försåldt hö och halm från kyrkoh- bostället By i Ö:a Emtervik		77: 17.
Dec.	13	Regementsintendent H. Malmberg: gratialistunderhålls- medel från Lifregementets grenadierer	2,192: 50.	
,,	20	Landskontoret: Frykfors A.-B:s dep. ränta för 1909 års 2:a hälft.....	35: 40.	
,,	21	Hallands regemente: gratialistunderhåll	27: —	2,254: 90.
				<u>Summa 23,028: 05.</u>

Rätt utdraget betygar: Karlstad i landskontoret den 5 januari 1911.

Ture Broström.

Bilaga 2.

*Specifikation öfver expeditionsmedel å landskansliet i Värmlands län
år 1909 insatta å riksbankens afdelningskontor i Karlstad.*

1909	² / ₁	stämpelafgift, Kammarkollegii expeditioner.....	13: —
,,	,,	,, Hofrättsexpeditioner	20: —
,,	,,	,, expeditioner från Kungl. Eckl. Dep:t	65: —
,,	¹⁸ / ₁	afgift, medalj	7: —
,,	²² / ₁	ersättning för gevär	30: —
,,	²⁵ / ₁	stämpelafgift, Kammarkollegii expeditioner	20: —
,,	²⁶ / ₁	,, expeditioner från Kungl. Eckl. Dep:t	60: —
,,	⁹ / ₂	Hofrättsexpeditioner	10: —
,,	¹¹ / ₂	,, Kammarkollegii expeditioner	13: —
,,	²⁵ / ₂	köpeskillingsmedel från exekutiv auktion	72: 94.
,,	⁵ / ₃	stämpelafgift, Hofrättsexpeditioner	10: —
,,	⁹ / ₃	,, ,,	22: —
,,	¹⁵ / ₃	,, ,,	44: —
,,	¹⁸ / ₃	,, ,,	10: —
			<u>Transport 396: 94.</u>

			Transport	396: 94.
1909	19/3	stämpelafgift, Hofrättsexpeditioner		32: —
"	20/3	" " " "		10: —
"	22/3	" " " "		12: —
"	31/3	" " " "		10: —
"	30/4	" " " "		60: —
"	27/5	" " " "		22: —
"	21/6	afgifter för ordnar		200: —
"	24/7	köpeskillingsmedel från exekutiv auktion		874: 25.
"	31/12	stämpelafgift, Hofrättsexpeditioner		85: —
"	31/12	afgifter för medaljer		63: —
<u>Summa kronor</u>				1,765: 19.

Karlstad i landskansliet den 5 januari 1910.

e. f.

Georg Samuelson.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Örebro län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Med anledning af Kungl. Maj:ts nådiga remiss å Riksdagens Revisorers anförande i fråga om bokföringen år 1909 af landskansliets och landskontorets expeditiomsmedel har kungl. statskontoret genom resolution den 23 december 1910 anmodat Konungens befallningshafvande att afgifva yttrande.

I sådant afseende får Konungens befallningshafvande anföras:

Den ifrågavarande bestämmelsen i § 18 af nådiga kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning har härstädes tillämpats på det sätt att å expeditiomsmedels konti bokförts alla till länsstyrelsen inkomna medel, som enligt gällande föreskrifter icke skolat upptagas till redovisning å annat konto i landskontorets räkenskaper utan endast passerat länsstyrelsen såsom mellanhand för att till vederbörande utbetalas.

Landskontoret har sålunda under år 1909 såsom expeditiomsmedel i riksbanken insatt hufvudsakligen kronoutskylder och böter, som handräckningsvis

uttagits hos personer, som bortflyttat från debiteringsorten, pensions-, gratifikations- och understödsmedel, som inkommit från regementsförvaltningar och centrala ämbetsverk för att vederbörande tillställas, samt af kungl. medicinalstyrelsen hit remitterade ersättningar för på grund af sjukdom nedslaktade svin- och nötkreatur.

De af landskansliet under år 1909 såsom "expeditionsmedel" i riksbanken insatta medel hafva till väsentlig del utgjorts af brandstodsmedel, i utlandet affiden svensks kvarlåtenskap, fattigvårdsmedel, medaljkostnader till Patriotiska sällskapet, andra myndigheter och ämbetsverk tillkommande expeditionsavgifter, för hvilkas utbekommande handräckning begärts, äfvensom diverse andra medel af olika slag, för hvilkas uttagande hos eller tillställande åt vederbörande handräckning påkallats.

Då nu omförmälda tillämpning af den utaf Riksdagens Revisorer åberopade bestämmelsen torde få anses riktig, får Konungens befallningshafvande hemställa, att anmärkningen, såvidt detta län angår, icke måtte till vidare åtgärd föranleda.

Örebro slott i landskontoret den 4 januari 1911.

TH. NORDSTRÖM.

A. LENÉ.

O. HAMMAR.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Västmanlands län
yttvande.

Till kungl. statskontoret.

I anledning af Riksdagens Revisorerers framställning beträffande de iakttagelser, Revisorerne gjort i fråga om de skiljaktiga belopp, hvartill s. k. expeditionsmedel funnits upptagna i de olika länens räkenskaper för år 1909, får Kungl. Maj:ts befallningshafvande härmed anföra följande.

Det låter sig knappast förneka, att den af Revisorerne framlagda tablå synes visa hän på någon bristande likformighet i gällande föreskrifters tillämpning inom de skilda länen. Hvarpå den bristande enheten beror, kan dock i sakens närvarande läge icke för Konungens befallningshafvande vara möjligt att afgöra.

Men då det anmärkta förhållandet uppenbarligen står i beroende af föreskrifterna i kungl. kungörelsen i ämnet den 4 december 1908, tillåter sig Konungens befallningshafvande att i fråga om dessa föreskrifter göra ett uttalande.

Ehuru, teoretiskt sett, det är riktigt, att, när staten i hvar residensstad låtit inrätta riksbankskontor, tjänstekassor icke böra inom länsstyrelserna förekomma, utan samtliga omhänderhafva medel, för så vidt de icke enligt gällande föreskrifter må göras räntebärande genom insättning i enskild bank, insättas på statsverkets giroräkning i riksbanken, så torde det icke möta någon svårighet att påvisa, hurusom en sträng tillämpning af ofvanberörda författnings bestämmelser härom, praktiskt taget, leder till en mer än skäligt tung expedition.

Förhölle det sig så, att inbetalningar till länsstyrelserna i allmänhet skedde i enlighet med § 2 mom. 1 berörda kungörelse genom insättning å statsverkets giroräkning i vederbörande riksbankskontor, borde s. k. expeditionsmedel i kontant knappast förekomma annat än undantagsvis såsom t. ex. vid en auktion, när vederbörande inropare icke på förhand kan veta hvilket belopp han bör insätta. Men nu förutsätter författningen i § 2 mom. 3, att kontanta medel inkomma med allmänna posten direkt till länsstyrelserna, och därom heter det då, att dessa medel skola genom länsstyrelsernas försorg i enahanda ordning som i mom. 1 är sagdt insättas å statsverkets giroräkning. I enlighet härmed inkommo till härvarande länsstyrelse år 1910 kontanta medel i 313 poster, växlande i belopp mellan 1 krona och 29,900 kronor.

Ett strängt iakttagande af kungl. kungörelsen den 4 december 1908 skulle, då enligt § 18 s. k. tjänstekassa ej får inom länsstyrelsen förekomma, samt nyss nämnda poster inkommo på 189 skilda dagar, föranledt utfärdande af vid pass 189 insättningsnotor och lika många reversal i dubbla exemplar, flera af dem upptagande mer än en post, tillhoppa vid pass 457 expeditioner. Vidare skulle erfordras anordningar i stort antal för medlens lyftning vid deras afsändning till vederbörande.

För undgående af en så betydande expedition och af vaktmästares tidsödande besök i riksbanken och å postkontoret, har man därför härstädes sökt att i de allra flesta fall befordra penningemedel samma dag de inkommit eller senast någon följande dag och hållit före, att ett sådant förfarande desto mindre kunde anses stå i strid med författnings anda, som det icke är någonstädes föreskrifvet, att insättningen skall ske samma dag, medlen anlända och detta för öfrigt icke varit möjligt i det fall att medlen hit inkommit senare än bankens stängningstid eller kort tid därförut. Häri ligger en förklaring, hvarför inom detta län beloppet af expeditionsmedlen åtminstone å kansliet visat sig så obetydligt.

Men för den händelse nu antydda förfaringssätt skulle anses stridande mot författningens mening och till förebyggande af onödigt besvär både för Konungens befallningshafvande, dess tjänstemän och betjäning samt för riksbankens bokföring, anser sig Konungens befallningshafvande böra ifrågasätta den ändring af gällande föreskrifter, att en tjänstekassa af lämpligt belopp måtte få hållas å länsstyrelsens skilda afdelningar. Redan nu medgifves en tjänstekassa å hvardera afdelningen af högst 500 kronor såsom förskott för vissa utgifter, en förmån, som härstädes aldrig kommit i bruk; men långt viktigare vore till undgående af en mängd småposters insättning i och uttag från riksbanken, att en dylik kassa medgäfvdes för hvardera afdelningen till 500 kronor, hvilket belopp här i länet utom i undantagsfall vore fullt tillräckligt.

Västerås slott i landskansliet och landskontoret den 7 januari 1911.

CLAËS WERSÄLL.

HERMAN UDDÉN.

OLOF ÅKERRÉN.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Kopparbergs län
yttrande.

Kungl. statskontoret.

Uti resolution den 23 nästlidne december har kungl. statskontoret infortrat Konungens befallningshafvandes yttrande i anledning af Riksdagens Revisorers uttalande om önskvärdheten af föreskrifter, hvarigenom större likformighet kunde ernås i fråga om bokföringen af sådana medel, som efter att förut hafva omhänderhaft af landssekreterare och landskamrerare eller annan tjänsteman vid länsstyrelsen, jämlikt nådiga kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning skulle förvaltas och bokföras på sätt om diverse medel vore föreskrifvet och i länsräkenskaperna upptagas under de med anledning af berörda föreskrift i räkenskaperna införda nya konton, benämnda landskansliets expeditiomsmedel och landskontorets expeditiomsmedel.

Då det yttrande, som Konungens befallningshafvande på grund af kungl. statskontorets återopade resolution har att afgifva, torde böra innefatta redogörelse angående beskaffenheten af de medel, som bokförts under nyssberörda konton, får Konungens befallningshafvande i sådant hänseende meddela.

Under ifrågavarande konton hafva bokförts medel, i afseende å hvilka Konungens befallningshafvande varit allenast mellanhand för handräcknings meddelande. Uti det år 1909 å kontot landskansliets expeditionsmedel bokförda belopp 3,037 kronor 58 öre ingå sålunda medaljkostnader, lösen och stämpelatgift för expeditioner, hvilka öfversändts till Konungens befallningshafvande för att tillställas vederbörande, samt handräckningsvis uttagna bötesmedel. Under kontot landskontorets expeditionsmedel har under år 1909 bokförts ett belopp af 44,753 kronor 62 öre, i hvilket belopp ingå från regementsförvaltningar med flera myndigheter ankomna remisser å gratialist- och andra underhållsmedel, handräckningsvis uttagna äldre utskylder och bötesmedel samt från riksgäldskontoret remitterad köpeskilling för af kronan inköpt fast egendom. Såsom landskontorets expeditionsmedel hafva år 1910 upptagits medel af sistberörda art till ett belopp af 30,000 kronor äfvensom af kungl. statskontoret öfversända brännvinsmedel 116,088 kronor 36 öre, att tillställas länets kommuner.

Under år 1909 liksom äfven under nästlidet år har inträffat, att medel för försålda skogseffekter från besparingsskogar inom länet genom förbiseende af köparna för länsstyselsens räkning inlevererats till riksbanken år 1909 13,463 kronor och år 1910 54,325 kronor.

Med de för bokföringen hos länsstyrelserna nu gällande föreskrifter hafva sistberörda medel måst redovisas i länsräkenskapen och därstädes bokförts såsom expeditionsmedel.

Slutligen får Konungens befallningshafvande anföra att, ehuru stora svårigheter torde möta för åstadkommande af likformighet i det af Riksdagens Revisorer angifna hänseende, Konungens befallningshafvande för sin del vill uttala sig för lämpligheten af att föreskrifter i sådant syfte måtte meddelas.

Falun i landskontoret den 5 januari 1911.

F. HOLMQUIST.

Lars Fernqvist.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Gäfveborgs län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

I anledning däraf, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande genom eder remiss den 23 innevarande december anmodats afgifva yttrande öfver en af Riksdagens Revisorer gjord framställning rörande bokföringen af de i länens räkenskaper numera ingående kontron landskansliets och landskontorets expeditionsmedel, får Kungl. Maj:ts befallningshafvande meddela följande.

Landskansliets expeditionsmedel för år 1909 kronor 8,907: 03 bestå nästan uteslutande af utsökta medel, expeditionslösen, fattigvårdskostnader och kostnader för medaljer.

Landskontorets expeditionsmedel för år 1909 kronor 36,836: 22 utgöras hufvudsakligen af pensions- och underhållsmedel, som på begäran af regementsintendenter m. fl. tillställts vederbörande. Sålunda har från Hälsinge regemente ankommit omkring 20,000 kronor dylika medel. Vidare ingå däri vanliga handräckningsmedel såsom böter och expeditionslösen samt kommunernas andelar af bevillningsafgifter.

Uppbörden för år 1910 utgöres af samma slags medel. Detta år tillkommer emellertid af statskontoret anordnande brännvinsförsäljningsmedel omkring 126,000 kronor, hvilka bokförts som expeditionsmedel, innan de utsändes till vederbörande.

Därjämte ingår här ett belopp af kronor 37,969: 99, som ställts till länsstyrelsens förfogande för inlösen af skogar å Hamra kronopark.

Gäfle slott i landskontoret den 27 december 1910.

C. M. STRÖM.

P. Sidenvall.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Västernorrlands län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Efter det Riksdagens Revisorer, som funnit anmärkningsvärdt att upp-
börden å de uti länsräkenskaperna upplagda konton: landskansliets expeditions-
medel och landskontorets expeditionsmedel inom de olika länen uppgå till mycket
skiljaktiga belopp, framhållit önskvärdheten af att föreskrifter meddelas, hvar-
igenom större likformighet i bokföringen af dessa medel måtte ernås, får Kungl.
Maj:ts befallningshafvande, i anledning af kungl. statskontorets resolution den
23 dennes, tecknad uppå nådig remiss i ärendet, däri afgifva följande yttrande.

Uti 18 § i Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 4 december 1908
med föreskrifter i anledning af landtränteriernas indragning med 1909 års in-
gång, skola medel, som hittills omhänderhafts af landssekreterare och lands-
kamrerare eller annan tjänsteman vid länsstyrelsen, förvaltas och bokföras, på
sätt om diverse medel är föreskrivet och må förty så kallade tjänstekassor icke
vidare inom länsstyrelserna förekomma. Enligt fastställt formulär för läns-
räkenskapen skola dessa medel upptagas å konton: landskansliets och lands-
kontorets expeditionsmedel.

En sträng tillämpning af dessa bestämmelser torde hafva till följd, att
alla medel, i hvilken form och för hvilket ändamål de än till Kungl. Maj:ts
befallningshafvande inkomma, skola upptagas å ettdera af ifrågavarande konton,
så vidt de icke tillhöra annat konto i länsräkenskaperna, och skola följaktligen
insättas å statsverkets giroräkning. Detta låter sig emellertid icke göra i det
fall, att medlen inkomma i form af check, som icke är ställd till Kungl. Maj:ts
befallningshafvandes order. Men om åter medel i form af check, ställd
till Konungens befallningshafvandes order, inkomma, hvilka skola tillställas
viss person, styrelse, kommun eller dylikt, kunna två olika förfaringssätt följas.
I ena fallet kan Kungl. Maj:ts befallningshafvande kvittera checken och in-
sätta medlen på statsverkets giroräkning och därefter genom anordningsbeslut
och utfärdande af ny check tillställa vederbörande medlen, i hvilket fall be-
loppet naturligtvis måste bokföras å landskansliets eller landskontorets expedi-
tionsmedels konto. I andra fallet kan Kungl. Maj:ts befallningshafvande öfver-
låta checken direkt på medlens rätte mottagare, då någon bokföring i läns-
räkenskaperna ju icke kan ske, utan checken behandlas allenast såsom en
värdehandling, om hvars ankomst, öfverlåtelse och öfverlämnande till veder-
börande mottagare anteckning göres i vederbörligt diarium. Detta senare för-
faringsätt är otvifvelaktigt ginare och enklare, hvarför det måhända af en
del länsstyrelser torde tillämpas äfven i fråga om kontant eller i postanvisning

inkommande medel, där Kungl. Maj:ts befallningshafvande endast har att handräckningsvis förmedla beloppets utbetalning till rätt vederbörande.

Då emellertid sistnämnda förfaringssätt, tillämpadt jämväl på postanvisningar och kontanter, icke synes öfverensstämma med de uti ofvan åberopade nådiga kungörelse samt gällande räkenskapsformulär gifna bestämmelser, och då det ej heller vållar afsevärd olägenhet att å här ifrågavarande konton upptaga dit hänförliga medel, så bokföras inom Västernorrlands län alla inkommande medel, som icke enligt gällande räkenskapsformulär skola redovisas direkt å annat konto, å landskansliets eller landskontorets expeditionsmedels konto. Med undantag för här ofvan omförmälda fall, då enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande två olika förfaringssätt kunna med lika fog tillämpas, synes nu gällande föreskrifter vara tillräckliga, och skulle, därest de efterföljdes, den anmärkta stora skiljaktigheten emellan länen säkerligen icke förekomma.

Härnösand i landskontoret den 4 januari 1911.

F. BERGENHOLTZ.

Axel Arnell.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Jämtlands län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Enligt anmodan i kungl. statskontorets remiss den 23 nästlidne december får Konungens befallningshafvande härmed afgifva yttrande med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anmärkt i fråga om den i länens räkenskaper under titlarna "Landskansliets expeditionsmedel" och "Landskontorets expeditionsmedel" bokförda uppbörd; och får Konungens befallningshafvande i sådant afseende anföra följande.

Här i länet hafva såsom inkomster å ifrågakomna konton hufvudsakligen uppdebiterats handräckningsmedel såsom, för *landskansliet*: afgifter för expeditioner från Kungl. Maj:ts kansli, centrala ämbetsverk och domhafvande, af kommuner erlagda fattigvårdskostnader, kommunernas andelar i bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, kvarlåtenskap efter å utländsk ort afidna svenska undersåtar, delgifningskostnader i lagsökningsärenden, som

af landskamreraren i länet anhängiggjorts å kronans vägnar, landtmäteriarfvoden och årsafgifter till prästerskapets änke- och pupillkassa, samt för *landskontoret*: böter och kronoutskylder, af lappar utgifven ersättning för foderskada, hos rotehållare uttagna fältjägarlöner, gratialistmedel och pensioner från kungl. järnvägsstyrelsen, Konungens militärhospitalsfond och Vadstena krigsmanshuskassa.

Undantagsvis har å kontot "Landskansliets expeditionsmedel" råkat bokföras äfven andra medel såsom å tjänstens vägnar efter lagsökning indrifna skogsmedel samt kostnader för tryckning af revisionsberättelse angående sparbank.

Gifvet är att de s. k. handräckningsmedlen inom olika län och äfven inom samma län under olika år kunna uppgå till vidt skilda belopp. Men af den vid Revisorernes anmärkning fogade sammanställning vill det dock synas som om användningen af ifrågakomna konton varit föremål för olika tolkning.

Konungens befallningshafvande får därför såsom sitt yttrande i ärendet föreslå, att föreskrifter måtte meddelas därom, att ifrågakomna konton icke må användas för bokföring af andra medel än sådana, som kunna inbegripas under uttrycket handräckningsmedel.

Östersund i landskontoret den 5 januari 1911.

JOHAN WIDÉN.

Axel Andersson.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Västerbottens län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

Med anledning af Eder resolution af den 23 sistlidne december, som åtecknats nådig remiss till Eder angående hvad Riksdagens Revisorer uti remissen bifogadt transsumt anfört rörande de skiljaktiga belopp, till hvilka de år 1909 upplagda nya konton, benämnda landskansliets expeditionsmedel och landskontorets expeditionsmedel, uppgått inom de olika länen, får Konungens befallningshafvande i ärendet afgifva följande yttrande.

Af ofvanberörda transsumt inhämtas, att Riksdagens Revisorer, under förmenande att orsaken till det anmärkta förhållandet torde vara olika uppfattning om sättet för dessa medels bokföring, framhållit önskvärdheten af att

föreskrifter meddelas, hvarigenom större likformighet uti ifrågavarande hänseende måtte ernås.

Beträffande Västerbottens län hafva ifrågavarande medels konton under år 1909 visserligen uppgått för landskansliet till 1,541 kronor 83 öre och för landskontoret 5,492 kronor 63 öre, men vid årets slut har af landskontorets expeditiionsmedel icke något belopp kvarstått och af landskansliets expeditiionsmedel endast 46 kronor 50 öre.

På dessa konton hafva intagits handräckningsmedel och andra medel, som influtit till länsstyrelsen för att omedelbart därefter öfversändas till annan myndighet. Till sistberörda medel hafva bland annat hänförts stämpelafgifter och medel, som till riksbanken på grund af misstag inbetalts för länsstyrelsens räkning.

På kontot landskontorets expeditiionsmedel hafva jämväl upptagits anmärkningsmedel, i den mån de från olika håll inbetalts till länsstyrelsen och, sedan de till fullo influtit, omförts till extra uppbörd.

Att kontot för landskontorets expeditiionsmedel under år 1909 uppgått till ofvanangifna belopp 5,492 kronor 63 öre beror därpå, att under året influtit handräckningsmedel på grund af åtskilliga från år 1908 balanserade handräckningsärenden. Samma konto har, sedan handräckningsärendena i väsentlig grad minskats, för år 1910 uppgått till endast 474 kronor 49 öre, hvaraf ej något kvarstått vid sistnämnda års slut.

Umeå i landskontoret den 4 januari 1911.

H. BIÖRKLUND.

Carl Bergström.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes
i Norrbottens län
yttrande.

Till kungl. statskontoret.

I resolution den 23 nästlidne december har kungl. statskontoret anhållit om Konungens befallningshafvandes yttrande med anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti afgifven berättelse anfört angående önskvärheten däraf, att föreskrifter meddelades rörande sättet för bokföring af de medel, som tidigare

ombänderhafts af landssekreterare och landskamrerare eller annan tjänsteman vid länsstyrelsen och som numera i länsräkenskaperna uppföras i nya konton benämnda "landskansliets expeditiomsmedel" och "landskontorets expeditiomsmedel".

I anledning häraf har Konungens befallningshafvande äran anföra följande:

Beträffande de i Norrbottens läns räkenskaper å konto "landskansliets expeditiomsmedel" bokförda belopp, utgöras dessa hufvudsakligen dels af ut-sökningsmedel, som af vederbörande utmätningmän till länsstyrelsen redovisas och som därefter utanordnas till vederbörande fordringsägare, i regel härvarande banker, dels af handräkningsmedel af olika slag, såsom lösen för expeditioner, landtmäteriarfvoden m. m.

Å kontot för landskansliets expeditiomsmedel hafva däremot hittills icke uppdebiterats de arfsmedel, som af kungl. utrikesdepartementet öfversändts till Konungens befallningshafvande för att vederbörande arftagare tillställas. Dessa medel hafva nämligen hitkommit i form af checker, som omedelbart kvitterats, hvarefter medlen genast i postanvisning afsändts till vederbörande kronobetjäning för att tillhandahållas de arfsberättigade. Det har ansetts innebära ett menings-löst mångskrifveri att först utkvittera medlen och efter utskrift af tvenne in-sättningsreversal jämte insättningsnota insätta dem i Riksbanken och att där-jämte samtidigt utskrifva anordning å beloppet, hvarefter landskontoret skulle hafva att expediera medlen till vederbörande i form af check eller postan-visning.

Hvad vidare beträffar de i länsräkenskapen härstädes å konto "Lands-kontorets expeditiomsmedel" uppdebiterade och utanordnade belopp, utgöras dessa så godt som helt och hållet af sådana å statsverkets (förr statskontorets) giroräkning i riksbanken för länsstyrelsens räkning insatta medel, som antingen endast tillsändts länsstyrelsen såsom mellanhand för vidare befordran till vederbörande eller ock blifvit genom förbiseende af den, som levererat medlen, in-satta å förenämnda giroräkning.

I förbigående tillåter sig Konungens befallningshafvande i fråga om båda dessa kategorier af medel erinra, att, då de förhållanden, som påkalla deras uppförande i länsräkenskapen merendels äro af rent tillfällig natur, beloppen af denna "uppbörd" — äfven för den händelse i fråga om bokföringen däraf samma normer allmänt följdes — torde bli ytterst växlande ej blott emellan räkenskaperna inom olika län utan ock i samma länsstyrelses räkenskaper år från år.

I fråga om de medel, som levereras endast för att genom länsstyrelsens försorg tillsändas vederbörande, synes deras uppförande bland expeditiomsmedlen vara fullt motiveradt både enligt sakens natur och enligt gällande formulär

för länsräkenskapen, hvadan i allt fall någon närmare bestämmelse om deras bokföring ej torde vara af behovet påkallad.

Beträffande däremot de medel, som felaktigt insatts å statsverkets giro-räkning i riksbanken för länsstyrelsens räkning, kan det ju, åtminstone rent formellt sedt, ej anses fullt egentligt att rubricera dem såsom expeditionsmedel, om de än på grund af sitt rent tillfälliga uppträdande i länsräkenskapen, med hvilken de, i likhet med de egentliga expeditionsmedlen, för öfrigt ej ha något egentligt samband i redovisningshänseende, stå dessa medel närmast. Ehuru Konungens befallningshafvande förutsätter att dylika fellevereringar ej förekomma så allmänt, att de i flertalet län spela någon afsevärd roll i räkenskapen, torde dock en bestämd föreskrift om bokföringen af dem, vare sig å ett särskildt konto eller bland expeditionsmedlen, ur synpunkten af likformighet vara af behovet påkallad.

Hvad beträffar förhållandena härstädes, förekommer det rätt ofta och i ganska stort omfång att dylika misstag göras, särskildt af personer, som hafva att till någon af länets sju allmänningssfonder göra inlevereringar. I den för år 1909 i remissakten omförmälda "uppbörd" af landskontorets expeditionsmedel härstädes, i allt utgörande kronor 41,299:99, ingingo dylika felinsättningar af allmänningssmedel till belopp ej mindre än kronor 23,477:32.

Landskansliet i Luleå den 31 december 1910.

KARL J. BERGSTRÖM.

S. A. Lilja.

Bil. A.

Landskansliens

L ä n.	Expropria- tions- medel.	Köpe- skillings- likvider vid exekutiva auktioner.	Arfs- medel.	Ersätt- ningar för sjuk- och fattigvård.	Utsök- nings- medel.	Lösen och stämpel å expedi- tioner från andra myn- digheter.	Medalj- kostnader.
Stockholms	län	—*)
Uppsala	”
Södermanlands	”
Östergötlands	”
Jönköpings	”
Kronobergs	”
Kalmar	”
Gottlands	”
Blekinge	”
Kristianstads	”
Malmöhus	”
Hallands	”
Göteborgs och Bohus	”
Älfsborgs	”
Skaraborgs	”
Värmlands	”
Örebro	”
Västmanlands	”
Kopparbergs	”
Gäflborgs	”
Västernorrlands	”
Jämtlands	”
Västerbottens	”
Norrbottnens	”

*) Strecket angifver, att medel af detta slag angifvits för detta län.

Bil. B.

Landskontorens

L ä n.	Krono- utskylder och andra utskylder.	Böter.	Pensioner, gratifika- tioner och underhålls- medel.	Lösen och stämpel för expedi- tioner från andra myn- digheter.	Köpe- skillingar för försålda fastigheter.	Köpe- skillingar för inköpta fastigheter.	Ersätt- ningar för ned- slaktade kreatur.
Stockholms	län —*)	—	—	—	—	—	—
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands	—	—	—	—	—	—	—
Jönköpings	—	—	—	—	—	—	—
Kronobergs	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar	—	—	—	—	—	—	—
Gottlands	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus	—	—	—	—	—	—	—
Hallands	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs och Bohus	—	—	—	—	—	—	—
Älfsborgs	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands	—	—	—	—	—	—	—
Örebro	—	—	—	—	—	—	—
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	—	—	—	—	—	—	—
Gäfleborgs	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—

*) Strecket angifver, att medel af detta slag angifvits för detta län.

Bilaga C.

Länsstyrelsernas expeditiomsmedel 1909.

		Landskansliets expeditiomsmedel.			Landskontorets expeditiomsmedel.								
		Utgift.	Utgående balans.	Summa.	Utgift.	Utgående balans.	Summa.						
Stockholms	län	306,800	80	22,589	34	329,390	14	19,447	01	53	—	19,500	01
Uppsala	„	21,559	03	129	10	21,688	13	40,277	23	49	—	40,326	23
Södermanlands	„	—	—	13	—	13	—	12,301	64	—	—	12,301	64
Östergötlands	„	139,978	42	306	96	140,285	38	55,893	25	3,933	85	59,827	10
Jönköpings	„	39,674	20	641	78	40,315	98	97,279	52	1,010	81	98,290	33
Kronobergs	„	13,925	55	18,249	69	32,175	24	23,989	23	87	50	24,076	73
Kalmar	„	146,789	44	18,253	41	165,042	85	29,324	85	1,038	59	30,363	44
Gottlands	„	59,725	93	9,135	98	68,861	91	2,950	69	—	—	2,950	69
Blekinge	„	30,442	49	2,708	64	33,151	13	—	—	—	—	—	—
Kristianstads	„	—	—	—	—	—	—	2,304	—	—	—	2,304	—
Malmöhus	„	53,955	13	2,982	21	56,937	34	8,415	68	—	—	8,415	68
Hallands	„	31,285	50	106	82	31,392	32	6,377	09	147	23	6,524	32
Göteborgs och Bohus	„	96,376	92	8,511	27	104,888	19	54,452	43	398	85	54,851	28
Älfsborgs	„	91,739	30	2,690	55	94,429	85	21,649	63	100	—	21,749	63
Skaraborgs	„	16,750	10	12,919	52	29,669	62	552	77	20,154	25	20,707	02
Värmlands	„	1,544	25	220	94	1,765	19	20,801	22	2,226	83	23,028	05
Örebro	„	67,848	18	48,977	87	116,826	05	23,802	14	365	02	24,167	16
Västmanlands	„*)	49	—	1,264	85	1,313	85	37,760	05	46,077	48	83,837	53
Kopparbergs	„	3,037	58	—	—	3,037	58	44,753	62	—	—	44,753	62
Gäflleborgs	„	8,907	03	—	—	8,907	03	36,412	19	424	03	36,836	22
Västernorrlands	„	79,819	32	7,831	27	87,650	59	22,592	60	178	—	22,770	60
Jämtlands	„	8,873	46	4	67	8,878	13	10,046	86	—	—	10,046	86
Västerbottens	„	1,495	33	46	50	1,541	83	5,492	63	—	—	5,492	63
Norrbottens	„	14,331	07	194	07	14,525	14	39,729	60	1,570	39	41,299	99

*) I Revisorernes sammanställning ha för Västmanlands län blott upptagits i enskild bank insatta expeditiomsmedel.

T. f. landskamrerarens i Uppsala

förklaring i anledning af Riksdagens
Revisorers anmärkning rörande ett från
oriktigt anslag utanordnadt belopp.

Till Konungens befallningshafvande i Uppsala län.

Med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört under § 2 i det vid Kungl. Maj:ts nådiga remiss den 2 december 1910 fogade transsumt angående utanordnande på grund af rekvisition den 28 augusti 1909 till landsarkivet i Uppsala af kronor 500: — får undertecknad, på hvilkens föredragning i egenskap af t. f. landskamrerare nämnda beloppet den 1 september 1909 utanordnats, härmed vördsamt meddela, att beloppet af förbiseende utanordnats å 8:de hufvudtitelns förslagsanslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., i stället för, som vederbort, å det bestämda anslaget till riks- och landsarkiven. Uppsala läns landskontor den 4 januari 1911.

PER JANCKE.

Länsbokhållare.

Generalpoststyrelsens

utlåtande angående vissa af Riksdagens Revisorer framställda anmärkningar rörande postverket.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 2 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt generalpoststyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört uti §§ 1 och 2 af ett vid remissen fogadt transsumt af Revisorernes berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909; och får till åttlydnad häraf generalpoststyrelsen, med remisshandlingarnas återställande, i underdånighet anföra följande.

§ 1.

I § 2 af nådiga förordningen den 12 november 1872, angående postverkets ansvarighet för försändelser, som till postbefordran aflämnats, är stadgad, att, därest skälig anledning förekommer misstänka, att å något till postbefordran aflämnadt bref, hvarför assurans begäres, värdet af detsammas innehåll blifvit

angifvet *högre* än det rätteligen utgör, må, på vederbörande posttjänstemans yrkande, brevet i närvaro af den, som det inlämnat, öppnas å postanstalten. Utrönes därvid, att brevet icke innehåller penningar till det belopp, som angifvits, och kan det, som för öfrigt må vara i brevet inneslutet, uppenbarligen icke anses i värde motsvara skillnaden, äger posttjänstemannen vägra att brevet under postverkets ansvarighet för det därå angifna värde till befordran emottaga; och är afsändaren berättigad, om han så äskar, att öfver sålunda meddelad vägran afgiftsfritt erhålla skriftligt intyg.

Vidare har genom nådiga kungörelsen den 26 maj 1882, angående ändring i gällande bestämmelser om postverkets ansvarighet för försändelser, som till postbefordran aflämnats, assurancesafgiftens belopp m. m., förklarats, att, då anledning förekommer misstänka, att å försändelse, som till postbefordran anmäles och för hvilken assurance begäres, värdet blifvit angifvet *lägre*, än det rätteligen utgör, skall med försändelsen förfaras i öfverensstämmelse med hvad stadgadt finnes i § 2 af ofvannämnda nådiga förordning den 12 november 1872, så att, då tydligen sammanlagda värdet af de i försändelsen inneslutna penningar, obligationer och andra därmed jämförliga, i hvar mans hand gällande värdepapper, hvilkas ungefärliga värde med lätthet kan på grund af allmänt kända förhållanden beräknas, i någon afsevärd mån öfverstiger det värde, som angifvits, försändelsen icke må till befordran mottagas; *äfvensom att* i öfverensstämmelse härmed bör förfaras äfven i afseende å rekommenderade bref, dock att mottagande af sådana ej får förvägras i annat fall, än att däri inneslutna penningar eller värdepapper af nyss nämnda slag uppgå till sammanlagdt högre värde än 500 kronor.

Hvad den internationella postutväxlingen angår, är i art. 9, punkt 1, af det vid postkongressen i Rom år 1906 afslutade aftalet angående utväxling af bref och askar med angifvet värde förbud meddeladt mot hvarje svikligt angifvande af *högre* värdebelopp än det, som verkligen finnes inneslutet i ett bref eller i en ask. Enahanda stadgande återfinnes i art. 16 af den vid samma kongress antagna konventionen angående utväxling af postpaket. Endast i fråga om internationella s. k. tariffpaket, hvilkas utväxling ej regleras af bestämmelserna i den allmänt internationella paketkonventionen, gäller i några enstaka undantagsfall förbud mot angifvande af *lägre* värdebelopp än det verkliga. Beträffande vidare rekommenderade försändelser, innehåller art. 16, punkt 3, af den vid Romkongressen afslutade världspostkonventionen förbud mot inneslutande i dylika försändelser af dels myntstycken dels ock vissa andra värdeföremål — dock endast i det fall att deras inneslutande eller försändande är förbjudet enligt vederbörande länders lagstiftning — nämligen saker af guld eller silfver, ädelstenar, smycken och andra dyrbarheter ("autres objets précieux").

Det hufvudsakliga af ofvan återgifna stadganden är sammanfattadt i § 26 mom. 2, § 29 mom. 4 samt § 70 mom. 5 och 6 af gällande allmänna post-

stadga, som af generalpoststyrelsen utfärdats den 9 september 1907. Dessa bestämmelser lyda sålunda:

§ 26 mom. 2. Beträffande inrikes försändelse är hvarje angifvande af högre eller lägre värdebelopp än det, som verkligen finnes i försändelsen, förbjudet. — Å försändelse till utlandet må icke angifvas *högre* värdebelopp än det verkliga. Jämväl beträffande dylik försändelse är det i vissa fall förbjudet att angifva värdet *lägre* än det verkliga; härutinnan meddelas upplysningar i posttaxan.

§ 29 mom. 4. Inrikes bref, afsedt att befordras såsom rekommenderadt, må icke innehålla penningar, obligationer eller andra därmed jämförliga, i hvar mans hand gällande värdepapper till ett sammanlagdt högre värde än 500 kronor.

§ 70 mom. 5. Förekommer anledning misstänka, att å inrikes försändelse, som aflämnas till postbefordran under assurans, innehållets värde angifvits högre eller lägre än det rätteligen utgör, må, på vederbörande postfunktionärs yrkande, försändelsen i närvaro af den, som inlämnat densamma, öppnas å postanstalten. — Utrönes därvid tydligen, att sammanlagda värdet af de i försändelsen inneslutna penningar, obligationer och andra därmed jämförliga, i hvar mans hand gällande värdepapper, hvilkas ungefärliga värde med lätthet kan på grund af allmänt kända förhållanden beräknas, i någon afsevärd mån öfverstiger det värde, som angifvits, eller befinnes försändelsen icke innehålla penningar till det belopp, som angifvits, och motsvarar det öfriga innehållet uppenbarligen icke skillnaden, äger postfunktionären vägra att mottaga försändelsen under postverkets ansvarighet för det därå angifna värde. Öfver sålunda meddelad vägran är afsändaren berättigad att afgiftsfritt erhålla intyg. — Enahanda gäller i fråga om assurerad försändelse till utlandet, å hvilken värdet angifvits högre eller, när sådant undantagsvis är förbjudet, lägre än det verkliga.

§ 70 mom. 6. Finnes anledning misstänka, att i inrikes bref, som aflämnats till postbefordran under rekommendation, inneslutits penningar, obligationer och andra därmed jämförliga, i hvar mans hand gällande värdepapper, hvilkas ungefärliga värde med lätthet kan på grund af allmänt kända förhållanden beräknas, till sammanlagdt högre värde än 500 kronor, må, på vederbörande postfunktionärs yrkande, brefvet i närvaro af den, som inlämnat detsamma, öppnas å postanstalten. — Befinnas därvid de i brefvet inneslutna penningar eller värdepapper af nyss nämnda slag uppgå till sammanlagdt högre värde än 500 kronor, äger postfunktionären vägra att mottaga brefvet till befordran under rekommendation; och är afsändaren berättigad att öfver sålunda meddelad vägran afgiftsfritt erhålla intyg.

Såsom ofvan är antydt, innehålla de allmänt internationella postaftalen icke något förbud mot angifvande å assurerade försändelser af *lägre* belopp än det verkliga värdet. Förslag om införande af dylikt förbud förelåg bland

annat vid postkongressen i Wien år 1891, men mötte från flera håll motstånd och vann icke kongressens bifall. Genom frågans behandling vid denna kongress och genom hvad sedermera i ärendet förekommit får anses fastslaget, att i den postutväxling, som försiggår enligt de allmänt internationella aftalen, det icke möter något hinder att å assurerade försändelser angifva lägre belopp än som motsvarar innehållets värde. Ej heller lägga dessa aftal något hinder i vägen för att i rekommenderade försändelser innesluta exempelvis banksedlar eller andra värdehandlingar till huru högt belopp som helst.

I fråga om assurerade försändelser äger emellertid det förhållande rum, att åtskilliga länder, hvaribland Amerikas förenta stater och Canada, icke deltaga i den internationella utväxlingen af dylika försändelser. Genom postverken kan följaktligen assurans icke erhållas å försändelser till eller från dessa länder. Andra länder åter, såsom Frankrike, Storbritannien, Italien, Belgien, Nederländerna m. fl., hafva begränsat assuransbeloppet till ett visst maximum, oftast 10,000 francs för hvarje försändelse.

Då sålunda i den internationella utväxlingen postverken icke äro i tillfälle att till hvilket land som helst och till obegränsadt belopp lämna assurans å försändelser, är det helt naturligt, att allmänheten sökt på annan väg vinna täckning för de risker, som postverken icke kunnat åtaga sig, och i sådant syfte hänvänt sig till de enskilda bolag, som meddela försäkring af postförsändelser. Och då, såsom nyss är nämnt, de allmänt internationella bestämmelserna icke innehålla förbud mot angifvande å assurerad försändelse af lägre värde än det verkliga eller mot inneslutande i rekommenderadt bref af värdehandlingar m. m. till högre värde än det belopp, hvarmed ett förkommet rekommenderadt bref ersättes af postverken, torde det näppeligen kunna sägas, att de enskilda bolagens försäkringsverksamhet i vårt land, i den mån den samma afsett postförsändelser till utlandet, inneburi ett obehörigt intrång på postverkets område; i hvarje fall har denna verksamhet, sålunda begränsad, icke stått i strid med gällande postförfattningar.

Annorlunda ställer sig däremot förhållandet beträffande försäkring af inrikes försändelser. Å dylika försändelser medgifver svenska postverket assurans till obegränsadt belopp icke blott när försändelserna utväxlas mellan postkontor utan äfven i vissa andra fall. Såsom förut är nämnt, är det i postförfattningarna förbjudet att å inrikes försändelser angifva lägre värdebelp än det verkliga samt att i inrikes rekommenderadt bref innesluta högre värdebelp än 500 kronor. I den mån de enskilda bolagens postvärdeförsäkring afser inrikes försändelser, lærer således — förutom möjligen i fråga om försäkring af rekommenderadt bref till belopp af högst 500 kronor — bolagens verksamhet förutsätta ett öfverträdande från vederbörande afsändares sida af något utaf ifrågavarande förbud.

Rörande omfattningen af de enskilda bolagens postvärdeförsäkring kunna

vissa uppgifter erhållas ur försäkringsinspektionens underdåniga berättelser beträffande försäkringsväsendet i riket. Såvidt af dessa berättelser framgår, är det för närvarande ett svenskt och tre utländska bolag, som här i landet idka dylik försäkringsrörelse. I medeltal för de tre senaste år, för hvilka uppgifter föreligga, synes sammanlagda beloppet af dessa bolags "värdeförsäkringar" hafva uppgått till omkring 150,000,000 kronor och sammanlagda premiebeloppet till omkring 30,000 kronor. Af den försäkringssumma, som uppgifvits för det svenska bolaget, har den öfvervägande delen reassurerats i utlandet. Ifrågavarande s. k. värdeförsäkring torde för öfrigt omfatta assurans å ej blott inrikes postförsändelser utan äfven postförsändelser till utlandet äfvensom, till någon del, värden af annat slag. Men äfven om det nyss angifna, totala assuransbeloppet skulle afse endast inrikes postförsändelser, är dock denna enskilda försäkringsverksamhet att anse såsom tämligen obetydlig i förhållande till postverkets egen assuransrörelse, som för närvarande, hvad angår inrikes portopliktiga försändelser, har att uppvisa ett årligt assuransbelopp af mellan 1,100 och 1,200 miljoner kronor. Den ringa utveckling af postverkets assuransrörelse, som under den senare tiden ovedersägligen konstaterats, torde i första rummet bero på andra omständigheter, särskildt de enklare former för penningeförsändning, genom postanvisning, check, postremissväxel m. m., som numera i allt större utsträckning anlitas af allmänheten.

Generalpoststyrelsen tillåter sig i detta sammanhang erinra, hurusom det spärrsmål, hvarom nu är fråga, äfven tillföre varit föremål för Riksdagens behandling. I en inom Andra Kammaren år 1904 väckt motion hade nämligen föreslagits, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om upphäfvande af det i ofvanberörda nådiga kungörelse den 26 maj 1882 meddelade förbud mot postbefordran af försändelser, för hvilka värdet blifvit angifvet lägre än det verkliga värdet. Det tillfälliga utskott, till hvilket motionen hänvisats, hemställde om aflåtande af en skrifvelse i motionens syfte, men vid ärendets behandling i Andra Kammaren afslog kammaren såväl utskottets hemställan som motionen, hvilken sålunda ej föranledde någon Riksdagens åtgärd.

För sin del anser generalpoststyrelsen det ur flera synpunkter önskvärdt att värdeförsändelser, som af postverket befordras, hos postverket assureras för innehållets fulla värde. Hvad angår försändelser till utlandet, är emellertid svenska postverket, såsom af det förut anförda framgår, bundet af de allmänt internationella bestämmelserna — hvilka icke lägga något hinder i vägen för att å assurerade försändelser angifves lägre värde än det verkliga eller att värdehandlingar m. m. till hvilket belopp som helst inneslutas i rekommenderade försändelser — och någon ändring i dessa bestämmelser torde

för närvarande icke kunna genomdrivas. Beträffande åter inrikes försändelser skulle det gifvetvis äfven vara önskvärdt, att de i nyssberörda hänseenden gällande förbudsbestämmelser kunde göras fullt effektiva. Generalpoststyrelsen har också i cirkulär till samtliga postförvaltare erinrat om dessa förbudsbestämmelser och anmodat postförvaltarna att på lämpligt sätt fästa korrespondenters, särskildt bankinstituts, synnerliga uppmärksamhet å nämnda bestämmelser och å den risk, som vederbörande löper genom att icke behörigen iakttaga ifrågavarande förbud. Gifvet är emellertid, att det i den praktiska posttjänsten skall möta stora svårigheter att kontrollera förbudets efterlefnad. Vid de postanstalter, där någon mera betydande utväxling af värdeförsändelser förekommer, inträffar det ofta nog, att de värdeförsändelser, som äro afsedda att vinna befordran med viss lägenhet, aflämnas till postanstalten i sista stund, då personalens arbetskraft fullt tages i anspråk för de löpande expeditionsgöromålen. Under sådana förhållanden torde någon kontroll i det hänseende, hvarom nu är fråga, öfver hufvud icke kunna utöfvas, med mindre än att en del värdeförsändelser försenas i sin befordran. Men äfven i andra fall läser kontrollen vara svår eller omöjlig att utöfva. Ty visserligen är, jämlikt § 70 mom. 5 och 6 af allmänna poststadgan, posttjänsteman berättigad att, för utrönande af innehållet i inlämnad värdeförsändelse, yrka försändelsens öppnande, men detta gäller endast sådana fall, då *anledning förefinnes att misstänka*, att öfverträdelse af ifrågavarande förbud är för handen. Skulle en dylik rätt medgifvas, äfven där någon särskild anledning till misstanke icke föreligger, eller gällande kontrollföreskrifter eljest på ett eller annat sätt skärpas, komme detta utan tvifvel att leda därhän, att allmänheten i många fall skulle, med större eller mindre rätt, betrakta postverkets kontrollåtgärder såsom innebärande trakasseri eller ett kränkande af brefhemligheten.

Såsom en utväg att öka förbudets effektivitet har ifrågasatts, bland annat, att förbudets öfverträdande borde beläggas med straff. Oafsedt emellertid, att dylika straffbestämmelser säkerligen skulle möta starkt motstånd från allmänhetens sida, läser det, på grund af svårigheterna vid kontrollens utöfvande, knappast vara att förvänta, att en sådan lagstiftning skulle leda till önskad påföljd.

Af Riksdagens Revisorer har anmärkts, att de tariffer, som bolagen erbjuda vid den försäkring, hvarom nu är fråga, så godt som undantagslöst äro lägre än de för postverkets assurancesrörelse fastställda. Det ligger då nära till hands att tillse, huruvida tilläfvventyrs en nedsättning bör ske i postverkets assurancesafgifter. I sådant afseende tillåter sig generalpoststyrelsen erinra, hurusom, enligt ofvanberörda nådiga kungörelse den 26 maj 1882, assurancesafgiften för inrikes försändelser utgår efter en starkt fallande skala, i det att afgiften utgör för belopp om högst 500 kronor: 30 öre; för belopp öfver 500 till och med 1,000 kronor: 50 öre; för belopp öfver 1,000 till

och med 5,000 kronor: 50 öre; för 1,000 kronor med tillägg af 2 öre för hvarje öfverskjutande belopp af 100 kronor eller del däraf; för belopp öfver 5,000 till och med 50,000 kronor: 1 krona 30 öre för 5,000 kronor med tillägg af 15 öre för hvarje öfverskjutande belopp af 1,000 kronor eller del däraf; för belopp öfver 50,000 till och med 100,000 kronor: 8 kronor 5 öre för 50,000 kronor med tillägg af 10 öre för hvarje öfverskjutande belopp af 1,000 kronor eller del däraf; samt för belopp öfver 100,000 kronor: 13 kronor 5 öre för 100,000 kronor med tillägg af 5 öre för hvarje öfverskjutande belopp af 1,000 kronor eller del däraf. I olikhet härmed äro i våra grannländer Danmark, Norge och Tyskland för den inrikes assuransen fastställda afgifter, hvilka i stort sedt stiga tämligen proportionellt i förhållande till assuransbeloppen. Till jämförelse torde här nedan få meddelas en sammanställning rörande dels de inrikes assuransafgifter, som enligt nu gällande tariffer upptagas i Sverige, Danmark och Norge för vissa såsom exempel anförda assuransbelopp, dels ock de assuransafgifter, som för samma assuransbelopp skulle utgå enligt den tyska inrikes tariffen, tillämpad på det skandinaviska myntsystemet.

Assuransbelopp.	Assuransafgift för inrikes försändelse.							
	I		I		I		Enligt tysk tariff, tillämpad på det skandinaviska myntsystemet.*	
	Sverige.		Danmark.		Norge			
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
500 kronor	—	30	—	15	—	35	—	10
1,000 „	—	50	—	15	—	52	—	20
2,000 „	—	70	—	20	—	84	—	35
3,000 „	—	90	—	25	1	16	—	50
4,000 „	1	10	—	30	1	48	—	70
5,000 „	1	30	—	35	1	80	—	85
10,000 „	2	05	—	60	3	40	1	70
20,000 „	3	55	1	10	6	60	3	35
30,000 „	5	05	1	60	9	80	5	—
50,000 „	8	05	2	60	16	20	8	35
100,000 „	13	05	5	10	32	20	16	70
150,000 „	15	55	7	60	48	20	25	—
200,000 „	18	05	10	10	64	20	33	35
250,000 „	20	55	12	60	80	20	41	70
1,000,000 „	58	05	50	10	320	20	166	70

*) Befordringsafgiften för inrikes assureradt bref utgår i Tyskland efter en något högre tariff än befordringsafgiften för öfriga inrikes bref.

En jämförelse mellan dessa tariffer lämnar, enligt generalpoststyrelsens mening, icke stöd för ett yrkande om nedsättning af de inrikes svenska assurancesafgifterna, i hvarje fall icke hvad de högre assurancesbeloppen angår, och det torde i främsta rummet vara försändelser med relativt högt värde, som försäkras hos de enskilda bolagen. Men äfven om en reduktion skulle ske i postverkets afgifter för högre assurancesbelopp, skulle detta näppeligen leda därtill, att försäkringsbolagen komme att upphöra med sin ifrågavarande rörelse, enär dessa bolag, hvilka icke hafva att bära ens någon del af de omkostnader, som måste nedläggas för tryggande af de försäkrade försändelsernas postbefordran, alltid torde kunna åtnöjas med lägre assurancesafgifter än postverket. En nedsättning af postverkets inrikes assurancesafgifter skulle således, enligt generalpoststyrelsens mening, endast medföra minskning i postverkets inkomster, men det afsedda syftet, den enskilda försäkringsrörelsens upphörande, skulle därigenom icke vinnas.

Det synes generalpoststyrelsen, som om statsverkets intressen i förevarande hänseende knappast skulle kunna på ett effektivt sätt tillvaratagas annat än genom åtgärder, riktade direkt mot de enskilda försäkringsinrättningar, som meddela försäkring af ifrågavarande slag. I sådant afseende torde kunna ifrågasättas, huruvida icke dessa enskilda inrättningar — såväl svenska bolag som utländska, här verksamma försäkringsanstalter — kunde uttryckligen betagas rätten att meddela försäkring å postförsändelser i de fall och inom de gränser, där assurance kan erhållas hos postverket eller där den enskilda försäkringsverksamheten måste förutsätta ett öfverträdande af de i postförfattningarna meddelade förbudsbestämmelser. Detta skulle emellertid innebära att postverket komme att erhålla monopol på den försäkring, hvarom här är fråga. Visserligen torde det icke vara alldeles uteslutet, att, äfven efter införande af ett dylikt assurancemonopol för postverket, korrespondenter komme att direkt hos utländska försäkringsanstalter, utan förmedling af deras här i landet etablerade agenter, söka försäkring å postförsändelser, men detta skulle säkerligen förekomma endast i enstaka undantagsfall. Frågan om införande af ett sådant assurancemonopol, som ofvan är nämndt, torde i alla händelser kräfva en mera ingående utredning icke blott ur postal synpunkt utan äfven i åtskilliga andra hänseenden.

§ 2.

Hvad Revisorerne under denna paragraf anmärkt rörande posthuset i Ystad lärer, — då, såsom Revisorerne ock anfört, de anmärkta bristerna å byggnaden i fråga torde komma att genom en redan beslutad reparation blifva för en jämförelsevis ringa kostnad på ett tillfredsställande sätt afhjulpna — nu icke föranleda något särskildt yttrande från generalpoststyrelsens sida.

Revisorerna hafva slutligen anmärkt, att vid postkontoret i Hässleholm viss del af den ankomna posten förvarades på ett sätt, som icke syntes bereda erforderligt skydd för värdeförsändelserna. Denna anmärkning torde afse det förhållandet, att vissa med nattåget från Malmö och aftontåget från Hälsingborg ankommande värdepostpåsar tidtals förvarats, intill följande morgon, i en järnkista, som hufvudsakligen varit afsedd för förvaring af vanlig bref- och tidningspost samt oassurerade paket. De värdepostpåsar, som inneslutits i nämnda kista, hafva emellertid i allmänhet haft ett ganska obetydligt värdeinnehåll, och sedan postkontoret den 10 december 1910 erhållit ytterligare ett kassaskåp, begagnas den ifrågakvarande kistan icke vidare till förvaring af värdepost.

Stockholm den 13 januari 1911.

Underdånigst
JULIUS JUHLIN.

E. BÄCKSTRÖM.

HERMAN ASKBERG.
Föredragande.

VICTOR MELANDER.

JAQUES PRAMBERG.

A. E. M. Ericsson.

Telegrafstyrelsens

utlåtande öfver Riksdagens Revisorers
anmärkningar angående anordnande
af badrum, bestämmelserna om telefon-
abonnemang m. m.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 2 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t befallt telegrafstyrelsen att, i anledning af hvad Riksdagens Revisorer uti §§ 1 och 2 af den af dem den 30 november 1910 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 anført, inkomma med underdånigt utlåtande, och får telegrafstyrelsen till åtlydnad häraf i underdånighet anföra följande.

Under § 1 hafva Revisorerna anmärkt, att de vid besök i Karlstad funnit, att i telegrafhuset därstädes anordnats badrum för personalen, samt att de af ritningarna till det nya telegrafhuset i Norrköping inhämtat, att

äfvén dessa upptoge ett dylikt rum. Att anordningar af detta slag kunde bidra till tjänstepersonalens trefnad, kunde visserligen ej bestridas, men lämpligheten af desamma, helst på platser, där på kommunernas eller enskildas initiativ allmänna badinrättningar kommit till stånd, kunde dock med fog ifrågasättas. I vår tid, då anspråken på bekvämlighet hade sådan benägenhet att växa och statens tillgångar voro hårdt anlitade, finge man söka att på olika områden begränsa utgifterna. Kostnaden för ofvanberörda två badrum syntes väl i och för sig ej vara så synnerligt hög, men skulle badrum mera allmänt inredas uti telegrafhus och måhända äfvén i posthus, större järnvägsstationer och ämbetsverk, kunde kostnaderna därför blifva betydliga. Med föranledande däraf hade Revisorerna velat fästa vederbörandes uppmärksamhet på frågan, på det att man ej måtte ytterligare fortgå på den nu inslagna vägen.

Telegrafstyrelsen får till en början meddela, att telegrafstyrelsen låter inreda bad- eller duschrum, förutom i Karlstad och Norrköping, äfvén i Hälsingborg, Härnösand, Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall, Östersund, Gäfle, Västerås och Kristianstad. Telegrafstyrelsen har nämligen låtit sig angeläget vara att vid om- eller nybyggnader, där utrymme kunnat beredas och kostnaderna ej verkat afskräckande, anordna en dylik afdelning för telefonisternas behof och å några af de uppräknade platserna äfvén för reparatörerna och arbetarna.

Denna anordning har, hvad telefonisterna beträffar, införts af hänsyn till nödvändigheten att luften i telefonsalarna hålles så ren som möjligt. Då af växelbordsraden en längd af endast 600 m. m. kan beredas hvarje telefonist, måste således dessa unga kvinnor förrätta ett ganska afsevärdt kroppsarbete, sittande tätt intill hvarandra. För ett samfällt arbete af detta slag är det därför af största vikt, att en hvar iakttager de nödvändigaste fordringarna i allmänt hygieniskt afseende, till hvilka i första rummet hör regelbundet ofta återkommande bad. Visserligen är det sant, att för detta ändamål kan anlitas allmänna badinrättningar, men telegrafstyrelsen har ej ansett sig kunna pålägga telefonisterna den icke obetydliga utgift, som detta skulle medföra. Den enda utvägen för att vinna målet har därför varit att, i likhet med hvad man redan sedan lång tid tillbaka i utlandet funnit vara nödvändigt, bereda telefonisterna vid de större stationerna tillfälle till afgiftsfria bad. På de stationer, där badrummen tagits i bruk har det äfvén visat sig att de flitigt användts och detta till så stora fördelar för arbetsförhållandenas hygien, att de väl uppväga de med anordningen förenade kostnaderna.

Hvad beträffar reparatörerna och arbetarna, har telegrafstyrelsen ansett det vara dess plikt att, där så lämpligen kunnat ske, bereda dem möjlighet att efter ett ansträngande, smutsigt och svettdrifvande arbete, som ofta nog

ålliger dem att utföra, befria sig från orenlighet och erhålla en välbehöfelig vederkvickelse, hvilket de eljes af ekonomiska skäl icke skulle kunna förskaffa sig. Äfven här anser telegrafstyrelsen hänsynen till de relativt obetydliga kostnaderna för anordningen icke böra förhindra det behjärtansvärda ändamålet.

I § 2 hafva Riksdagens Revisorer anfört, att, då bestämmelserna angående abonnemangsaftifterna, angående storleken af de områden, inom hvilka abonnenterna hade rätt till fria samtal m. m. vore mycket växlande, Revisorerne velat ifrågasätta, huruvida det icke skulle såväl för statsverket som för allmänheten vara fördelaktigt, att, i den mån genom lämplig afveckling kunde ske och med noggrant afvägande af abonnenternas rättigheter och skyldigheter, dessa bestämmelser förlänades större enhetlighet.

Beträffande först abonnemangsaftifterna, måste telegrafstyrelsen medgifva, att de äro ganska växlande. Detta förhållande beror dock dels därpå, att en del enskilda telefonföreningar, hvilka sålt sina nät till telegrafverket, i köpeaftalen betingat sig viss abonnemangsaftift, dels därpå att i åtskilliga delar af riket, där telefonanläggningarna äro relativt dyra eller där abonnentantalet är alltför litet att förränta anläggningskostnaden med vanlig abonnemangsaftift, telegrafstyrelsen måst bestämma en högre sådan, dels ock därpå att i vissa fall, speciellt i Skåne, en högre årsaftift stipulerats såsom vederlag för förmåner af större frisamtalsområde än det normala. Telegrafstyrelsen har emellertid haft och skall fortfarande städse hafva sin uppmärksamhet riktad därpå att, i den mån sådant låter sig göra och med hänsyn tagen därtill att anläggningarnas ekonomiska bärighet ej äfventyras, utjämna olikheterna i detta afseende.

Beträffande områdena för abonnenternas fria samtal, så äro äfven dessa till sin storlek mycket växlande. Äfven här gäller, att detta förhållande till öfvervägande del grundar sig på de i köpekontrakt med enskilda telefonföreningar intagna förbehållen om viss samtalsfrihet. Emellertid kan ej förnekas, att å några andra håll insmugit sig oegentligheter i form af en extra förmån med afgiftsfria samtal i vidsträcktare mån än hvad abonnenter i allmänhet tillkommer utan motsvarande högre årsaftift. Telegrafstyrelsen, som i likhet med Revisorerne till fullo inser vikten däraf att, i den mån abonnenterna tillförsäkrad rätt däremot ej reser något hinder, större enhetlighet förlänas åt bestämmelserna härutinnan, har redan för några år sedan börjat vidtaga åtgärder för att undan för undan inskränka nämnda ännu på vissa håll kvarblifna extra förmåner till endast de abonnenter, hvilka tillhört sådan enskild telefonförening, som vid öfvergång till rikstelefon betingat sig sådana. Med anledning af Revisorerne's ifrågavarande anmärkning har telegrafstyrelsen emellertid nu äfven gått i författning om en undersökning, i hvilken mån dessa påbörjade åtgärder skulle kunna utsträckas och påskyndas.

Anledningen hvarför, såsom Revisorerna äfven framhållit, i vissa fall samtal inom det egna redovisningsområdet belagts med afgift, är den, att å somliga trakter anläggningens dyrhet i förhållande till abonnenternas fåtalighet gjort äfven denna afgiftsbeläggning till en nödvändig förutsättning för företgets kommande till stånd. I andra fall åter beror förhållandet på tillämpningen af den nyare nationella växelstationstypens villkor, enligt hvilka den betydligt reducerade årsafgiften förbindes med en låg afgift för hvarje samtal utom växelstationens abonnentkrets.

Stockholm den 23 december 1910.

Underdånigst

HERMAN RYDIN.

NILS L. H. JOHANSON.

Karl Ahne.

Järnvägsstyrelsens

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers uttalanden rörande järnvägsstyrelsen vid granskning af statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 2 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt järnvägsstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorerer uti §§ 3 och 4 af den nådiga remissen bifogadt transsumt af Revisorernes berättelse för år 1909 anført.

Till åtlydnad häraf får järnvägsstyrelsen, med remisshandlingarnes återställande, i underdånighet anföra följande.

Under § 3 hafva Revisorerna anført, att turisttrafikförbundet genom kontrakt af den 11 februari 1909 berättigats att under vissa förutsättningar och mot en afgift, som tillfölle statens järnvägars änke- och pupillkassa, genom järnvägsstyrelsens försorg få annonser tryckta å baksidan af vissa statsbanornas kartongbiljetter. Enligt förbehåll i nämnda kontrakt hade järnvägsstyrelsen att bestämma, huruvida annonsen finge tryckas eller icke, för hvilket ändamål manuskript till annons skulle underställas styrelsens pröfning. Vid denna pröfning syntes järnvägsstyrelsen hafva ansett sig böra tillse, att annonsen icke innehölle något mot lag stridande eller på annat sätt förgripligt, hvaremot

styrelsen därutöver icke ingått i någon pröfning af annonsernas innehåll. I följd häraf hade inträffat, att i särskilda fall å svenska statsbanornas biljetter förekommit reklamer för utländska varor. Detta förhållande måste gifvetvis väcka anstöt, särskildt vid en tidpunkt då, såsom nu, en berättigad sträfvan gjorde sig gällande att på öfvertygelsens väg bereda marknad åt inom landet tillverkade varor. På hvad sålunda förekommit hade Revisorerne velat fästa uppmärksamheten under förväntan, att, sedan missförhållandet blifvit påpekadt, rättelse snarast möjligt skulle äga rum.

I anledning häraf får styrelsen meddela, att turisttrafikförbundet förklarat sig vilja hädanefter undvika reklamer för utländska varor, men då ännu ett antal biljetter med dylika annonser finnas i stationernas biljettförråd, dröjer det någon tid innan dessa annonser helt och hållet försvinna. Upplysningsvis må nämnas att det belopp, som enligt öfverenskommelsens § 7 under februari 1910 inbetalts till statens järnvägars änke- och pupillkassa har utgjort 426: 17 kronor. Såsom torde vara bekant har turisttrafikförbundet till ändamål att genom spridandet af tidtabeller, broschyrer etc. främja turisttrafiken till Sverige, och kommer sålunda förbundets inkomster af förenämnda annonsering indirekt statens järnvägar till godo.

Under § 4 hafva Revisorerne, efter tagen del af den berättelse rörande granskning af statens järnvägars räkenskaper och förvaltning under år 1909, som den 30 september 1910 afgifvits af de utaf Eders Kungl. Maj:t därtill förordnade öfverrevisorer, anfört, att Revisorerne, som funnit innehållet i sagda berättelse synnerligen beaktansvärdt, särskildt velat uttala sin anslutning till öfverrevisorernes önskemål angående:

utfärdande af närmare bestämmelser till förekommande af att olika bestraffningar ådömas personalen för enahanda förseelser inom olika distrikt;

förande efter enhetliga grunder af fullständiga räkenskaper för en hvar af järnvägens verkstäder;

meddelande af uppdrag åt järnvägsstyrelsen att verkställa utredning i hvilken utsträckning öfverkvalificerad arbetskraft användes och på hvad sätt detta missförhållande bör afhjälpas;

underlättande af öfvergången från lägre till högre tjänstegrad; samt
angående indragning af vissa byråer inom järnvägsstyrelsen.

I sammanhang härmed hafva Revisorerne uttalat, att den utredning, som torde komma att föranstaltas med anledning af öfverrevisorernes förenämnda framställningar beträffande öfverkvalificerad arbetskraft och indragning af vissa byråer inom järnvägsstyrelsen, syntes böra omfatta jämväl frågan huruvida icke äfven andra tjänsteindragningar skulle utan men för järnvägsdriften kunna äga rum.

Då Riksdagens Revisorer uti här anmärkta afseenden anslutit sig till öfverrevisorernes uttalanden, tillåter sig styrelsen såsom svar å den nådiga

remissen åberopa styrelsens underdåniga utlåtande denna dag öfver öfverrevisorernes berättelse, däraf transsumt i de delar, hvarom nu är fråga, bifogas.

I anledning af Riksdagens Revisorers uttalande att det borde tillses, huruvida icke äfven andra tjänsteindragningar än de af öfverrevisorerne framhållna skulle utan men för järnvägsdriften kunna äga rum, får styrelsen framhålla, att särskildt med hänsyn till de sedan år 1907 väsentligt höjda personalkostnaderna styrelsen sträfvat att, där så utan åsidosättande af trafikens berättigade kraf kunnat ske, åstadkomma minskning af personalnumerären vid statens järnvägar. I detta afseende får styrelsen hänvisa till sid. 24 i öfverrevisorernes berättelse, däri ökningen för ordinarie personal angifvits för åren 1907—1910 till resp. 9,33, 8,65, 1,16 och 1,82 % och ökningen af icke ordinarie personal för åren 1907—1908 till resp. 6,25 och 5,65 %, medan minskning inträdt för 1909 med 4,86 %. För år 1909 ställer sig resultatet särdeles gynnsamt, isynnerhet om det tages i beaktande, att från och med nämnda år statsbanenätet utvidgades genom införlifvande med detsamma af linjen Malmö—Trälleborg samt att från och med den 7 juli 1909 tillkom ångfärjetrafiken å routen Trälleborg—Sassnitz. Att äfven nu senast för år 1910 styrelsens sträfvan i förevarande afseende krönts med framgång torde föreliggande uppgifter rörande numerären vid årets början och mot dess slut utvisa. Enligt dessa uppgifter utgjorde antalet ordinarie och icke ordinarie personal under januari 1910 22,688 mot 22,495 i november. Denna minskning är så mycket mer anmärkningsvärd, som trafikintensiteten under året ökats, i det trafikinkomsterna för år 1909 uppgingo till allenast 63,975,637 kronor 34 öre, medan för år 1910 samma inkomster torde uppgå till omkring 72,000,000 kronor.

Vid nu angifna förhållanden och under åberopande af styrelsens i ofvanberörda utlåtande denna dag lämnade utredning i ämnet håller styrelsen före, att det icke är erforderligt nu verkställa någon ytterligare utredning i det af Statsrevisorerne angifna syfte.

Stockholm den 19 januari 1911.

Underdånigst

F. W. H. PEGELOW.

VIKTOR KLEMMING.

JUSTUS A. WALLER.

O. M. STRÖMBERG.

JOHN LUNDBERG.

PER KJELLIN.

GEORG JACOBI.

ADOLF D'AILLY.

Föredragande.

IVAR VIRGIN.

O. W. WAHLQUIST.

SVEN BERGELMER.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 6 oktober 1910 har järnvägsstyrelsen anbefallts att afgifva underdånigt utlåtande öfver öfverrevisorernes vid statens järnvägar revisionsberättelse för år 1909; och får styrelsen till åtlydnad häraf, med remisshandlingarnas återställande, i underdånighet anföra följande.

Ifråga om bestraffningarna vid statens järnvägar hafva öfverrevisorerna anmärkt, att öfverrevisorerna vid läsning af distriktsförvaltningarnas *protokoll* trott sig finna, att vid ådömandet af straff för af personalen begångna förseelser ett visst vacklande gjort sig gällande, så att samma förseelse vid olika tillfällen bestraffats olika. Enligt hvad öfverrevisorerna inhämtat, skulle vid möte mellan distriktscheferna öfverenskommelse hafva träffats i ändamål att åstadkomma likformig behandling af fylleriförseelser. Det ville emellertid synas öfverrevisorerna, som om denna öfverenskommelse ej i allo haft åsyftad verkan. Öfverrevisorerna ansåge, att, sedan efter den nya organisationens införande rätten att ådöma straff för vissa förseelser öfvergått från järnvägsstyrelsen till distriktsförvaltningarna, järnvägsstyrelsen borde utfärda närmare bestämmelser angående straffets storlek för olika fall till förekommande af olika bestraffning af samma förseelse vid olika distrikt.

I anledning af hvad öfverrevisorerna sålunda anmärkt anser sig styrelsen böra framhålla, att den omständigheten, att olika straff blifvit ådömda för förseelser af samma slag, icke i och för sig utgör något bevis för, att vid bestraffningars ådömande något vacklande gjort sig gällande. För ådömandet i ett visst fall af lindrigare eller strängare straff än som för förseelse af enahanda slag i allmänhet plägar ådömas kan det nämligen hafva funnits fullt fog uti vissa, med det särskilda fallet förenade förmildrande eller försvärande omständigheter. Sådana omständigheter kunna mången gång icke komma till synes i distriktsförvaltningarnas vid bestraffningens ådömande förda protokoll, i hvilket icke lämpligen kan intagas allt hvad förhörprotokollet och öfriga handlingar i saken innehålla, men till hvilka hänsyn dock tagits vid straffets bestämmande.

I likhet med öfverrevisorerna kan styrelsen icke finna det annat än önskvärdt, att beträffande ådömande af straff för förseelser af enahanda art största möjliga likformighet må äga rum. Också har styrelsen för frågans behandling anordnat ett sammanträde här i Stockholm mellan byrådirektören för administrativa byrån och styrelsens ombudsman samt distriktssekreterarna, hvilka senare ju äro föredragande för bestraffningsmålen i distriktsförvaltningarna; och är det styrelsens afsikt att efter tagen del af de resultat, hvartill man vid det nu hållna sammanträdet kommit, meddela distriktsförvaltningarna — för att tjäna dem till ledning — inom hvilka gränser enligt styrelsens mening straffen för vissa mera ofta förekommande förseelser i vanliga fall böra utmätas. Att

till ovillkorlig efterrättelse för distriktsförvaltningarna stadga vissa strafflatituder har styrelsen, hvars beslut i bestraffningsmål ju alltid kan öfverklagas hos Eders Kungl. Maj:t, ansett sig icke lämpligen kunna göra. Anmärkas må i detta sammanhang, att genom den nya organisationen någon bestraffningsrätt icke blifvit från styrelsen öfverflyttad till distriktsförvaltningarna.

Öfverrevisorerna hafva vidare ansett att en tillfredsställande öfversikt af verkstädernas ekonomiska skötsel icke vore möjlig att åstadkomma med det sätt, på hvilket verkstädernas räkenskaper nu fördes. Enligt öfverrevisorernes åsikt borde därför fullständig räkenskap efter enhetliga grunder föras för hvarje särskild verkstad, och hafva öfverrevisorerna härvid framhållit, att, om särskilda räkenskaper för hvarje verkstad fördes, skulle verkstadsledningen i jämförelse mellan resultaten af de olika verkstädernas verksamhet erhålla en hälsosam sporre till iakttagande af största möjliga sparsamhet.

Beträffande detta uttalande tillåter sig järnvägsstyrelsen erinra därom, att det arbete, som utföres å statens järnvägars verkstäder, till allra största delen utgöres af reparationer å den rullande materielen. En reparation af en vagn eller ett lokomotiv vid ett tillfälle är emellertid aldrig fullt lika en reparation vid ett annat tillfälle. Så kan t. ex. vid en revision af en boggivagn det i ett fall erfordras, att en stor del af vagnens trästomme behöfver förnyas, under det att i ett annat fall reparationen behöfver omfatta endast en väsentligt mindre del. Samma är förhållandet vid lokomotivreparationerna. Det är således icke möjligt att utan en ingående detaljbeskrifning af de utförda arbetena vid hvarje särskild reparation kunna göra en riktig jämförelse mellan kostnaden för dem. Det arbete med anteckning och sammanställning, som för vinnande af sådan jämförelse skulle erfordras, blefve, då å hvarje vagn och hvarje lokomotiv förefinnas hundratals olika delar, som vid olika tillfällen behöfva olika reparationer, så betungande och dyrbart, att resultatet icke skulle i någon mån motsvara kostnaden. Under ett tidigare skede af järnvägarnes utveckling ansåg man sig böra föra räkenskap öfver hvarje särskildt fordons underhållskostnad, men fortsatte man därmed endast så länge förhållandena voro små. Vid statens järnvägar hade man fört redovisning för hvarje lokomotiv. Häri gjordes ändring år 1889, då det bestämdes, att hvarje verkstad skulle redovisa kostnaderna för underhållet fördelade på de olika lokomotivtyperna.

För att befordra sparsamhet och kunna utöfva kontroll vid reparationsarbetens utförande har järnvägsstyrelsen låtit utarbета synnerligen detaljerade betingsbeskrifningar och betingspriser, hvilka icke utan styrelsens samtycke få ändras, och har vid dessa betings fastställande hänsyn tagits till befintliga arbetsmaskiner m. fl. andra förhållanden vid de olika verkstäderna. För att kunna hålla dessa beting riktiga och lämpligt afpassade efter sig alltjämt ändrande förhållanden sammankallas numera årligen föreståndarna för de olika

verkstäderna till möte, vid hvilket frågor angående betingen dryftas och eventuella ändringsförslag eller tillägg uppgöras, hvilka därefter föreläggas styrelsen för godkännande. Järnvägsstyrelsen anser sålunda, att beträffande underhållsarbetet i verkstäderna det sätt, på hvilket kostnaden för detsamma nu öfvervakas, praktiskt taget är fullt tillfredsställande. Styrelsen har sig icke bekant att någon järnvägsförvaltning inom eller utom landet funnit någon annan redovisning för materielens underhåll möjlig.

För det fall, att styrelsen uppdragit åt distriktet att utföra nytillverkning eller annat arbete, som icke är vanligt underhållsarbete, föres kostnaden alltid på ett arbetsnummer innan den afföres ur räkenskapen, hvilken sistnämnda åtgärd i regel sker först efter anmälan till järnvägsstyrelsen. Genom denna anordning erhåller styrelsen kännedom om kostnaden, och kan styrelsen, om kostnaden på någon verkstad synes särskildt hög, vare sig absolut eller i jämförelse med vid annan verkstad utfördt arbete, infordra förklaring öfver anledningen härtill, hvilket också skett vid åtskilliga tillfällen. Det är därför enligt järnvägsstyrelsens mening redan med nuvarande bokföring möjligt utöfva en effektiv kontroll öfver kostnaden för å de olika verkstäderna utförda arbeten.

Öfverrevisorerna uttala vidare att det synes dem oegentligt, att räkenskapen för centralverkstaden, som står under järnvägsstyrelsens omedelbara ledning, ingår till I distriktet och upptages i dess räkenskaper.

Beträffande centralverkstadens räkenskaper tillåter sig järnvägsstyrelsen hänvisa till sitt underdåniga yttrande den 19 januari 1909 med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört i sin berättelse om verkställd granskning af statsverkets förvaltning under år 1907 under rubrik "Sjätte hufvudtiteln Järnvägsstyrelsen statens järnvägar". Af järnvägsstyrelsens ifrågavarande underdåniga yttrande framgår, att, ehuru den mera själfständiga ställning, som centralverkstaden på grund af gällande instruktion från och med 1908 intager, synes gifva stöd för den uppfattningen, att centralverkstaden äfven i bokförings- och förrådshänseende måtte göras oberoende af I distriktet, järnvägsstyrelsen dock icke, då en särskild bokföring gifvetvis måste medföra ökad personal, med hänsyn såväl till kostnaden härför som till den nödiga kontrollen, ansett tidpunkten då vara inne för införande af ett själfständigt bokförings- och förrådsväsende för centralverkstaden så mycket mindre som en tidsenlig förändring af statens järnvägars hela bokföringssystem stode på dagordningen.

Då nu en ny littereringstabell samt i samband därmed stående ändringar i bokföringen vid statens järnvägar kommer att tillämpas från och med ingången af år 1911 och då vidare nya bestämmelser för förrådstjänsten äro utarbetade samt för närvarande anbefallda till tillämpning försöksvis å ett distrikt för att, om de visa sig lämpliga, fastställas till efterrättelse för statens järnvägar, synes det vara klokast att afvakta den erfarenhet, som inom den närmaste framtiden kan vinnas af de ifrågavarande ändringarna i nu gällande

bokförings- och förrådsföreskrifter, innan ett självständigt bokförings- och förrådsväsende för centralverkstaden införes. Styrelsen anser så mycket mindre hinder härför föreligga, som, såsom af järnvägsstyrelsens ofvannämnda underdåniga yttrande af den 19 januari 1909 framgår, centralverkstadens drifts- och underhållskostnader äro så uppförda i I distriktets räkenskaper, att centralverkstadens inkomster och utgifter däraf fullt tydligt framgå. Af öfverrevisorernes uttalanden skulle man kunna erhålla den föreställningen att så icke vore förhållandet, under det att dock i själva verket de mest noggranna uppgifter kunna erhållas om centralverkstadens kostnader såväl för underhåll af lokomotiv och vagnar som för tillverkningen af nya effekter.

I förut nämnda nya bestämmelser om littereringen af utgifterna vid statens järnvägar är bland annat äfven föreskrifvet att alla s. k. gemensamma verkstadsomkostnader, d. v. s. aflöningar för verkstadsledningen och sådana personalkostnader, som icke kunna föras direkt på underhållet samt vidare alla sakliga kostnader för verkstädernas drifkraft, uppvärmning, belysning, renhållning, underhåll och förbrukning af verktygsmaskiner och verktyg samt underhåll af verkstadsbyggnader m. m. skola vid distriktsbokföringen särskiljas för hvarje verkstad.

Öfverrevisorerna hafva till öfvervägande förehaft frågan huruvida och i hvad mån *öfverkvalificerad arbetskraft* kommit till användning inom järnvägsstyrelsen, och hafva öfverrevisorerna härvid i första hand riktat sin uppmärksamhet på kontoren inom styrelsen. Att användning af öfverkvalificerad arbetskraft förekommer vid statens järnvägar ansåge öfverrevisorerna ostridigt. I hvilken utsträckning öfverkvalificerad arbetskraft användes och på hvad sätt detta missförhållande borde afhjälpas — genom utbyte af manlig arbetskraft mot kvinnlig eller genom utbyte af tjänstemän (manliga och kvinnliga) af högre grad mot tjänstemän af lägre grad — kunde endast genom en ingående utredning utrönas. Öfverrevisorerna ansåge därför, att åt järnvägsstyrelsen borde uppdragas att verkställa en sådan utredning samt att vidtaga de åtgärder, som kunde finnas vara erforderliga för att snarast möjligt vinna rättelse i nu ifrågavarande förhållanden.

I sammanhang härmed hafva öfverrevisorerna uttalat den åsikt, att det för bibehållande af en lojal och målmedveten personal vore önskvärdt, att öfvergången från lägre till högre tjänstegrad underlättades. Den ökade möjligheten till befordran skulle utan tvifvel sporra mången tjänstemans energi och den sociala klyftan mellan tjänstemannagrupperna skulle minskas.

Beträffande de af öfverrevisorerna uppställda spörsmål rörande användning af öfverkvalificerad arbetskraft och om ökad möjlighet till befordran för tjänstemän vid statens järnvägar har styrelsen ansett lämpligt verkställa en utredning, huru inom de tre stora afdelningarne vid verket, nämligen distriktens

ban-, maskin- och trafikafdelningar, beföringsmöjligheterna för närvarande ställa sig för personalen. Härvid har i nedan intagna tabell inom hvarje afdelning för dels sådana tjänstemän af högre grad, som skola hafva aflagt realskolexamen och dels tjänstemän af lägre grad med allenast folkskolebildning upptagits antalet personal och aflöningsförmånerna inom hvarje grupp. Beträffande aflöningsförmånerna har ersättningen för bostad och bränsle angifvits efter den *lägsta* procent, som för närvarande kan ifrågakomma och beklädnadsersättning, men ej ortstillägg, medräknats.

Tabell, angifvande antalet befattningar och aflöningsförmåner inom olika grupper.

I. Tjänstemän af högre grad, som skola hafva aflagt realskolexamen.

Afdelning.	Grupp.	Befattning.	Antal.	Summa.	Aflöningsförmåner	
					lägst kr.	högst kr.
<i>Banaafdelningen.</i>	1	bokhållare	5	11	2,625	4,125
	2	kontorsskrifvare	6		1,875	3,375
<i>Maskinafdelningen.</i>	1	distriktskamrerare	5	113	5,100	6,000
	2	förrådsförvaltare	5			
	3	förste bokhållare	11		3,240	4,500
	4	bokhållare	21		2,625	4,125
	5	manl. kontorsskrifvare...	70		1,875	3,375
	6	kvinnl. „	1		1,430	2,150
<i>Trafikafdelningen.</i>	1	trafikdirektör.....	5	109	7,500	8,700
	2	trafikinspektörer och öfverinspektorer	18		5,150	7,500
	3	stationsinspektorer å 1—3 kl. stationer, byråassistenter, underinspektorer, expeditionsförståndare	109		3,600	5,700
	4	stationsinspektorer å 4 kl. stationer, förste stationskrifvare, bokhållare, förste telegrafister, telegrafister	264		2,160	4,860
	5	stationskrifvare, kontorsskrifvare.....	373		769 ¹⁾	1,800

¹⁾ Härtill komma 13 kvinnliga tjänstehafvare.

II. Tjänstemän af lägre grad med folkskolebildning.

Afdelning.	Grupp.	Befattning.	Antal.	Summa.	Aflönings- förmåner	
					lägst kr.	högst kr.
<i>Banafdelningen.</i>	1	öfverbanmästare	27		1,560	2,640
	2	banmästare af I kl.	26		1,560	2,280
	3	trädgårdsmästare	5		1,560	2,280
	4	banmästare af II kl.	170		1,344	1,920
	5	kontorsbiträden	2		1,200	1,920
	6	maskin- och pannskötare	3		1,200	1,776
	7	banvakter	1,956	2,189	1,098	1,458
<i>Maskinafdelningen</i> — utom ångfärjorna — och centralverk- staden.	1	lokomotivmästare	27		2,280	3,720
	2	lokomotivförare	1,051		1,560	2,640
	3	lokomotiveldare	1,008		1,200	1,776
	4	vagnmästare	16		1,920	3,360
	5	vagnförmän	55		1,544	1,920
	6	stallförmän	28			
	7	vagnskötare	42		1,200	1,776
	8	vagn- och stallkarlar.....	1,204		1,128	1,488
	9	förrådsmästare	6		1,560	2,280
	10	förrådsförmän	34		1,200	1,776
	11	förrådsvakter.....	30		1,128	1,488
	12	kontorsbiträden	33	3,534 ¹⁾	1,200	1,920
<i>Trafikafdelningen.</i>	1	stationsmästare, tåg- mästare, bangårdsmästare	583		1,200	2,280
	2	kontorsbiträden, konduk- törer, stationsförmän, portvakter.....	1,752		1,200	1,920
	3	stationskarlar	3,738	6,073 ²⁾	1,128	1,488

Vid en granskning af förestående tabell finner man beträffande *banafdelningen*

att kontorsskrifvare, af hvilka det finnes 6, hafva möjlighet till befordran till 5 bokhållarebefattningar;

¹⁾ Härtill komma 35 personer inom 5 mindre grupper, hvilka här ej ansetts bära specificeras.

²⁾ Härtill komma 23 kvinnliga tjänstehafvare.

att vid distriktens banafdelning finnas 2,189 befattningar af lägre grad, som tillsätts med personer med endast folkskolebildning (med undantag för 5 trädgårdsmästare, för hvilka dessutom fordras särskild fackutbildning);

att aflöningsförmånerna i högsta lönegraden för tjänstemän af lägre grad växla mellan 1,458 och 2,640 kronor;

samt att hvar 10:de banvakt har utsikt att vinna befordran till banmästare och hvar 7:de banmästare till öfverbanmästare;

beträffande *maskinafdelningen*

att ungefär hvarannan kontorsskrifvare äger möjlighet att nå öfver kontorsskrifvaregraden och af dessa befordrade kunna ungefär hälften vinna ytterligare befordran till distriktskamrerare- eller förrådsförvaltarebefattningen, hvilka befattningar kunna nås af hvar 7:de kontorsskrifvare;

att vid distriktens maskinafdelning — utom ångfärjorna — och centralverkstaden finnas 3,569 befattningar af lägre grad, som tillsätts med personer med allenast folkskolebildning;

att aflöningsförmånerna i högsta lönegraden för dessa växlar mellan 1,488 och 3,720 kronor;

samt att hvarje lokomotiveldare har utsikt att blifva lokomotivförare, hvarje förrådsvakt åtminstone förrådsförman samt ungefär hvar 6:te förrådsvakt förrådsmästare, och att hvar 10:de vagn- eller stallkarl kan vinna befordran. (För kontorsbiträdesgruppen kan i särskilda fall befordran ske till mästaregraden);

beträffande *trafikafdelningen*

att befodringsmöjligheterna från en lägre till en högre grupp af tjänstemän af högre grad uttryckta i procent äro: från grupp 5 till grupp 4 omkring 71 %, från grupp 4 till grupp 3 omkring 41 %, från grupp 3 till grupp 2 omkring 16 % och från grupp 2 till grupp 1 omkring 28 %;

att vid distriktens trafikafdelning finnas 6,096 befattningar af lägre grad, som tillsätts med personer med endast folkskolebildning;

att aflöningsförmånerna i högsta lönegraden för dessa växla mellan 1,488 och 2,280 kronor;

samt att möjlighet finnes för 47 % af samtliga tjänstemän inom stationskarlsgruppen att blifva befordrade och för 33 % af samtliga tjänstemän i kontorsbiträdes-, konduktörs-, stationsförmans- och portvaksgruppen att blifva befordrade till högre befattning.

Härutöfver må tilläggas, att en utredning, som verkstälts för erhållande af jämförelse mellan å ena sidan det antal befattningar, som tillsätts med personer med endast folkskolebildning, hvilka personer sålunda ej haft särskilda utgifter för allmänbildning, och å andra sidan det antal befattningar, hvarför fordras realskolexamen, teknisk examen eller annan högre allmänbildning, gifvit såsom resultat,

att å distriktens *banafdelning* för närvarande finnas 2,262 befattningar, hvaraf 2,194 — det i tabellen angifna antal 2,189 jämte 5 ritare — eller 97 % tillsättas med personer, som före inträdet vid statens järnvägar ej behöfva annan än folkskolebildning (med undantag af 5 trädgårdsmästare), 11 eller 0,5 % med personer, som aflagt realskolexamen, 15 eller 0,7 % med personer, som aflagt lägre teknisk examen, och 42 eller 1,8 % med personer, för hvilka högre teknisk examen är nödvändig,

att å distriktens *maskinafdelning* — utom ångfärjorna — och centralverkstaden finnas 3,763 befattningar, af hvilka 3,569 eller 94,8 % tillsättas med personer, som ej behöfva annan utbildning än folkskolebildning, och 113 eller 3 % med personer, som aflagt realskolexamen, 56 eller 1,5 % med personer, som aflagt lägre teknisk examen, och 25 eller 0,7 %, för hvilka högre teknisk examen är föreskrifven;

och att å distriktens *trafikafdelning* antalet befattningar utgör 6,878, af hvilka 6.096 eller 88,6 % behöfva hafva endast folkskolebildning samt 782 eller 11,4 % endast realskolexamen.

Hvad i förestående utredningar nämnts har afsett allenast ordinarie personal. Den extra ordinarie personalen och — utom banarbetarna — den extra personalen vid statens järnvägar uppgår enligt senast tillgängliga uppgifter den förra gruppen till ett antal af 5,115 och den senare till ett antal af 4,454, däraf 2,845 äro verkstads- och förrådsarbetare. Med frånräknande af verkstads- och förrådsarbetarna är i regel afsedt, att de extra ordinarie och extra tjänstemännen i verket, hvilkas numerär nu angifvits, skola vinna befordran till ordinarie befattningar, däraf nu finnas i staten uppförda omkring 13,000.

De verkställda utredningarna torde gifva vid handen, att befordringsmöjligheterna för såväl tjänstemän af högre grad som tjänstemän af lägre grad äro ganska afsevärda. Beträffande särskildt tjänstemän af lägre grad kan denne, af hvilken endast fordras folkskolebildning, således utan vidare utgifter för allmänbildning blifva antagen i statens järnvägars tjänst, därefter vinna utbildning inom verket, i flera fall genom kurser, anordnade af järnvägsförvaltningen, samt äga möjlighet nå befattningar med ganska höga aflöningsvillkor. Ser man på de siffertal, som inom ban-, maskin- och trafikafdelningarna bestämma gränsen mellan folkskolebildade och dem, som aflagt realskolexamen, lägre teknisk examen eller än högre examen, visa dessa tal — för den förra gruppen eller inom de tre nämnda afdelningarna resp. 97, 94,8 och 88,6 % och således för den senare gruppen resp. 3, 5,2 och 11,4 % — att i stort sedt icke vid statens järnvägar förekommer användning af öfverqualificerad arbetskraft. För trafikafdelningen är det angifna procentantalet för den senare gruppen högre än å de två andra afdelningarna; och torde ock

det uppställda spörsmålet hufvudsakligen hafva afsedt trafikafdelningen, i det man nog förmenat, att stationsskrifvarna vid denna afdelning skulle vid uppkommande vakanser ersättas af kontorsbiträden. Ett dylikt utbyte af högre kvalificerad arbetskraft mot lägre kvalificerad dylik har ock styrelsen under årens lopp alltmer genomfört.

Här må ock erinras om att styrelsen under en följd af år besatt föreståndarbefattningar för stationer, som tillförne föreståts af stationsinspektorer, med stationsmästare, till hvilka befattningar befordras personer ur befattningsgrupper, tillhörande nuvarande tjänstemän af lägre grad.

Emellertid måste det med den utveckling statens järnvägstrafik numera uppnått alltid vid trafikafdelningen anställas ett afsevärdt antal stationsskrifvare. Dels medför person- och godssamfärdseln med utlandet allt större kraf på språkkunskaper hos personalen vid de större stationerna, dels — och framför allt — måste styrelsen se till att för de mera maktpåliggande tjänsteställningarne inom trafikafdelningen finnes att tillgå erforderligt antal personer med en humanistisk bildning, som åtminstone ej får understiga det mått af dylik, som aflagd realskolexamen angifver.

Att vid ett affärsföretag af sådan omfattning som statens järnvägar måste för verkets rationella skötsel finnas å de ledande posterna anställa tjänstemän med såväl högre allmänbildning som förvärfvad stor duglighet inom sitt fack torde ligga i öppen dag. Särskildt mot de synnerligt låga procentalen för befattningshafvare, för hvilka högre teknisk examen är föreskrifven, torde icke med fog kunna framställas någon erinran.

Styrelsen håller på grund af det anförda före, att i stort sedt under nuvarande förhållanden en väl afvägd proportion förefinnes emellan antalet af de båda tjänstemannagrupperna af högre och lägre grad och öfverhufvud taget äfven mellan antalet befälsposter af olika grader. Dock skall gifvetvis styrelsen låta sig angeläget vara, att där i särskilda fall förhållandena påkalla, såsom öfverrevisorerna angifvit, utbyte af manlig arbetskraft mot kvinnlig eller utbyte af tjänsteman (manlig eller kvinnlig) af högre grad mot tjänsteman af lägre grad, verkställa sådant utbyte såväl beträffande linje- som styrelsepersonal, hvilken sistnämnda öfverrevisorerna i sitt uttalande i första hand omnämnt. För närvarande tjänstgöra inom styrelsen 469 ordinarie, 129 extra ordinarie och 74 extra tjänstemän, däraf af högre grad resp. 446, 77, 39 och af lägre grad resp. 23, 52 och 35. Af de af högre grad utgöres den manliga personalen af resp. 298, 29, 22 och den kvinnliga personalen af resp. 148, 48 och 17.

Som här af framgår utgör den kvinnliga personalen af högre grad en afsevärd procent af hela antalet tjänstemän inom styrelsen; och har ock styrelsen under en följd af år särskildt å de stora kontoren, kontrollkontoret, statistiska och milkontoret, vid uppkommande vakans af tjänstemän af högre

grad tillsatt de lediga befattningarna med kvinnliga tjänstemän. Styrelsen har alltså sedan länge beaktat den af öfverrevisorerna såsom lämplig befunna åtgärd att utbyta manlig arbetskraft mot kvinnlig; och ärnar allt framgent i den mån förhållandena medgifva fortgå på den inslagna vägen.

Att däremot i någon större utsträckning inom styrelsen utbyta tjänstemän af högre grad mot tjänstemän af lägre grad finner styrelsen icke rådligt. Samma skäl som ofvan anförts i fråga om bibehållande af visst antal stations-skrifvare å distrikten, tala nämligen för att såsom kontorsskrifvare vid styrelsen hafva anställda visst antal tjänstemän af högre grad.

Öfverrevisorerna uttala såsom ofvan nämnts den åsikten, att det för bibehållande af en lojal och målmedveten personal är önskvärdt, att öfvergången från lägre till högre tjänstegrad underlättades. Den ökade möjligheten till befordran skulle utan tvifvel sporra mången tjänstemans energi och den sociala klyftan mellan tjänstemannagrupperna skulle minskas.

Ehuru det icke fullt tydligt framgår af öfverrevisorernas här citerade uttalande anser sig järnvägsstyrelsen dock kunna antaga att detta afser åstadkommande af ett nedsättande af kompetensfordringarna för befordran från tjänsteman af lägre grad till tjänsteman af högre grad. Tjänsteman af lägre grad, som äger i instruktionen föreskrifven kompetens för tjänstemannabefattning af högre grad — endast ett mindre antal sådana finnas för närvarande — kan befordras och befordras till befattning af sistnämnda art i den mån ledigheter yppa sig och han förvärfvat sig erforderliga fackliga insikter och ådagalagt sin duglighet i öfrigt för den sökta tjänsten. Då personal af denna kategori sålunda äger möjlighet att vinna anställning som tjänsteman af högre grad, så torde icke några särskilda åtgärder till förbättrandet af befordringsmöjligheterna i detta fall kunna ifrågakomma.

Öfverrevisorernas uttalande torde sålunda såsom ofvan antagits afse, att den i instruktionen föreskrifna humanistiska utbildningen såsom villkor för vinnandet af anställning såsom tjänsteman af högre grad skulle bortfalla, men kan järnvägsstyrelsen icke ansluta sig till en sådan uppfattning. För de allra flesta tjänstemannabefattningar af högre grad stadgas för närvarande såsom lägsta kompetensvillkor aflagd realskolexamen. Skulle något eftergifvas på denna minimifordran, så vore det följdriktiga, att folkskolebildning vore den enda bokliga utbildning, som erfordrades för hvilken befattning som helst vid statens järnvägar undantagandes sådan, för hvilken särskild teknisk eller administrativ utbildning erfordrades. Ett dylikt system kan lämna utmärkta resultat, då det tillämpas vid ett enskildt företag med jämförelsevis begränsad omfattning. Ett dylikt företags chef och öfriga ledande personer behöfva vid befordringsfrågors behandling i regel icke taga hänsyn till annat än sin egen uppfattning om den för företaget lämpligaste åtgärden och kunna sålunda efter

eget omdöme utvälja för viss befattning den person, som anses hafva ådaga-lagt största duglighet och lämplighet i öfrigt för densamma. Ett sådant för-faringssätt underlättas dessutom i allmänhet därigenom, att vid enskilda före-tag personalens numerär i allmänhet icke är större än att chefen kan skaffa sig ett personligt omdöme om de underlydandes kvalifikationer.

Annorlunda ställer sig saken vid en statsinstitution af så stor omfatt-ning som statens järnvägar. Personalens talrikhet gör det omöjligt för de ledande tjänstemännen att förskaffa sig en i alla afseenden så noggrann per-sonalkänedom, att befordringarna kunna företagas uteslutande med ledning af en sådan kännedom och med fränseende af tjänsteålder och formella tjänste-meriter. Vid en statsinstitution kommer alltid en stor betydelse att tillmätas tjänsteålder och s. k. pappersmeriter. Skulle öfverrevisorernes förslag afse borttagandet af till och med det lindriga kompetensvillkor, som realskolexamen utgör, skulle tjänsteåldern säkerligen så småningom komma att blifva den dominerande befodringsgrunden och gifva personal af lägre grad ett sådant företräde i fråga om besättande af tjänstemannabefattningar af högre grad, att dessa befattningar, som enligt nu verkställd utredning endast utgöra c:a 8 % af hela personalnumerären af såväl ordinarie som icke-ordinarie personal, fränsetd banarbetarne, till mycket stor del skulle blifva besatta med personal med endast folkskolebildning. Bildningsnivån skulle härigenom otvifvelaktigt komma att sänkas inom den ledande delen af tjänstemannakåren, under det att en höjning är nödvändig i följd af de större uppgifter, som utvecklingen allt mera ställer på järnvägsförvaltningen.

Öfverrevisorerne anse, att deras förslag skulle afse att minska den sociala klyfta, som enligt deras uppfattning skulle förefinnas mellan de olika tjänste-mannagrupperna. Järnvägstyrelsen anser, att här måste föreligga en miss-uppfattning. Inom statsbaneförvaltningen torde icke förefinnas större social åtskillnad mellan de olika tjänstemannagrupperna än som med nödvändighet betingas af olika tjänsteställning och olika bildningsgrad. Naturligt är att om den omfattande statsbaneförvaltningen skall på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina åligganden, det är ett oeftergifligt villkor att en sträng disciplin upprätthålles och att därför inga rubbningar i förhållandet mellan öfver- och underordnade böra vidtagas, som skulle kunna inverka menligt härutinnan. Att den nödiga disciplinen kan till full omfattning upprätthållas, utan att det goda förhållandet inom och mellan de olika tjänstegrupperna behöfver störas, är ställdt utom allt tvifvel. Skulle stundom något brista härutinnan beror sådant i regel på rent personliga förhållanden och kan inom en stor tjänste-mannakår ej helt och hållet undvikas. Dylika fall äro dock att betrakta såsom undantag, hvilka icke upphäfva utan snarare bekräfta regeln.

Slutligen hafva öfverrevisorerna vid öfvervägandet af frågan huru den nya *organisationsformen* fungerat, uttalat, att de icke kunnat undgå att finna, att arbetet på vissa byråer inom järnvägsstyrelsen vore af den begränsade omfattning, att dessa utan olägenhet borde kunna indragas samt göromålen öfverföras till andra byråer med närliggande verksamhetsområden. Öfverrevisorerna syftade härvid närmast på telegrafbyrå och maskininspektionsbyrå, hvilka under år 1909 hade att handlägga den förra 135 och den senare 658 ärenden. Visserligen kunde man icke endast på grund af ärendenas antal draga några slutsatser angående arbetets omfattning på en viss byrå, enär ärendenas beskaffenhet med hänsyn till det med handläggningen förknippade arbetet kunde vara så olika, att ett enda ärende af större omfattning kunde mer än uppväga ett stort antal mindre besvärliga ärenden. Men de på såväl telegrafbyrå som maskininspektionsbyrå förekommande ärendena hade till största delen synts öfverrevisorerna vara af den enkla beskaffenhet, att för deras handläggning med, förutom byrådirektör, på telegrafbyrå en byråingenjör af 1:sta klass och en underingenjör samt på maskininspektionsbyrå en byråingenjör af 2:dra klass och två underingenjörer icke borde vara af behovet påkallade.

Vidare hade öfverrevisorerna trott sig finna, att afsevärda fördelar skulle kunna vinnas, om de 16 byråerna sammanfördes i grupper, omfattande i afseende å göromålen natur hvarandra närmast liggande byråer. Om därtill till afdelningschef för hvarje grupp förordnades den för sådant uppdrag lämpligaste byrådirektören, skulle samarbetet såväl mellan till samma grupp hörande byråer som mellan järnvägsstyrelsen och distriktsförvaltningarna utan tvifvel underlättas. En naturlig följd af en dylik anordning torde blifva, att afdelningscheferna bekläddes med själfständig inspektionsmyndighet samt ökad rätt att afgöra frågor af mindre betydelse, hvarigenom arbetsbördan skulle lättas för generaldirektören och öfverdirektören, hvilka mera ostörda kunde ägna tid och krafter åt den allmänna ledningen af statens järnvägar. Genom indragning af telegraf- och maskininspektionsbyråerna skulle, äfven om någon ökning af personalen å de byråer, till hvilka telegraf- och maskininspektionsärendena blefve öfverförda, kunde komma att erfordras, uppstå en besparing som mer än väl uppvägs kostnaden för tilläggsarfvoden åt de byrådirektörer, som förordnades till afdelningschefer.

De af öfverrevisorerna gjorda uttalanden beröra i själfva verket frågan om den nuvarande organisationens större eller mindre lämplighet. Styrelsen anser sig i anledning häraf böra förklara att, hvilken åsikt man än må hysa om den för järnvägsstyrelsen gällande instruktionens fördelar och nackdelar, enligt styrelsens förmenande redan den omständigheten, att denna instruktion icke varit tillämpad längre tid än tre år utgör tillräckligt skäl för att icke

ännu upptaga denna fråga till pröfning, allt dock under förutsättning, att det icke föreligger särskilda olägenheter, som kräfva ett omedelbart ingripande. Styrelsen har den uppfattningen att sistnämnda förutsättning icke förefinnes, och finner jämväl ett stöd härför såväl i öfverrevisorernes allmänna uttalande om järnvägsstyrelsens förvaltning som ock uti de framställda förslagen till förändringar uti den gällande organisationen. Många olika åsikter skulle kunna framställas i fråga om jämkningar i de nu bestående förhållandena med anförande af kanske lika vägande skäl för dem alla. Af ofvan angifna skäl anser sig styrelsen icke böra ingå i en närmare pröfning af vare sig de af öfverrevisorerne antydda förslagen eller andra dylika. Då det likväl af öfverrevisorernes uttalanden skulle kunna dragas den slutsatsen, att maskininspektions- och telegrafbyråernas arbetsområde hvarken kvalitativt eller kvantitativt lämnade fullt arbete för dessa byråers personal, så får järnvägsstyrelsen vitsorda, att så icke är förhållandet. Omfattningen af dessa byråers arbete bör nämligen icke bedömas efter antalet diarieförda ärenden, enär vikten och omfattningen af det inspektionsarbete, som åligger framför allt maskininspektionsbyrån men äfven till viss grad telegrafbyrån, icke på sådant sätt kommer till synes uti nyssnämnda byråers registratur, att man af dessa ensamt kan bilda sig en riktig föreställning om arbetets omfattning. Skulle på sätt öfverrevisorerne ifrågasätta dessa byråer i följd af en förändrad organisation indragas, så skulle häraf visserligen uppkomma en omgruppering men icke en minskning i arbetet och någon nämnvärd minskning i personalkostnader torde icke komma att uppstå.

Stockholm den 19 januari 1911.

Underdånigst:

F. W. H. PEGELOW.

VIKTOR KLEMMING.

JUSTUS A. WALLER. O. M. STRÖMBERG. JOHN LUNDBERG.

PER KJELLIN. GEORG JACOBI. ADOLF D'AILLY.
Föredragande.

IVAR VIRGIN. O. W. WAHLQUIST. SVEN BERGELMER.

I transnumerade delar rätt afskrifvet; betygar, å tjänstens vägnar:

J. Hj. Willers.

Statskontorets

utlåtande angående ifrågasatt föreskrift om behandlingen af behållningar å extra ordinarie anslag.

Till Konungen.

I sin berättelse den 30 sistlidne november om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 hafva Riksdagens Revisorer erinrat, att under den tid, de extra ordinarie anslagen utbetalades från riksgäldskontoret, funnos i reglementet för nämnda kontor införda nedanstående allmänna stadganden i afseende på samma anslags utbetalning, nämligen:

1) hvad som af ett anslaget belopp under ett år icke blifvit från riksgäldskontoret uttaget eller behöft användas, må, där ej annorlunda blifvit särskildt föreskrifvet, under ett följande år disponeras och utbekommas; och

2) de besparingar, som å anslagen för hvarje särskildt föremål uppkomma, få icke i annat fall, än där sådant är uttryckligen medgifvet, till andra behof disponeras, utan böra ofkortade till kommande Riksdags disposition reserveras.

Sedan numera samtliga extra ordinarie anslag från och med år 1874 upptoges i riksstaten och utbetalades från statskontoret, hade nämnda allmänna stadganden utgått; och några andra föreskrifter i ofvanberörda afseende hade icke lämnats. Emellertid hade, enligt hvad Revisorerne inhämtat, statskontoret beträffande samtliga hufvudtitlar utom 3:dje, 4:de och 5:te, plägat årligen hos Kungl. Maj:t anmäla, att å vissa uppgifna extra anslag inestode behållningar, hvilka antingen blifvit af vederbörande myndighet såsom öfverskott till statskontoret återlevererade eller eljest icke syntes komma att för afsedt ändamål användas, samt göra framställning om berörda behållningars öfverförande till fonden för reserverade medel. En sådan anmälan hade dock ej skett sedan i december 1907.

Revisorerne ville därför ifrågasätta, huruvida icke föreskrift borde meddelas om behandlingen af möjligen förefintliga behållningar å extra ordinarie anslag, så att dessa behållningar icke onödigtvis komme att kvarstå såsom reservationer.

Efter härå erhållen nådig remiss får statskontoret, med remissaktens återställande, i underdånighet anföra följande.

I likhet med Riksdagens Revisorer finner statskontoret föreskrifter i nu ifrågavarande hänseende önskliga, och böra dessa föreskrifter, när de en gång

meddelas, vara så tydliga, att de utesluta den tveksamhet, som nu i många fall icke kan undgås.

De extra ordinarie anslagen kunna antingen afse viss verksamhet under visst år eller ock vara anvisade för utförande af något företag eller något arbete utan att utförandet nödvändigt behöfver vara förlagdt eller begränsadt till något visst år. I bägge fallen böra befintliga besparingar å anslagen återföras till Riksdagens disposition, så snart det blifvit utredt, att inga utgifter för den ifrågavarande verksamheten återstå att bestrida. Emellertid har det i vissa fall visat sig svårt att bedöma, huruvida ett extra ordinarie anslag är att hänföra till det ena eller det andra slaget, eller, med andra ord, om det kan användas för utgifter, som afse tid efter budgetsårets utgång, eller icke.

Såväl för vinnande af det i Statsrevisorernes ifrågavarande framställning åsyftade målet som ock ur andra synpunkter torde det därför vara synnerligen önskligt, att all anledning till tvekan i förenämnda hänseende blefve undanröjd, hvilket måhända lämpligast kunde ske därigenom, att redan i sammanhang med riksstatens fastställande en bestämd åtskillnad gjordes mellan de bägge ifrågavarande slagen af extra anslag, till exempel så att de anslag, som ej afses att vara bundna vid ett visst år, betecknas såsom *reservationsanslag*, och de öfriga, i den mån de ej utgöra förslagsanslag, lämnas utan särskild beteckning.

De såsom reservationsanslag betecknade extra ordinarie anslagen borde till fonden för reserverade medel eller den "statsverkets kassafond", som kan komma att ersätta nyssnämnda fond, öfverföras först då den verksamhet, anslaget afsett, blifvit afslutad och tillika upplysning vunnits, att inga utgifter för ändamålet återstå, tillkommande det vederbörande myndigheter, en hvar för sitt område, att hos statskontoret göra anmälningar i ofvanberörda afseende, hvilka statskontoret torde böra i sammanhang med den årliga beräkningen öfver statsverkets inkomster bringa till Eders Kungl. Maj:ts kännedom.

Vidkommande åter de extra ordinarie anslag, som lämnats utan särskild beteckning och hvilka afse viss verksamhet under visst år, torde frågan utan olägenhet kunna ordnas så, att antingen dessa anslag behandlas lika som "förslagsanslag högst", och att således befintliga behållningar omedelbart vid bokslutet för budgetsåret öfverföras till fonden för reserverade medel, eller ock en viss tid bestämmes, under hvilken alla utgifter för ändamålet böra vara guldna, så att därefter återstående behållningar utan vidare utredning må kunna återföras till Riksdagens disposition.

Statskontoret har nu angifvit, i hvilken riktning statskontoret anser åtgärder i förevarande hänseende böra vidtagas. Men slutgiltigt lärer denna fråga icke kunna lösas förrän i sammanhang med en allmän revision af utgiftsanslagens gruppering. I det yttrande till statsrådsprotokollet den 18 september

1909, däruti chefen för finansdepartementet förordade tillsättandet af en kommitté med uppdrag att utarbete förslag till en förändrad uppställning af riksstaten, häntyder departementschefen på den eventuella behöfligheten af en dylik revision; och statskontoret har i sitt öfver den sedermera tillsatta kommitténs betänkande den 15 november 1910 afgifna utlåtande redan föreslagit, att till sagda revision måtte få anstå med realiserandet af det af kommittén framställda mera omfattande förslaget om en förändrad klassificering af riksstatsutgifterna.

Såsom Statsrevisorerna erinrat, har, ehuru föreskrifter saknas sedan år 1874, statskontoret plägat årligen hos Elders Kungl. Maj:t anmäla, att å vissa uppgifna extra ordinarie anslag innestode behållningar, hvilka antingen blifvit af vederbörande myndighet såsom öfverskott till statskontoret återleverade eller eljes icke syntes komma att för afsedt ändamål användas, samt göra framställning om berörda behållningars öfverförande till fonden för reserverade medel. Äfven den 1 nästlidne december har statskontoret gjort en dylik anmälan, och sådana blifva äfven nödvändiga under den närmaste tiden, intill dess andra åtgärder, på sätt statskontoret ofvan antydt, kunna blifva vidtagna. Och då det under nuvarande förhållanden ofta är mycket svårt att afgöra, huruvida utgifter kunna återstå, hvilka med rätta böra bestridas af en å ett extra anslag befintlig behållning, samt utredningen såväl i detta som andra afseenden kräfver mycken tid för riksbokslutsbyrån, hvars arbetskrafter i öfrigt äro fullt upptagna med maktpåliggande arbete, har statskontoret, med afseende jämväl å de ifrågavarande behållningarnas jämförelsevis mindre storlek, icke ansett erforderligt, att anmälningar göras oftare än hvart tredje år.

Stockholm den 5 januari 1911.

Underdånigst

HANS WACHTMEISTER.

PER SÖDERMARK.

K. BECKMAN.

NILS SPILHAMMAR.

Föredragande.

Carl Arfwedson.

Kammarkollegii och statskontorets

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers framställning i fråga om anslag under titeln »indelning och därmed jämförlig anvisning».

Till Konungen.

Enligt 1880 års Riksdags beslut är i riksstaten efter kolumnen för "anvisning i kontant" införd en dubbelkolumn för "indelning och därmed jämförlig anvisning på förslag", hvilken sönderfaller i två underkolumner, en för "friheter" och en för "ersättningar". Under de senare årtiondena hafva emellertid en mängd indelningsersättningar och friheter ur riksstaten uteslutits, hvad de förstnämnda beträffar, antingen mot inlösen af ersättningen mot ett kapitaliseradt belopp eller mot utbyte af ett bestämdt årligt anslag, som i stället upptagits i kolumnen för "anvisning i kontant". Åtskilliga indelningsfriheter blefvo såsom en följd af lagen angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter den 2 december 1892 efter af kammarkollegium och statskontoret därom afgifvet förslag och i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning af 1894 års Riksdag uteslutna.

Med erinran härom, och då numera grundskatterna vore fullständigt afskrifna och de kamerala förhållandena i samband därmed undergått en väsentlig förändring, hafva Riksdagens Revisorer i sin den 30 november 1910 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 förmält, att det syntes dem böra tagas under öfvervägande, huruvida icke jämväl ofvanberörda indelningar skulle, till vinnande af större enkelhet så väl i uppställningen af riksstaten som i räkningsväsendet, kunna ur riksstaten, jordeböckerna och kronans räkenskaper uteslutas eller där på lämpligare sätt upptagas.

Genom nådig remiss den 2 nästlidne december anbefallda att i anledning af Statsrevisorernes berörda framställning afgifva gemensamt underdånigt utlåtande, få kammarkollegium och statskontoret, efter inhämtande af yttrande från aktuarien i kammarkollegium, med öfverlämnande af denne tjänstemans memorial och med remissaktens återställande, för egen del i underdånighet anföra, att ämbetsverken, i likhet med Statsrevisorerne, anse det värdt att tagas under öfvervägande, huruvida icke indelning och därmed jämförlig anvisning kan ur riksstaten, jordeböckerna och kronans räkenskaper uteslutas eller där på lämpligare sätt upptagas.

Hvad riksstaten och kronoräkenskaperna beträffar, lära de under namn

af "friheter" uppförda anvisningar å grundskatt få uteslutas från utgiftssidan samtidigt med att motsvarande grundskattebelopp utgå från inkomstsidan. I detta sammanhang erinra ämbetsverken, att grundskatter visserligen icke längre förekomma under egen titel i riksstaten, men att under titeln "Extra uppbörd" ej obetydliga grundskattebelopp fortfarande debiteras i kronans räkenskaper, uppgående för år 1909 till 17,025 kronor 71 öre.

Indelningsersättningarna böra väl kvarstå och deras belopp angifvas i riksstaten, men detta torde kunna ske utan användande af särskild kolumn genom ett tillägg i själfva texten, så att till exempel 8:e hufvudtitelns anslag till kyrkors underhåll formulerades så: "Kyrkors underhåll (däraf indelningsersättning 169,400 kronor, *förslagsanslag*)". Endast anslaget totalbelopp behöfver utföras i kolumn.

Borttagandet ur riksstaten af kolumnerna för "friheter" och "ersättningar" torde dock böra föregås af en mera detaljerad utredning, än tiden nu medgifvit.

I fråga om den anordnade grundskattens och de anordnade prästutlagornas afförande ur jordeböckerna inkommer kammarkollegium inom den närmaste tiden med underdånigt förslag.

Stockholm den 13 januari 1911.

Underdånigst:

GUSTAF MUNTHE.

HANS WACHTMEISTER.

PER SÖDERMARK.

A. W. DUFWA.

K. BECKMAN.
Föredragande.

Carl Arfwedson.

Aktuariens i kammarkollegium
yttrande.

Vördsamt memorial.

Sedan Kungl. Maj:ts nådiga remiss den 2 innevarande december med transsumt af Riksdagens Revisorers berättelse i hvad den rörer de i riksstaten under kolumnen "indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag" uppförda anslag blifvit till mig öfverlämnad för afgifvande af yttrande, får jag i sådant afseende vördsamt anföra följande:

De jämlikt kungl. förordningen den 23 juli 1869 till statsverket indragna anordnade räntor och kronotionebelopp, för hvilka ersättning medelst statsanslag i penningar skulle utgå, omsattes och påfördes i de nya jordeböckerna sina respektiva hemman och lägenheter utan att därstädes någon anteckning infördes, att desamma varit anordnade, hvadan jordeböckerna sålunda icke innehålla någon vidare upplysning om dessa ränte- och kronotionebelopp.

De frinjutna ränte- och kronotionebeloppen däremot upptogos i de nya jordeböckerna på så sätt, att efter omsättningen i penningar desamma angifvits vid de respektiva hemmanen och lägenheterna såsom anordnade.

Rörande friheterna, som numera synas böra uteslutas ur kronoräkenskaperna, får jag upplysa följande.

Femte hufvudtiteln.

Lots- och fyrrinrättningarna.

Jordeböckerna upptaga sammanlagdt 344 kronor 74 öre. 1909 års rikshufvudbok afför samma belopp såsom utgift och 60 kronor 26 öre såsom besparing.

Sjunde hufvudtiteln.

Städers friheter.

Jordeböckerna upptaga numera inga sådana, sedan 33 kronor 57 öre för Falkenbergs laxfiske nr 1 i Skrea socken af Halmstads fögderi och Hallands län afförts uti 1908 års jordeboksförändringsextrakt, enär laxfisket öfverflyttats till Falkenbergs stad. 1909 års rikshufvudbok afför 30 kronor såsom besparing.

Åttonde hufvudtiteln.

Kleresistaten.

Jordeböckerna upptaga sammanlagdt 2,102 kronor 64 öre (prästutlagor). 1909 års rikshufvudbok afför 2,068 kronor 83 öre såsom utgift och 431 kronor 17 öre såsom besparing.

Nionde hufvudtiteln.

Hästafvelns förbättrande.

Dessa upptogos icke i jordeböckerna, såvidt de icke kunna anses ingå i rustningen anordnad grundskatt, som dock numera från desamma är afförd. Hingsthållning hade nämligen utgjorts jämlikt kontrakt för två rusthåll, Med-

hamra vid kungl. andra lifgrenadiärregementet och sju rusthåll vid kungl. Västgöta regemente, och voro därigenom rusthållarna befriade från utgörande af hästvakansspannmål. Uti rikshufvudböckerna afföras dessa friheter från och med 1904 såsom besparing.

Gästgifvares friheter.

Jordeböckerna upptaga sammanlagdt 6,058 kronor 91 öre. 1909 års rikshufvudbok afför 6,026 kronor 85 öre såsom utgift samt 608 kronor 15 öre såsom besparing.

Färjor och färjekarlar.

Jordeböckerna upptaga 3 kronor för skattehemmanet Hästevik Norgård nr 1 om 1 mantal i Thorslanda socken af Västra Hisings härad och Göteborgs och Bohus län. 1909 års rikshufvudbok afför 8 kronor 21 öre såsom utgift i Göteborg och Bohus län samt 16 kronor 79 öre såsom besparing.

Hvad beträffar uteslutning ur riksstaten af de båda kolumnerna för indelningarna, torde den för friheter kunna utan vidare uteslutas samt äfven den för ersättningar, om anvisningarne i kontant i stället ökas, hvarvid dock hänsyn måste tagas till, att ersättningarna växla efter de årliga medelmarkgångsprisen, hvadan alla anslag, hvari ersättningarna komma att ingå, torde böra blifva delvis förslagsanslag.

I den uti riksstaten kvarstående kolumnen torde orden "anvisning i kontant" kunna utgå, så att blott orden "kronor — öre" där kvarstå.

Stockholm den 23 december 1910.

A. W. Hage.

Öfverintendentsämbetets

utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anført rörande fördelningen af lokaler de ämbetsverk emellan, som äro afsedda att inrymmas i det gamla Riksdagshuset å Riddarholmen.

Till Konungen.

Uti sin den 30 november 1910 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 hafva Riksdagens senast församlade Revisorer under "Sjunde

Hufvudtiteln, Öfverintendents-Ämbetet, § 1“, — med erinran att Riksdagen enligt skrifvelse den 29 maj 1907 medgifvit, att till utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af arkitekten A. Johansson, af öfverintendentsämbetet i skrifvelse den 23 oktober 1906 tillstyrkt förslag, af tillbyggnad å gamla Riksdagshustomten samt förändrad inredning af gamla Riksdagshuset för beredande af lokaler åt ämbetsverk m. m. finge af fonden för anordnande af lokaler för statens ämbetsverk i hufvudstaden användas ett belopp af 1,108,000 kronor — vidare yttrat, att Revisorerna besökt ifrågavarande byggnad, hvilken vore afsedd att den 1 april 1911 kunna tagas i bruk af de ämbetsverk, för hvilka den i främsta rummet vore ämnad, nämligen fångvårdsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, kommerskollegium, statistiska centralbyrån, bankinspektionen, landbruksstyrelsen och domänstyrelsen samt att Revisorerna med anledning af besöket velat uttala önskvärdheten af att vid den definitiva fördelningen af ifrågavarande lokaler hvar och ett af respektive ämbetsverks behof af utrymme komme att noggrannt utredas på det att byggnaden måtte blifva på fördelaktigaste sätt utnyttjad.

Jämlikt remissresolution den 2 december nästlidne år har Eders Kungl. Maj:t täckts anbefalla öfverintendentsämbetet att i anledning häraf sig utlåta, med föranledande af hvilken nådiga befallning ämbetet får med remissaktens återställande underdånigst anföra följande.

Till ledning för utarbetandet af förslaget till om- och tillbyggnad af det gamla Riksdagshuset och särskildt till den hittills föreslagna fördelningen af lokaler mellan de ämbetsverk, som bestämts skola inflytta uti byggnaden i fråga, hafva legat från nämnda verk infordrade, öfverintendentsämbetet från Eders Kungl. Maj:ts finansdepartement tillhandahållna uppgifter omfattande icke blott antalet begärda rum, utan äfven gemenligen sagda rums golfytor. Dessa fordringar, beräknade också med hänsyn till framtida behof, hafva i allmänhet kunnat tillfredsställas åtminstone hvad rumantalet angår, men ofta icke beträffande golfytornas storlek på grund af byggnadstomtens begränsning samt den sträfvän som ansetts böra få göra sig gällande att anordna så många ämbetslokaler som möjligt. Under byggnadstiden hafva emellertid för flera af de ifrågavarande verken anmälts kraf på ytterligare utrymmen, hvilka ock kunnat tillgodoses dels genom omändring till tjänsterum af en ursprungligen till bostad för en vaktmästare afsedd lägenhet och dels medelst den af Eders Kungl. Maj:t enligt nådigt beslut den 1 juli 1910 medgifna påbyggnad af vissa delar utaf oftanämnda byggnad.

Någon slutlig fördelning af de skilda lokalerna de olika ämbetsverken emellan är dock ännu icke fastslagen, men chefen för finansdepartementet har i skrifvelse af den 26 november nästlidne år anmodat öfverintendentsämbetet att efter utredning i sådant hänseende inkomma med förslag. Vid utarbetandet

af detta förslag, som ännu icke medhunnits, skall ämbetet gifvetvis låta sig angeläget vara att, såvidt på ämbetet kan ankomma, beakta de erinringar, Revisorerna i här omhandlade afseende framställt.

Stockholm den 10 januari 1911.

Underdånigst
CARL MÖLLER.

Fr. Richter.

Justitiekanslersämbetets

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers anmärkning rörande restitution af tull vid utförsel af finsiktadt rågmjöl.

Underdånigt utlåtande.

För erhållande af restitution af erlagda tullavgifter vid export af rågmjöl uppställa författningarna icke annat villkor i fråga om mjölets beskaffenhet, än att det skall vara finsiktadt.

Hvilka egenskaper mjöl skall besitta, för att anses såsom finsiktadt, bestämma icke författningarna.

Inom kvarnindustrien har man emellertid såsom finsiktadt betraktat mjöl, som passerat genom siktduk n:r 9 eller finare siktduk.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med denna uppfattning och efter inhämtande af yttrande från tekniska högskolan har generaltullstyrelsen fastställt normalprof å lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, för hvilket restitution vid export finge åtnjutas.

Enär, såsom redan är nämndt, författningarna icke bestämma, hvilka egenskaper mjöl skall besitta för att anses såsom finsiktadt,

samt, enligt hvad handlingarna utmärka, under ifrågavarande tid restitution icke erhållits för mjöl af lägre kvalitet än det, på sätt ofvan förmäles, fastställda normalprofvet,

kunna, enligt justitiekanslersämbetets uppfattning, vederbörande exportörer icke anses skyldiga återbära något af den utaf dem uppburna restitutionen.

Såvidt handlingarna utvisa, föreligger icke anledning att mot någon vid tullstaten anställd ämbets- eller tjänsteman föra talan om ansvar eller ersättning.

I andra hänseenden, än de nu berörda, läser det icke tillkomma justitiekanslersämbetet att yttra sig i detta ärende.

Stockholm den 10 januari 1911.

Underdänigst
EMIL SJÖBERG.

Sten Fallenius.

Generaltullstyrelsens

utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorerers anmärkning rörande restitution af tull vid utförsel af finsiktadt mjöl.

Till Konungen.

Med öfverlämnande af transsumt af Riksdagens senast församlade Revisorerers berättelse har Eders Kungl. Maj:t genom nådig remiss den 2 innevarande december med anledning af hvad däruti förekommit rörande restitution af tull vid utförsel af finsiktadt mjöl anbefallt generaltullstyrelsen att skyndsamt afgifva underdänigt utlåtande öfver Revisorerernes framställning i berörda hänseende.

Till åttlydnad af denna nådiga befallning får styrelsen i underdånighet anföra följande.

Revisorerernes ifrågavarande framställning gäller tillämpningen af § 9 mom. 3 a af underrättelserna till gällande tulltaxa, i hvad detta författningsrum afser rätt för idkare af kvarnrörelse att vid utförsel af vid kvarnen framställt finsiktadt mjöl af råg erhålla restitution af den tull, som af honom blifvit erlagd för en motsvarande kvantitet från utlandet införd omalen råg.

Den stora exporten af finsiktadt rågmjöl hade synts Revisorerne stå i samband med den försäljning af ett slags i Sverige förmalet fodermjöl, som, enligt hvad Revisorerne inhämtat, ägde rum i Norge till ett pris, som understeg det svenska priset å kli. Vid den undersökning, som Revisorerne för att vinna kunskap om dessa förhållanden låtit anställa, hade befunnits, att generaltullstyrelsens normalprof å finsiktadt rågmjöl till färg och renhet synts vara så underlägset ej blott det normalprof af finsiktadt rågmjöl, som fastställtts att gälla för tyska tullverket, utan ock de i handeln förekommande svenska märkena af finsiktadt rågmjöl, att Revisorerne beslutit underkasta generaltullstyrelsens normalprof en analys af sakkunnig. Sådan analys, grundad

på undersökning af mjölets askhalt, hade verkställts af handelskemisten fil. d:r Carl Zetterberg, som äfven erhållit uppdrag att samtidigt undersöka några af honom själf anskaffade rågmjölprof. Resultatet af analysen framginge af följande sammanställning:

	Askhalt.
Saltsjökvärns extra prima rågsikt	0,47 %
„ prima rågsikt	0,90 %
Tre Kronors rågsikt (i handeln)	0,50 %
Saltsjökvärns toppmalet rågmjöl.....	1,90 %
Tre Kronors sammalet rågmjöl (i handeln)	2,10 %
Generaltullstyrelsens normalprof å finsiktadt rågmjöl	2,50 %.

Handelskemisten förklarade dessutom, att han på grund af "normalprofvet" utseende och askhalt ansåge, att detsamma icke vore rågsikt.

Revisorerna anförde därefter följande.

Generaltullstyrelsens normalprof å finsiktadt rågmjöl vore sålunda icke blott ojämförligt mycket sämre än i handeln förekommande svenska märken af rågsikt utan till och med afsevärdt underlägset sammalet rågmjöl. Beskaffenhetsen af normalprofvet syntes sålunda möjliggöra, att en kvarnägare utmalde rågen till 60 à 65 procent och behölle produkten för den inländska marknaden, att han därefter uttoge några procent blandning af mjöl och eftermjöl och anmälde denna kliblandade produkt till restitution såsom finsiktadt rågmjöl, för hvilket han sålunda af svenska tullverket lyfte restitution med ett belopp af 5 kronor 55 öre per 100 kilogram vid detta mjöls exporterande till utlandet. Det syntes häraf tydligt framgå, att, så länge tullverkets nuvarande normalprof å rågsikt utgjorde en viktig grund för bedömande, huruvida restitutioner borde utbetalas, en kvarnägare kunde på statens bekostnad bereda sig betydande vinst, hvilket uppenbarligen strede mot lagstiftningens syfte. Men härvid vore att märka, att tillverkaren skulle under edlig förpliktelse afgifva försäkran om varans art och beskaffenhet. I de fall, då, detta oaktadt, missbruk i något afseende ägt rum, syntes åtgärder böra vidtagas i syfte att hålla statsverket skadeslöst för därigenom lidna förluster. Å dessa förhållanden hade Revisorerna velat fästa Riksdagens synnerliga uppmärksamhet.

Bestämmelserna i ofvanberörda författningsrum, hvilket förutom finsiktadt rågmjöl äfven afser finsiktadt mjöl af hvetet och korn samt gryn af dessa två sädeslag, tillkommo på förslag af bevillningsutskottet vid 1888 års Riksdag och voro föranledda af de vid nämnda Riksdag beslutade spannmålstullarna. Riksdagen förklarade i sin skrifvelse n:r 56 nämnda år, att det måste anses ligga ej blott i kvarnindustriens utan ock i det svenska jordbrukets intresse att utförseln af finsiktadt mjöl, hvilken, enligt hvad statistiken gifvit vid

handen, så godt som uteslutande ägt rum från större handelskvarnar belägna i södra och västra delarna af vårt land, måtte fortfara. Riksdagen yttrade vidare, att då för frambringande af prima finsiktadt mjöl, motsvarande det, som af utländska kvarnar åstadkommes, man ansåge sig behöfva blanda säd från olika länder och införsel af spannmål därför vore nödvändig, äfven om vårt behof däraf skulle kunna tillgodoses inom landet, vore det af vikt att den säd, som blifvit hit införd, åter kunde utföras, så att den ej komme att kvarstanna inom landet och här nedtrycka spannmålsprisen. Vid samma tillfälle förklarade Riksdagen, att restitution ej vore afsedd att gifvas för "s. k. sekunda- och eftermjöl samt kli". De föreskrifter, som år 1888 fastslogos af Riksdagen eller på Riksdagens begäran utfärdades af Eders Kungl. Maj:t, gälla ännu i hufvudsak oförändrade, då de åren 1889 och 1907 vidtagna ändringarna endast röra oväsentliga delar och för nu föreliggande fråga icke äga någon betydelse. Nu gällande bestämmelser i detta ämne hafva i allt väsentligt oförändrade öfverflyttats till § 13 mom. 3 a i den nya tulltaxeförordningen af den 4 juli 1910, hvilken emellertid möjliggör en förlängning af ett år af den eljest bestämda tiden för mjölets utförsel från Sverige, därest detsamma nämligen upplägges å det i mom. 7 af samma § omförmälda restitutionssupplag.

Revisorerna hafva från den utgångspunkten, att det strede mot ifrågasvarande lagstiftnings syfte, om en kvarnägare kunde på statens bekostnad bereda sig betydande vinst, förklarat det tydligen framgå af den gjorda undersökningen, att en kvarnägare kunde bereda sig en sådan vinst, så länge tullverkets nuvarande normalprof å rågsikt utgjorde en viktig grund för bedömande, huruvida restitutioner borde utbetalas.

Generaltullstyrelsen tillåter sig med anledning häraf framhålla, att det i allmänhet torde vara synnerligen vanskligt att ur en viss lagbestämmelse deducera fram ett syftemål, som icke uttryckligen framgår af bestämmelsens formulering, i synnerhet i ett fall som detta, där, enligt hvad af riksdagsförhandlingarna framgår, syftemålet med bestämmelsen synes hafva varit omstridt. Vid föredragning i Första kammaren af bevillningsutskottets betänkande n:r 8 vid 1888 års Riksdag, i hvad detta betänkande rörde bestämmelser om restitution af tull för spannmål vid utförsel af mjöl, anfördes af en talare, att han icke kunde finna beviljande af en sådan restitution, som föreslagits, vara annat än en tydlig exportpremie, hvilket yttrande icke föranledde annat bemötande än en hänvisning till förhållandena i andra länder och yrkande af bifall till förslaget. Detta blef i båda kamrarna oförändradt bifallet.

Med afseende å Revisorernes anmärkning emot tullverkets nuvarande normalprof får styrelsen rörande tillämpningen af bestämmelserna i § 9 mom. 3 a

tulltaxeunderrättelserna i hvad angår rågmjöl till en början anföra följande. Under de första åren, dessa bestämmelser tillämpades, ansåg man sig, innan tullrestitution beviljades, för hvarje gång böra infordra skriftligt intyg af sakkunnig person därom, att mjölet vore finsiktadt, men då detta förfaringsätt förorsakade en afsevärd tidspilla för vederbörande exportörer och äfven i öfrigt medförde andra olägenheter, ingick styrelsen den 19 april 1902 till Eders Kungl. Maj:t med underdånig framställning om vidtagande af åtgärder i syfte att styrelsen skulle erhålla ett standardprof för lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, som finge emot tullrestitutionen utföras.

Med anledning af denna styrelsens skrivelse, af hvilken afskrift härhos bifogas, (bilagan 1, sid. 786) anbefalldes Eders Kungl. Maj:t tekniska högskolan att afgifva yttrande. Sedan högskolans styrelse till Eders Kungl. Maj:t inkommit med ett af professorn vid högskolan G. Sellergren i ärendet afgifvet yttrande, blef detta den 26 september samma år af statsrådet och chefen för finansdepartementet på nådigste befallning öfverlämnadt till generaltullstyrelsen jämte däri omförmälda mjölprof. Med skrivelse den 9 oktober 1902, af lydelse bifogade afskrift utvisar, (bilagan 2, sid. 787) blefvo professor Sellergrens berörda jämväl här i afskrift bifogade yttrande (bilagan 3, sid. 788) äfvensom mjölprof af styrelsen öfversända till de tullförvaltningar, vid hvilka export af rågmjöl under restitutionsanspråk kunde förväntas äga rum.

Då sedermera i början af år 1904 behof af nytt standardprof gjorde sig gällande, ansåg sig styrelsen oförhindrad att på eget föranstaltande låta anskaffa sådant, och på anmodan af styrelsen afgaf samma sakkunnige, som tekniska högskolan i anledning af Eders Kungl. Maj:ts befallning anlitat, utlåtande i ämnet, hvarefter styrelsen lät till vederbörande tullförvaltningar expediera ett af professor Sellergren gilladt standardprof. Afskrifter bifogas af professor Sellergrens utlåtande och generaltullstyrelsens skrivelser (bilagorna 4 och 5, sid. 792). År 1907 upprepade styrelsen detta förfarande och afsände till vederbörande tullförvaltningar ett nytt, af bemälde professor då godkänt standardprof, för att tjäna vederbörande till ledning för bedömande af frågan, huruvida rågmjöl, som under restitutionsanspråk utfördes, uppfyllde det i tulltaxeunderrättelserna föreskrifna villkor, att mjölet skulle vara finsiktadt. Det är detta sistnämnda standardprof, emot hvars beskaffenhet Revisorerne riktat ofvanberörda anmärkning. Generaltullstyrelsen bifogar dels en mindre kvantitet mjöl af sistnämnda prof dels ock afskrifter af styrelsens remissresolution, professor Sellergrens utlåtande och de skrivelser, med hvilka profven utsändes (bilagorna 6—8, sid. 794).

Samtliga de tre af generaltullstyrelsen åren 1902, 1904 och 1907 för nyssberörda ändamål till vederbörande tullförvaltningar utsända standardprof af finsiktadt rågmjöl äro således såsom dylika prof godkända af professor Sellergren.

Vid de två sistnämnda tillfällena har styrelsen direkte inhämtat hans yttrande jämlikt det styrelsen i gällande instruktion lämnade bemyndigande att för tekniska ändamål anlita biträde af sakkunniga personer utom tullverket. I fråga om den af Revisorerna emot beskaffenheten af 1907 års prof riktade anmärkningen får därför styrelsen åberopa dels ett med anledning af anmärkningen från professor Sellergren nu inhämtadt, härhos bifogadt yttrande (bilagan 9, sid. 796) dels ock hvad af honom i ofvanberörda tre yttranden anförts rörande fastställande af standardprof å finsiktadt rågmjöl. Emellertid tillåter styrelsen sig framhålla, att styrelsen ansett och fortfarande anser, att för åtnjutande af restitution af erlagd tull för spannmål vid export af mjöl, hvarom i tulltaxeunderrättelserna stadgas, endast och allenast varans egenskap af finsiktad eller icke är bestämmande för, huruvida dylik restitution må beviljas, samt att hvad författningen innehåller därom, att 100 kilogram omalen spannmål anses lämna en viss procent mjöl, uteslutande afser beräkningsgrunden för restitutionen. Styrelsen styrkes i denna sin uppfattning däraf, att en tillförlitlig kontroll öfver en bestämd utbytesprocent enligt styrelsens förmenande icke med nu gällande bestämmelser är möjlig att åstadkomma.

Revisorerna hafva i sammanhang med anmärkningen emot normalprovet vidare yttrat: "Men härvid är att märka, att, såsom ofvan nämnts, tillverkaren skall under edlig förpliktelse afgifva försäkran om varans art och beskaffenhet. I de fall, då, detta oaktadt, missbruk i något afseende ägt rum, synas åtgärder böra vidtagas i syfte att hålla statsverket skadeslöst för därigenom lidna förluster".

Den af Revisorerna afsedda skyldigheten för tillverkaren omförmäles i § 9 mom. 3 A b) tulltaxeunderrättelserna, som i detta hänseende innehåller följande föreskrift: "skolande exportangifningsinlagan vara åtföljd af tillverkarens under edlig förpliktelse afgifna och af två vittnen till riktigheten bestyrkta försäkran därom, att den till utförsel angifna varan är exportörens egen förmalningsprodukt, samt om varans art och beskaffenhet i öfrigt."

Denna försäkran om varans art och beskaffenhet i öfrigt har städse ansetts skola afse uppgiften om art sädeslaget och uppgiften om beskaffenhet varans egenskap af mjöl eller gryn och i förra fallet att det dessutom är finsiktadt. Någon annan innebörd af denna bestämmelse läser väl icke kunna ifrågakomma. Ett ytterligare skäl för denna styrelsens åsikt synes ligga däri, att, då genom nådiga kungörelsen den 14 juni 1907 (författningssamling n:r 33) i § 9 mom. 3 b tulltaxeunderrättelserna infördes bestämmelse om rätt för innehafvare af riskvarn att vid utförsel af rismjöl erhålla restitution af erlagd tull för till varans framställning användt oskaladt ris, tillika *uttryckligen angafs*, hvilka särskilda fordringar man uppställt beträffande mjölets beskaffenhet, genom föreskriften, att tillverkaren skulle i sin försäkran intyga jämväl, "att mjölet

framställt utslutande af färdiga, hela eller brutna risgryn och är fritt från fodermjöl“.

Vid granskning hos generaltullstyrelsen af ansökningar om restitution vid utförsel af rågmjöl har alltid noggrannt kontrollerats, att såväl tillverkarens försäkran som tullförvaltningens attest innehållit uppgift, att varan utgjort finsiktadt rågmjöl. Redan innan standardprof blef utsändt till ledning vid exportvaras bedömande, har styrelsen genom rundskrifvelse den 24 mars 1902 anmodat vederbörande tullförvaltningar att “noggrannt undersöka det exportvaran, i öfverensstämmelse med den uppgift angående dess art och beskaffenhet, som skall af tillverkaren afgifvas, utgöres af finsiktadt mjöl“.

Innan ansökning om tullrestitution vid utförsel af finsiktadt rågmjöl hos generaltullstyrelsen föredrages, verkställes å revisionsbyrån af vederbörande revisor en noggrann granskning, att samtliga för restitution åtnjutande föreskrifna villkor blifvit behörigen iakttagna, därvid uppgifterna i ansökningen och bifogade handlingar jämföras med vederbörliga ställen i inkommande och utgående tulljournalerna med tillhörande verifikationer. Öfver denna granskning utfärdar revisorn å tjänstens vägnar en attest, som sedan ligger till grund för den vidare granskning, ansökningen underkastas af föredragande byråchefen. Denne gör nämligen härvid icke någon förnyad undersökning i tulljournalerna, därest icke någon särskild anledning därtill skulle yppa sig. Den vanliga formen för en dylik å styrelsens revisionsbyrå utfärdad attest framgår af bifogade skematiska formulär. (Bilagan 10, sid. 798).

Den granskning, hvilken ej mindre den utförda varan än äfven ansökning om restitution blifvit underkastad, har afsett att kontrollera, att restitution skulle få åtnjutas endast under de föreskrifna villkoren och enligt den alltsedan föreskriftens tillkomst tillämpade tolkning af författningsrummets innebörd, som dess egna ordalag angifva. Uppenbart torde emellertid vara, att, om en tillverkare genom oriktiga uppgifter eller annat svikligt förfarande obehörigen åt sig utverkat restitution, han gjort sig förfallen till straff och ersättningsskyldighet.

Slutligen hafva Revisorerne anfört följande: “Enligt hvad Revisorerne inhämtat är generaltullstyrelsens normalprof å finsiktadt rågmjöl år 1907 framställt af en enda kvarn och därefter godkändt af en af tullverket tillkallad sakkunnig. Revisorerne, som under detta ärendes handläggning tagit kännedom om föreskrifterna angående fastställande af tyska tullverkets normalprof — hvilket *ärligen* äger rum under medverkan af sakkunniga representanter för tullverket, kvarnindustrien, handeln, jordbruket och den tekniska vetenskapen — hafva velat ifrågasätta, huruvida icke, till skydd mot missbruk af ofvan antydda art, mera betryggande anordningar böra vidtagas, särskildt beträffande framställandet af förenämnda normalprof af finsiktadt mjöl“.

Med afseende härå får styrelsen i underdånighet omförmäla, att, sedan under innevarande år från åtskilliga tullkamrar inkommit rekvisitioner af normalprof å finsiktadt rågmjöl, styrelsen den 23 sistlidne september (Bilagan 11, sid. 798) anmodat professor Sellergren att verkställa undersökning af ett från kvarnaktiebolaget "Tre Kronor" erhållet prof å rågmjöl och till styrelsen inkomma med yttrande i anledning häraf. Då emellertid nämnda prof befanns mörkare än de åren 1904 och 1907 anskaffade standardprofven samt professor Sellergrens öfver dess beskaffenhet afgifna, här i afskrift bifogade utlåtande (Bilagan 12, sid. 799), om ock godkännande, likvisst syntes vara afgifvet under vissa betänkligheter, ansågs ifrågavarande mjölprof icke kunna utlämnas såsom standardprof. Enär professor Sellergren sedermera förklarar sig icke ensam vilja påtaga sig ansvaret för fastställandet af prof, har styrelsen i underdånig skrifvelse den 29 nästlidne november hos Eders Kungl. Maj:t gjort framställning om åtgärder för fastställande af erforderligt standardprof på lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, som mot tullrestitution finge utföras. Styrelsen har vidare meddelat vederbörande tullförvaltningar, att i afvaktan på bestämmandet af nytt standardprof å rågmjöl, skulle, tills annorlunda bestämts, vid utförelse af sådant mjöl, för hvilket tullrestitution ifrågasattes, prof å mjölet tagas för att, vederbörligen identifieradt af tullkammaren, bifogas vederbörandes restitutionsansökning.

Då tekniska högskolan och landbruksakademiens förvaltningskommitté, från hvilka underdånigt utlåtande blifvit infordradt i anledning af generaltullstyrelsens nyssberörda framställning, föreslagit, att fastställande af standardprof å finsiktadt rågmjöl måtte uppdragas åt en för ändamålet särskildt tillsatt kommission af sakkunnige, synes Revisorernes sistberörda förslag böra upptagas till pröfning i sammanhang med den sålunda redan tidigare väckta frågan om fastställande af nytt standardprof å finsiktadt rågmjöl.

Remissakten varder härmed återställd.

Stockholm den 30 december 1910.

Underdånigst

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

GUSTAF BERGENSTJERNA.

EM. RUUS.

E. BEYER.

JOHN EWERLÖF.

Föredragande.

Jakob von Saltza.

Generaltullstyrelsens

skrifvelse till kungl. finansdepartementet i anledning af viss uppgift om beskaffenheten af det från Malmö stora ångkvarn exporterade mjöl, hvarå tullrestitution erhållits.

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

I anledning af en i Stockholmstidningen den 10 innevarande december förekommande notis under rubriken "Mjölhistorierna", i hvilken notis förekommer bland annat följande: "I Arbetet meddelar herr Värner Rydén, en af Statsrevisorerna, att den kvarn, som i allra största utsträckning i hela riket bedrifvit det slags mjöläffärer, som Statsrevisorerna förordat rättsliga åtgärder mot, är Malmö stora ångkvarn", har generaltullstyrelsen på grund af en i berörda notis förekommande uppgift att från sagda kvarn till Norge exporteradt mjöl, för hvilket tullrestitution skulle hafva erhållits, varit af sämre beskaffenhet än tullverkets standardtyp, genom skrifvelse den 12 dennes anmodat tulldirektören i Malmö att skyndsamt infordra därvarande packhusinspektions förklaring samt därmed jämte eget yttrande i saken till styrelsen inkomma.

Sedan sålunda infordrade förklaring och yttrande numera till styrelsen inkommit har styrelsen ansett sig böra gifva herr statsrådet del däraf, och får styrelsen alltså äran härhos öfverlämna desamma i bestyrkt afskrift.

Stockholm den 21 december 1910.

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

Jakob von Saltza.

Afskrift.

Tulldirektörens och packhusinspek-
tionens i Malmö
yttranden.

Till kungl. generaltullstyrelsen.

I åttlydnad kungl. generaltullstyrelsens skrifvelse den 12 dennes med anledning af en i Stockholmstidningen af den 10 dennes förekommande notis med rubrik "Mjölhistorierna" beder inspektionen vördsammast få anföra följande.

Aktiebolaget Malmö stora Valskvarn är den enda kvarnen i Malmö, som på de senare åren exporterat mjöl till utlandet och som efter vederbörliga

kontroller vid exporten erhållit restitution af för motsvarande kvantitet omalen spannmål erlagdt tullbelopp i enlighet med tulltaxeunderrättelsernas bestämmelser.

För kontrollering af nämnda export har inspektionen beordrat extra ordinarie tjänstemän, emedan inspektionen ansett att statsverket icke borde belastas med extra kostnader på grund af den aktiebolaget medgifna fördelen. De tjänstemän, som under de senast gångna trenne åren beordrats till dessa exportvägningar, hafva särskildt förvärfvat sig inspektionens förtroende, det vill säga utmärkt sig för duglighet, pålitlighet, vakenhet och intresse. De hafva äfven af inspektionen erhållit noggranna instruktioner rörande kontrollen ifråga, och är det inspektionens bestämda öfvertygelse, att *sämre* mjöl än det normalprof, som den 1 maj 1907 af kungl. generaltullstyrelsen öfverlämnades till inspektionen, icke härifrån blifvit exporteradt under restitutionsanspråk under dessa tjänstemäns kontroll.

Vid hvarje exporttillfälle tagas prof af minst en tiondedel af antalet säckar, och jämföras profvet noggrannt med normalprofvet. På förhand kan kvarnens personal aldrig veta, af hvilka säckar prof komma att tagas. Profven, som tagas med långa så kallade sökare, tagas därjämte på så sätt, att falsarium, genom att gröfre mjöl förpackas i samma säck som finare, ej gärna kan äga rum.

Inspektionen beder få påpeka, att i tulltaxeunderrättelserna § 9 mom. 3 A *inga som helst andra föreskrifter* af Riksdagen och Kungl. Maj:t lämnats rörande det mjöls beskaffenhet, för hvilket efter export restitution af erlagd tull för råvaran får uppbäras, än att *det skall vara finsiktadt*. I kungl. generaltullstyrelsens skrifvelse den 1 maj 1907, med hvilken senaste normalprof å finsiktadt rågmjöl följde, nämnes ej heller annat, än att profvet skall "tjäna vederbörande till ledning för bedömande af frågan, huruvida rågmjöl uppfyller det i § 9 mom. 3 A tulltaxeunderrättelserna för restitutions åtnjutande föreskrifna villkor, att mjölet skall vara finsiktadt".

Enligt hvad vederbörande tjänstemän, som haft inspektionens förtroende att kontrollera denna export enstämmigt försäkra, har den under namn af rågmjöl exporterade varan, för hvilken aktiebolaget Malmö stora Valskvarn sökt och erhållit restitution af vederbörligt tullbelopp, *alltid varit rågmjöl och detta alltid varit minst lika finsiktadt som det normalprof, som af kungl. generaltullstyrelsen den 1 maj 1907 hit öfversändts*. Inspektionen vågar därför påstå, att i berörda tidningsartikel framförda beskyllning, att *sämre* mjöl än kungl. generaltullstyrelsens ofta nämnda standardprof härifrån under restitutionsanspråk utskeppats, saknar all grund.

Malmö af packhusinspektionen den 15 december 1910.

H. LÖNEGREN.

O. V. HEDIN.

Med öfverlämnande af infordrad utlåtande från härvarande packhusinspektion får jag, i öfrigt hänvisande till hvad nämnda inspektion anført, härmed vördsamt tillkännagifva, att jag, med kännedom om inspektionens föreståndares stora samvetsgrannhet och ordning samt pålitligheten hos de tjänstemän, som varit beordrade att kontrollera rågmjöl, afsedt att under restitutionsanspråk exporteras, med framhållande därjämte af, att intet under den korta tid jag här tjänstgjort kommit till min kännedom, som på minsta vis kunnat gifva anledning till misstanke om oegentlighet vid denna kronroll, har alla skäl att anse den i ifrågavarande tidningsnotis framkastade beskyllningen såsom ogrundad.

Malmö af tulldirektörsämbetet den 16 december 1910.

THOMAS BERGIN.

Vidimeras ex. officio
Arvid Nyström.

Generaltullstyrelsens

skrifvelse till kungl. finansdepartementet i anledning af vissa uppgifter om beskaffenheten af exporteradt mjöl hvarå tullrestitution erhållits.

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

Sedan generaltullstyrelsen med skrifvelse den 21 innevarande månad till herr statsrådet öfverlämnat i afskrift en från packhusinspektionen i Malmö infordrad och från tulldirektören därstädes med eget yttrande till styrelsen inkommen förklaring i anledning af en i Stockholmstidningen för den 10 innevarande december förekommande notis under rubrik "Mjölhistorierna", har nämnde tulldirektör till styrelsen öfverlämnat en af honom från berörda packhusinspektion infordrad kompletterande förklaring rörande samma fråga.

Styrelsen, som ansett sig böra gifva herr statsrådet del häraf, får äran härhos i bestyrkta afskrifter öfverlämna såväl tulldirektörens ifrågavarande skrifvelse som den därvid fogade förklaringen.

Stockholm den 28 december 1910.

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

Jakob von Saltza.

Afskrift.

Tulldirektörens i Malmö
yttrande.

Till kungl. generaltullstyrelsen.

Till komplettering af härvarande packhusinspektions utlåtande af den 15 dennes angående beskaffenheten af sådant rågmjöl, som härifrån under restitutionsanspråk exporterats, får jag härmed värdsamt öfverlämna bifogade från nämnda inspektion infordrade uppgift.

Malmö af tulldirektörsämbetet den 23 december 1910.

THOMAS BERGIN.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Packhusinspektionens i Malmö
yttrande.

Afskrift.

Till tulldirektören.

Med anledning af eder skrifvelse af denna dag får inspektionen värdsamt meddela, att, enligt vederbörande tjänstemäns utsago, ifrågavarande exportmjöls färg visserligen något, men högst obetydligt växlat, samt att densamma i allmänhet verkat ljusare men mera gul än normalprofvets.

Malmö af packhusinspektionen den 23 december 1910.

H. LÖNEGREN.

O. W. HEDIN.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

1902 den 19 april till Konungen underd. (finansdepartementet)
med underd. anhållan om infordrande från tekniska högskolan af ett yttrande.

I § 9 mom. 3 tulltaxeunderrättelserna finnes föreskrifvet, att åt idkare af kvarnrörelse medgifves vid utförsel af finsiktadt mjöl af hvete, råg eller korn under vissa villkor restitution af den tull, som af honom blifvit erlagd för en motsvarande kvantitet från utlandet införd omalen spannmål af samma slag. Någon närmare bestämmelse angående hvad som bör förstås med "finsiktadt" finnes emellertid ej. Inom kvarnindustrien lär, såsom bifogade transsumt äfven bestyrker, vara antaget som regel, att mjöl för att kunna betraktas såsom finsiktadt skall hafva passerat siktduk n:r 9 eller högre nummer, och denna inom praktiken antagna princip torde, enligt styrelsens förmenande, böra gälla äfven vid tillämpningen af bestämmelserna i förenämnda författningsrum. Det har emellertid visat sig att mjöl, som enligt uppgift passerat siktduk n:r 9, kunnat vara af något olika finhet, hvilket enligt meddelade upplysningar lär bero dels på siktens rörelse och beskaffenhet, ity att centrifugalsikten lämnar gröfre mjöl än plansikten af samma nummer, dels på graden af siktdukens slitning, den omalna spannmålets större eller mindre torrhet, m. m.; och då därjämte mjölets färg och beskaffenhet i öfrigt ej bör lämnas utan afseende samt under senare tider till utförsel angifvits rågmjöl, hvars beskaffenhet varit invid gränsen af hvad man i allmänhet förstår med finsiktadt, har det syntts styrelsen nödvändigt att, för åstadkommande af likformighet vid undersökningen af dylikt mjöl å olika tullplatser, en bestämd typ eller standard tillställas de tullkammare, från hvilka export af mjöl under restitutionsanspråk äger rum, hvilken standard bör utvisa den lägsta kvalitet, som må atteras såsom finsiktadt. Styrelsen har därför hos kvarnaktiebolaget Tre Kronor härstädes anhållit att bekomma ett med noggrannhet förmalet prof å rågmjöl, som passerat siktduk n:r 9 och anses vara finsiktadt mjöl af lägsta kvalitet, och har styrelsen äfven erhållit ett större prof å sådant mjöl jämte intyg öfver detsammas beskaffenhet. Detta mjöl är, enligt styrelsens förmenande, utan tvifvel finsiktadt, men när styrelsen vid föregående tillfällen från Saltsjökvarens verkställande direktör erhållit uppgifter, utvisande att mjöl af något gröfre beskaffenhet än det nu erhållna passerat siktduk n:r 9 och måste betraktas såsom finsiktadt, har styrelsen ansett sig böra från Göteborgs ångbageriaktiebolag i Malmö, som under senaste tiden i mera nämnvärd grad exporterat mjöl äfven af de lägre kvaliteterna, infordra prof å deras lägsta kvaliteter finsiktadt rågmjöl, och har styrelsen från nämnda bolag erhållit tvenne större prof å dessa mjölsorter jämte bestyrkta, härhos bilagda

intyg öfver deras beskaffenhet. Af dessa prof är det ena, som passerat centrifugalsikt, något gröfre än det från bolaget Tre Kronor erhållna prof, och på grund häraf har styrelsen ansett sig icke kunna fastställa en bestämd standard, utan att hafva erhållit Tekniska Högskolans yttrande i frågan. Styrelsen äger emellertid icke befogenhet att från högskolan inhämta ett dylikt yttrande och till följd häraf får styrelsen, med öfverlämnande af de från kvarnbolagen Tre Kronor och Göteborgs ångbageri erhållna tvenne prof med vederbörliga intyg öfver deras beskaffenhet jämte tvenne mindre hos styrelsen förvarade prof å mjöl, som af Saltsjökvarens verkställande direktör förklarats hänförligt till finsiktadt och bestyrkt afskrift angående beskaffenheten af det ena af dessa prof, i underdånighet anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes från nämnda högskola infordra yttrande, huruvida något af ifrågavarande, från bolaget Tre Kronor och Göteborgs ångbageriaktiebolag erhållna prof må användas såsom standard för lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, som får emot tullrestitution utföras, och i så fall hvilket. För den händelse intetdera af dessa trenne prof skulle kunna anses lämpligt såsom standardprof, hemställer styrelsen i underdånighet att högskolan må få sig anbefalldt anskaffa ett för ifrågavarande ändamål lämpligt prof för att med högskolans blifvande svar styrelsen tillställas.

Underdånigst:

CEDERSCHIÖLD.

EKLUND.

EKHOLM.

NORDQUIST.

Delphin.

Vidimeras ex officio.

Arvid Nyström.

Bilaga 2.

Afskrift.

Till Packhusinspektionen i Stockholm.

Tullkammaren i Halmstad.

„ i Malmö.

„ i Åhus.

„ i Norrköping.

Sedan kungl. generaltullstyrelsen i underdånig skrifvelse den 19 sistlidne april anhållit, att Kungl. Maj:t måtte från Tekniska Högskolan infordra

yttrande, huruvida något och i sådant fall hvilket af vissa den underdåniga skrifvelsen bifogade mjölprof kunde användas såsom standard för lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, som finge mot tullrestitution utföras, har herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet med skrifvelse den 26 nästlidne september till styrelsen öfverlämnat ett af professorn vid högskolan G. Sellergren i ärendet afgifvet yttrande.

I anledning häraf har styrelsen ansett sig böra tillställa Eder, för att tjäna till ledning vid bedömandet af frågan, huruvida rågmjöl, som under restitutionanspråk utföres, må anses såsom finsiktadt, dels en afskrift af professor Sellergrens berörda yttrande, dels ett prof å det i samma yttrande med 3 betecknade rågmjöl, som enligt professor Sellergrens åsikt torde kunna uppställas såsom normalprof å lägsta kvalitet dylikt mjöl af beskaffenhet att kunna anses såsom finsiktadt och för hvilket sålunda vid utförelse tullrestitution må åtnjutas, dels ock till jämförelse ett prof å det i yttrandet med 2 betecknade rågmjöl af lägre kvalitet, hvilket, enligt hvad professor Sellergren upplyst, icke syntes uppfylla fordringarna på finsiktadt mjöl.

Stockholm den 9 oktober 1902.

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

Thure Eksandh.

Med afskrift af ett utlåtande samt prof å rågmjöl.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Bilaga 3.

Afskrift.

Till kungl. Tekniska högskolans styrelse.

På anmodan af Tekniska högskolans rektor att afgifva utlåtande i frågan, huruvida något af de handlingarna bifogade af kungl. generaltullstyrelsen anskaffade profven å olika mjölsorter skulle kunna användas såsom standard för lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, som må mot tullrestitution utföras, får undertecknad härmed vördsamt anföra följande.

Af kungl. generaltullstyrelsens underdåniga skrifvelse framgår, att det vid tillämpningen af § 9, mom. 3, tulltaxeunderrättelserna, visat sig medföra praktiska svårigheter att i hvarje särskildt fall med tillförlitlighet afgöra, huru-

vida en mjölsort af hvete, råg eller korn skall kunna anses vara "finsiktad" eller icke.

Till belysande af denna fråga må förutskickas några anmärkningar beträffande det praktiska förfarandet vid framställning af mjöl. De nämnda sädesslagen bestå till sin inre del af stärkelseceller ("kärna"), närmast omslutna af ett gulaktigt lager ägghvitehaltiga ämnen (gluten) samt utanpå detta tre stycken hinnor eller skal (fröhud, tvärcellskikt och ytterst epidermis). Vid förmalningen krossas alla dessa delar, dock i olika grad, kärndelarne något finare, hvarefter följer sortering, som hufvudsakligen afser att skilja de ljusa kärndelarne (mjöl) från de yttre, mörkare delarne af glutenskiktet och skalen (kli). Denna sorteringsprocedur skedde förr uteslutande genom siktning, hvarvid de förmalda ämnena sorterades efter finleken vid passerandet genom siktdukar af olika groflek. Häraf erhöles benämningarna "finsiktadt", "grofsiktadt" mjöl etc. Emellertid har från midten af förra seklet alltmera utvecklats den s. k. wienmetoden, vid hvilkens tillämpning en sortering sker äfven efter smådelarnes sp. vikt genom en luftström, hvarvid mjölet "putsas", d. v. s. mjöl- och klipartiklar åtskiljas på grund af de senares betydligt mindre sp. vikt. Denna senare metod, äfven kallad högmalning, tillämpas hufvudsakligast för framställning af hvetemjöl af höggradiga (hvita) kvaliteter, under det att den äldre metoden, lågmalning, som är billigare, torde vara mest använd hos oss för alla sädesslag, samt så godt som uteslutande använd för andra sädesslag än hvete.

Man torde redan häraf kunna finna, att nämnda uttryck: "finsiktadt mjöl af hvete, råg eller korn" är oegentligt på samma gång som svårt att tekniskt bestämma. Att blott införa den bestämmelsen, att ett mjöl skall, för att kunna benämnas finsiktadt, hafva passerat igenom en siktduk af en viss finlek, är enligt mitt förmenande långt ifrån tillräckligt. Hade vi hos oss en gemensam, systematiskt genomförd mjölnumrering, såsom förhållandet är särskildt i Österrike, så vore saken afhjälpt genom att i stället för ordet "finsiktadt" införa ett motsvarande nummer. Att skilja på fint och groft mjöl eller finsiktadt och grofsiktadt mjöl endast på grund af finleken hos de i mjölet ingående partiklarna, är oriktigt, ty dessas storlek bestämmer ej kvaliteten och står ej i omedelbart sammanhang med densamma*). Den tekniska skillnaden mellan ett finare och gröfre mjöl måste anses bero på en mindre eller större klihat hos mjölet, medförande en ljusare eller mörkare färg.

Att under sådana förhållanden göra gränsen mellan ett finare eller gröfre mjöl beroende på den för mjölets framställning använda siktens nummer, eller med andra ord: att fastslå ett visst, lägsta nummer hos siktduken för att det

*) Die Mehlfabrikation, af F. Kick: "Die Grösse der Mehltheilchen ist mithin für die Qualität (die Nummer) des Mehles nicht massgebend".

genom densamma passerade mjölet skall kunna benämnas finsiktadt, är alltså, strängt taget, oriktigt och skulle gifva anledning till större svårigheter i denna sak än de, som nu existera. Kvaliteten hos det mjöl, som passerat genom en viss siktduk, är beroende icke blott af denna duks nummer, utan äfven af den tid, under hvilken en viss mängd malgods siktas, det på siktytan befintliga godsets djup samt skakningens styrka, så att produkten blir gröfre (mörkare, mera klihaltig), ju längre operationen varar, ju mindre mängd gods som per tidsenhet införes på sikten, samt ju kraftigare sikten skakas. Kornens behandling före malningen utöfvar äfven inflytande, hvartill kommer, att en s. k. centrifugalsikt ger gröfre mjöl än en plansikt med samma nummer hos siktduken.

Öfvanstående erhåller en god belysning genom en närmare undersökning af de 5 utaf generaltullstyrelsen från olika håll anskaffade mjölprofven, hvilka allesammans enligt bifogade intyg passerat genom siktduk n:r 9, men som samtliga äro af olika kvalitet. Dessa prof äro:

- 1) rågmjöl C, från Göteborgs ångbageriaktiebolag ($\frac{17}{4}$ 1902).
- 2) „ A, „ „ „ „ ($\frac{17}{4}$ 1902).
- 3) „ från kvarnaktiebolaget Tre Kronor ($\frac{7}{4}$ 1902).
- 4) „ „ Saltsjökvärnen (juni 1901).
- 5) „ „ „ „ ($\frac{2}{10}$ 1899).

En närmare granskning af dessa mjölsorter ger till resultat, att mjölet 1 är vitast och därefter i ordning 3, 2, 4, 5. De båda från Göteborgs ångbageriaktiebolag erhållna profven 1 och 2 hafva betydligt olika färg, fastän de passerat igenom samma siktduk, hvilket dock torde finna sin förklaring däruti, att det ena (1) är behandladt på plansikt det andra (2) på centrifugalsikt.

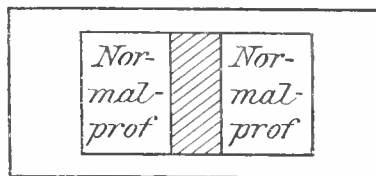
Om man alltså skulle fastslå ett visst nummer hos siktduken, t. ex. n:r 9 (1,380 öppningar pr cm.₂) såsom det lägsta, för att det genom densamma passerade mjölet skall kunna anses såsom finsiktadt, så bör detta ske med vissa tillägg, nämligen, att siktningen sker på normalt sätt, d. v. s. under ej alltför kraftig skakning, med lagom frammatning och lagom tjockt lager hos malgodset samt att, om centrifugalsikt användes, ej lägre nummer hos siktduken än 10 (1,730 öppningar pr cm.₂) finge användas.

I likhet med kungl. generaltullstyrelsen anser jag dock för min del, att målet nås på ett både enklare och säkrare sätt därigenom, att man uppställer ett visst normalprof eller standard för lägsta kvaliteten finsiktadt mjöl, som får emot tullrestitution utföras. För fastställande af sådant normalprof synes det vara riktigast att taga hänsyn till kvarnindustrien inom vårt land samt de uttalanden, som af personer med praktisk erfarenhet inom denna industri blifvit gjorda. Fastän det vill synas, som om man i Tyskland och Österrike,

särskildt vid tillämpning af högmalningssystemet, använder en något finare siktduk (nr 10 och 11) för lägsta kvaliteterna fint (finsiktadt) mjöl, så torde man i detta fall, då frågan särskildt gäller rågmjöl, kunna fastställa det från kvarnaktiebolaget "Tre Kronor", till kungl. generaltullstyrelsen den 7 april 1902 öfverlämnade, handlingarna bifogade profvet (3) såsom normalprof å den lägsta kvalitet, hvarå tullrestitution bör ifrågakomma. Här af skulle följa, att blott profvet 1, men ej profven 2, 4, 5 skulle kunna exporteras under nämnda anspråk.

Vid en jämförelse emellan andra mjölprof och detta normalprof har man alltså att hufvudsakligen bedöma färgen. Enär den mörkare färgtonen, såsom ofvan nämnts, beror på klihalten, d. v. s. på mängden i det hvita mjölet inblandade glutentjäll och skaldelar, skulle man i hvarje fall kunna bestämma klihalten hos ett prof genom frånskiljande af stärkelsen på kemisk eller mekanisk väg. Ett enklare, dock tillförlitligt sätt att jämföra olika mjölsorter, hvilket af mig med framgång praktiserats, består uti att under ett mikroskop med svag förstoring (c. 25-faldig) bestämma mängden färgade smådelar inom olika synfält. Ännu enklare, men så vidt jag kan finna, för ifrågavarande ändamål fullt tillförlitligt, är det s. k. Pekår'ska

mjölprofvet. Detta utföres exempelvis sålunda, att på en slät träskifva, c:a 150 mm. i fyrkant, lägges ett tunt, jämntjockt lager af den mjöl-sort, som skall jämföras med normalprofvet sålunda, att det förre erhåller formen af ett c:a 10 mm. bredt band emellan de å ömse sidor om

detta lagda skikten af normalprofvet (se fig.), hvarvid tillses, att gränslinjerna äro så raka som möjligt. Det hela tillpressas därefter med en glasskifva. Vid jämförelse i godt, vinkelrätt mot skifvan fallande dagsljus framträder skillnaden skarpt, om sådan finnes. Men ännu skarpare blir den, om mjölet fuktas med vatten sålunda, att skifvan och mjölet försiktigt föres under en vattenyta, och vattnet därefter får afrinna. Man kan äfven helt enkelt lägga ett par högar af de ifrågavarande mjölsorterna bredvid hvarandra och granska dem igenom en glasskifva, som pressas mot desamma.

På grund af det ofvan anförda anser jag alltså, att det från kvarnaktiebolaget "Tre Kronor" i Stockholm erhållna, handlingarna bifogade profvet, försedt med ett den 7 april 1902 dateradt intyg af A. Engström och A. G. Bergström*), lämpligen bör kunna uppställas såsom normalprof å lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, som får emot tullrestitution utföras, enär detta mjölprof, hvad färg och öfrig beskaffenhet beträffar, synes mig uppfylla for-

*) Af innehåll att detta prof passerat genom siktduk nr 9 samt att detsamma af dem anses vara lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl.

dringarna på att vara finsiktadt, men det i kvalitet närmast lägre stående profvet 2 ej synes mig uppfylla dessa fordringar.

Stockholm den 30 augusti 1902.

GUSTAF SELLERGREN.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Bilaga 4.

Afskrift af afskrift.

Kungl. generaltullstyrelsen.

Anmodad att undersöka och jämföra tvenne här bifogade mjölprof i påsar, märkta n:r 1 och n:r 2, får jag härmed, efter gjord undersökning, meddela, att de båda profven till kvaliteten fullt öfverensstämma med hvarandra, samt att alltså profvet n:r 1, försedt med intyg från kvarnmästaren A. G. Bergström, att detsamma passerat sikt n:r 9, bör anses såsom den lägsta kvalitét finsiktadt rågmjöl, hvarå tullrestitution kan ifrågakomma. Vid en jämförelse medelst det s. k. Pekarska färgprofvet visar sig visserligen profvet n:r 1 något gulare än det något mera i grått stötande profvet n:r 2, som är något äldre, men denna färgskillnad ligger hos själfva stärkelsecellerna och beror ej på någon olikhet i klihalten.

Stockholm den 12 mars 1904.

GUSTAF SELLERGREN.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Vidimeras ex officio:

Jacob von Saltza.

Bilaga 5 a.

Afskrift.

Till packhusinspektionen i Stockholm.

Tulldirektören i Göteborg.

Tullkammaren i Halmstad.

” i Malmö.

” i Åhus.

” i Norrköping.

Sedan kungl. generaltullstyrelsen den 23 nästlidne februari beslutit anmoda professorn vid kungl. tekniska högskolan G. Sellergren att afgifva yttrande, huruvida ett från kvarnaktiebolaget Tre Kronor erhållet prof å rågmjöl lämpligen kunde anses såsom den lägsta kvalitet finsiktadt dylikt mjöl, för hvilket vid utförsel tullrestitution kunde medgifvas, samt professor Sellergren i anledning häraf inkommit med utlåtande, har styrelsen denna dag beslutit till eder öfversända, för att tjäna till ledning vid bedömandet af frågan, huruvida rågmjöl, som under restitutionsanspråk utföres, må anses såsom finsiktadt, ett prof å berörda rågmjöl, hvilket af professor Sellergren förklarats böra anses såsom den lägsta kvalitet finsiktadt dylikt mjöl, hvarå vid utförsel tullrestitution kan ifrågakomma; och bifogas härjämte afskrift af nyssberörda af professor Sellergren afgifna utlåtande, i hvilket ofvan omförmälda mjöl be-tecknats med n:r 1, och mjöl i enlighet med det eder förut tillsända prof med n:r 2.

Stockholm den 22 mars 1904.

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

John Ewerlöf.

Med afskrift af ett utlåtande samt prof å rågmjöl.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Bilaga 5 b.

Afskrift.

Till tullkammaren i Karlstad.

” ” i Charlottenberg.

Sedan kungl. generaltullstyrelsen den 23 nästlidne februari beslutit anmoda professorn vid kungl. tekniska högskolan G. Sellergren att afgifva yttrande, huruvida ett från kvarnaktiebolaget Tre Kronor erhållet prof å rågmjöl lämpligen kunde anses såsom den lägsta kvalitet finsiktadt dylikt mjöl, för hvilket vid utförsel tullrestitution kunde medgifvas, samt professor Sellergren i anledning häraf inkommit med utlåtande, har styrelsen denna dag beslutit till eder öfversända för att tjäna till ledning vid bedömandet af frågan, huruvida rågmjöl, som under restitutionsanspråk utföres, må anses såsom finsiktadt, ett prof å berörda rågmjöl, hvilket af professor Sellergren förklarats

böra anses såsom den lägsta kvalitet finsiktadt dylikt mjöl, hvarå vid utförelse tullrestitution kan ifrågakomma.

Stockholm den 22 mars 1904.

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

Med prof å rågmjöl.

John Ewerlöf.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Bilaga 6.

Afskrift.

1907 den 12 april anm. hos kungl. generaltullstyrelsen; och skulle delgifvas professorn vid kungl. tekniska högskolan m. m. G. Sellergren med anmodan att afgifva utlåtande, huruvida hosföljande med A betecknade prof, som enligt uppgift från kvarnaktiebolaget Tre Kronor passerat siktduk n:r 9, är att anse såsom den lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, hvarför tullrestitution vid utförelse må ifrågakomma; och bifogas för jämförelse prof, betecknad med D. N:r 2007/05, å dylikt mjöl, som hittills ansetts såsom sådant normalprof. Stockholm som ofvan.

Ex officio:

Emil Delphin.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Bilaga 7.

Afskrift.

Till kungl. generaltullstyrelsen.

Anmodad att afgifva yttrande i fråga om beskaffenheten af bifogade, med A betecknade mjölprof, jämfördt med ett annat, med D. N:r 2007/05 betecknad, äfvenledes bifogadt prof, får undertecknad härmed vördsamt antöra följande.

Vid en jämförande undersökning af dessa tvenne prof har befunnits, att det förra, med A betecknade, är till kvalitet något underlägset det senare,

hvilket framgår såväl af det Pekarska färgprofvet som af mikroskopisk undersökning. Då emellertid skillnaden är obetydlig och då detta prof A visar sig vara till kvaliteten fullkomligt likartadt med ett annat, på mörkt, fukt- och damnfritt ställe af mig förvaradt prof från kvarnaktiebolaget Tre Kronor, hvilket prof enligt intyg passerat siktduk n:r 9, får jag uttala den åsikten, att nämnda prof A kan anses såsom lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, hvarför tullrestitution vid utförsel må ifrågakomma.

Stockholm den 18 april 1907.

GUSTAF SELLERGRÉN.

Vidimeras ex officio:
Arvid Nyström.

Bilaga 8.

Afskrift.

Till packhusinspektionen i Stockholm.

Tulldirektören i Malmö.
” i Göteborg.
Tullkammaren i Norrköping.
” i Åhus.
” i Halmstad.
” i Falkenberg.
” i Karlstad.
” i Charlottenberg.

Sedan professorn vid kungl. tekniska högskolan m. m. G. Sellergren i fråga om ett från kvarnaktiebolaget Tre Kronor härstädes anskaffadt parti rågmjöl, som enligt afgifvet intyg passerat siktduk n:r 9, upplyst, att det samma kunde anses såsom den lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, för hvilken vid utförsel tullrestitution må ifrågakomma, har kungl. generaltullstyrelsen denna dag beslutit till eder öfversända ett prof å samma mjöl för att, i stället för det eder tidigare tillhandahållna profvet, tjäna vederbörande till ledning för bedömande af frågan, huruvida rågmjöl, som under restitutionsanspråk utföres, uppfyller det i § 9 mom. 3 A tulltaxeunderrättelserna för restitutions

åtnjutande föreskrifna villkor, att mjölet skall vara finsiktadt. Styrelsen erinrar, att provvet bör förvaras å mörkt, fukt- och dammfritt ställe.

Stockholm den 1 maj 1907.

STAFFAN CEDERSCHIÖLD.

Emil Delphin.

Angående normalprof å finsiktadt rågmjöl.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Bilaga 9.

Professor G. Sellergrens

ytrande.

Till kungl. generaltullstyrelsen.

Anmodad att afgifva ytrande i fråga om Riksdagens Revisorers den 30 november 1910 afgifna berättelse rörande tullverket, får undertecknad härmed vördsamt anföra följande.

I sin berättelse uttala Statsrevisorerna den åsikten, att en kvarnägare kan, "så länge tullverkets nuvarande normalprof å rågsikt utgör en viktig grund för bedömande, huruvida restitutioner böra utbetalas, på statens bekostnad bereda sig betydande vinst, hvilket uppenbarligen strider mot lagstiftningens syfte".

Vid fastställandet år 1902 af tullverkets hittills använda normalprof å lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, hvarå restitution enligt § 9, mom. 3 i tulltaxeunderrättelserna bör medgifvas, har undertecknad, jämte öfriga i frågan hörda sakkunniga, utgått från den åsikten, att med "finsiktadt rågmjöl" enligt nämnda förordning bör menas ett mjöl, som med hänsyn till finlek passerat siktduk n:r 9 och med hänsyn till art eller kvalitet blifvit framställt med en utbytesprocent till och med $66 \frac{2}{3}$, utan afseende därå, om detta mjöl utgör en första eller andra utvinningsprodukt.

I samband härmed tillåter jag mig framhålla, att benämningen "finsiktadt mjöl", såsom tekniskt uttryck för en viss kvalitet, kan anses föråldrad och numera ej använd inom den moderna mjöltekniken, samt att man i allmänhet med detta uttryck blott menar ett mjöl af jämförelsevis hög kvalitet. I samma mån mjöltekniken utvecklats, har man sökt utvinna allt flera förmalningsprodukter samt erhålla ett större utbyte af de *bättre* kvaliteterna, hvilket

möjliggjorts framförallt genom valskvarnarnas införande inom rågförmalningen. Uti exempelvis Tyskland och Österrike, den moderna kvarnteknikens hemland, förmales rågen sålunda i allmänhet till tvenne bättre kvaliteter, nämligen ett prima eller extra hvitt mjöl, samt ett sekunda eller hvitt mjöl, båda dessa slag ansedda såsom finsiktad vara, så länge utvinningsprocenten hålles emellan vissa gränser. Samma praxis torde i allmänhet tillämpas äfven i vårt land. I Tyskland beviljas restitution, fastän till lägre belopp, äfven för sekunda mjöl med utvinning mellan 60 och 65 procent. Med stöd häraf, och då något uttryckligt angifvande därom, att med finsiktadt mjöl, enligt tulltaxe-underrättelserna skall menas ett prima, men ej ett sekunda mjöl, ej i desamma förefinnes, har den ofvannämnda, till grund för tullverkets hittillsvarande normalprof liggande tolkningen, som för öfrigt öfverensstämmer med åsikten hos vårt lands kvarnteknici, af mig ansetts vara den enda riktiga. Hur det exporterade mjölet till kvaliteten hållits inom nämnda gräns, 66 $\frac{2}{3}$ utvinningsprocent, hvilket naturligtvis ej af en utomstående kan kontrolleras, men hvilket man har all anledning att antaga, så kan det, enligt mitt förmenande, här knappast ens blifva tal om något illojalt handlings sätt från exportörernas sida.

I fråga om det hittills af tullverket använda normalprofvet hafva Statsrevisorerna med uttalande af att "enligt gällande tulltaxa med däri gjorda ändringar en förmalen varas renhet och beskaffenhet utrönes bland annat genom bestämmande af varans askhalt", uppdragit åt handelskemisten D:r C. Setterberg att göra en jämförande undersökning af askhalten hos olika mjöl-sorter. Gentemot denna uppfattning, som kan leda till mycket betänkliga resultat, vill jag framhålla den bland fackmännen rådande åsikten, att om man också, då det gäller att i tvifvelaktiga fall fastställa en gräns emellan exempelvis mjöl och *kli*, måste tillgripa en askhaltbestämning såsom en nödfallsåtgärd, samma metod lätt kan missbrukas, då frågan gäller att objektivt skilja olika kvaliteter *mjöl* från hvarandra. På ett mjöls askhalt inverka flera olika, mer eller mindre tillfälliga faktorer, som ej alla stå i något direkt samband med den på utvinningsprocenten grundade kvaliteten. Den är nämligen beroende på den förmalda spannmålets renhet, på förmalningssättet (stenar eller valsar), på kvarnens medelstorlek och öfriga beskaffenhet, som mycket växlar olika år, med olika jordmån etc. En fullt objektiv grund för bestämmande af ett mjöls kvalitet anser jag sålunda en askhaltsbestämning ej kunna gifva, hvarföre de af D:r Setterberg anförda, nakna siffrorna, utan angifvande af de på mjölprofvet framställning och beskaffenhet i öfrigt inverkande förhållanden, sakna betydelse för den föreliggande frågan.

Slutligen ber jag få tillägga, att, enär mjölets färg och öfriga beskaffenhet kan växla mycket under olika år, det torde vara lämpligt att hvarje år fastställa nytt normal- eller standardprof, grundadt på årets skörd såväl

inom som utom landet, samt att detta fastställande sker genom en särskild, för detta ändamål utsedd kommission af sakkunniga.

Stockholm den 14 december 1910.

GUSTAF SELLERGRÉN.

Bilagan 10.

Jämlikt N. N. tullkammarers inkommande och utgående tulljournaler med verifikationer för år 19..... har sökanden på tider och under journalsnummer, som i hosgående utdrag af tullkammarrens afräkningsdiarium uppgifvas, dels från utlandet inbekommit och med vederbörlig anmälan till förtullning angifvit de i nämnda utdrag upptagna kvantiteter omalen råg, för hvilka belöpande tull debiterats och erlagts; dels ock till utlandet utfört det i samma diarieutdrag upptagna parti finsiktadt rågmjöl, vägande 000 kg., motsvarande 000 kg. omalen råg, därför restitutionsbeloppet efter kr. 3: 70 per 100 kg. utgör

kr. 00: —

Alla för restitutions erhållande gifna föreskrifter hafva behörigen iakttagits. Attesteras efter gjorda anteckningar.

Stockholm i kungl. generaltullstyrelsens revisionsbyrå den..... 19....

N. N.

Bilagan 11.

Afskrift.

Bifogade, med prof A betecknade prof å finsiktadt rågmjöl, som enligt uppgift från kvarnaktiebolaget Tre Kronor passerat siktduk n:r 9, delgifves professorn vid kungl. Tekniska högskolan m. m. G. Sellergren med anmodan att afgifva utlåtande, huruvida detsamma är att anse såsom den lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl, hvarför tullrestitution vid utförsel må ifrågakomma; och bifogas för jämförelse prof, betecknad med prof B, å dylikt mjöl, som hittills ansetts såsom sådant normalprof.

Stockholm, kungl. generaltullstyrelsens tullbehandlings- och upplysningsbyrå den 23 september 1910.

Ex officio:

Th. Caravello.

t. f. sekreterare.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Till kungl. generaltullstyrelsen.

Anmodad att afgifva yttrande, huruvida bifogade, med A betecknade prof å finsiktadt rågmjöl, som enligt uppgift från kvarnaktiebolaget Tre kronor passerat siktduk n:r 9, är att anse såsom lägsta kvalitet af nämnda finsiktade rågmjöl, hvarför tullrestitution vid utförsel må ifrågakomma, får undertecknad härmed vördsamt anföra följande.

Vid en jämförelse emellan det med A betecknade profvet samt det medföljande, med B betecknade, nuvarande normalprofvet (som för öfrigt fullkomligt öfverensstämmer med det af mig förvarade profvet från 1907), framgår, att det förra är något mörkare än det senare. Anledningen härtill är uppenbarligen ej beroende på någon mörkare färg hos själfva mjölet eller de hvita stärkelsecellerna utan på en något större halt af små, gulbruna klifjäll hos profvet A. Vid det s. k. Pekår'ska mjölprofvet, särskildt vid genomfuktadt mjöl, framträder denna mörkare färg tydligt, likasom för öfrigt, fastän i mindre grad, vid direkt okulär besiktning. Då en mjölsorts kvalitet bestämmes af dess färg, vill det alltså synas, som om detta prof A skulle vara af något sämre kvalitet än det nuvarande normalprofvet B.

Skulle detta förhållande uppkommit genom någon olikhet vid själfva siktningsförloppet (olika matning, hastighet eller dylikt) eller förmalningssättet varit något olika, torde kvarnaktiebolaget möjligen lätt kunna lämna ett prof, som fullt öfverensstämmer med B. Om detta emellertid ej är praktiskt möjligt med användning af samma siktduk, n:r 9, torde skillnaden emellan de 2 ifrågavarande profven ej vara större, än att det nya profvet A skulle kunna godkännas såsom lägsta kvalitet finsiktadt rågmjöl för tullrestitution vid utförsel.

Stockholm den 27 september 1910.

GUSTAF SELLERGRÉN.

Vidimeras ex officio:

Arvid Nyström.

Öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers anmärkningar rörande förvaltningen af vissa allmänna läroverkskassor under år 1909 m. m.

Till Konungen.

I anledning af härhos återgående nådiga remiss får öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk i underdånighet anföra följande.

Hvad först beträffar det af statsutskottet vid 1910 års Riksdag gjorda, under § 1 af bifogade utdrag af Revisorernes berättelse om den år 1910 af dem verkställda granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 anförda uttalande angående terminsafgifterna till de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor, så har öfverstyrelsen i sitt den 12 januari 1910 afgifna utlåtande i anledning af den af 1909 års Revisorer aflämnade berättelse anfört vissa omständigheter, som enligt öfverstyrelsens förmenande till väsentlig del föranledt, att nämnda terminsafgifter vid några läroverk uppgått till anmärkningsvärdt höga belopp, och tillåter sig öfverstyrelsen att såväl i detta afseende som beträffande orsakerna till den växlande storleken af ifrågavarande afgifter vid olika läroverk hänvisa till berörda utlåtande.

I anledning af den af Revisorerne nu gjorda iakttagelse, att afgifterna till ljus- och vedkassan fortfarande visa benägenhet att stiga, i det att dessa afgifter vid årets början eller under dess lopp blifvit höjda vid flera läroverk, har öfverstyrelsen anställt undersökning angående nämnda afgifters belopp under år 1909 samt närmast föregående och efterföljande terminer, höstterminen 1908 och vårtermien 1910. Nämnda afgifter och deras förändringar under ifrågavarande tid äro upptagna å bilagda tabell, där äfven en kort anteckning är gjord om orsakerna till mera betydande förändringar i afgifterna. Därjämte har öfverstyrelsen inhämtat yttranden från rektorsämbetena vid de läroverk, vid hvilka ifrågavarande afgifter under år 1909 utgått med de högsta beloppen. Under hänvisning till berörda yttranden, hvilka äro här bilagda och i hvilka vederbörande rektorer redogjort för de särskilda förhållanden, som föranledt ifrågavarande afgifters höjning vid respektive läroverk, får öfverstyrelsen såsom allmänna orsaker till den anmärkta ökningen af ifrågavarande afgifter framhålla dels de ur hygienisk synpunkt alltmer skärpta fordringarna i fråga om undervisningslokalers belysning, uppvärmning och renhållning, dels den allmänna prisstegringen under de sista åren å den arbetskraft och de förbrukningsartiklar, som skola af ljus- och vedkassorna bekostas. Nämnda kassor

hafva nämligen att bestrida kostnaderna för belysning, uppvärmning och renhållning af de för läroverkens ändamål afsedda eller upplåtna lokaler äfvensom för tillfälliga anordningar i dessa eller likartade afseenden, arfvode åt läroverkets läkare samt aflöning åt vaktmästare, eldare eller öfrig betjäning. Å flertalet här omnämnda utgiftsposter har en icke obetydlig prisstegring under senare år ägt rum och medfört, att kostnaderna för belysnings- och värme-material ökats samt att lönerna till vaktmästare och öfrig betjäning i flera fall måst höjas. Samtidigt har en mera effektiv tillämpning af gällande bestämmelser om sundhetsanordningarna vid läroverken och en ökad hänsyn till hygienens kraf i det hela i sin mån bidragit att öka utgifterna för läroverkens lokaler i ofvannämnda afseenden. Särskildt är detta fallet vid de läroverk, där äldre belysnings- och uppvärmningssystem under ifrågavarande tid utbytts mot tidsenligare anordningar, hvilka i allmänhet kräfva ökade kostnader.

Beträffande några af de läroverk, från hvilka ofvannämnda yttranden nu infordrats, hafva dock vederbörande rektorer ställt i utsikt, att terminsavgifterna till ljus- och vedkassan till ett kommande läsår torde kunna något nedbringas.

Revisorerna framhålla vidare under ofvan anförda § 1 af sin berättelse, att statsutskottet vid 1910 års Riksdag fäst sin uppmärksamhet vid det af öfverstyrelsen i förenämnda den 12 januari 1910 afgifna utlåtande omförmälda förhållande, att vid åtskilliga läroverk utgifter, som rätteligen skolat bestridas af biblioteks- och materielkassorna, i stället utgått från ljus- och vedkassorna.

Det af öfverstyrelsen i sagda utlåtande anförda förhållandet afsåg vissa utgifter för undervisningsmateriel m. m., hvilka med Eders Kungl. Maj:ts medgifvande vid vissa läroverk utgått ur ljus- och vedkassorna, enär biblioteks- och materielkassorna, som eljes skolat bestrida berörda utgifter, saknade här för erforderliga medel.

I anledning här af anmärker statsutskottet, att då avgifterna till biblioteks- och materielkassorna vore fixa och endast uttogs af lärjungar, som icke vore medellösa, men till ljus- och vedkassorna däremot utginge af samtliga lärjungar till det belopp, som visade sig erforderligt till bestridande af nödvändiga utgifter, hade följden af det anmärkta förfaringssättet naturligen blifvit, att dels lärjungarnas terminsavgifter kommit att utgå med högre belopp än hvad som skulle behöft vara fallet, om ljus- och vedkassorna ej betungats med ifrågavarande utgifter, dels ock att medellösa lärjungar nödgats bidraga till bestridande af utgifter, som, därest de påförts biblioteks- och materielkassan, ej skulle hafva drabbat dem.

I anledning här af tillåter sig öfverstyrelsen erinra, att i § 211, punkt 3 b) af gällande läroverksstadga föreskrifves angående befrielse från eller ned-

sättning i terminsafgifter, att lärjunge, som är obemedlad, skall helt och hållet befrias från terminsafgiften till statsverket och må dessutom kunna befrias från de till biblioteks- och materielkassan samt till byggnadsfonden ingående terminsafgifterna, samt att enligt punkt 3 c) af nyssnämnda paragraf beträffande befrielse från terminsafgift till läroverkets kassa gäller särskildt, att hänsyn skall tagas jämväl till ifrågavarande kassas tillgångar och utgifter.

Af de anförda bestämmelserna framgår, att befrielse från terminsafgifter till biblioteks- och materielkassan icke under alla förhållanden måste medgifvas obemedlade lärjungar, utan att afgifter till nämnda kassa kunna, om kassans ställning det påfordrar, uttagas af samtliga lärjungar, sålunda äfven de obemedlade. Här af följer, att, såsom äfven framhålles i bilagda yttrande af rektorsämbetet vid högre realläroverket å Norrmalm i Stockholm, om i de af statsutskottet åsyftade fallen de utgifter, som enligt Eders Kungl. Maj:ts medgifvande påförts ljus- och vedkassorna, i stället skulle utgå från biblioteks- och materielkassorna, hvilka saknade tillgångar till sagda utgifters gäldande, afgifter till sistnämnda kassor äfven måst uttagas af lärjungar, som eljest varit från sådana afgifter befriade. Härigenom skulle sålunda äfven obemedlade lärjungar kunna bli nödsakade att erlægga afgifter till biblioteks- och materielkassan. Visserligen skulle, då utgifterna från ljus- och vedkassan af nyssnämnda anledning något minskades, afgifterna till sagda kassa kunna något nedbringas, men denna sänkning, som skulle komma läroverkets samtliga lärjungar till godo, skulle dock blifvit väsentligen mindre än beloppet af afgiften till biblioteks- och materielkassan, och obemedlade lärjungar skulle i följd här af kunna komma att blifva påförda afgifter till sammanlagdt högre belopp än för närvarande. Det torde alltså icke under alla förhållanden vara säkert, att genom öfverförande af utgifter från biblioteks- och materielkassan till ljus- och vedkassan obemedlade lärjungar komma att åläggas höjda afgifter. I vissa fall kan tvärtom ett motsatt förhållande komma att äga rum.

Revisorerna hafva vid sin granskning af de allmänna läroverkens räkenskaper för år 1909 vidare funnit, att vid flera läroverk ur ljus- och vedkassan bestridts utgifter, som enligt gällande bestämmelser icke skola från densamma utgå, och anförda särskildt två läroverk, vid hvilka nämnda förhållande skulle ägt rum i anmärkningsvärdt stor utsträckning. Från rektorerna vid sagda läroverk har öfverstyrelsen infordrat yttranden i ärendet, hvilka äro här bilagda. Beträffande flertalet af de i Revisorernes berättelse anförda utgiftsposter, hvilka vid nämnda läroverk skulle oriktigt påförts ljus- och vedkassan, torde visserligen gälla, att dessa utgifter äro af sådan art, att de bort bestridas af någon af läroverkets öfriga kassor eller ock af andra medel i stället för af ljus- och vedkassan, ehuru en vid ifrågavarande läroverk en längre tid följd praxis, angående hvilken ingen anmärkning förut blifvit gjord, åt det anmärkta för-

farandet gifvit ett skénbart berättigande. Af skäl, som ofvan blifvit anförda, torde dock icke kunna sägas, att nämnda förfarande i allmänhet varit till men för obemedlade lärjungar.

I hvarje fall bör i ifrågavarande afseenden gifvetvis för framtiden förfaras i närmare öfverensstämmelse med gällande författningar, och är öfverstyrelsen betänkt på att vidtaga för sådant ändamål erforderliga åtgärder.

I Revisorernes berättelse anföras de bestämmelser ur gällande läroverksstadga, hvilka äro föreskrifna i fråga om de utgifter, som skola utgå ur läroverkens ljus- och vedkassor samt biblioteks- och materielkassor. Äfven om nämnda bestämmelser kunna anses tillräckliga för att i det hela reglera förhållandet mellan de utgifter, som skola utgå ur hvardera af förenämnda kassor, så förekomma dock fall; som ej kunna bestämdt hänföras till någon af de i de anförda bestämmelserna omnämnda utgiftsposter och då sålunda en utgift torde kunna hänföras lika väl till den ena som till den andra kassan. I fråga om sådana gränsfall, exempelvis kostnad för annonsering om terminernas början, hafva rektorerna vid de båda anförda läroverken uppfört ifrågavarande utgift på ljus- och vedkassan för att så mycket som möjligt skona biblioteks- och materielkassan, hvars inkomster och tillgångar vid ifrågavarande läroverk, liksom vid läroverken i allmänhet, visat sig otillräckliga att bestrida kassans utgifter, och torde i afseende å en dylik åtgärd ingenting vara att erinra.

Hvad för öfrigt beträffar sist anförda förhållande, att biblioteks- och materielkassornas inkomster och tillgångar icke visat sig tillräckliga att fylla de anspråk, som numera måste ställas på desamma, hvilket, såsom af de inhämtade yttrandena framgår, torde varit den förnämsta anledningen till det anmärkta förfarandet i fråga om fördelningen af vissa utgifter mellan ljus- och vedkassorna samt biblioteks- och materielkassorna, så tillåter sig öfverstyrelsen framhålla, hurusom öfverstyrelsen under en längre tid haft sin uppmärksamhet riktad på berörda förhållande. Vid en af öfverstyrelsen i anledning häraf företagen undersökning har det visat sig, att vid de allra flesta allmänna läroverk biblioteks- och materielkassornas tillgångar icke räcka till att någorlunda tillfredsställande fylla läroverkens behof af materiel för undervisningen. Anledningen till sagda förhållande synes vara att söka, dels däruti att de till ifrågavarande kassor ingående afgifter, hvilkas nuvarande belopp fastställdes för omkring femtio år sedan, genom penningevärdets sjunkande och materielens fördyrande äfven af andra anledningar högst väsentligt sjunkit i värde under nämnda långa tid, dels däruti att anspråken på tillfredsställande hjälpmedel vid undervisningen numera äro helt andra än förr. Öfverstyrelsen har också föreslagit åtgärder till afhjälpande af berörda, allvarsamma olägenheter, i det att öfverstyrelsen i samband med framställning om riksdagspetita två gånger, nämligen åren 1908 och 1909, äfvensom i särskilda yttranden den 23 sep-

tember och den 25 oktober 1910 inför Eders Kungl. Maj:t framlagt förslag till förbättrande af undervisningsmaterielen vid de allmänna läroverken.

Hvad angår den under § 2 af Revisorerna framställda anmärkning får öfverstyrelsen hänvisa till bilagda af vederbörande rektor i ärendet afgifna yttrande.

Under § 3 af sin berättelse hafva Revisorerna under återopande af bestämmelserna i nämnda cirkuläret till domkapitlen samt direktionerna öfver Stockholms stad undervisningsverk och nya elementarskolan den 31 december 1900 framställt den anmärkning, att terminskataloger för räkenskapsårets båda terminer icke på sätt nämnda cirkulär föreskrifver, blifvit fogade vid revisionsårets räkenskaper för vissa, särskildt angifna allmänna läroverk.

De af vederbörande rektorsämbeten i anledning häraf afgifna yttranden äro härhos bifogade. För egen del får öfverstyrelsen i anledning af den gjorda anmärkningen anföra följande.

Beträffande de allmänna läroverkens räkenskaper gäller för närvarande nämnda kungörelsen den 7 december 1906 angående bestämmelser rörande sättet för uppgörande af de allmänna läroverkens räkenskaper m. m. I nämnda kungörelse föreskrifves beträffande verifikation af lärjungarnas afgifter, hvilket ändamål den i förut nämnda nämnda cirkulär gifna bestämmelse om terminskatalogernas bifogande vid räkenskaperna förnämligast torde afsett att fylla, under de bifogade anvisningarna,

att inskrifningsavgifterna skola verificeras medelst specifik, af en ledamot utaf läroverkskollegiet (vid samskola af en ledamot af dess styrelse) bestyrkt förteckning öfver de lärjungar, som under året inskrifvits vid läroverket; samt

att terminsavgifterna skola verificeras medelst en af två personer bestyrkt afskrift af nämndens protokoll samt beträffande ljus- och vedkassan dessutom medelst på enahanda sätt bestyrkt afskrift af läroverkskollegiets (vid samskola af styrelsens) protokoll.

Angående biläggande af terminskatalogerna vid räkenskaperna finnes ingenting föreskrifvet i förenämnda kungörelse, och då genom ofvan anförda bestämmelser fullständiga föreskrifter lämnats angående sättet för inskrifnings- och terminsavgifters verifikation, synas skäl icke saknas för det antagande, att den ifrågavarande föreskriften i meranämnda cirkulär blifvit genom den sistnämnda kungörelsen upphäfd. Skulle emellertid så icke vara förhållandet, torde vid de läroverk, beträffande hvilka anmärkning i ifrågavarande afseende framställts, för framtiden ändring härutinnan i enlighet med Revisorernes erinran komma att vidtagas.

Hvad slutligen beträffar den under § 4 af Revisorerna framställda erinran angående slutförandet af högre allmänna läroverkets i Ystad byggnadsfråga, så får öfverstyrelsen, som genom särskild skrifvelse, hvaraf afskrift här är

bilagd, från stadsfullmäktige i Ystad inhämtat bilagda yttrande i anledning af den gjorda anmärkningen, för egen del i ärendet anföra följande.

Beträffande förenämnda byggnadsfrågas behandling intill utgången af år 1908 tillåter sig öfverstyrelsen hänvisa till sitt den 13 januari 1909 afgifna underdåniga utlåtande i anledning af den af Riksdagens Revisorer till 1909 års Riksdag framställda erinran i förevarande fråga. I det af stadsfullmäktige i Ystad i anledning af berörda anmärkning den 4 januari 1909 afgifna yttrande hade stadsfullmäktige uttalat den förhoppning, att byggnadsarbetet skulle kunna påbörjas under loppet af år 1909. Att så emellertid icke skett, synes ha föranledts i första hand däraf, att frågan om tomtplats för den nya läroverksbyggnaden vid början af år 1909 ännu ej var afgjord, och att förhandlingarna om nämnda fråga dragit ut på tiden så länge, att densamma först blifvit definitivt afgjord, sedan Eders Kungl. Maj:t genom beslut den 23 december 1909 bifallit den ändring i stadsplanen för staden Ystad, som föranleddes af den beslutade förläggningen af den nya läroverksbyggnaden. Under tiden hade äfven ny kostnadsberäkning för den tilltänkta byggnaden blifvit uppgjord på grundval af ritningar, öfver hvilka öfverstyrelsen redan den 28 maj 1907 efter förberedande granskning af desamma afgifvit yttrande. Då nämnda kostnadsberäkning, som inlämnades till byggnadskommittéerade den 9 november 1909 och slutade å en summa af 507,000 kronor, möbler och belysningsarmatur ej inräknade, icke obetydligt öfverskred en tidigare uppgjord beräkning, uppgående till en summa af 450,000 kronor, hvilket belopp stadsfullmäktige för ifrågavarande ändamål anslagit och upptagit i ett större kommunalt lån, så beslöto byggnadskommittéerade att låta uppgöra nya ritningar i afsikt att om möjligt nedbringa kostnaden till först beräknadt belopp. Sedan nya ritningar blifvit uppgjorda och till öfverstyrelsen inlämnade för förberedande granskning den 6 mars och den 12 maj 1910 samt öfverstyrelsen öfver dem afgifvit yttrande den 11 juni 1910, inkommo desamma till öfverstyrelsen för slutlig pröfning den 8 augusti 1910. Yttrande öfver desamma afgafs ånyo af öfverstyrelsen den 10 oktober 1910, hvarefter ärendet för pröfning och stadfästelse öfverlämnades till öfverintendentsämbetet, hvarest ärendet för närvarande är under behandling.

Öfverstyrelsen finner för sin del synnerligen beklagligt, att byggnadsföretagets slutförande blifvit på sätt som skett under de två senaste åren ytterligare fördröjdt; och har öfverstyrelsen i sin förut berörda skrifvelse den 20 december 1910 inför stadsfullmäktige i Ystad framhållit nödvändigheten af att läroverkets för hvarje år allt känbarare behof af förbättrade undervisningslokaler måtte, jämlikt det af Riksdagen uppställda och af bemälda stadsfullmäktige godtagna villkor, ofördröjligen tillgodoses.

Då emellertid förberedelserna till ifrågavarande byggnadsföretag nu synas

hafva framskridit så långt, att byggnadens uppförande under den närmaste tiden bör kunna påbörjas och det är synnerligen önskvärdt, att nytt uppskof med byggnadsfrågans slutförande icke ånyo måtte inträffa, så får öfverstyrelsen i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreskrifva, att ifrågasvarande byggnadsföretag skall, efter det att tillhörande ritningar blifvit vederbörligen godkända, såvida icke tvingande hinder härför skulle inträffa, vara med grundläggningsarbete påbegynt senast inom utgången af år 1911.

Stockholm den 13 januari 1911.

Underdånigst

ALFRED NORDFELT.

N. G. W. LAGERSTEDT.

GUST. R. FÅHRÆUS.

AUG. FALK.

Föredragande.

O. Sellgren.

Rektorns vid högre realläroverket å
Norrmalm
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Med anledning af rektorsämbetet vid högre realläroverket på Norrmalm meddeladt utdrag af Riksdagens Revisorers berättelse om den af dem år 1910 verkställda granskningen af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909, får jag med hänsyn till de anmärkningar, Revisorerna framställt mot fördelningen af nämnda läroverks utgifter på ljus- och vedkassan samt biblioteks- och materielkassan, på anmodan af kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk, sedan uppskof med öfverlämnandet af mitt utlåtande blifvit mig beviljad till den 5 januari 1911, vördsam samt anföra följande.

Revisorerna anmärka, att vid flera af rikets allmänna läroverk ur ljus- och vedkassan bestridts utgifter, som, enligt gällande läroverksstadga icke skola från densamma utgå, samt att detta i anmärkningsvärdt stor utsträckning ägt rum, bland annat vid högre realläroverket på Norrmalm. Då en sådan bokföringsåtgärd, enligt Revisorernes mening, ägt rum vid ett flertal läroverk, såsom äfven framgår af det i Revisorernes berättelse omnämnda, af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk den 12 januari 1910 afgifna utlåtandet,

kan den anmärkta åtgärden ej gärna bero på godtycke eller tillfälliga orsaker. Den djupast liggande grunden därtill är helt enkelt den omständigheten, att det vid de flesta läroverk i längden visat sig omöjligt att med den redan i 1878 års läroverksstadga till 4 kronor 50 öre för terminen fastställda afgiften för hvarje lärjunge till biblioteks- och materielkassan — för hvarje lärjunge, som därifrån ej varder på föreskrifvet sätt befriad — på ett nöjaktigt sätt bestrida utgifterna, särskildt för undervisningsmateriel. Därför har vid ett flertal läroverk sedan lång tid tillbaka den praxis utbildat sig att låta kostnaderna för vissa förbrukningsartiklar, sådana som komma alla lärjungar till godo, utgå från ljus- och vedkassan. En sådan uppfattning har af rektorerna vid högre realläroverket på Norrmalm jämväl före den 1 juli 1906, då jag där tillträdde rektorsbefattningen, mer eller mindre gjorts gällande vid bokföringen af läroverkets utgifter, hvarvid dock är att märka, att bestämmelserna i 1878 års läroverksstadga möjligen i detta afseende lämnade plats för något större frihet än den nu gällande. I fråga om t. ex. bläck och krita, en utgiftspost, som jämte liknande förbrukningsartiklar i Revisorernes mot läroverkets bokföring för år 1909 framställda anmärkningar upptagits med ett belopp af 405 kronor 30 öre, må här nämnas, att båda mina företrädare fil. doktorerna S. von Friesen och S. Almquist bokfört densamma på ljus- och vedkassan och under dessa sålunda bokförda utgiftsposter äfven medtagit skrifmateriel. Så har vid läroverket skett, så länge detsamma ägt bestånd. Då jag tillträdde rektoratet, började verkningarna af den i kungl. kungörelsen den 2 mars 1906 angående ny undervisningsplan för realskolan intagna kursplanen göra sig kraftigt kännbara i form af ökade utgiftskraf på biblioteks- och materielkassan. Detta var en omedelbar följd bl. a. af de i klass. 4, 5 och 6 införda laborationsöfningarna i biologi, fysik och kemi, hvaruti dessa klassers lärjungar, såsom ju ock var att hoppas, från början i allmänhet mangrannt deltagit. Några år senare kommo nya undervisningsplaner för gymnasiet, som åt laborationsöfningarna i biologi, fysik och kemi på det högre läroverksstadiet gäfvo en betydligt vidgad omfattning. Äfven detta ställde ökade kraf på biblioteks- och materielkassan. Att under sådana förhållanden påföra denna kassa en årligen med flera hundra kronor utgående utgiftspost, som man förut, då krafven på kassan voro mindre, ansett sig nödsakad att bestrida med ljus- och vedkassans tillgångar, och därigenom göra en betydlig afknappning i det belopp, som finge för inköp af verklig undervisningsmateriel, d. v. s. materiel af varaktig art, disponeras, var en åtgärd, som syntes mig oförenlig med en rätt omtanke om undervisningens behöriga tillgodoseende vid läroverket. Tvärtom har under de båda sista åren, jag innehaft rektoratet, det alltmer ökade behovet af undervisningsmateriel, i förening med en alltjämt fortgående och af flera omständigheter förorsakad minskning i inkomster till biblioteks- och materielkassan, nödgat

mig att påföra ljus- och vedkassan äfven utgifterna för annan förbrukningsmateriel än den nyssnämnda. Så t. ex. den utgiftspost för 1909 å 306 kronor 71 öre för profrör, deglar, preparatrör m. m., hvaremot Revisorerna äfvenledes framställt anmärkning. Det är här fråga om materiel, som förbrukas vid den för lärjungarne dels obligatoriska, dels valfria undervisningen i vissa naturvetenskapliga ämnen från och med klass 4, undervisningsmateriel, som kommer alla lärjungar vid ett högre läroverk till godo med undantag för de tre första skolåren. Profrör, deglar, kolfvar m. m. förbrukas under lärares och lärarekandidaters egna preparationer för blifvande lektioner, likaså under lektionstimmarna, då för öfrigt lärjungar, enligt numera gällande undervisningsprinciper, ofta få assistera, ej sällan själfva utföra experimenten eller göra de önskade analyserna. Det har synts mig orimligt att förutsätta att de läroverken öfverordnade myndigheterna skulle ha gillat, att det genom den nya läroverksstadgans undervisnings- och kursplaner betydligt vidgade praktiska studiet af de reala ämnena medfört den följden, att möjligheten att tillhandahålla samma undervisning varaktig undervisningsmateriel i form af apparater och redskap, hvaraf behovet nu är vida större än förr, skulle ha väsentligen minskats. Med visshet torde kunna påstås, att inte heller de, som på detta område lagstiftat, skulle ha afsett eller kunnat gilla en sådan eventualitet.

Revisorerna ha anmärkt mot följande utgiftsposter, förda under ljus- och vedkassan: för anskaffning af lefvande växter, djur m. m. för undervisningen 84 kronor 2 öre, för vård och underhåll af kartsamlingen 60 kronor, för reparation, målning m. m. å inventarier 394 kronor 95 öre. Lefvande växter och djur för undervisningen i biologi ha anskaffats af medellösa eller föga bemedlade lärjungar, som för detta sitt arbete för läroverkets räkning uppburit viss ersättning och som sålunda hvarje termin stått i läroverkets tjänst. Kartorna ha likaledes under hela året vårdats och lagats af lärjungar, som på detta sätt mot skälig ersättning betjänat läroverket. För lagning och ständigt underhåll af möbler m. m. har sedan flera år tillbaka genom rektorsämbetets försorg en särskild snickare anställts, som under årets lopp i mån af behof infinner sig vid läroverket och i ett dess materialrum verkställer dylika underhållsarbeten och som därför med fog kan räknas till läroverkets betjäning. Genom sistnämnda anordning vinnes den fördelen, att skolmöbler och liknande inventarier städe hållas i fullgodt skick och ej småningom fördärfvas och så, efter en längre tids bruk, med ens måste genomgå en dyrbar grundlig renovering. Jag anser, att i gällande läroverksstadga, § 218 mom. 1, finnes rörande ljus- och vedkassan och de kostnader, som skola därpå bestridas, en bestämmelse, som kan försvara åtgärden att föra alla här ofvan i ett sammanhang nämnda, af Revisorerna särskildt anmärkta utgifter under sagda kassa. Slutet af mom. 1 i den citerade paragrafen lyder: "aflöning åt vaktmästare,

eldare och öfrig betjäning". Tillägget och öfrig betjäning kan ej afse dem, som ha att ombesörja en vaktmästares eller en eldares sysslor. Efter gängse språkbruk skulle det åtminstone då ha stått: *eller* annan betjäning. Tillägget måste — eljest vore det meningslöst — afse personer, som på ett annat sätt betjäna läroverket, än en vaktmästare eller en eldare på grund af sedvanliga, för dem gällande instruktioner äro skyldiga att göra eller äga nödig förutsättning att kunna göra, personer som betjäna läroverket genom att utföra ett visst regelbundet arbete af helt annan art. Därvid äro blott två möjligheter tänkbara. Antingen är det fråga om att hålla läroverkets inventarier och materiel i godt stånd eller att tillhandahålla sådan tillfällig undervisningsmateriel, som ej rimligtvis kan, vid alla tillfällen, åläggas läraren att själf utan hjälp anskaffa.

Liknande skäl kunna anföras för min åtgärd att föra kostnaden för fönsterrutor, 57 kronor 70 öre, under ljus- och vedkassan. Mom. 2 i § 218 af läroverksstadgan innehåller ingen bestämmelse, som motiverar uppförandet af nämnda utgiftspost just under biblioteks- och materielkassan. Dessa utgifter ha äfven af mina företrädare allt sedan år 1878 förts under ljus- och vedkassan.

Revisorerna anmärka vidare, att en del utgifter för blanketter, inbindning m. m. förts under ljus- och vedkassan. Vid bedömandet af denna åtgärd bör hänsyn tagas äfven till den säregna ställning, högre realläroverket på Norrmalm bland rikets öfriga högre allmänna läroverk i åtskilliga afseenden intager. Dels hänvisas dit i mycket stor omfattning lärjungar från enskild undervisning för att aflägga afgangsexamina; likaså de, som önska undergå s. k. fyllnadspröfningar; dels är det ett af rikets sex profärsläroverk. I följd af dessa omständigheter i förening åsamkas läroverket afsevärda kostnader för blanketter och formulär af olika slag, för inbindning af s. k. privatisters skrifningar i realskole- och studentexamina, något som, enligt en för ett par år sedan utfärdad föreskrift, skall ske efter vissa detaljerade bestämmelser, hvilkas tillämpning medfört ökade kostnader. Så t. ex. skola dylika skrifningar i studentexamen vid högre realläroverket på Norrmalm, då abiturientringen alltid är fördelad på tre afdelningar, ske i inalles femton olika band. Höstterminen 1909 var vid läroverket ifråga antalet lärjungar från enskild undervisning, som dit hänvisats att genomgå studentexamen, 13, under det läroverkets egna lärjungar voro 2. Det har synts mig angeläget, att utgifter af denna art, äfvensom de icke obetydliga utgifterna för lärarekandidaterna, icke finge betunga biblioteks- och materielkassan, då det vore min skyldighet att tillse, det läroverket, icke minst i dess egenskap af profärsläroverk, hade sin egentliga undervisningsmateriel i så fullgodt och rikhaltigt skick som möjligt. Här må nämnas, att mina båda företrädare under ljus- och vedkassan fört utgiften

för blanketter m. m.; äfvenså för s. k. klassböcker, som årligen förbrukas, mot hvilken utgiftspost å 150 kronor i läroverkets räkenskaper för 1909 Revisorerne äfvenledes framställt anmärkning.

Beträffande den af Revisorerne anmärkta kostnaden dels för annonser, 106 kronor 41 öre, dels för gevärstransport, rengöring af gevär m. m., 300 kronor 89 öre, vill jag framhålla följande synpunkter. Den förra drabbar ett läroverk i hufvudstaden, där annonsering måste ske i ett stort antal tidningar, betydligt hårdare än ett läroverk i landsorten, där en mindre omfattande annonsering behöfver ifrågakomma. Af detta skäl vore det önskligt, att den utgiften icke lades under den kassa, hvars inkomster bestämmas af en för alla rikets läroverk till lika belopp fastställd terminlig afgift af lärjungarna, utan under ljus- och vedkassan, hvars inkomster kunna modereras efter de behof, som på hvar plats göra sig gällande. Och hvad kostnaden för rengöring af gevär angår, vill jag hänvisa till de synpunkter, jag i det föregående framhållit med afseende på annat regelbundet återkommande arbete för läroverkets materiel. Mina företrädare ha alltid ur ljus- och vedkassan bestridit kostnaderna för annonsering, under vissa år äfven för transport af gevär m. m.

Med hänsyn till de af Revisorerne anmärkta utgiftsposterna — arfvode för slöjdundervisning, 463 kronor 20 öre, slöjdmateriel, 57 kronor 1 öre, hänvisar jag till närslutna utdrag af protokoll vid högre realläroverkets kollegium, hållet den 24 mars 1906. Innan jag tillträdde rektoratet, beslöt kollegiet alltså att vidtaga den åtgärd, som nu blifvit föremål för Revisorerne anmärkning. Jag är öfvertygad om, att kollegiet och dess dåvarande rektor ej vågat ta initiativ till införande af undervisning i metallslöjd vid läroverket, om anledning funnits att befara, det nämnda utgift ej finge föras på ljus- och vedkassans konto. Ålägges kollegiet för framtiden att af biblioteks- och materielkassans ytterst begränsade tillgångar bestrida nämnda kostnader, finnes nog ingen annan utväg än att inställa undervisningen i metallslöjd. Detta vore af många skäl att beklaga. Dels har läroverket med omkring 3,000 kronor bekostat inredning af slöjdlokal, hvilken betydande kostnad med Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd fått bestridas af ljus- och vedkassan. Dels har undervisningen af lärjungarna omfattats med så stort intresse, att slöjdafdelningarna städse varit fulltaliga — i medeltal ha hvarje termin 45 lärjungar undervisats med 15 i hvar och en af 3 afdelningar, såsom ju ock kunnat förväntas, då lärjungar från högre realläroverket, efter slutad skolgång, i stor omfattning ägnat sig åt tekniska studier och teknisk verksamhet. Dels ändtligen har ett betydande antal af de lärjungar, som deltagit i slöjdkurserna, varit fullständigt medellösa och därför åtnjutit befrielse från all afgift.

Totalsumman af de utgiftsposter, mot hvilka Revisorerne framställt sina anmärkningar, uppgår till 2,532 kronor 94 öre. Härvid är dock att märka,

att Revisorerna förklara sig ha förbigått en mängd mindre utgiftsposter af samma natur. I det följande begränsar jag summan till 2,500 kronor, ehuru detta belopp, enligt Revisorernas mening, antagligen afsevärdt öfverskridits. Biblioteks- och materielkassans inkomst af terminsafgifter under år 1909 utgjorde 3,784 kronor 50 öre, dess totala inkomst 4,661 kronor 60 öre. Under samma år utbetalades ur kassan för här nedan specificerade utgiftsposter, som i moment 2 af § 218 i gällande läroverksstadga uttryckligen nämnas, följande belopp:

för årsredogörelse	706 kronor 70 öre
„ terminskatalog.....	410 „ 50 „
„ arbetsordning	125 „ — „
„ blanketter	90 „ 20 „
„ materiel (annan än undervisningsmateriel)...	300 „ 13 „

d. v. s. ett totalbelopp af inalles 1,632 kronor 53 öre. Ökas med detta belopp den till, lågt räknadt, 2,500 kronor uppgående utgiftssumma, som enligt Revisorernas mening borde ha utbetalats ur biblioteks- och materielkassan, icke, såsom skett, ur ljus- och vedkassan, skulle till den förra kassans egentliga uppgift, som framgår af dess namn, biblioteks- och materielkassa, d. v. s. till anskaffande och underhåll af böcker och undervisningsmateriel samt annan för läroverket behöflig materiel, exempelvis i teckning, sång och musik, gymnastik, ha återstått ett belopp af inalles 528 kronor 47 öre, hvartill komma kassans tillgångar den 1 januari 1909, inalles 359 kronor 12 öre, alltså sammanlagdt 887 kronor 59 öre, om kassan fullständigt utblottats på alla tillgångar. Sin rätta belysning få dessa siffror, om man besinnar, att det är fråga om ett af rikets största högre allmänna läroverk, med kanske det största realgymnasium i riket, hvilken sistnämnda omständighet särskildt må framhållas, enär behovet af dyrbar undervisningsmateriel, som hastigt förbrukas, är störst på den reala bildningslinjen; därjämte ett profärläroverk, dit ett flertal lärarekandidater i de naturvetenskapliga ämnena årligen hänvisas, hvarför undervisningsmaterielen, just i dessa ämnen, måste hållas i ett något så när tillfredsställande skick, om läroverket skall fylla denna sin speciella, viktiga uppgift. Det torde vara af intresse att se, hvilka anspråk läroverkets olika ämneskonferenser ansett sig böra ställa på biblioteks- och materielkassan för underhåll och inköp af den materiel, undervisningen i respektive ämnen kräfver.

I ett cirkulär från kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk af den 28 augusti 1908 anmodades jag utreda, i hvad mån den vid läroverket befintliga undervisningsmaterielen vore tillräcklig för undervisningens behof, huruvida läroverkets egna tillgångar vore otillräckliga för att underhålla behovet af undervisningsmateriel och i hvad omfattning understöd af statsmedel

vore behöfligt för att bringa denna materiel i tillfredsställande skick. Den med ledning af läroverkets räkenskaper under de föregående åren samt med ämneskonferensernas hjälp verkställda utredningen gaf vid handen, att årskostnaden för underhåll af för läroverket behöflig undervisningsmateriel vore

för språk	150	kronor
„ historia och geografi	250	„
„ fysik	450	„
„ kemi	700	„
„ biologi	100	„
„ teckning	250	„
„ musik och sång (pianohyra, noter m. m.)	150	„
„ gymnastik och lekattiralj	250	„

eller inalles ett belopp af 2,300 kronor. På samma gång meddelade jag, efter ämneskonferensernas hörande, att för undervisningsmaterielens omedelbara kompletterande på ett tillfredsställande sätt behöfdes

för fysisk undervisningsmateriel	2,500	kronor
„ biologisk „	2,000	„
„ tecknings „	1,000	„

eller inalles 5,500 kronor.

Hvad den förstnämnda tablån beträffar, kan utgiftsposten 700 kronor för kemiundervisningen synas oskäligt stor. Den är det emellertid ej. Min i det föregående omnämnda utredning innehöll därom följande uttalande: "Beloppet 700 kronor för kemi kan ju förefalla allt för stort. I själfva verket äro dock utgifterna för kemiundervisningen betydligt större, enär laboranterna själfva i rätt stor omfattning få bekosta en del förbrukningsartiklar, förstörda redskap m. m. Allt detta har emellertid frånräknats. Det är endast läroverkets utgifter för kemiundervisningen, som medtagits i ofvanstående tablå". Det är ju ej förvånande, att beloppet blir så stort. Man besinne, att läroverkets gymnasium består af tolf afdelningar, hvar och en med två kemitimmar i veckan. Hvilken afsevärd mängd af kemikalier i fast och flytande form måste icke under 24 timmar i veckan förbrukas. Därtill komma alla laborationstimmar utom den ordinarie arbetsordningen. I ett latin-gymnasium finnes ingen som helst motsvarighet härtill, i ett läroverk med både real- och latingymnasium endast i mindre omfattning.

Jag är fullt öfvertygad om att det af mig år 1908 uppgifna årliga totala utgiftsbeloppet för egentlig undervisningsmateriel, 2,300 kronor, var

ganska knappt tilltaget, så mycket mer som laborationerna på gymnasiet sedan dess betydligt utvidgats.

Den här ofvan verkställda ekonomiska utredningen ger alltså följande resultat. Hade under år 1909 det af Revisorerna anmärkta utgiftsbeloppet 2,500 kronor förts på biblioteks- och materielkassan i stället för på ljus- och vedkassan, hade, sedan utgifter för årsredogörelse, terminskatalog och arbetsordning, hufvudparten af kostnaderna för blanketter och en del inredningsmateriel, såsom ju äfven skett, utbetalats af biblioteks- och materielkassan, till gäldande af denna till 2,300 kronor uppgående årliga utgiftssumma för egentlig undervisningsmateriel i kassan funnits ett belopp af endast 528 kronor 47 öre, hvartill komme kassans behållning den 1 januari 1909 359 kronor 12 öre. Och nu har ingen som helst hänsyn tagits därtill, att kostnaderna för anskaffande och underhåll af böcker skola bestridas af den kassa, som af ålder burit namnet bibliotekskassa.

Hvilka åtgärder ha då från läroverkets sida vidtagits för att söka hjälp och rättelse i så bekymmersamma ekonomiska svårigheter? Öfverstyrelsens cirkulär af den 28 augusti 1908 och min svarsskrivelse därpå har jag redan omnämnt. Cirkuläret väckte förhoppning om statsunderstöd, men då sådant uteblef, har jag under år 1909, liksom ock under år 1910, nödgats, så långt jag ansåg gällande stadga och gammal praxis det medgifva samt nödig hänsyn till förhållandenas ofrånkomliga kraf så påfordra, låtit från ljus- och vedkassan en del utgifter, däribland några af de poster, mot hvilka Revisorerna framställt sina anmärkningar, utgå, äfven om de med lika eller större rätt om läroverksstadgans bestämmelser i detta afseende tolkas på ett strängare sätt, bort utgå från biblioteks- och materielkassan.

Den 8 juni 1906 gjorde min närmaste företrädare, dåvarande rektor S. Almquist, en underdånig framställning till Kungl. Maj:t, att, enär biblioteks- och materielkassans tillgångar den 1 januari samma år uppgick till endast 3,000 kronor och utgifterna samtidigt afsevärdt ökats, bland annat därför att tryckning af årsredogörelse, som förut bekostats af kungl. direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk, från och med år 1905 påförts läroverkets biblioteks- och materielkassa, hvilket haft till följd, att redan år 1905, alltså långt före den nya läroverksreformens fullständiga genomförande, inkomsterna till nämnda kassa nätt och jämnt betäckte utgifterna och för år 1906, då framställningen gjordes, ytterligare minskning i inkomster till kassan var att vänta, — få från biblioteks- och materielkassan till ljus- och vedkassan öfverflytta kostnaden för tryckning af årsredogörelse och terminskatalog samt för behöfliga blanketter m. m. I den underdåniga skrifvelsen heter det bland annat: "Principiellt torde mot en sådan öfverflyttning ingen viktigare anmärkning kunna göras, då af gammalt för fördelningen af utgifterna mellan dessa båda

kassor den grundsats varit gällande, att utgift för något, som lämnar någon slags behållning af egendom (bibliotek, undervisnings- och inredningsmateriel) skall gäldas af biblioteks- och materielkassan, men utgift för hvad som icke lämnar sådan behållning af ljus- och vedkassan“, synpunkter, som jag i det föregående, då jag besvarat Revisorernes anmärkningar, sökt häfda. På under hand skedd tillstyrkan från öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk gjorde jag, sedan jag tillträdt rektorsbefattningen, den 26 juli samma år en underdånig framställning till Kungl. Maj:t, enär öfverstyrelsen syntes tvifla på att den förra af rektor Almquist gjorda framställningen skulle beviljas men på samma gång till fullo behjärtade biblioteks- och materielkassans dåliga ställning, att nådigt tillstånd måtte erhållas “att från nämnda kassa till ljus- och vedkassan öfverföra den dryga utgiftspost af 3,000 kronor, som under år 1905 utgått för införande af elektrisk belysning“. Framställningen beviljades, men de välgörande följderna af denna tillfälliga förbättring ha för länge sedan upphört att verka på biblioteks- och materielkassans ekonomiska ställning.

Den 16 mars 1907 gjordes en underdånig framställning om beviljande af ett statsanslag å 2,000 kronor till inköp af geografisk undervisningsmateriel för läroverkets räkning. Läroverkets kartsamling hade då, enär biblioteks- och materielkassans för undervisningsmateriel disponibla tillgångar togos i anspråk hufvudsakligen för undervisningen i biologi, fysik, kemi och teckning, fått i hög grad förfalla. Framställningen bifölls så till vida, att 1,000 kronor beviljades.

Då högre realläroverket på Norrmalm, i likhet med andra rikets läroverk af samma eller likartad typ, efter af ämneskonferensen i fysik därom gjord framställning, skulle anskaffa en s. k. elektrisk lednings- och instrumenttafla, som medförde en kostnad af inalles 962 kronor 2 öre, inlämnade jag den 20 oktober 1907 en hemställen till Stockholms stads drätselnämnds första afdelning, efter en utförlig motivering af det behjärtansvärda i den gjorda framställningen samt noggrann redogörelse för biblioteks- och materielkassans ekonomi, att afdelningen måtte förmå vederbörande kommunala myndigheter att bestrida kostnaderna därför. Framställningen afslogs.

Här må ock nämnas, under hänvisning till den af Revisorerne i läroverkets räkenskaper för 1909 framställda anmärkningen däremot att en utgiftspost af 394 kronor 95 öre för reparation, målning m. m. å inventarier af mig uppförts under ljus- och vedkassan, att, något som kraftigt framhölls i min förut omnämnda underdåniga skrifvelse af den 22 september 1908, jag upprepade gånger gjort framställning “till de kommunala myndigheterna om hjälp med bestridande af dylika kostnader men utan resultat“. “Staden“, hette det vidare i min skrifvelse, “bekostar reparation och underhåll af fasta inventarier, icke af lösa. Detta är för de kommunala myndigheterna en princip-

sak. Intet undantag från denna regel göres, enär detta anses kunna medföra farliga konsekvenser i fråga om de öfriga läroverken“ i hufvudstaden. Äfven efter den 22 september 1908 ha försök i samma riktning gjorts, men utan framgång.

I underdånig skrifvelse af den 1 december 1910 har jag på uppdrag af kollegiet gjort en framställning om nådigt tillstånd "att under en tidrymd af fem år, räknadt från och med år 1911, få från läroverkets ljus- och vedkassa bestrida kostnaderna för tryckning af årsredogörelse och katalog, under förbehåll dock att under nämnda tidrymd afgiften till ljus- och vedkassan ej höjes öfver det belopp, 15 kronor, hvarmed nämnda afgift allt sedan höstterminen 1907 utgått". I särskild skrifvelse till kungl. öfverstyrelsen rörande denna framställning visade jag, att genom en dylik öfverflyttning ett belopp af åtminstone 1,000 kronor kunde årligen reserveras i och för underhåll af undervisningsmateriel samt dess alltjämt fortgående komplettering med det nödvändigaste utöfver det belopp, som då stod läroverket för detta ändamål till buds. Då visste jag ännu ej, att af Statsrevisorerna anmärkningar framställt mot af mig under ljus- och vedkassan förda utgifter till ett sammanlagdt belopp af mer än 2,500 kronor. Skulle följden af dessa anmärkningar bli, att jag nödgas föra ifrågavarande utgiftsposter under biblioteks- och materielkassan, blefve det årliga belopp, som behöfdes för denna kassas stärkande icke 1,000 kronor, det belopp, som ifrågasatts i min sista underdåniga framställning af den 1 december 1910, utan minst 3,500 kronor.

Jag har i det föregående redogjort för de åtgärder, rektorsämbetet vid högre realläroverket på Norrmalm allt ifrån 1905 eller den tidpunkt, då den nya läroverksreformen gradvis började genomföras, vidtagit för att hos Kungl. Maj:t, öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk, hufvudstadens kommunala myndigheter söka, genom utverkande af direkt understöd eller af nådigt tillstånd att öfverflytta vissa utgifter från den ena kassan till den andra, upphjälpa biblioteks- och materielkassans ekonomi. För att i någon mån bespara den samma utgifter ha en del, eljest väl behöfliga arbeten uppskjutits på obestämd tid. Så t. ex. åtskilliga ur snygghetssynpunkt mycket behöfliga reparationer. En del inventarier, såsom öfverklädda möbler i kollegierummet och på rektorsexpeditionen, befinna sig i ett så bristfälligt skick, att jag med skäl kunnat befara, att anmärkning med anledning häraf kunnat drabba den, som bär ansvaret för att de kraf, som i detta hänseende måste ställas på en offentlig institution, tillgodoses, äfven om dessa kraf vore af mycket anspråkslös art.

Äfven andra intressen har jag på grund af kassans dåliga ekonomi nödgats åsidosätta. Gällande läroverksstadga innehåller i § 145, mom. 2, vissa föreskrifter rörande en för lärjungarna särskildt afsedd boksamling, hvar-

igenom lärjungarnas behof af lämplig ungdomsläsning skall tillgodoses. Ett sådant lärjungebibliotek har vid högre realläroverket på Norrmalm funnits upprättadt sedan omkring 15 år tillbaka. Till boksamlingens underhåll och komplettering ha från biblioteks- och materielkassan upprepade gånger anslagits växlande belopp, så t. ex. år 1907 — 125 kronor, år 1908 — 50 kronor. Under åren 1909 och 1910 ha kassans tillgångar ej medgifvit något som helst understöd vare sig till komplettering eller underhåll af boksamlingen.

Belysande för kassans bristande resurser, när det gäller att tillgodose läroverkets behof af undervisningsmateriel, är den omständigheten, att vid läroverket tjänstgörande lärare i fysik under år 1908 af egna medel öfverlämnat som gåfva till kassan ett belopp af 200 kronor till inköp af vissa för fysikundervisningen behöfliga apparater och redskap. Under år 1909 tillsköts under enahanda förhållanden ett gåfvobelopp af 150 kronor.

Jag vågar vördsamt anhålla, att, när de af Revisorerne mot min förvaltning af läroverkets räkenskaper och mot mina därvid vidtagna bokföringsåtgärder framställda anmärkningar bli föremål för vidare undersökning och granskning, hänsyn måtte tagas äfven till de af mig här ofvan i ett sammanhang meddelade upplysningar.

I det föregående har jag betonat oegentligheten däraf, att afgiften till biblioteks- och materielkassan bibehållits vid sitt för mer än 30 år sedan gällande belopp, 4 kronor 50 öre, ehuru krafven på den samma i så oerhörd grad stegrats. Det synes mig ock oegentligt att denna terminsafgift är fastställd till lika belopp vid alla läroverk, ehuru icke blott de olika läroverkens behof af undervisningsmateriel äro väsentligen olika stora, utan ock inkomsterna till ifrågavarande kassa vid olika läroverk, oafsedt lärjungeantalet, betydligt växla. Jag har i det föregående antydt, i huru stor omfattning biblioteks- och materielkassan får bidraga exempelvis till täckande af kostnaderna för inköp af kemikalier, som förbrukas af högre realläroverkets gymnasieringar. Någon motsvarande utgift, som uppgår till minst 600 kronor årligen enbart för gymnasium, behöfver ej utgå från biblioteks- och materielkassan, t. ex. vid ett sådant läroverk som högre latinläroverket på Norrmalm. Men detta är, med hänsyn till kostnaden för undervisningsmateriel, om afseende fästes enbart vid de olika läroverkstyperna, också den enda olikheten. Behovvet af materiel för de humanistiska ämnena är fullt upp lika stort vid det förra läroverket som vid det senare. Och vidare, oafsedt totala lärjungeantalet, förbrukar ett läroverk med ett oproportionerligt stort gymnasium vida mer dyrbar undervisningsmateriel än ett läroverk med stor realskola och jämförelsevis litet gymnasium. Det förra läroverket har ock större behof af sådan materiel, som ej årligen förbrukas, utan förvaras för de biologiska, fysiska och kemiska institutionerna och deras samlingar. En jämförelse mellan de tre

profärläroverken i Stockholm, med hänsyn till lärjungarnas antal och fördelning på olika stadier höstterminen 1909, visar, att gymnasiet vid högre realläroverket på Norrmalm då hade 264 lärjungar, motsvarande stadium vid högre allmänna läroverket på Södermalm endast 228, vid högre latinläroverket på Norrmalm endast 216. För de tre läroverkens realskoleklasser, tagna i samma ordning, voro motsvarande tal 326, 425, 491. De totala lärjungeantalet var för de tre läroverken under den angifna terminen respektive 590, 653, 707. Vid högre latinläroverket på Norrmalm voro alltså lärjungarna till antalet 117 flera än vid högre realläroverket. Om 100 af dessa erlade afgift till biblioteks- och materielkassan, erhöll denna vid nämnda högre latinläroverk 900 kronor mera i inkomst läsåret 1909—10 än samma kassa vid högre realläroverket. De sist anförda siffrorna erhålla sin rätta belysning, det må ånyo framhållas, endast om man äfven tar hänsyn både till lärjungarnas fördelning på de nämnda läroverkens båda stadier och de olika läroverkstypernes olika behof af undervisningsmateriel. Härtill kommer hänsynen till lärjungarnas och deras hems förmögenhetsvillkor, något som i hög grad inverkar på biblioteks- och materielkassans inkomster. Vid ett läroverk måste lärjungarna i långt större utsträckning befrias från afgift till nämnda kassa än vid ett annat. Antalet befrielser kan också, oafsedt lärjungeantalets växlingar, i hög grad växla vid samma läroverk. Följande tablå ger en föreställning härom, hvad högre realläroverket på Norrmalm beträffar.

	Antal från afgift till bibliotekskassan och materielkassan befriade.	Antal lärjungar.
1904 (hösttermin)	77	610
1905 „	174	622
1906 „	186	626
1907 „	192	611
1908 „	170	607
1909 „	169	590
1910 „	200	598

Af tabellen framgår sålunda, att, under det höstterminen 1904 inalles 533 lärjungar erlade afgift till biblioteks- och materielkassan, motsvarande antal för höstterminen 1910 endast var 398. Kassan hade således under läsåret 1904—1905, d. v. s. före läroverksreformens genomförande, icke mindre än omkring 1,215 kronor mer i inkomst af terminsavgifter, än den erhåller under läsåret 1910—11.

Af en jämförelse mellan Högre realläroverket på Norrmalm och flertalet af rikets öfriga högre allmänna läroverk skulle äfven med stor sannolikhet framgå, att antalet befrielser från afgift till biblioteks- och materielkassan vid

det förstnämnda läroverket är oproportionerligt stort. Därför talar den omständigheten, att i detta läroverk lärjungar intagas i stort antal direkt från folkskolan. Af de höstterminen 1909 i läroverkets första klass, som endast består af en afdelning, *nyinskrifna* 32 lärjungar kommo 28 direkt från folkskolan. Höstterminen 1910 voro motsvarande antal 36 och 29.

I detta sammanhang må ock nämnas, att biblioteks- och materielkassan äfven uppbär en till 3 kronor uppgående afgift af hvarje lärjunge, som vid detsamma inskrifves, om han förut icke varit vid annat allmänt läroverk intagen eller icke i laga ordning från inskrifningsavgift befrias. Ett jämförelsevis litet belopp inflyter till läroverkets biblioteks- och materielkassa af denna anledning. Detta beror därpå, att läroverket endast har en afdelning i 1:a klassen, två i den andra. Motsvarande antal afdelningar för de öfriga högre allmänna läroverken i Stockholm (med undantag för Nya elementarskolan) är resp. 2 och 3. I hufvudstadens sex-klassiga realskolor är klass 2 visserligen endast fördelad på två afdelningar, men äfven där är 1:a klassen fördelad på två. Däremot är ring I vid Högre realläroverket på Norrmalm fördelad på tre afdelningar, under det klass 5, liksom klass 2 och mellanliggande klasser, endast är fördelad på två. Anledningen härtill är den, att läroverket skall stå rustadt att mottaga den skara lärjungar, som från hufvudstadens sexklassiga realskolor och Högre latinläroverkets på Norrmalm realskola söka inträde i ett realgymnasium. Dessa nyintagna från annat allmänt läroverk öfverflyttande lärjungar, som höstterminen 1909 uppgingo endast för ring I till 39, och höstterminen 1910 till 40, erlægga ingen inträdesavgift. Äfven i detta afseende intager läroverket en undantagsställning, som ofördelaktigt inverkar på biblioteks- och materielkassans inkomster.

Utgångspunkten för Revisorernes anmärkningar synes ha varit den, att afgiften till ljus- och vedkassan vid Högre realläroverket på Norrmalm, liksom äfven vid en del andra läroverk, ansetts så hög, att därigenom en oskäligt tung ekonomisk börda lagts på de medellösa lärjungarna, som från denna afgift, enligt gällande stadga ej kunna befrias. Afgiften till ljus- och vedkassan höjdes höstterminen 1907 från det belopp, hvarmed den förut i allmänhet utgått, 10 kronor 50 öre, till 15 kronor, hvartill den allt sedan för hvarje termin af kollegiet fastställt. Ökningen skedde af den anledning, att kollegiet vid nämnda tidpunkt ansåg välbetänkt att stärka ljus- och vedkassans ställning, enär underhandlingar då pågingo, som antogos komma att snart leda till lösning af läroverkets sedan åtskilliga år planerade tillbyggnadsfråga, och detta på basis af en större annexbyggnad på läroverkstomten, som skulle betinga en kostnad af tre- à fyrahundratusen kronor. Det syntes klart, att renhållning, uppvärmning och upplysning af en byggnad af så stora dimensioner skulle ställa betydligt ökade kraf på ljus- och vedkassan. Det är att märka, att

ifrågavarande nybyggnad ej skulle medgifva ökning i lärjungeantalet och därigenom ge anledning till ökade inkomster för ljus- och vedkassan. Det var blott fråga om att åt vissa läroverkets trångbodda institutioner m. m. bereda behöfligt ökad utrymme. Kollegiet ville då ej utsätta sig för risken, att, så snart den planerade, nya byggnaden af läroverket tagits i besittning, nödgas besluta om en allt för hastig, betydande stegring i afgiften till ifrågavarande kassa. Sedan kassans ställning nu blifvit stärkt — den 1 januari 1905 voro dess tillgångar 7,097 kronor 4 öre, den 1 januari 1909 uppgingo de till 10,934 kronor 4 öre — och då läroverkets byggnadsfråga fortfarande är oafgjord, torde kollegiet inom kort kunna företaga någon nedsättning i afgiften till densamma. Emellertid har jag ofta, då medellösa lärjungar anmälts, lämnat uppgift om terminsafgiftens storlek. Ehuru god plats merendels funnits i en närbelägen realskola med billigare terminsafgift, kan jag ej påminna mig, att under min rektorstid något fall inträffat, då föräldrar af sådan anledning föredragit att bereda den inträdessökande plats vid detta eller andra närbelägna läroverk. Till jämförelse må emellertid nämnas, att terminsafgiften till ljus- och vedkassan vid Högre allmänna läroverket på Södermalm för höstterminen 1910 utgått med 14 kronor 50 öre, vid Högre realläroverket på Östermalm med 15 kronor. Vid Högre latinläroverket på Norrmalm har den för samma termin endast uppgått till 10 kronor 50 öre. Storleken af det belopp, hvarmed denna terminsafgift måste utgå, beror närmast på lärjungeantalet men äfven på den mer eller mindre genomförda koncentrationen med hänsyn till läroverkets lokaler och utrymmen. Af de med hvarandra jämförda profärläroverken lämnar Högre latinläroverket på Norrmalm exempel på största möjliga koncentration (alla lokaler i samma byggnad), därefter Högre realläroverket på Norrmalm (endast gymnastiklokalerna i särskild byggnad), därefter Högre allmänna läroverket på Södermalm.

Men frågan om den till ljus- och vedkassan vid högre realläroverket på Norrmalm utgående terminsafgiftens höga belopp må nu, såsom Revisorerne gjort, ställas i samband med frågan om de af mig, enligt Revisorerne mening, i strid mot hvad därom är stadgadt, förda utgiftsposter, tillsammans uppgående till ett belopp af, lågt räknadt 2,500 kronor. Jag antager nu, att dessa utgifter för år 1909 i stället förts under biblioteks- och materielkassan, af hvars tillgångar kostnaderna för årsredogörelse, terminskatalog, arbetsordning, blanketter, såsom skett, jämväl skulle bestridas, utgörande dessa sistnämnda poster ett belopp af inalles något mer än 1,600 kronor. Jag har visat, att föga mer än 500 kronor då hade återstått för att bekosta komplettering och underhåll af läroverkets boksamling, anskaffning af undervisningsmateriel af bestående art för alla ett högre realläroverks reala och humanistiska ämnen, därjämte för alla öfningsämnen, slutligen alla öfriga utgifter, som i min före-

gående framställning ej berörts. Under sådana förhållanden hade terminsavgiftsnämnden, med hänsyn jämväl till biblioteks- och materielkassans ringa tillgångar den 1 januari 1909, inalles 359 kronor 12 öre, varit skyldig att ställa sig till efterrättelse, hvad i gällande läroverksstadga § 221, mom 3, c) finnes uttryckligen föreskrifvet angående befrielse från terminsavgift till läroverks kassa, nämligen "att hänsyn skall tagas jämväl till ifrågavarande kassas tillgångar och utgifter". Kassans ställning hade varit så bedröflig, att nämnden ej haft annat val än att ilägga samtliga lärjungar, som vårterminen 1909, inalles 183, och höstterminen 1909, inalles 169, befriats från avgiften i fråga, att den samma gälda. På detta sätt hade kassans tillgångar, därest alla avgifter verkligen erlagts, för det året ökats med 1,584 kronor, utgörande ungefär hälften af det totalbelopp, som med Revisorernes anmärkningar afsetts. Avgiften till ljus- och vedkassan hade då, utan att denna kassas ställning därigenom nämnvärdt förändrats, kunnat, enär samtliga lärjungars antal för år 1909 under vårterminen var 600, under höstterminen 590, nedsättas med 1 krona 25 öre.

Resultat: de fullständigt medellösa lärjungarna hade i terminsavgift till läroverket fått erlägga 18 kronor 25 öre i stället för 15 kronor, de i ekonomiskt afseende bättre situerade, utom den med 5 kronor till byggnadsfonden utgående avgiften, 18 kronor 25 öre i stället för 19 kronor 50 öre.

Den af mig tillämpade bokföringen må anses, enligt gällande författningar, oriktig. Men det får icke påstås, att den varit till skada för de mest obemedlade bland läroverkets lärjungar. Den har tvärtom, under förhandenvarande förhållanden, obetingadt varit just till ekonomisk lindring för dem. Och detta har varit ett af motiven till mina under år 1909 mer konsekvent än förut vidtagna af Revisorerne anmärkta bokföringsåtgärder.

Sedan jag nu sökt motivera de, i samband med min förvaltning af högre realläroverkets räkenskaper, af mig under år 1909 vidtagna, af Revisorerne anmärkta bokföringsåtgärder, vågar jag fästa öfverstyrelsens uppmärksamhet vid några af läroverksrektorerna och kollegier säkerligen lifligt önskade förändringar i de för läroverkens kassor och de till dem utgående terminsavgifter nu gällande bestämmelser. Då terminsavgifterna till ljus- och vedkassan allmänt stegrats, ett förhållande, som utan tvifvel i främsta rummet beror på den alltjämt fortgående stegringen i priser på produkter för belysning och uppvärmning, äfvensom på arbetskraft, måste väl en liknande prisstegring visa sig i fråga om de utgifter, som skola gäldas med biblioteks- och materielkassans tillgångar. Jag nämner blott sådana utgiftsposter som trycksaker. Hvad som innefattas under den rubriken förorsakar för närvarande vid högre realläroverket på Norrmalm en årlig utgift på betydligt mer än 1,000 kronor. Vidare personligt arbete för reparationer af materiel och inventarier, bindning

af böcker m. m. Tar man så hänsyn till den moderna pedagogikens fordringar på rikhaltig undervisningsmateriel för de allmänna läroverkens alla läro- och öfningsämnen, fordringar, som mångenstädes klart uttalas i den nu gällande läroverksstadgans undervisningsplaner, vidare till den genomgripande omläggning, som skett i undervisningen, särskildt i de reala ämnena och som gått i den riktning, att hvarje enskild lärjunge allt ifrån klass 4 skall själf under lärarens ledning göra praktiska studier och rön med tillhjälp af för detta ändamål afsedd materiel, nog synes det då orimligt, att de inkomster, som för ett 30-tal år sedan ansågos motsvara biblioteks- och materielkassans dåtida behof, skola anses tillräckliga äfven under fullständigt ändrade förhållanden. Gifves ingen rättelse härutinnan, utan komma till och med skärpta föreskrifter att utfärdas, som skola göra slut på den af Revisorernes uttalande att döma, vid rikets allmänna läroverk, låt mig tillägga under omständigheternas tryck, småningom införda praxis, som för närvarande torde ganska allmänt tillämpas med afseende på dispositionen af ljus- och vedkassans samt biblioteks- och materielkassans tillgångar, synes det mig själfklart, att den nya läroverksreformen, med hänsyn till undervisnings- och kursplaners nya och mest lofvande uppslag, då skulle hufvudsakligen bli en reform på papperet.

Man har med allt skäl af gammalt ansett det orimligt att fastställa en för alla rikets läroverk med samma belopp utgående afgift till ljus- och vedkassan. Man har insett, att de kostnader, som skulle utgå från denna kassa, måste betydligt växla på olika platser. Men äfven andra förhållanden än på olika platser växlande priser inverka på denna kassas ekonomi. De exempel, jag i detta afseende anfört med hänsyn till några hufvudstadens allmänna läroverk, bevisa detta. Afgiften är omkring 50 % högre vid det ena läroverket än vid det andra.

Jag tror mig emellertid också ha bevisat, att de till biblioteks- och materielkassan inflytande inkomster och därifrån utgående utgifter kunna växla högst betydligt vid olika läroverk, som dock, där man ej äger närmare kännedom om förhållandena, synas fullt jämförliga. Olyckligtvis är denna växling icke alltid af den art, att de större krafven på kassan, det större totala utgiftsbeloppet, som måste ur kassan utgå, om berättigade anspråk på undervisningens effektivitet ej skola kränkas, motsvaras af rikligare inflytande inkomster till densamma. Förhållandet kan vara alldeles motsatt, om läroverk af samma eller likartad typ jämföras med hvarandra: högre realläroverk, högre latinläroverk, högre allmänna läroverk med både real- och latingymnasium, högre allmänt läroverk med stor realskola och jämförelsevis litet gymnasium, med stort gymnasium och jämförelsevis liten realskola, högre allmänt läroverk med eller utan profärsinstitution.

Generalisering på detta område är hvarken hälsosam eller rättvis. Den

skulle inte heller vara det, om den genomfördes med afseende på ljus- och vedkassan. Den naturligaste lösningen på nu befintliga svårigheter vore, att vederbörande läroverkskollegium erhöles rätt att inom vissa gränser bestämma afgiften äfven till biblioteks- och materielkassan. Jag tror inte att det finns någon anledning att befara, att en sådan rätt, lagd i kollegiernas hand, skulle missbrukas. Eller ha icke de allmänna läroverkens lärare under gångna tider städse visat varmt och oegennyttigt intresse just för flitiga och begåfvade medellösa lärjungar och i råd och dåd kraftigt hjälpt dem fram på studievägen? Jag tviflar på att någon klass inom samhället inlagt sådana förtjänster om medellösa lärjungars ekonomiska framhjälpande som just läroverkslärarnes. Och så bör det också vara.

En sådan läroverkskollegierna lämnad rätt borde på lämpligt sätt begränsas och kontrolleras. Om läroverkskollegierna sålunda finge rätt att bestämma beloppet på terminsavgiften till biblioteks- och materielkassan, såsom de af gammalt gjort i fråga om afgiften till ljus- och vedkassan, borde de vara skyldiga att så begränsa dessa avgifters storlek, att deras sammanlagda belopp icke öfverskrede en viss maximisumma, t. ex. 20 kronor. Undantag äfven från den bestämmelsen borde i tvingande fall kunna beviljas af läroverken öfverordnad myndighet. Med en sådan bestämmelse blefve systemet tillräckligt smidigt, så att det kunde anpassas efter de olika läroverkens olika behof, och man sluppe ifrån det, när det gäller lif och organisk verksamhet, i allmänhet för länge sedan utdömda systemet att skära allt och alla öfver en kam. Ett sådant system måste, när det envist fasthålles, som vanligt, framkalla försök att tumma på stadgar och författningar, såsom i förevarande fall skulle vid rikets allmänna läroverk i stor utsträckning, enligt Revisorernes i detta afseende ganska klara och oförbehållsamma uttalande, ha skett.

Vidare önskemål vore, att kollegierna erhöles rätt att befria medellös lärjunge från afgift antingen till biblioteks- och materielkassan eller till ljus- och vedkassan. Det senare innebure ingen orimlighet. Visst behöfves i en läroverksbyggnads lokaler artificiell belysning, när det är mörkt, artificiell värme, när det är kallt, men det behöfs också i lärosalarna krita och bläck hvarje dag, nästan hvarje lektion, och för lärjungar, som skola laborera, behöfs det syror och salter och många andra ingredienser.

Jag antager alltså, att ett kollegium erhållit här omförmälda rättighet och vid sitt läroverk bestämdt, att afgiften till ljus- och vedkassan skall utgå med 10 kronor, afgiften till biblioteks- och materielkassan med 6 kronor. Då skulle de mest medellösa lärjungarna kunna befrias från afgift till ljus- och vedkassan, och hela deras terminsavgift blefve då endast 6 kronor. Blefve ljus- och vedkassans ekonomi därigenom något svag, kunde ju kollegiet en följande termin höja afgiften till den kassan med 50 öre eller 1 krona;

ökningen behöfde då blott drabba de bemedlade, och de verkligt medellösa terminsafgift blefve vid det läroverket lägre, än den under nuvarande förhållanden kunde bli. Bland de medellösa kan man ofta skilja på mer eller mindre obemedlade. Den förstnämnda kategorien kunde i förevarande fall befrias från afgiften till ljus- och vedkassan, den sistnämnda från afgiften till biblioteks- och materielkassan. Systemet blefve obestriddigen smidigt med anpassningsförmåga efter olika förhållanden. Bättre än nu kunde hänsyn tagas till obemedlade lärjungars mer eller mindre svaga ekonomi. Bättre än nu kunde likaså hänsyn tagas till de olika läroverkskassornas mer eller mindre svaga ekonomi, utan att det förra viktiga intresset därför på något sätt behöfde kränkas.

Till yttermera kontroll kunde ju ock den bestämmelsen göras, att, så fort terminsafgifterna vid ett läroverk sålunda blifvit fastställda, uppgift om deras belopp, antal befrielser m. m. insändes till öfverstyrelsen jämte uppgift angående vederbörande kassors ställning vid kalenderårets början.

Skulle frågan icke lösas på denna väg, ser jag icke möjligheter till en lösning på annat sätt än antingen genom en förändrad lagstiftning rörande de utgifter, som få af de olika läroverkskassorna bestridas, eller ock därigenom att staten med allmänna medel kraftigt understödde åtminstone vissa läroverks biblioteks- och materielkassa. Jag vågar med full visshet påstå, med erfarenheter hämtade från det läroverk, jag tillhör, och det äfven om jag studerar räkenskaperna från mina företrädares tid, att om de rigorösa bestämmelser rörande dispositionen af de båda läroverkskassornas tillgångar, som Revisorerna sökt häfda, skola tillämpas, det blir omöjligt för läroverken att tillgodose elementarundervisningens kraf på åskådlighet, liksom ock vår tids kraf på genom själfverksamhet förvärfvade effektiva praktiska kunskapsresultat.

Jag hoppas, att föreliggande fråga snart nog upptages på ett rektorsmöte. Nu torde blott två rektorer, nämligen de, vid hvilkas läroverk det nuvarande systemet visat de mest signifikativa verkningarna, fått tillfälle att yttra sig. Jag föreställer mig, att de allmänna läroverkens rektorer med glädje skulle begagna sig af ett tillfälle, om det bjödes dem, att få inför öfverstyrelsen offentligt frambara sin mening angående möjligheten att med de alljämt med 4 kronor 50 öre till biblioteks- och materielkassan inflytande terminsafgifter bestrida alla de kostnader, som enligt § 218 mom. 2 i gällande läroverksstadga skola därur utgå.

Stockholm den 4 januari 1911.

Vördsamt

C. SVEDELIUS,

rektor vid högre realläroverket på Norrmalm.

Bilaga.

Utdrag af protokoll vid läroverkskollegium, hållet i högre realläroverket den 24 mars 1906.

§ 2.

Beslöt kollegiet på rektors förslag dels att öfverföra de löpande utgifterna för metallslöjden från biblioteks- och materielkassan till ljus- och vedkassan, dels att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om rätt att vidtaga en sådan öfverföring äfven beträffande utgifterna för årsredogörelsen och katalogen, och uppdrog kollegiet åt rektor att i samråd med herrar Löfgren och Svensson uppsätta nämnda skrifvelse.

S. ALMQUIST.

Justeradt

J. F. NYSTRÖM.

EDV. GÖRANSSON.

Rätt utdraget, intygar

C. Svedelius,

rektor.

Rektorns vid högre allmänna läro-
verket i Luleå
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Härmed får jag värdsamt afgifva yttrande rörande hvad Riksdagens Revisorer i sin berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 anfört beträffande högre allmänna läroverket i Luleå i § 1 och § 3 angående allmänna läroverken.

Undertecknad har redan förut haft sin uppmärksamhet fäst vid det förhållandet, att afgifterna till ljus- och vedkassan vid härvarande högre allmänna läroverk under senare åren betydligt höjts samt för närvarande äro bland de högsta.

Då enligt § 218 af gällande läroverksstadga, rektor och kollegium utan någon begränsning har rätt att i mån af behof bestämma beloppet af nämnda afgift och således på visst sätt utöfva en slags beskattningsrätt, så är det tydligt, att behandlingen af hithörande frågor från rektor och kollegiums sida bör utöfvas under en stark känsla af ansvar. Jag anser mig därför något utförligare böra yttra mig rörande nämnda afgifter vid läroverket.

Under hvartera af åren 1900—1907 utgingo afgifterna till ljus- och vedkassan med 14 kronor för hvarje lärjunge, under år 1908 med 21 kronor och under hvartera af åren 1909 och 1910 med 30 kronor för hvarje lärjunge. Den förnämsta anledningen till den stora höjningen sedan år 1907 är att läroverket under hösten 1908 inflyttade i den nya läroverksbyggnaden. Under det att läroverket under år 1907 var inrymdt i synnerligen trånga lokaler, af hvilka lärorummen uppvärmdes medelst eldning i kakelugn eller kamin i de särskilda rummen, och förstugor och trappor voro så godt som oeldade, så disponerar nu läroverket utom en del af gamla läroverksbyggnaden äfven en modern skolbyggnad, hvilken uppvärms och ventileras medelst centraluppvärmning. Då vissa utrymmen i denna byggnad såsom trappuppgångar, korridorer, bönsal, lokaler för undervisningen i kemi och fysik m. m. äro beräknade för ett afsevärdt större antal lärjungar än läroverket nu har, men då utgifterna för dessa lokalers uppvärmning, belysning och städning åtminstone i det närmaste äro oberoende af antalet lärjungar vid läroverket, så ligger det i sakens natur, att det måste bli jämförelsevis betungande för lärjungarne vid ett mindre läroverk att bestrida nämnda utgifter. Då anspråken från vederbörande myndigheter på utrymmen, ventilation och belysning m. m. under de senare åren i väsentlig grad stegrats, så blir däraf en oundviklig följd en stegring i utgifterna från läroverkens ljus- och vedkassa. Härtill kommer, dels att prisen på ved och kol mer och mer stigit, dels att lefnadsomkostnaderna i Luleå under de senaste 15 åren i mycket hög grad ökats, hvaraf följt en betydlig ökning i utgifterna för aflöning åt vaktmästare och eldare samt för skurning och annan renhållning. Den stora stegringen i afgifterna till ljus- och vedkassan sammanhänger tydligen också mycket nära med penningvärdets fall under de senare åren. I de allra flesta fall ha också mindre löntagares, handverkares och andra kroppsarbeters inkomster till penningvärdet ökats, så att den relativa ökningen af nämnda afgifter under de senaste 20 åren i jämförelse med motsvarande ökning i arbetslöner ej torde vara påfallande stor.

Beträffande frågan om dessa afgifters nuvarande belopp (15 kronor i terminen) kan anses vara för högt i förhållande till de utgifter, som enligt gällande lag skola bestridas af ljus- och vedkassan, samt om utsikten att

kunna nedbringa dem under det nu utgående beloppet, så får jag vördsamt hänvisa till nedanstående tablå rörande nämnda kassas inkomster och utgifter under år 1910. (År 1909 voro utgifterna jämförelsevis höga, emedan den nya läroverksbyggnaden enligt känd erfarenhet då såsom alldeles ny kräfdes särskildt stora kostnader för uppvärmning.)

Ljus- och vedkassans inkomster 1910.

Inskriftningsafgifter	kronor	193: 50.
Terminsafgifter à 15 kronor i terminen	,,	7,680: —
Folkskoleseminariet: Ersättning för lyse, bidrag för uppvärmning och städning	,,	400: —
Ersättning för lyse och värme m. m. vid uthyrning af läroverkets lokaler	,,	179: 60.
		<hr/>
	Summa kronor	8,453: 10.

Ljus- och vedkassans utgifter 1910.

Belysning	kronor	857: 58.
Uppvärmning:		
Nya läroverksbyggnaden	,,	2,827: 50.
Gymnastikhuset och gamla byggnaden	,,	904: 85.
Renhållning: Skurning, tömning af klosetter m. m.	,,	259: 50.
Skolläkaren	,,	258: —
Vaktmästaren *)	,,	850: —
Eldaren **)	,,	920: —
Städerskor m. m.	,,	567: —
Telefon och uppdragning af ur	,,	95: —
Diverse utgifter: Rengöringsmateriel, tvål, handdukar, tvätt, mattor m. m.	,,	256: 90.
		<hr/>
	Kronor	7,796: 28.
Brist från år 1909	,,	644: 13.
		<hr/>
	Summa kronor	8,440: 41.

*) Vaktmästaren åtnjuter äfven fri bostad med vedbrand och lyse.

**) Åtnjuter ej fri bostad.

Med hänsyn dels till bristen från år 1909 dels till att kostnaden för skurning af läroverkets lokaler efter höstterminens slut ännu ej gäldats, så torde terminsafgifterna för innevarande år så noga som möjligt varit afpassade efter de för handen varande utgifterna. För kommande år kan ljus- och vedkassan ej påräkna något bidrag af folkskoleseminariet, som antagligen inflyttar i sina nya lokaler hösten 1911. Å andra sidan minskas ju något utgifterna för belysning och städning, men ej med fullt motsvarande belopp, emedan seminariet under de senare åren äfven något bidragit till *uppvärmning* af gymnastik-, rit- och musiksalar. Hvad beträffande frågan om ej utgifterna öfver hufvud taget kunna nedbringas, så torde det tyvärr ej finnas utsikt härför. Vaktmästaren och eldaren hafva mindre löner än motsvarande tjänsteinnehafvare vid stadens folkskolor och statens verk och äro fullt sysselsatta åtminstone under terminerna, hvarjämte eldaren har full sysselsättning äfven under julferierna. Vaktmästaren har äfven under vissa tider af ferierna något arbete för läroverkets räkning. Utom de vanliga vaktmästaregöromålen har vaktmästaren följande åligganden: eldning och städning af gymnastikhuset, städning af gamla läroverksbyggnaden samt 5 rum i nya läroverksbyggnaden. Kolåtgången för uppvärmning af nya läroverksbyggnaden torde ej heller ytterligare kunna nedbringas, och vid inköp af såväl ved som kol söker under-tecknad alltid genom infordrande af anbud erhålla dessa artiklar till lägsta möjliga pris. Under hösten 1910 har prima tvättad engelsk koks levererats till ett pris af kronor 1:30 pr hektoliter och prima krossad antracitkol till 3:50 pr hektoliter fritt i läroverkets källare. För björkved har betalats kronor 12 och för barrved kronor 9 pr famn (s. k. liten famn) fritt å kaj i Luleå.

En jämförelse med de af 1910 års Riksdag godkända utgiftsstaterna för folkskoleseminarierna i Växjö och Stockholm visar, att härvarande läroverks utgifter för uppvärmning, belysning, löner åt vaktmästare m. m. ingalunda kunna anses höga, särskildt då man tager i betraktande dels att antalet elever (inberäknadt respektive öfningsskolors barn) är afsevärdt mindre vid nämnda seminarier än vid härvarande läroverk, dels att kostnaderna för uppvärmning och belysning på en så nordligt belägen plats som Luleå med dess långa, kalla och mörka vintrar måste bli betydligt högre än i motsvarande fall i södra eller mellersta Sverige. För det nyinrättade folkskoleseminariet härstädes har Luleå domkapitel helt nyligen gjort framställning om ett årligt anslag af 6,750 kronor till lyse och bränsle.

Beträffande det anmärkta förhållandet att vid åtskilliga läroverk utgifter, som rätteligen skolat bestridas af biblioteks- och materielkassorna, i stället utgått från ljus- och vedkassorna, så har detta i fråga om härvarande läroverk endast ägt rum under år 1908, då med Kungl. Maj:ts tillstånd (gifvet

år 1907) ett belopp af 2,000 kronor ur ljus- och vedkassan fick användas för inköp af undervisningsmateriel i enlighet med uppgjortt förslag. Genom en mera tillfällig ökning i antalet lärjungar under åren 1905—1907, under hvilken tid läroverket disponerade synnerligen trånga och otidsenliga lokaler, samt genom tillfälliga uthyrningar af läroverkets gymnastiklokal, hade ljus- och vedkassan vid slutet af år 1907 en behållning af kronor 2,579: 23. Då genom den nya läroverksbyggnadens tillkomst läroverket kom i besittning af tidsenliga lokaler för bland annat undervisningen i de naturvetenskapliga ämnena samt teckning, då man förut nästan saknade undervisningsmateriel i dessa ämnen och då biblioteks- och materielkassan var synnerligen hårdt anlitad för andra ändamål, gjorde undertecknad underdånig framställning om tillstånd att få använda 2,000 kronor ur läroverkets ljus- och vedkassa för ofvan nämnda inköp.

I öfrigt har vid härvarande läroverk, så vidt jag kan finna, ingen utgift, som bort bestridas af biblioteks- och materielkassan, i stället utgått från ljus- och vedkassan.

Hvad slutligen beträffar anmärkningen, att terminskataloger ej fogats vid 1909 års räkenskaper för högre allmänna läroverket i Luleå, så beror detta på ett förbiseende från min sida. I de anvisningar, som äro fogade till Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående bestämmelser rörande sättet för uppgörande af de allmänna läroverkens räkenskaper m. m. den 7 december 1906 finnes föreskrifvet, att "terminsafgifterna verificeras medelst en af två personer bestyrkt afskrift af nämndens protokoll" etc., men däremot finnes intet nämndt om terminskatalogers bifogande.

Rättelse härutinnan skall emellertid för framtiden iakttagas.

Remissakten återställes.

Luleå den 29 december 1910.

HARALD WALLIN.

Rektor vid högre allmänna läroverket i Luleå.

Rektorns vid högre allmänna läro-
verket å Södermalm
yttrande.

Till kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Beträffande den af Riksdagens Revisorer i deras berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909, allmänna läroverken, § 1 påpekade omständig-

heten, "att afgifterna till läroverkens ljus- och vedkassa fortfarande visa benägenhet att stiga", kan jag, hvad angår högre allmänna läroverket å Södermalm, endast konstatera, att så är förhållandet. I min skrifvelse till kungl. öfverstyrelsen af den 13 januari d. å. har jag beträffande räkenskapsåret 1908 mera utförligt framhållit orsakerna till denna stegring (förnämligast beroende på detta läroverks stora lokala omfattning); och då precis samma orsaker föreligga beträffande året 1909, anhåller jag att få hänvisa till nämnda skrifvelse. Samtidigt tillåter jag mig anmärka, att afgifterna till ljus- och vedkassan vid högre allmänna läroverket å Södermalm under det ifrågavarande året 1909 voro, för vårterminen 14 kronor, för höstterminen 14 kronor 50 öre, alltså till sammanlagda kronor 28,50 (*icke* kronor 29,50, såsom af Riksdagens Revisorer enligt mig meddeladt transsumt uppgifvits).

Beträffande den i § 3 af Riksdagens Revisorer gjorda anmärkningen, att kataloger icke fogats vid 1909 års räkenskaper, skall jag, så snart sådant från kungl. kammarrätten påfordras, ofördröjligen insända terminskataloger äfven för året 1909 att fogas till de af läroverkets revisorer styrkta uppgifterna angående lärjungarnes terminsafgifter under nämnda år. Remissakten återställes.

Stockholm den 27 december 1910.

OLOF ÖRTENBLAD.

Rektor vid högre allmänna läroverket å Södermalm.

**Rektorns vid högre allmänna läro-
verket i Vänersborg**

ytttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Med återställande af remissakten angående Riksdagens Revisorerers ytttrande i fråga om utgifterna från de allmänna läroverkens ljus- och vedkassar får jag härmed angående högre allmänna läroverket i Vänersborg anföra följande:

- 1) att afgiften till ljus- och vedkassan alltsedan höstterminen 1908 utgått med samma belopp, eller kronor 12,50 per termin;
- 2) att, så vidt jag kunnat finna, inga utgifter med orätt blifvit påförda ljus- och vedkassan;
- 3) att anledningen till afgiftens höga belopp först och främst är det ringa lärjungeantalet samt vidare de dryga utgifter, som uppvärmningen och renhållningen af tvenne gamla läroverksbyggnader och en gymnastiksal kräfva;

4) att utsikt nu förefinnes att något minska beloppet, sedan ny värmeledningspanna insatts i stora läroverkshuset, men

5) att största varsamhet därvidlag måste iakttagas, då möjlighet icke finnes att nödtorftigt bestrida särskildt biblioteks- och materielkassans utgifter annat än genom lån då och då ur ljus- och vedkassan. Vid slutet af år 1909 uppgick sålunda biblioteks- och materielkassans skuld till kronor 687,28, och denna skuld synes nu vid innevarande års slut komma att ökas med ungefär 100 kronor.

Vänersborg den 22 december 1910.

GUSTAF MELLÉN.

Rektor.

Rektorns vid högre allmänna läro-
verket i Örebro

yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Med återställande af inneliggande remissakt får rektorsämbetet härmed värdsamt afgifva yttrande i ärendet.

Först måste härvid omnämnas, att åren 1908 och 1909 äro exceptionella för läroverket i Örebro, i ty att därunder en omfattande byggnadsverksamhet försiggick vid detsamma, och nya lokaler efter hand tillkommo för undervisningen, såsom nytt bibliotekshus med bibliotekssalar och två lärosalar, nytt gymnastikhus med gymnastiksal, två stora afklädningsrum, duschrum och torkrum, en slöjdsal och två sångsalar, ny vaktmästarebostad med två boställägenheter, en för ordinarie vaktmästaren och en för maskinisten, som då erhöll fast anställning vid läroverket med höjd lön och tjänstgöring året om, vidare genom utvidgning af naturvetenskapliga huset sex nya lärosalar och en ny museisal, hvilka lokaler efter hand inreddes men redan dessförinnan provisoriskt måste tagas i anspråk, hvilket kräfde särskilda kostnader för uppvärmning och belysning, för att ej nämna, att de nya husen för uttorkning kräft och ännu kräfva större koksåtgång, än som är att vänta under kommande normala förhållanden.

Läroverket, som har sina lokaler fördelade i 5 skilda hus, har nu måst skaffa sig tvenne centraluppvärmningar, hvardera med 2 ugnar, den ena i gamla läroverkshuset, hvarifrån ångan ledes genom underjordiska rör till biblio-

tekshuset, den andra i gymnastikhuset, som på samma sätt genom ledningar försör vaktmästarebostaden och naturvetenskapliga huset med nödig värme. Att utgifterna för läroverkets uppvärmning härigenom under de sista åren fördubblats, ligger i sakens natur. Äfvenså ha uppenbarligen de många nya lokalerna kräft större omkostnader med afseende på belysningen och renhållningen.

Belysande är i detta afseende följande tablå öfver de 5 sista årens utgifter för läroverkets belysning, uppvärmning, betjäning och renhållning:

År.	Belysning.		Uppvärmning.		Betjäning och renhållning.		Hvarje lärjunges afgift per år till ljus- och vedkassan.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
1905.....	1,486	70	3,703	45	4,417	05	16	—
1906.....	1,391	40	3,916	77	4,564	10	16	—
1907.....	1,417	77	3,768	58	5,134	18	15	50
1908.....	1,713	70	6,426	23	5,219	—	17	—
1909.....	1,697	37	8,899	90	5,069	10	25	—

Med dessa fakta för ögonen får man ej undra på att afgiften till ljus- och vedkassan år 1908, men först då, måste höjas, och härvid är att beakta, att ehuru ljus- och vedkassan på intet sätt betungats med för henne främmande utgifter, för räkenskapsåret 1909 en brist uppstod på kronor 261,56.

Sannolikt kan icke i betraktande af penningevärdets minskning och höjda pretentioner afgiften till ljus- och vedkassan sänkas under 12 kronor per termin, och förmodligen får nog läroverken i allmänhet höja sina afgifter till detta belopp, i samma mån de erhålla nya, tidsenligt inredda lokaler.

Till sist må omnämnas, att här vid läroverket 151 lärjungar, eller omkring 23 procent af hela antalet, äro befriade från alla afgifter utom den till ljus- och vedkassan, och från denna synpunkt kan en afgift af 12 kronor per termin ej anses för hög.

Örebro den 30 december 1910.

KLAS MELANDER.

Rektor.

Rektorns vid Kungsholmens realskola
i Stockholm

yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Öfver det till rektorsämbetet vid Kungsholmens realskola remitterade utdraget ur Riksdagens Revisorers berättelse innevarande år får jag vördsamt afgifva följande yttrande.

De af olika vederbörande framställda anmärkningarna rörande den ekonomiska förvaltningen vid en del allmänna läroverk hafva ej riktats särskildt mot Kungsholmens realskola i annan mån, än att detta läroverk uppräknas bland dem, vid hvilka de högsta afgifterna till ljus- och vedkassan utgingo under år 1909, det år, som herrar Revisorers berättelse afser. Till belysande af de förhållanden, som förorsakat storleken af denna afgift vid läroverket, ber jag att få hänvisa till det yttrande, som den 4 januari innevarande år afgafs af rektorsämbetet med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört i afseende på utgifterna från Kungsholmens realskolas ljus- och vedkassa året 1908. Jag har därutöfver intet väsentligt att tillägga. De i nämnda yttrande berörda förhållanden äro i stort sedt oförändrade, och någon ytterligare höjning i afgiften till ljus- och vedkassan vid läroverket har sedan höstterminen 1908 ej ägt rum. Önskvärdt är visserligen att kunna sänka afgiften genom att nedbringa utgifterna från ljus- och vedkassan. De stora, för kassans ställning afgörande utgiftsposterna, för belysning, uppvärmning, renhållning och aflöning åt betjäning, synas emellertid icke kunna nämnvärdt minskas. Möjligen kan någon minskning ernås i utgifterna för belysning, i det att den äldre elektriska belysningsarmaturen efter hand ersättes med en mera strömbesparande, men omkostnaderna för hithörande ändringar neutralisera tillsviare den besparing, som på denna väg kan vinnas. I öfrigt iakttages och har, så vidt jag kunnat finna, iakttagits all önskvärd sparsamhet i utgifterna från denna som från andra kassor.

Kungl. öfverstyrelsens i utlåtande den 12 januari 1910 framställda anmärkning, att vid åtskilliga läroverk utgifter, som rätteligen skolat bestridas af biblioteks- och materielkassorna, i stället utgått från ljus- och vedkassorna, synes icke kunna afse Kungsholmens realskola. Man har där sökt följa gällande författningar och en med dem förenlig praxis, mot hvilken från vederbörande reviderande ämbetsverks och myndigheters sida ingen anmärkning gjorts. Har i enstaka gränsfall på ljus- och vedkassan förts en utgift, som med lika eller kanske bättre rätt bort föras på biblioteks- och materielkassan, torde likväl ej detta utöfvat något nämnvärdt inflytande på kassans ställning eller på storleken af afgiften till ljus- och vedkassan.

Då under de två sista åren uppstått ett ingalunda obetydligt öfverskott på ljus- och vedkassan, synes för nästa år någon nedsättning i afgiften till denna kassa kunna medgifvas. Om denna nedsättning kan bli varaktig och kanske göras ännu större, torde väsentligen komma att bero på lärjungeantalet vid läroverket.

Remissakten återgår.

Stockholm den 30 december 1910.

AXEL ÅSTRÖM.

Rektor vid Kungsholmens realskola.

Rektorns vid Malmö realskola
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen.

Enligt anmodan får undertecknad härmed afgifva yttrande med anledning af statsutskottets och Riksdagens Revisorers anmärkning rörande beloppet af de afgifter, som bland annat vid Malmö realskola påförts lärjungarna till ljus- och vedkassan, m. m.

Först vill jag härmed påpeka, att Malmö realskola höstterminen 1908 med 287 elever inflyttade i byggnader, afsedda för 600 lärjungar; redan på grund häraf måste ljus- och vedkassans utgifter för renhållning, belysning och uppvärmning blifva afsevärdt höga. Vidare är det ju en känd sak, att tjocka stenmurar kräfvat mycken värme för att blifva genomtorra; man beräknar ju 25 procent större bränsleåtgång under de 2 första åren i medeltal. Att afgiften skulle behöfva sättas så högt som till 15 kronor per termin var dock för oss oväntadt. I början af september 1908 bestämde kollegiet densamma till 12 kronor; men en profeldning, som under ett par veckor i nämnda månad företogs, tvingade oss att höja afgiften till nämnda 15 kronor. Emellertid sänktes den vårterminen 1910 till 14 och sistlidne hösttermin till 13 kronor; och har jag för afsikt att nästkommande termin föreslå ytterligare nedsättning till 12 kronor. Detta har möjliggjorts äfven genom ökning af lärjungeantalet, som nu uppgår till 346; och då detsamma antagligen äfven under de närmaste åren kommer att stiga i ungefär samma proportion, är en ytterligare minskning af afgiften till ifrågavarande kassa härigenom ställd i utsikt.

Af det anförda torde framgå, att kollegiet efter moget öfvervägande och riktigt bedömande af förhållandena fastställt afgiften till ljus- och vedkassan under de olika terminerna.

Slutligen torde böra påpekas, att ljus- och vedkassan icke belastats med någon utgift, som bort af annan kassa bäras, liksom den ej heller för sina egna ändamål påförts andra utgifter än sådana, som befunnits nödvändiga.

Remissakten bifogas.

Malmö realskola den 30 december 1910.

S. ADRIAN.

Rektorns vid Norrtälje samskola
yttrande.

Till kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Som kungl. Öfverstyrelsen till rektorsämbetet vid samskolan i Norrtälje öfverlämnat ett utdrag ur Riksdagens Revisorers berättelse om den år 1910 af dem verkställda granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909, enligt hvilket utdrag Revisorerne funnit, att afgifterna till läroverkens ljus- och vedkassa visa benägenhet att stiga, och att afgifterna till nämnda kassa för år 1909 vid Norrtälje samskola vore bland de högsta i riket (kronor 29: —), får undertecknad vördsamt anföra:

Vid skötseln af Norrtälje samskolas räkenskaper har jag icke låtit andra utgifter utgå ur ljus- och vedkassan än sådana, som jag ansett åsyftade i § 218 nya läroverksstadgan. Afgifterna till nämnda kassa ha dock under de senaste läsåren varit i ständigt stigande, som synes af följande tabell:

vårterminen 1907	8	kronor för	119	lärjungar
höstterminen „	10	„ „	125	„
vårterminen 1908	10	„ „	121	„
höstterminen „	14	„ „	126	„
vårterminen 1909	14	„ „	121	„
höstterminen „	15	„ „	124	„
vårterminen 1910	17	„ „	120	„
höstterminen „	17	„ „	103	„

De förnämsta orsakerna till denna afgifternas stegring torde vara följande: Hösten 1907 infördes centraluppvärmning och elektrisk belysning i skolans lokaler. Elektrisk belysning ställer sig dyrare än upplysning medels fotogenlampor. Centraluppvärmningen drar samma kostnad, vare sig lärjungeantalet är stort eller litet, hvarför skolans elever för närvarande, 103 stycken, måste

bestrida en kostnad, som rätteligen skulle utgöras af omkring 200 lärjungar. Vidare har staden den 22 juni 1906 af Kungl. Maj:t erhållit rätt att för sina utgifter för anläggning af ljus- och värmeledning af ljus- och vedkassans medel godtgöra sig intill ett belopp af 14,650 kronor, "i den mån kassans tillgångar, efter det att öfriga kassan åliggande utgifter blifvit bestrida, sådant tilläte, dock med iakttagande däraf, att af kassans medel finge för nämnda ändamål för termin utgå högst ett belopp, beräknadt efter två kronor för hvarje vid samskolan inskrifven lärjunge". Stadsfullmäktige i Norrtälje beslöto den 11 juni 1909, att kapitalet skulle återbäras "med uteslutande af all ränteafgäld". Ljus- och vedkassan har hittills å denna sin skuld afbetalt 1,188 kronor, hvarför kassans återstående skuld är 13,462 kronor.

Stadens ekonomi är sådan, att dess fullmäktige svårligen torde vara villiga att efterskänka detta belopp. Annorlunda skulle saken ställa sig, om Stockholms läns landsting beviljade ett anslag såsom bidrag till stadens kostnader för läroverket. Den 8 juli 1905 ingingo Norrtälje stadsfullmäktige till landstinget med en anhållan om bidrag till täckande af stadens afgift till statsverket, men Konungens befallningshafvande förklarade i skrifvelse till magistraten i Norrtälje den 31 augusti 1905, att han "utan att nu ingå i pröfning, huruvida framdeles sådana förhållanden kunna visa sig vara för handen, att staden skäligen må anses böra af landstinget understödjas i förevarande hänseende, icke funnit omständigheterna för närvarande vara af beskaffenhet att böra föranleda någon framställning till landstinget i det af stadsfullmäktige ifrågasatta syfte".

I skrifvelse från Norrtälje samskolas styrelse till Norrtälje stadsfullmäktige af den 1 juni 1909 påpekade styrelsen "läroverkets exceptionellt höga afgift till ljus- och vedkassan", hvilket hade till enda följd stadens förut omnämnda afstående från ränta å ljus- och vedkassans skuld, 14,650 kronor. Å sammanträde den 27 december 1910 beslöt samskolestyrelsen, "eftersom läroverkets ljus- och vedkassa har en betalningsskyldighet till staden af 2 kronor per elev och termin för stadens utgifter för anläggning af ljus- och värmeledningar i läroverkets byggnader, att åt rektor uppdraga att till nästa sammanträde inkomma med förslag till skrifvelse till Norrtälje stadsfullmäktige med syfte att på ett eller annat sätt ernå en lindring i betalningsskyldigheten och därigenom också ernå en möjlighet till nedsättning i afgifterna till ljus- och vedkassan".

Remissakten återgår.

Norrtälje den 28 december 1910.

Vördsamt

VIKTOR HAMMARBERG.

Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Norrköping

yttrande.

Till kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Med anledning af Statsrevisorernes anmärkningar vid Norrköpings högre allmänna läroverks räkenskaper år 1909 får jag härmed vördsamt afgifva följande förklaring:

a) Beträffande anmärkningen rörande afgifternas "*till orgelspelning, uppässning m. m. vid skolgudstjänsterna*" gäldande ur *ljus- och vedkassan*, att jag ansett detta förfaringssätt hafva sitt stöd i § 218 mom. 1 af gällande läroverksstadga, där det heter, att af nämnda kassa skall bestridas "aflöning åt vaktmästare, eldare och *öfrig betjäning*".

Samma § och moment torde kunna åberopas såsom stöd för att utgiftsposten "en lärares resekostnad såsom ledare vid skolynglingars resa till en täflingsskjutning" förts på *ljus- och vedkassan*.

b) Beträffande anmärkningen rörande *annonasers* förande på *ljus- och vedkassan*,

att i gällande läroverksstadga ingen anvisning gifves, på hvilken kassa nämnda post skall föras, hvarför jag ansett det ingalunda vara orätt att låta *ljus- och vedkassan* vidkännas denna utgift.

c) Beträffande anmärkningen rörande *skrifmateriels* förande på *ljus- och vedkassan*,

att den praxis sedan långt tillbaka och äfven under min företrädares tid här blifvit följd, att bemälda materiel alltid blifvit förd på läroverkets *ljus- och vedkassa* samt att mot detta tillvägagående ingen anmärkning förut blifvit gjord.

Biblioteks- och materielkassan har äfven varit så ansträngd, att jag i fall af omtvistad natur ansett mig hellre böra föra en utgiftspost på *ljus- och vedkassan* än på förutnämnda kassa.

Så utgjorde biblioteks- och materielkassans behållning

vid 1907 års utgång	kronor 4,077: 44
„ 1908 „ „	„ 2,092: 97
„ 1909 „ „	„ 49: 40
och vid 1910 års utgång uppvisar denna kassa en <i>brist</i> på kronor	339: 11.

En orsak till de stora utgifterna för nämnda kassa har varit den, att de fysikaliska och kemikaliska institutionerna, delvis på grund af den nya läroverksreformen, i stor utsträckning kräft nytt undervisningsmateriel.

d) Beträffande anmärkningen rörande för höga kostnader för *annonsering*, att jag visserligen infört annonser i icke mindre än 4 tidningar (nämligen Norrköpings tidningar, Söderköpings tidning, Östergötlands Dagblad och Östgöta Korrespondenten) men å andra sidan har jag kunnat konstatera fall, då vederbörande föräldrar och målsmän detta oaktadt icke haft reda på tiderna för terminernas början samt i sammanhang därmed stående föreskrifter rörande inträdessökande m. m., hvadan jag ansett mig icke böra göra någon inskränkning i annonseringen.

På grund af allt detta får jag härmed vördsamt förklara, att jag icke i något hänseende anser mig hafva oriktigt förfarit.

Norrköping den 30 december 1910.

ANT. HACKLIN.

Rektor vid Norrköpings högre
allmänna läroverk.

Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Härnösand

ytttrande.

Till kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Riksdagens Revisorer ha anmärkt, att från Härnösands högre allmänna läroverk icke vid räkenskaperna bifogats terminskataloger för räkenskapsåret 1909. Till förklaring af denna underlåtenhet får jag nämna, att kungl. cirkuläret den 31 december 1900 vid mitt tillträde till rektoratet 1 juli 1909 förvarades bland ankomna skrivelser 1900 och att dess existens ända till i dag, efter mottagande af kungl. Öfverstyrelsens skrifvelse i ärendet, var mig obekant.

Härnösand den 22 december 1910.

GOTTFRID KALLSTENIUS.

rektor vid Härnösands högre
allmänna läroverk.

Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Jönköping
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Sedan kungl. öfverstyrelsen hit remitterat ett utdrag ur Riksdagens Revisorers berättelse för år 1909, hvori anmärkes, att terminskataloger icke blifvit fogade vid härvarande läroverks räkenskaper för sagda år, får jag härmed i ärendet anföra följande.

Den af Revisorerne åberopade bestämmelsen i kungl. cirkuläret den 31 december 1900 har icke varit af mig förbisedd. Då emellertid i de af Kungl. Maj:t den 7 december 1906 utfärdade bestämmelser rörande sättet för uppgörande af de allmänna läroverkens räkenskaper m. m. icke något föreskrifves om bifogande af kataloger, har jag ansett förutnämnda bestämmelse härigenom vara upphäfd. Jag har ansett så mycket större skäl finnas för en sådan uppfattning, som ändamålet med katalogernas bifogande syns mig vara att i viss mån tjäna till kontrollering af terminsafgifternas belopp, men enligt de senare utfärdade bestämmelserna ifrågavarande afgifter skola verificeras medels afskrift af terminsafgiftsnämndens protokoll.

Remissakten återställes härjämte.
Jönköping den 27 december 1910.

GUSTAF LENÉ.

Rektor.

Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Lund
yttrande.

Till öfverstyrelsen för de allmänna läroverken.

Då öfverstyrelsen infordrat mitt yttrande med anledning af att Riksdagens Revisorer anmärkt, att kataloger ej blifvit fogade vid Lunds högre allmänna läroverks räkenskaper för år 1909, har jag endast att medgifva min försumlighet i detta afseende.

Lund den 23 december 1910.

H. ANDERSSON.

**Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Skara**

yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Undertecknad får härigenom meddela, att jag med anledning af Revisorerens anmärkning rörande räkenskapen från Skara högre allmänna läroverk för år 1909 till kungl. kammarrätten insändt terminskatalogen för vårterminen och höstterminen 1909 att bifogas nämnda räkenskap. — Remissakten återgår. Skara den 27 december 1910.

Vördsammast
R. LARSSON.
Rektor.

**Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Sundsvall**

yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Af kungl. öfverstyrelsen anmodad att inkomma med yttrande angående det af herrar Statsrevisorer anmärkta förhållandet, att terminskataloger icke åtföljt Sundsvalls högre allmänna läroverks räkenskaper för det af dem granskade räkenskapsåret, får jag i afseende härpå vördsamt anföra följande.

Genom Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse af 7 december 1906 hafva nya bestämmelser fastställts "angående dels sättet för uppgörande af de allmänna läroverkens räkenskaper dels ock den offentliga kontrollen öfver desamma". I de föreskrifter och anvisningar rörande tillämpningen, som i denna kungörelse meddelas, nämnes icke ett ord om att terminskataloger skola bifogas räkenskaperna, och jag har därför ansett denna bestämmelse ej längre vara gällande; detta så mycket mera som den angifna nådiga kungörelsen af 7 december 1906 lämnar noggranna föreskrifter angående sättet för verifierandet af terminsavgifterna, och det väl var just för detta ändamål, som terminskatalogerna förut ansetts vara behöfliga.

Remisshandlingen återsändes.
Sundsvall 30 december 1910.

N. F. LILLIESTRÅLE.
Rektor vid Sundsvalls högre allmänna läroverk.

Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Umeå
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

I anledning af Riksdagens Revisorers anmärkning, att vid högre allmänna läroverkets i Umeå räkenskaper för år 1909 icke fogats kataloger för räkenskapsårets båda terminer, hvilket blifvit anbefalldt genom kungl. cirkuläret den 31 december 1900, får jag anföra följande.

Genom kungl. kungörelsen den 7 december 1906 med bilagor och anvisningar, hvori lämnas detaljerade föreskrifter om de allmänna läroverkens räkenskaper och om verifikationer och handlingar, som skola åtfölja dessa räkenskaper, utan att ett ord nämnes om terminskatalogernas bifogande till räkenskaperna, har jag trots ifrågavarande föreskrift i cirkuläret den 31 december 1900 vara upphäfd. Och därför har jag jämväl i 1907 och 1908 års räkenskaper underlåtit att medsända katalogerna, ett förfarande, hvaröfver ingen anmärkning gjorts. Det är mig oklart, hvarför berörda föreskrifter om terminskatalogerna icke inryckts i åberopade kungörelse af 1906, om den fortfarande skall anses äga giltighet. Emellertid skall jag hädanefter gärna tillmötesgå Riksdagens Revisorers önskan och vid räkenskaperna foga terminskatalogerna. Umeå den 22 december 1910.

J. V. LINDGREN.

Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Västervik
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Med anledning utaf af Statsrevisorerna framställd anmärkning, att inga terminskataloger varit bifogade Västerviks högre allmänna läroverks räkenskaper för år 1909 får jag härmed vördsamt meddela, att uraktlåtenheten i detta afseende har sin grund i förbiseende från min sida. Såsom ursäkt eller förklaring tillåter jag mig att anföra, att de nya bestämmelserna rörande sättet för räkenskapernas uppgörande, hvilka trädde i kraft från början af det år, då jag tillträdde rektorsbefattningen härstädes, icke innehålla något stad-

gande i berörda afseende, under det att dock i de vidfogade anvisningarna noggranna bestämmelser lämnas rörande verifikation af inskrifnings- och terminsavgifter m. m. Tillika tar jag mig friheten nämna, att jag ansett, att kungl. öfverstyrelsens skrifvelse i ärendet endast afsåg att för framtiden vinna rättelse i mitt förfarande men icke kräfdé något yttrande från min sida.

Västervik i rektorsämbetet den 3 januari 1911.

Vördsammast

P. A. LANGE.

Rektorns vid högre allmänna läroverket
i Växjö
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

På grund af den utaf Riksdagens Revisorer mot Växjö högre allmänna läroverk gjorda anmärkningen får jag vördsammast meddela, att troligen på grund af glömska terminskataloger ej bifogats 1909 års räkenskaper. Remissakten återsändes härmed.

Växjö den 31 december 1910.

GUSTAF ERNST.

Rektorns vid Göteborgs västra realskola
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Jämte det jag återställer remissakten i ärende rörande Riksdagens Revisorer's anmärkning, att terminskataloger icke blifvit fogade vid bland andra äfven härvarande läroverks räkenskaper, får jag vördsamt anföra,

att jag beträffande tillhandahållande af terminskataloger ställt mig till efterrättelse kungl. öfverstyrelsens skrifvelse under den 11 juni 1907, hvilken skrifvelse synes mig sammanfatta för närvarande gällande bestämmelser i berörda afseende; samt

att jag med afseende på räkenskapernas uppgörande m. m. följt bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 7 december 1906, däri ej heller någon föreskrift rörande terminskatalogers fogande vid räkenskaperna finnes i annan mån, än att bland "anvisningar" finnes inryckt, att "Terminsafgifterna verifieras medelst en af två personer bestyrkt afskrift af nämndens protokoll", hvilket i sak synes mig motsvara föreskrift om terminskataloger, alldenstund nämndens protokoll bland annat äfven innehålla afskrifter af terminskatalogerna för de tvenne terminer, räkenskapsåret omfattar.

Göteborgs västra realskola den 30 december 1910.

ROBERT RÅDMANN.

Rektorns vid Lidköpings realskola
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

I skrifvelse af den 19 december innevarande år anmodad att yttra mig öfver Riksdagens Revisorers anmärkning, att föreskrifna exemplar af terminskatalogerna för vår- och höstterminen 1909 icke blifvit årets räkenskaper från Lidköpings realskola bilagda, får jag med återställande af remissakten vördsamt anföra, att jag väl känner förskriften i kungl. cirkuläret af den 31 december 1900 och städse sökt ställa mig såväl denna som öfriga föreskrifter rörande läroverken till efter rättelse. Saknas de ifrågakvarande exemplaren af bemälda kataloger, beror detta tydligen på glömska antingen af mig eller bokbindaren — hvilketdera kan jag icke nu afgöra — och har jag omedelbart till kungl. kammarrätten för komplettering insändt exemplar af de tryckta katalogerna för nämnda terminer. Under lifligt beklagande af förbiseendet i fråga vågar jag uttala den förhoppning, att någon större olägenhet icke därigenom försakats kungl. kammarrätten, eftersom skrifven förteckning å lärjungar och klasser finnes inbunden bland verifikationerna till styrkande af riktigheten af de redovisade terminsafgifternas belopp.

Lidköping den 28 december 1910.

MAGNUS JERNELL.

Rektorns vid Mariestads realskola
yttrande.

Kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk, Stockholm.

Med anledning af mig meddelade anmärkning, som gjorts af Riksdagens Revisorer på grund af min uraktlåtenhet att vid insändandet af 1909 års räkenskaper för Mariestads realskola bifoga läroverkets terminskataloger för räkenskapsårets båda terminer, får jag härmed vördsamt afgifva den förklaring, att jag tyvärr ej haft kännedom om min ifrågavarande skyldighet förr än lång tid efter räkenskapernas insändande. Sedan jag erhållit vetskap om mitt åliggande härutinnan, torde en dylik försummelse från min sida ej vidare förekomma. — En omständighet vill jag här tillåta mig att anföra — icke som något slags försvar för det påpekade förbiseendet utan som en svag ursäkt för den uraktlåtenhet, som gifvit upphof till anmärkningen.

Vid ombyte af tjänsteinnehafvare å en rektorsplats inträffar det väl i regel, att den afgångne rektorn åtminstone under den närmaste tiden bor kvar i det samhälle, där han senast haft sin verksamhet, hvarigenom möjlighet erbjuder sig för efterträdaren att vid förefallande behof erhålla upplysningar och råd af sin företrädare angående tjänstegöromål, hvilket under den första tiden kan vara den nyblifne rektorn till stor nytta. En sådan förmån har emellertid icke i ringaste mån stått mig till buds, ty dagen efter mitt tillträde till rektorsplatsen flyttade min företrädare från samhället för att bosätta sig på aflägsen ort — Brunna i Uppland — och jag hörde sedan dess ej något af honom förrän jag den 23 augusti detta år erhöll underrättelse om hans frånfälle. Icke ett ord angående skötandet af rektorsgöromålen har jag sålunda haft tillfälle att höra af honom utan har hela tiden uteslutande fått reda mig själf utan stöd af någon annans erfarenhet. Denna omständighet jämte den dryga ökning af mitt arbete, som förorsakats af skolans pågående om- och tillbyggnad, skulle kanske inför ett välvilligt omdöme kunna i någon mån gälla som ursäkt därför, att under första tjänsteåret en detalj af göromålen undgått min uppmärksamhet och såmedelst gifvit anledning till den af Riksdagens Revisorer gjorda anmärkningen.

Mariestad den 22 december 1910.

Vördsammast

VICTOR DAMGREN.

Rektorns vid Oskarshamns realskola
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Såsom svar å kungl. öfverstyrelsens skrifvelse af den 19 innevarande december angående anmärkning af Riksdagens Revisorer mot härvarande realskolas räkenskaper för 1909 får jag härmed vördsamt meddela, att om kataloger icke bifogats räkenskaperna, detta blott berott på ett beklagligt förbi-seende, hvilket naturligtvis icke skall upprepas.

Oskarshamn den 22 december 1910.

JOHN ASPLUND.

Rektor.

Rektorns vid Sköfde realskola
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Till förklaring rörande hogsående skrifvelse får jag vördsamt anföra, att jag vid uppgörande af läroverkets räkenskap följt föreskrifterna i kungl. kungörelsen den 7 december 1906 och därvid kommit att förbise, att jämväl i kungl. cirkuläret den 31 december 1900 fanns en ännu i kraft varande föreskrift (rörande biläggande af läroverkets katalog).

Sköfde den 21 december 1910.

Vördsammast

NAT. BECKMAN.

Rektor.

Rektorns vid samskolan i Falköping
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Med återställande af remissakten har jag rörande Riksdagens Revisorers däri gjorda anmärkning intet annat att anföra, än att jag förbisett ifråga-varande nådiga cirkulärs nu påpekade bestämmelse och på grund däraf hittills

underlåtit att till samskolans räkenskaper foga terminskataloger. Sådana för 1909 afgå i dag till kungl. kammarrätten.

Falköping den 22 december 1910.

B. DRAKENBERG.

Rektor.

Rektorns vid Haparanda samskola
yttrande.

Kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Härmed återsändes remissakten angående Riksdagens Revisorers anmärkning, att vid härvarande samskolas räkenskaper för år 1909 ej vidfogats terminskataloger.

Och får jag rörande denna sak lämna följande förklaring.

Då i kungl. kungörelsen den 7 december 1906 ej omnämnes, att katalog bör medfölja, har jag ansett, att föreskriften om dylik katalogs bifogande upphäfts. För vårterminen 1909 trycktes ej någon katalog öfver samskolan i Haparanda.

Verifiering af inskrifnings- och terminsafgifter har skett på sätt, som i ofvanskrifna kungörelse (anv. 40.6) föreskrifves.

Terminsafgiftsnämndens protokoll upptager namnet på samtliga lärjungar, och denna förteckning skulle ju kunna anses som en skrifven katalog, synnerligen som den är till sin riktighet bestyrkt på föreskrifvet sätt.

Gifvetvis kommer jag att för framtiden till räkenskaperna vidfoga kataloger.

Haparanda den 3 januari 1911.

Vördsammast

KONRAD WILLÉN.

Rektorns vid samskolan i Sala
yttrande.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Med anledning af Riksdagens Revisorers anmärkning däröfver, att terminskataloger icke fogats till läroverkets räkenskaper för 1909, får jag härmed vördsamt afgifva förklaring.

Då i kungl. kungörelsen den 7 december 1906 detaljerade bestämmelser gifvits för uppgörandet af allmänna läroverkens räkenskaper men därvid intet säges om bifogande till desamma af terminskataloger, har undertecknad förbiset, att föreskrift därom förut blifvit gifven, och endast bifogat bevitnad summarisk uppgift om lärjungeantalet — ett förfaringssätt, som torde kunna anses för kontrollen af terminsafgifterna tillfredsställande.

Det anmärkta förbiseendet skall för framtiden undvikas.

Remisshandlingarna återgå.

Sala i rektorsämbetet den 30 december 1910.

DANIEL HÖGBOM.

Stadsfullmäktiges i Ystad

yttrande angående Riksdagens Revisorerers anmärkning rörande dröjsmålet med nybyggnad för stadens läroverk.

Till kungl. öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Anmodade att afgifva yttrande i ärende, angående af Riksdagens Revisorerer uti bemälde Revisorerers berättelse om den år 1910 af dem verkställda granskningen af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 framställd anmärkning i anledning af dröjsmålet med slutförandet af högre allmänna läroverkets i Ystad byggnadsfråga, uti hvilket ärende kungl. öfverstyrelsen den 20 december 1910 aflåtit skrifvelse till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län, få stadsfullmäktige vördsamt anföra följande.

På sätt uti kungl. öfverstyrelsens ofvan nämnda skrifvelse finnes upptaget beslöto stadsfullmäktige den 4 januari 1909 att såsom inforbradt yttrande i anledning däraf, att Riksdagens Revisorerer uti den af bemälde Revisorerer afgifna berättelsen om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1907, åttonde hufvudtiteln, allmänna läroverken, fästadt uppmärksamheten å det förhållande, att Ystads stads förbindelse att tillhandahålla högre allmänna läroverket härstädes lämpliga lokaler ännu icke blifvit uppfylld, åberopa de i frågan förda protokoll, hvilka med yttrandet blefvo öfversända, och att därjämte gifva till känna, att stadsfullmäktige hyste den förhoppning, att arbetet med de ifrågavarande lokalernas uppförande skulle kunna påbörjas under år 1909. (Se stadsfullmäktiges protokoll den 4 januari 1909, n:r 5.)

Vid den tid, då berörda beslut fattades, var frågan om plats för den nya läroverksbyggnaden ännu icke afgjord. Tre platser voro ifrågasatta, nämligen nuvarande läroverkets tomt, en plats söder därom och en plats norr om Oskarstorget. Annan plats än någon af dessa tre kunde ej lämpligen ifrågasättas. Den 25 februari 1909 beslöto stadsfullmäktige att till plats för läroverksbyggnad upplåta ett område norr om Oskarstorget. (Se stadsfullmäktiges protokoll för den 25 februari 1909, n:r 34.) Sedan uti skrifvelse den 22 april 1909 läroverksbyggnadskommittén med anmälan, att kungl. öfverstyrelsen lämnats tillfälle att yttra sig angående ifrågasatt läge af den blifvande läroverksbyggnaden å den därför bestämda tomten påkallat stadsfullmäktiges yttrande med anledning af hvad kungl. öfverstyrelsen rörande byggnadens förläggning anfört, (se stadsfullmäktiges protokoll för den 29 april 1909, n:r 83, och bihang n:r 46) och drätselkammaren afgifvit i följd häraf infordradt utlåtande, beslöto stadsfullmäktige den 27 maj 1909 vidhålla sitt den 25 februari 1909 fattade beslut att för läroverkstomt upplåta ett område norr om Oskarstorget samt att hos kungl. öfverstyrelsen göra hemställen om godkännande af platsen och läget för byggnaden. (Se stadsfullmäktiges protokoll för den 27 maj 1909, n:r 104, och bihang n:r 55.) Stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande hade så i början af juni månad år 1909 företråde hos kungl. öfverstyrelsen, som i skrifvelse den 11 juni 1909, för stadsfullmäktige anmäld den 21 juni 1909, förklarade, att kungl. öfverstyrelsen ansåge sig under förutsättning af vissa åtgärders vidtagande icke böra för sin del motsätta sig byggnadens förläggande till det af stadsfullmäktige för byggnaden upplåtna området norr om Oskarstorget och föreslagna läget för byggnaden. (Se stadsfullmäktiges protokoll den 21 juni 1909, n:r 131.)

Uti skrifvelse den 6 augusti 1909, som vid stadsfullmäktiges sammanträde den 12 augusti 1909 anmäldes, anhöll läroverksbyggnadskommittén, att, enär det för byggnaden upplåtna området inginge i antagen stadsplan, och förty, enligt 5 § i lagen den 31 augusti 1907 angående stadsplan och tomtindelning nybyggnad icke finge inom samma område företagas, stadsfullmäktige ville vidtaga i anledning häraf erforderliga åtgärder. Förut hade stadsfullmäktige den 13 februari och den 11 juni 1908 antagit förslag till vissa ändringar och tillägg till stadsplanen och anhållit om Kungl. Maj:ts fastställelse å beslutet. (Se stadsfullmäktiges protokoll för den 16 september 1909, n:r 163.) Vid tiden för stadsfullmäktiges sammanträde ofvan nämnde den 12 augusti 1909 hade något meddelande om, att beslutet blifvit fastställt, ej lämnats stadsfullmäktige, hvilka samma den 12 augusti 1909 beslöto att ingå till Kungl. Maj:t med anhållan det Kungl. Maj:t vid fastställelse af berörda, på Kungl. Maj:ts pröfning beroende förslag till ändring och utvidgning af stadsplanen för Ystad ville medgifva sådan ändring i förslaget, som på grund af stads-

fullmäktiges omförmälda, den 25 februari och den 27 maj 1909 angående plats för den nya läroverksbyggnaden fattade beslut blifvit erforderlig. (Se stadsfullmäktiges protokoll för den 12 augusti 1909, n:r 139.) Emellertid hade Kungl. Maj:t, ehuru sådant vid sammanträdet den 12 augusti 1909 ej varit för stadsfullmäktige bekant, den 6 i samma månad fastställt de af stadsfullmäktige den 13 februari och den 11 juni 1908 antagna förslag till ändringar i och tillägg till den för staden gällande stadsplanen. Af stadsfullmäktiges beslut angående plats för läroverksbyggnaden föranledd ändring i stadsplanen kunde således ej såsom stadsfullmäktige hemställt, vid fastställelse af de af stadsfullmäktige den 13 februari och den 11 juni 1908 antagna förslag till ändringar i och tillägg till stadsplanen medgifvas, utan måste samma fråga behandlas särskildt för sig. Ändringen blef af Kungl. Maj:t medgifven genom nådigt bref den 23 december 1909, hvilket anmäldes vid stadsfullmäktiges sammanträde den 24 februari 1910. (Se stadsfullmäktiges protokoll för den 24 februari 1910, n:r 36.)

Här torde böra anmärkas, att bestämmande af området söder om nuvarande läroverkstomten såsom plats för den nya läroverksbyggnaden skulle, i likhet med bestämmandet af platsen norr om Oskarstorget, hafva nödvändiggjort ändring af stadsplanen, samt att, om till plats för läroverksbyggnaden bestämts nuvarande läroverkstomten, sådant kommit att medföra stora svårigheter för anskaffande af undervisningslokaler under tiden för nya läroverksbyggnadens uppförande.

Läroverksbyggnadskommittén, som fått taga del af Riksdagens Revisorers ifrågavarande anmärkning och kungl. öfverstyrelsens skrifvelse den 20 december 1910, har meddelat stadsfullmäktige, att, sedan från arkitekten Erik Josephson i Stockholm, till hvilken kommittén efter anvisning af kungl. öfverintendentsämbetet hänvänt sig och af hvilken byggnadskostnaden till en början beräknats till 450,000 kronor, kommittén erhållit en den 9 november 1909 dagtecknad skrifvelse, hvori sagda kostnad enligt ett skrifvelsen bifogadt sammandrag beräknats komma att uppgå till ej mindre än 507,000 kronor förutom möblering och belysningsarmatur; att, då på grund af arkitekten Josephsons första kostnadsberäkning af stadstullmäktige för byggnadsföretaget anslaget belopp begränsats till 450,000 kronor och detta belopp inberäknats i det obligationslån, om hvars upptagande för åtskilliga stadens ändamål fattats beslut, kommittén ansett sig böra så vidt möjligt söka begränsa byggnadskostnaderna till sistnämnda belopp och i följd däraf beslutat hänvända sig till arkitekten Ola Andersson i Hälsingborg för erhållande af annat förslag; att en af denna utarbetad skiss till läroverksbyggnad blifvit den 6 mars 1910 af kommittén öfversänd till kungl. öfverstyrelsen; att mot det af arkitekten Andersson uppgjorda förslaget kungl. öfverstyrelsen i april 1910 framställt en del anmärk-

ningar, hvarför förslaget af arkitekten Andersson omarbetats och öfversändts till kungl. öfverstyrelsen; att äfven mot detta senare förslag i skrifvelse den 11 juni 1910 af kungl. öfverstyrelsen gjorts anmärkningar, hvarför ytterligare omarbetning måst företagas; att därefter på uppdrag af kommittén arkitekten Andersson uppgjort fullständiga ritningar jämte beskrifning och kostnadsförslag, det senare slutande å 466,000 kronor, hvilka handlingar den 3 augusti 1910 kommit kommittén tillhanda och, sedan de af kommittén godkänts, med skrifvelse den 8 augusti 1910 öfversändts till kungl. öfverstyrelsen för dess och öfverintendentsämbetets slutliga pröfning och fastställelse; samt att för närvarande kungl. öfverstyrelsens och öfverintendentsämbetets beslut härom af kommittén afvaktas.

Vid sammanträde den 29 april 1909 beslöto stadsfullmäktige att upptaga ett obligationslån å 2,000,000 kronor, däraf 450,000 kronor för uppförande af ett allmänt läroverkshus för gossar, samt att ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökning om fastställelse å beslutet (se stadsfullmäktiges protokoll för den 29 april 1909, n:r 80, bihang n:r 44); och blef, hvad angick det för uppförande af ett läroverkshus för gossar beräknade beloppet, 450,000 kronor, beslutet af Kungl. Maj:t i nådigt bref till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län den 18 mars 1910 fastställt. (Se stadsfullmäktiges protokoll för den 19 maj 1910, n:r 86, bihang n:r 41.)

Den 19 maj 1910 anmälde drätselkammaren till stadsfullmäktige att den på grund af förenämnda Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 18 mars 1910 och fullmäktiges uppdrag hos Skånes enskilda bank upptagit ett obligationslån å 1,910,000 kronor emot 4 $\frac{1}{2}$ procent ränta och att amorteras under loppet af 40 år. (Se stadsfullmäktiges protokoll för den 19 maj 1910, n:r 91, bihang 45.) Då i nämnda summa inbegripits kostnaderna för uppförande af ett allmänt läroverkshus för gossar, 450,000 kronor, finnas således medel tillgängliga för ändamålet i fråga, så att byggnadsarbetet kan påbörjas, så snart vederbörligen godkända ritningar föreligga.

Slutligen tillåta sig stadsfullmäktige försäkra, att alla samhällets medlemmar hysa den önskan, att uppförandet af den nya läroverksbyggnaden snarast möjligt måtte kunna påbörjas, och äro för byggnadsföretaget på det lifligaste intresserade.

De remitterade handlingarne återställas härmed, hvarjämte här ofvan åberopade stadsfullmäktiges protokoll och bihang därtill bifogas.

Ystad den 30 december 1910.

Å stadsfullmäktiges vägnar:

BROR GEIJER.

Chr. Boisén.

Afgifterna till *ljus- och vedkassan* hafva under nedanstående terminer utgjort:

	H. T. 1908.	V. T. 1909.	H. T. 1909.	V. T. 1910.	Ändring under år 1909.	Ändring under V. T. 1910.	Anmärkingar.
<i>Högre allmänna läroverk.</i>							
Borås	6:—	6:—	6:50	6:50	+ 0:50	=	
Falun	12:—	12:—	12:—	12:—	=	=	
Gäfle	12:—	12:—	12:—	12:—	=	=	
Göteborgs h. lat.	7:—	7:50	7:50	7:50	+ 0:50	=	
„ h. reall.	11:—	11:—	11:—	12:—	=	+ 1:—	
Halmstad	7:50	7:50	7:50	7:50	=	=	
Hudiksvall	9:—	9:—	9:—	10:—	=	+ 1:—	
Hälsingborg	7:50	7:50	7:50	8:50	=	+ 1:—	
Härnösand	8:—	9:—	10:—	10:—	+ 2:—	=	{ Kostnad för vissa belys- ningsanordningar n. m.
Jönköping	9:—	9:—	10:—	10:—	+ 1:—	=	
Kalmar	8:—	8:—	8:—	8:—	=	=	
Karlskrona	10:—	12:—	12:—	12:—	+ 2:—	=	
Karlstad	6:50	6:50	6:50	7:50	=	+ 1:—	
Kristianstad	8:—	8:—	8:—	8:—	=	=	
Linköping	7:50	7:50	7:50	7:50	=	=	
Luleå	12:—	15:—	15:—	15:—	+ 3:—	=	Ny byggnad.
Lund	7:—	7:—	7:—	8:—	=	+ 1:—	
Malmö	7:50	9:—	11:—	11:—	+ 3:50	=	Lärjungeantalet minskadt.
Norrköping	9:—	9:—	10:—	10:—	+ 1:—	=	
Nyköping	8:—	9:—	9:—	9:—	+ 1:—	=	
Skara	8:—	9:—	10:—	10:—	+ 2:—	=	
Stockholm: N. lat.	10:50	10:50	10:50	11:—	=	+ 0:50	
„ Södermalms	14:—	14:—	14:50	14:50	+ 0:50	=	
„ h. reall.							
„ Norrm....	15:—	15:—	15:—	15:—	=	=	
„ h. reall.							
„ Österm. ..	10:—	10:—	10:—	10:—	=	=	
„ Nya el.-sk.	—	—	—	—	=	=	
Strängnäs	10:—	10:—	10:—	10:—	=	=	
Sundsvall	9:50	9:50	9:50	9:50	=	=	
Umeå	9:50	9:50	9:50	10:50	=	+ 1:—	
Uppsala	7:50	8:50	8:50	9:—	+ 1:—	+ 0:50	
Visby	8:—	9:—	9:—	9:—	+ 1:—	=	

	H. T. 1908.	V. T. 1909.	H. T. 1909.	V. T. 1910.	Ändring under år 1909.	Ändring under V. T. 1910.	Anmärkingar.
Vänersborg	12: 50	12: 50	12: 50	12: 50	=	=	
Västervik	8: —	8: —	9: —	9: —	+ 1: —	=	
Västerås	10: 50	8: 50	10: 50	8: 50	=	=	
Växjö.....	7: —	7: —	7: 50	7: 50	+ 0: 50	=	
Ystad	7: 50	7: 50	7: 50	7: 50	=	=	
Örebro	9: —	12: 50	12: 50	12: 50	+ 3: 50	=	} På grund af prov. upp- värmningsförhåll. och de nya lokalerna.
Östersund	10: —	11: —	11: —	11: —	+ 1: —	=	
<i>Realskolor.</i>							
Arvika	7: 50	8: 50	8: 50	8: 50	+ 1: —	=	
Eksjö	5: —	5: —	5: —	5: 50	=	+ 0: 50	
Enköping	6: —	6: —	7: —	7: —	+ 1: —	=	
Eskilstuna.....	5: —	6: 50	7: —	7: —	+ 2: —	=	} Ökade utgifter till vakt- mästare, uppvärmning m. m.
Göteborg: V. reall.	6: —	6: —	7: —	7: —	+ 1: —	=	
„ Ö. reall.	8: —	8: —	8: —	8: —	=	=	
Karlshamn.....	9: 50	9: 50	10: —	10: —	+ 0: 50	=	
Kristinehamn.....	8: —	8: 50	8: 50	8: 50	+ 0: 50	=	
Landskrona	7: —	7: —	7: —	8: —	=	+ 1: —	
Lidköping	5: —	5: —	5: 50	5: 50	+ 0: 50	=	
Malmö	15: —	15: —	15: —	14: —	=	— 1: —	
Mariestad	5: 50	5: 50	5: 50	6: —	=	+ 0: 50	
Oskarshamn	5: —	5: —	5: —	5: —	=	=	
Sköfde	7: 50	7: 50	7: 50	7: 50	=	=	
Stockholm:							
„ Jakobs	10: —	10: —	10: —	10: —	=	=	
„ Katarina	11: 50	11: 50	11: 50	11: —	=	— 0: 50	
„ Kungsholmens	15: —	15: —	15: —	15: —	=	=	
Söderhamn	7: 50	7: 50	10: —	10: —	+ 2: 50	=	} Nya lokaler.
Uddevalla	8: 50	8: 50	8: 50	8: 50	=	=	
Varberg.....	8: —	8: 50	9: —	9: —	+ 1: —	=	
<i>Samskolor.</i>							
Alingsås.....	6: —	6: —	7: —	7: —	+ 1: —	=	
Arboga	6: 50	7: 50	8: 50	8: 50	+ 2: —	=	} Ökade utgifter till vakt- mästare och belysning, minskadt lärjungeantal.
Askersund	11: —	11: —	11: —	11: —	=	=	
Falköping	5: 50	5: 50	5: 50	5: 50	=	=	

	H. T. 1908.	V. T. 1909.	H. T. 1909.	V. T. 1910.	Ändring under år 1909.	Ändring under V. T. 1910.	Anmärkingar.
Filipstad	5:—	5:—	5:—	5:—	=	=	Ny byggnad. *) Ny byggnad. På grund af K. Maj:ts medgifvande åt staden ²² / ₆ 1906 att ur ljus- och vedkassan uppbära intill 2 kr. pr lärjunge och termin, för omkostnader i och för centraluppvärmning m. m.
Haparanda	8:—	8:—	8:—	8:—	=	=	
Köping	7:50	8:50	10:50	10:50	+ 3:—	=	
Norrtälje	14:—*)	14:—*)	15:—*)	17:—*)	+ 1:—	+ 2:—	
Piteå	6:50	6:50	6:50	6:50	=	=	Ny byggnad.
Sala	6:50	6:50	10:—	10:—	+ 3:50	=	
Skellefteå	7:50	7:50	7:50	7:50	=	=	Ny byggnad.
Strömstad	6:—	6:—	7:—	8:50	+ 1:—	+ 1:50	
Södertälje	8:—	8:50	9:—	9:—	+ 1:—	=	
Trelleborg	3:—	3:—	15:—	15:—	+ 12:—	=	Ny byggnad.
Vadstena	8:50	8:50	8:50	8:50	=	=	Ny byggnad.
Vimmerby	12:—	12:—	12:—	12:—	=	=	
Åmål	7:—	7:—	7:—	7:50	=	+ 0:50	Ny byggnad.
Ängelholm	5:—	5:—	5:—	5:50	=	+ 0:50	
Örnsköldsvik	10:—	10:—	10:—	9:—	=	— 1:—	
					32 lärov. ökning	15 lärov. ökning 3 lärov. minskning	

Afskrift.

Till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län.

Sedan Riksdagens Revisorer, på sätt bilagda utdrag af bemälda Revisorerers berättelse om den år 1910 af dem verkställda granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 närmare angifver, framställt anmärkning i anledning af dröjsmålet med slutförandet af högre allmänna läroverkets i Ystad byggnadsfråga, får kungl. Öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk, som blifvit anbefalld i ärendet afgifva underdånigt utlåtande före den 20 januari 1911, anhålla, att Ni ville från stadsfullmäktige i Ystad i sagda ärende inhämta förklaring, hvilken förklaring Öfverstyrelsen torde få emotse före den 10 januari 1911.

Då stadsfullmäktige i Ystad, i anledning af en af Riksdagens Revisorer till 1909 års Riksdag framställd anmärkning, uti sitt den 4 januari 1909 afgifna yttrande ställt i utsikt, att arbetet med uppförande af ny byggnad för ofvannämnda läroverk skulle kunna påbörjas under år 1909, samt Öfverstyrelsen på grund häraf för det dåvarande icke ansett ytterligare åtgärder påkallade, torde stadsfullmäktige i sin ofvannämnda förklaring särskildt böra meddela upplysning angående anledningen till att ifrågavarande byggnadsarbete icke blifvit inom tid som stadsfullmäktige ställt i utsikt, påbörjadt.

Öfverstyrelsen anser sig därjämte ytterligare böra fästa bemälda stadsfullmäktiges uppmärksamhet på den tvingande nödvändigheten af att läroverkets för hvarje år allt känbarare behof af förbättrade undervisningslokaler måtte, jämlikt det af Riksdagen uppställda, af stadsfullmäktige godtagna villkoret, ofördröjligen tillgodoses, äfvensom därpå, att Öfverstyrelsen finner sig i det yttrande, som Öfverstyrelsen kommer att i ärendet afgifva, böra hos Kungl. Maj:t hemställa att, såsom villkor för att Ystads läroverk må fortfarande komma i åtnjutande af de förmåner från det allmännas sida, vid hvilka här ofvan angifna villkor blifvit fäst, måtte föreskrifvas, att nu ifrågavarande byggnadsföretag skall, efter det att tillhörande ritningar blifvit vederbörligen godkända, vara med grundläggningsarbetet påbegynt senast inom utgången af år 1911.

Stockholm den 20 december 1910.

(Namnunderskrifter.)

Rätt afskrifvet belygar
på tjänsten vägnar
O. Sellgren.

**Arméförvaltningens
å civila departementet**

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers anmärkning rörande för-
slagsanslagen till skrifmaterialier och
expenser, ved m. m.

Underdånigt utlåtande.

Sedan förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för landtförsvarsdepartementet af 1907 års Riksdag höjts med omkring 4,000 kronor, har nämnda anslag i riksstaten för hvart och ett af åren 1908—1910 upptagits till respektive kronor 12,989 (dessutom extra uppbörd å 22 kronor 54 öre), 12,969 och 13,005. Anslaget har under sistnämnda tre år öfverskridits med respektive 11,206 kronor 23 öre, 9,603 kronor 78 öre och 5,669 kronor 33 öre. Till utredning af anledningen till anslagets öfverskridande har arméförvaltningens civila departement låtit utarbета en åren 1905 och 1909 omfattande tablå öfver de särskilda grupper af utgifter, som från ifrågavarande anslag bestridas, samt de belopp, som utgifvits under de olika grupperna. Med öfverlämnande af berörda utredning anser sig departementet böra i underdånighet inskränka sig till det uttalande, att enär anslaget icke disponeras af civila departementet eller detsamma underordnad myndighet, det icke läser tillkomma civila departementet att afgifva förslag till de ytterligare åtgärder, som må vara erforderliga till undvikande för framtiden af anslagets öfverskridande.

Stockholm den 10 januari 1911.

Underdånigst
B. BOALT.

C. O. ÅKERHJELM.

Gustaf Fischer.

Bilaga.

Statistisk utredning

rörande förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser ved m. m. för departementet under åren 1905 och 1909.

	Skrif-materialier.	Lyse och bränsle.	Tryck och bindning.	Inköpta böcker, kartor och tidningar.	Inköpta böcker, kartor och inventarier.	Inköp och underhåll af möbler och inventarier.	Renhållning, eldning och städning.	Telefon och telegram.	Distribution af svensk författings-samling.	Inköp af skrif-maskiner.	Ren-skrifning.	Diverse.	Summa.																									
1905.																																						
Kansliexpeditionen ...	951	49	1,110	80	3,395	78	296	47	218	20	726	70	293	90	—	—	—	—	—	—	—	—	8	31	7,001	65												
Kommando- d:o ..	1,093	72	928	45	999	65	285	16	255	11	347	72	362	65	785	—	—	—	—	—	—	875	70	51	15	5,984	31											
Summa	2,045	21	2,039	25	4,395	43	581	63	473	31	1,074	42	656	55	785	—	—	—	—	—	—	875	70	59	46	12,985	96											
													Anslagna medel och extra uppbörd (0.50)				8,976								50													
													Brist												4,009								46					
													Summa														12,985						96					
1909.																																						
Kansliexpeditionen ...	1,101	24	1,647	75	8,624	22	470	60	156	99	874	45	434	23	400	—	500	—	—	—	—	—	—	370	06	14,579	54											
Kommando- d:o ..	1,823	30	1,486	70	1,070	19	282	05	497	69	795	30	614	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1,166	12	257	69	7,993	24										
Summa	2,924	54	3,134	45	9,694	41	752	65	654	68	1,669	75	1,048	43	400	—	500	—	—	—	—	—	1,166	12	627	75	22,572	78										
													Anslagna medel														12,969								—			
													Brist																		9,603						78	
													Summa																		22,572						78	

Stockholm den 3 januari 1911.

V. DRYSELIUS.

Marinförvaltningens

utlåtande, i anledning af Riksdagens Revisorers anmärkning rörande förslagsanslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 13 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt marinförvaltningen att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af den uti Riksdagens Revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 framställda anmärkning rörande de å 2:a—9:e hufvudtitlarna till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. uppförda förslagsanslagen.

Med återställande af remissakten får marinförvaltningen i underdånighet anföra följande.

Revisorerna hafva erinrat, att redan 1884 års Riksdag, med anledning af framställning från föregående års Statsrevisorer, anhållit, att Eders Kungl. Maj:t ville taga i öfvervägande, hvilka åtgärder lämpligen borde vidtagas för vinnande af önskvärd begränsning af utgifterna från anslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. Då utgifterna för ifrågavarande ändamål, enligt hvad af en utaf Revisorerna meddelad tabell öfver dessa anslags ställning under senast förflutna år framginge, visade en bestämd tendens att alltjämt stiga, syntes de åtgärder, som föranledts af Riksdagens berörda skrifvelse, icke hafva varit tillfyllestgörande; och föranlättes på grund däraf Revisorerna att ifrågasätta, huruvida icke ytterligare åtgärder kunde vidtagas för nedbringande af ifrågavarande utgifter.

Vidare hafva Revisorerna, som trott sig finna, att från nämnda anslag bestridts utgifter, hvartill tillgångar synts hafva bort på annat sätt beredas, velat ifrågasätta, huruvida icke närmare föreskrifter lämpligen kunde meddelas beträffande användandet af medel från dessa anslag.

Med anledning häraf har marinförvaltningen dels låtit utarbета bifogade två uppgifter angående de å femte hufvudtiteln för år 1909 uppförda förslagsanslagen till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar och till skrifmaterialier och expenser m. m., dels från vederbörande infordrat ej mindre upplysning om anledningen till, att medelsanvisningarna för ifrågavarande ändamål öfverskridits, än äfven yttrande med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört rörande lämpligheten af närmare föreskrifter beträffande användandet af medel från dessa anslag, hvilka infordrade handlingar jämväl härmed öfverlämnas.

Stationsbefälhafvarna hafva därvid framhållit, att af berörda medelsanvisningar endast bestridts sådana utgifter, som bort därifrån bestridas och

varit nödvändiga, hvadan öfverskridandet berott på, att anvisade beloppen varit otillräckliga. Några närmare föreskrifter i syfte att nedbringa kostnaderna syntes icke af behovet påkallade. Såväl chefen för kustartilleriet som kommandanten å Älfsborgs fästning anse, att närmare föreskrifter borde meddelas beträffande hvad som förstås med expenser, i syfte att obehöriga utgifter icke må bestridas från anslaget härför. Chefen för Vaxholms kustartilleriregemente har framhållit, att en uppdelning af berörda anvisningar för regementet, hvilka nu vore gemensamma, anvisningen för skrifmaterialier och expenser m. m. för såväl regementschefen som kommandanten å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, artilleribefälhafvaren därstädes och positionsbefälhafvaren vid Fårösunds kustposition samt anvisningen till uppvärmning, belysning, renhållning m. m. för hela fästningsområdet och kustpositionen, syntes vara ägnad att medföra en begränsning af utgifterna för dessa ändamål. Chefen för Karlskrona kustartilleriregemente har äfven uttalat sig för en uppdelning af anvisningarna för detta regemente.

För egen del får marinförvaltningen erinra, att, sedan ämbetsverket på anmodan af statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet i ämbetskrifvelse den 27 juli 1906 lämnat utredning angående de betydande öfverbetalningar, som då under de senare åren ägt rum å det å riksstatens femte hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till "skrifmaterialier och expenser, ved m. m.", bemålde departementschef anmodade marinförvaltningen, att vid uppgörande af sitt förslag till beräknande af utgifterna under nämnda hufvudtitel för år 1908 taga under öfvervägande, huruvida ej berörda förslagsanslag lämpligen borde uppdelas i två anslag, däraf ett till "uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar" och det andra till "skrifmaterialier och expenser m. m."

Med anledning häraf anförde marinförvaltningen i underdånig skrifvelse den 11 december 1906 angående vissa anslag å riksstatens femte hufvudtitel bland annat, att den framställda tanken att fördela ifrågasatt förslagsanslag på två särskilda anslag syntes väl värd att vinna tillämpning, äfven om icke någon utgiftsminskning i det hela däraf kunde förväntas. Vid den underdåniga skrifvelsen fogade marinförvaltningen en uppgift i rundt tal å utgifterna under år 1905 för de till en hvar af de ifrågasatta nya anslagstitlarna hänförliga behofven, hvaraf framgick, att utgifterna för uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar uppgått till i rundt tal 235,550 kronor och öfriga utgifter å anslaget till i rundt tal 113,050 kronor, motsvarande den förra siffran ungefär $\frac{2}{3}$ och den senare $\frac{1}{3}$ af totalutgifterna. I öfverensstämmelse härmed hemställde marinförvaltningen, att Eders Kungl. Maj:t täcktes hos nästa Riksdag äska uppförande för år 1908 å ordinarie stat af två särskilda förslagsanslag, ett till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar å 235,000 kronor och ett till skrifmaterialier och expenser m. m. å 113,000 kronor.

Efter nådig proposition i ämnet blefvo äfven nämnda anslag uppförda i riksstaten för år 1908 med föreslagna beloppen, därvid emellertid anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. för jämnande af hufvudtitelns slutsumma uppfördes med ett till 113,763 kronor jämkadt belopp. Dessa anslag hafva sedermera i följande års riksstater uppförts med enahanda belopp, allenast att några obetydliga förändringar i sist nämnda anslag ägt rum för jämnande af hufvudtitelns slutsumma.

Af den alltjämt fortgående utvecklingen af sjöförsvaret och därmed sammanhängande ökningen af marinens personal och materiel torde med nödvändighet följa, att medelsbehofven för ifrågavarande ändamål alltjämt stiga. Anslag, som på sin tid må hafva varit tillräckliga, måste därför efter hand visa sig för små. Att allt för ofta företaga en höjning af anslag af denna natur, torde emellertid af flere skäl ej heller vara erforderligt.

Då, som ofvan är nämnt, det varit 1905 års behof, som legat till grund jämväl för beloppen af de i riksstaten för år 1909 för berörda ändamål uppförda anslag, kan det knappast anses oväntadt, att anslagen nu visa sig för knappa. Af förenämnda uppgifter angående anslagen framgå, med hvilka belopp öfverskridande af gjorda medelsanvisningar hos de särskilda myndigheterna ägt rum. Rörande anledningarna härtill får marinförvaltningen hänvisa till hvad vederbörande i sådant afseende anfört. Beträffande de betydande öfverbetalningarna å anvisningarna till flottans station i Stockholm har ämbetsverket likväl ansett sig böra påpeka, att då kostnaderna för ifrågavarande behof år 1906 beräknades, skeppsgossekåren i Marstrand ännu icke var uppsatt, hvadan några utgifter för denna kår icke ingå i beräkningarna. Af den från Stockholms station inkomna uppgiften framgår emellertid, att utgifterna för skeppsgossekåren i Marstrand under år 1909 uppgått för uppvärmning m. m. till kronor 19,500: 17 och för skrifmaterialier m. m. till kronor 2,555: 86.

Den betydliga öfverbetalningen — kronor 13,563: 96 —, som ägt rum å medelsanvisningen till skrifmaterialier m. m. för marinförvaltningen, har helt och hållet varit beroende på den nyanskaffning af möbler, korkmattor m. m., som betingats däraf, att ämbetsverket under år 1909 tillträdte den af sjöförsvarsdepartementet förut disponerade våningen om elfva rum två trappor upp i ämbetsverkets hus. Kostnaderna för dessa nyanskaffningar uppgingo, enligt hvad uppgiften utvisar, till c:a 13,700 kronor. Öfverbetalningen å anvisningen till uppvärmning m. m. lärar ock i väsentlig mån berott på de af den ökade lokalen föranledda större utgifterna för nämnda ändamål.

Beträffande frågan, huruvida ytterligare åtgärder må kunna vidtagas för nedbringande af dessa kostnader, synes det förefinnas en viss skillnad mellan å ena sidan kostnader för uppvärmning, belysning m. m. och å den andra kostnader för skrifmaterialier och expenser m. m. Kostnader af förstnämnda

slag lära i allmänhet afse behof, som på ett eller annat sätt måste tillgodoses, ehuru väl äfven därvidlag sparsamhet och klok hushållning lära vara af största betydelse för kostnadernas begränsning. De behof, som skola tillgodoses af anslagen till skrifmaterialier och expenser, kunna däremot stundom vara sådana att, därest erforderliga medel icke disponeras, tillgodoseendet af ett behof får helt och hållet anstå, eller ock att behofvet fylles på ett enklare och billigare sätt, än som måhända blifvit fallet, om medel funnits att tillgå.

Marinförvaltningen vill fördenskull ifrågasätta, huruvida icke uttryckliga föreskrifter borde meddelas, i syfte att medelsanvisning enligt af Eders Kungl. Maj:t fastställd fördelning af anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. icke får öfverskridas utan Eders Kungl. Maj:ts tillstånd för hvarje särskild gång. Häraf skulle väl följa, att Eders Kungl. Maj:t måhända blefve besvärad med en del framställningar i detta afseende, men helt visst skulle en sådan bestämmelse medföra större försiktighet och omtanke vid tillgodoseendet af en del behof af ifrågavarande beskaffenhet.

En uppdelning af berörda anvisningar, på sätt cheferna för kustartilleriregementena antydt, synes äfven vara ägnad att medföra en begränsning af utgifterna för dessa behof; och har marinförvaltningen för afsikt att framdeles vid afgifvande af förslag till fördelning af ifrågakomna anslag taga behörig hänsyn till hvad som såväl i ena som andra afseendet må vara att åtgöra.

Beträffande slutligen frågan, huruvida icke närmare föreskrifter lämpligen borde meddelas rörande användandet af medel från dessa förslagsanslag, i syfte att från dem icke måtte bestridas utgifter, hvartill tillgångar borde på annat sätt beredas, håller marinförvaltningen före att, sedan numera marinens samtliga räkenskaper härstädes underkastas både teknisk och formell granskning, denna skärpta revision torde innebära betryggande säkerhet för, att, därest anslagen möjligen skulle betungas med obehöriga utgifter, vederbörlig rättelse kommer till stånd; och synes under sådana förhållanden några särskilda föreskrifter i sistnämnda af Revisorerne antydda syfte icke, hvad marinen angår, vara erforderliga.

I handläggningen af detta ärende hafva deltagit, förutom undertecknad chef, marinöfverkommissarien Dahlin, föredragande, marinöfverläkaren Rudberg, marinöfverintendenten Lindberg, marinöfverdirektören grefve Mörner samt kommandörkaptenerna af 1:a graden Rosensvärd, Juel, Ekelund och Helin.

Stockholm den 17 januari 1911.

Underdånigst
På kungl. marinförvaltningens vägnar

GUSTAF DYRSSEN.

A. Bäckström.

Bilaga 1.

Uppgift

angående anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. för år 1909.

	Anvisadt enligt stat.	Netto- utgifter.	Öfver- betalning.	Behållning.
Sjöförsvarsdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli	1,900	3,510 09	1,610 09	—
Sjöförsvarsdepartementets kommandoexpedition	2,750	5,320 49	2,570 49	—
Marinförvaltningen.....	20,440	34,003 96 *)	13,563 96	—
Marinstaben	2,000	3,308 40	1,308 40	—
Inspektören af flottans öfnin- gar till sjöss	1,900	1,924 45	24 45	—
Flottans station i Karlskrona	40,000	28,362 18	—	11,637 82
” ” ” Stockholm	29,000	35,668 08	6,668 08	—
Chefen för kungl. kustartille- riet	3,600	3,150 84	—	449 16
Vaxholms kustartillerirege- mente	7,800	9,929 84	2,129 84	—
Karlskrona kustartillerirege- mente	3,800	5,044 89	1,244 89	—
Älfsborgs fästning.....	700	762 53	62 53	—
Summa kronor	113,890	130,985 75	29,182 73	12,086 98
			12,086 98	
		Brist	17,095 75	

Stockholm den 17 december 1910.

E. SILFVERSWÄRD.

*) För anskaffning af möbler, korkmattor m. m. hafva under året utgifvits c:a 13,700 kronor.

Bilaga 2.

Uppgift

angående anslaget till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar år 1909.

	Anvisadt enligt stat.	Netto- utgifter.	Öfver- betalning.	Behållning.
Sjöförsvarsdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli	900	2,813 51	1,913 51	—
Sjöförsvarsdepartementets kommandoexpedition	550	1,044 97	494 97	—
Marinförvaltningen	4,000	5,920 41	1,920 41	—
Marinstaben	2,000	2,618 62	618 62	—
Inspektören af flottans öfnin- gar till sjöss	500	474 01	—	25 99
Flottans station i Karlskrona	80,000	98,206 23	18,206 23	—
” ” ” Stockholm	52,350	97,521 76	45,171 76	—
Chefen för kungl. kustartille- riet	400	1,009 80	609 80	—
Vaxholms kustartillerirege- mente	54,500	53,678 61	—	821 39
Karlskrona kustartillerirege- mente	27,000	52,071 52	17,071 52	—
Karlskrona fästning	8,000			
Älfsborgs fästning	4,800	*) 9,703 46	4,903 46	—
Summa kronor	235,000	325,062 90	90,910 28	847 38
			847 38	
		Brist	90,062 90	

Stockholm den 17 december 1910.

E. SILFVERSWÄRD.

*) Däraf 2,703 99 utgör utgift för 4:e kvartalet 1908, som ej afförts förr än 1909.

Stationsbefälhafvarens vid flottans
station i Karlskrona
yttrande.

Till kungl. Marinförvaltningen.

Med anledning af Eder skrifvelse den 20 december sistlidet år, i fråga om medelsanvisningen för uppvärmning, belysning m. m., får jag öfverlämna och åberopa närlagda af varfschefen och räkenskapskontoret vid stationen afgifna särskilda yttranden den 7 i denna månad samt därutöfver anföra, att från nämnda anslag icke vid härvarande station torde hafva bestridts utgifter, hvartill tillgångar bort på annat sätt beredas, och att närmare föreskrifter beträffande användandet af medel från sagda anslag icke synas mig nödvändiga.

Karlskrona, stationsbefälhafvarens civilexpedition den 9 januari 1911.

LUDVIG SIDNER.

Knut Thörn.

Flottans räkenskapskontors i Karlskrona
yttrande.

Till Stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona.

Genom remiss den 28 nästlidne december, § 5058, å kungl. marinförvaltningens skrifvelse den 20 samma månad, angående Riksdagens Revisorers berättelse för år 1909, har stationsbefälhafvaren infordrat från räkenskapskontoret upplysning om anledningen till öfverskridandet under år 1909 af medelsanvisningen för uppvärmning, belysning m. m. samt yttrande med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört rörande lämpligheten af närmare föreskrifter beträffande användandet af medel från förslagsanslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

I anledning häraf får räkenskapskontoret värdsamt anföra följande.

Anledningen till öfverskridandet under år 1909 af anslaget å titel 302 "uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar" torde vara, att det för nämnda år anvisade beloppet ej varit tillräckligt.

Då räkenskapskontoret hösten 1908 beräknade och uppgaf behovet för sagda ändamål för år 1909, grundades denna beräkning på utgifterna för samma ändamål nästföregående år, eller år 1907, då utgifterna för skrif-

materialier, expenser, ved m. m. utgingo från en och samma titel, motsvarande numera dels nämnda titel 302 och dels titel 303 "skrifmaterialier och expenser m. m."; behovet beräknades därvid:

för titel 302	kronor	82,495: —
„ „ 303	„	30,000: —
	tillsammans kronor	112,495: —

och gafs för samma år anslag:

för titel 302	kronor	80,000: —
„ „ 303	„	40,000: —
	tillsammans kronor	120,000: —

Det sålunda beräknade anslaget kronor 80,000: — för titel 302 har visat sig vara för lågt, i det att utgifterna belöpt sig till kronor 98,206: 23, hvaremot af det å titel 303 anvisade beloppet af kronor 40,000: — åtgått blott kronor 28,357: 18.

I fråga om hvad Riksdagens Revisorer anfört rörande lämpligheten af närmare föreskrifter beträffande användandet af medel från förslagsanslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. synes vidkommande härvarande station, alldenstund anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. städse lämnat öfverskott, frågan gälla nedbringande af kostnaderna å anslaget till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar.

Härvid har räkenskapskontoret tänkt sig möjligheten att å sistnämnda anslag nu utgående kostnader för tvätt, mangling och lagning af sjömans- och skeppsgossekårernas beklädnad i stället finge utgå af respektive anslag till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna. Härigenom skulle kostnaderna å anslaget till uppvärmning, belysning etc. minskas med ett belopp af cirka 15,000 kronor årligen.

Öfriga å nyssnämnda anslag utgående kostnader synas räkenskapskontoret vara af beskaffenhet, att tillgång till deras bestridande ej lämpligen kan på annat sätt beredas.

Karlskrona, flottans räkenskapskontor den 7 januari 1911.

J. E. LINDAHL.

Varfschefens vid flottans station
i Karlskrona
yttrande.

Till stationsbefälhafvaren.

I anledning af stationsbefälhafvarens resolution den 28 december sistlidet år, med begäran om upplysning och yttrande beträffande öfverskridandet af för år 1909 anvisade medel för belysning, uppvärmning m. m. får jag härigenom meddela, att, hvad varfvet angår, någon ändring i eldningsstaten under senare åren icke ägt rum och att beträffande belysningen och renhållningen inom varfvet kostnaderna härför utgå af medel från varfvets underhållsanslag.
Karlskrona den 7 januari 1911.

GUST. LAGERCRANTZ.

Gust. Magn. Stangenberg.

Stationsbefälhafvarens vid flottans
station i Stockholm
yttrande.

Bifogade yttrande från flottans räkenskapskontor i Stockholm öfverlämnas till kungl. marinförvaltningen under åberopande af skrifvelse den 20 december sistlidet år med tillkännagifvande, att jag, vid det förhållande att å titlarne i fråga endast afförts sådana utgifter, som bort af sagda titlar bestridas och som varit oundgängligen nödvändiga, icke anser några närmare föreskrifter beträffande användande af medel från ifrågavarande anslag af behofvet påkallade.

I hvad räkenskapskontoret anført i fråga om öfningsanslagets bestridande af vissa kostnader för renhållning m. m. i exercis- och underbefälsskolorna kan jag icke instämma, enär det synes mig riktigast att alla utgifter af angifna slag så vidt möjligt utgå af det för detta ändamål anvisade anslaget.

Stockholm den 9 januari 1911.

C. A. EHRENSVÄRD.

Ernst Lindgren.

Flottans räkenskapskontors i Stockholm
yttrande.

Till stationsbefälhafvaren.

Enligt remiss den 27 sistlidne december, å kungl. marinförvaltningens skrifvelse den 20 i samma månad angående af Riksdagens Revisorer framställda anmärkningar å öfverbetalning å titlarna 302 och 303 år 1909, anmodadt inkomma med yttrande och förslag i ämnet får räkenskapskontoret värdsamt anföra.

Utgifterna å titlarna 302 och 303 under år 1909 hafva utgjort:

Titel 302. Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättning:

U) För tvätt	4,755: 47.	
V) „ bad	2,599: 50.	
Y) „ luxbelysning	2,998: 85.	
Z) „ utgifter i Marstrand	19,500: 17.	
„ „ i öfrigt vid stationen	52,470: 39.	
A) „ „ å varfvet	15,197: 38.	97,521: 76.

Titel 303. Skrifmaterialier och expenser m. m.

Vid stationen	23,490: 13.	
Z) I Marstrand	2,555: 86.	
A) Å varfvet	9,247: 73.	35,293: 72.

Då de enligt stat anvisade beloppen utgöra för titel 302 52,350: —
och för titel 303 29,000: —
har öfverbetalning uppstått å den förra titeln med 45,171: 76.
och å den senare med 6,293: 72.

(ej kronor 6,668: 08, som skrifvelsen angifver.)

Något särskildt skäl till dessa öfverbetalningar kan räkenskapskontoret ej anföra, då utgifterna äro bestridda i vanlig ordning och i enlighet med gifna föreskrifter samt hänföra sig till det slags utgifter, som titlarnas benämning omfattar. Ifrågasättas kan likväl huruvida icke utgifter för rengöring i exercis- och underbefälsskolorna (utgörande för år 1909 kronor 784: 61) samt den för uppvärmning af exercisskolan belöpande andelen af bränsleåtgången för värmeapparaten å varfvet (denna kostade för år 1909 kronor 3,224: —) bort drabba öfningsanslaget; någon föreskrift härutinnan har ej gifvits, då titlarna anvisades. Enär för öfrigt vederbörliga eldnings- och lysningsstater årligen fastställas af stationsbefälhafvare och varfschef och sparsamhet med skrifmaterialier af stationsbefälhafvaren genom ämbetsnot den 6 mars 1909 anbefallts, har räkenskapskontoret ej något förslag att därutöver afgifva i syfte att nedbringa kostnaderna å ifrågavarande titlar.

Stockholm, kungl. flottans räkenskapskontor den 5 januari 1911.

John Lindqvist.

Chefens för kustartilleriet

yttrande.

Till kungl. Marinförvaltningen.

Med anledning af ämbetsverkets skrifvelse D n:r $\frac{13-D}{\text{civ. } 911}$ den 20 sistlidna december angående Riksdagens Revisorers berättelse för år 1909 har jag härmed äran anföra följande.

Ämbetsverket anför, att den till chefens för kungl. kustartilleriet för år 1909 ställda medelsanordningen för uppvärmning, belysning m. m. öfverskridits med kronor 609,80. Då detta icke öfverensstämmer med härstädes förda anteckningar rörande fördelningen å olika titlar af de genom chefen för kungl. kustartilleriet utbetalade medlen, har jag ansett mig böra närmare undersöka förhållandet.

Det ifrågavarande anslaget har härstädes ansetts böra belastas endast med utgifterna för uppvärmning och belysning. Denna uppfattning synes äfven hafva biträdts af ämbetsverket, som med anledning af chefens för kustartilleriet skrifvelse n:r 506 den 1 oktober 1909, sänkt ifrågavarande anslag till 150 kronor. I den återopade skrifvelsen anföres följande: "För chefen för kustartilleriet äro beräknade medel endast för belysning, enär kostnaderna för uppvärmning ingå i hyressumman för chefsexpeditionens lokal." Här framhålles således tydligt, att anslaget ansetts böra användas endast för uppvärmning och belysning samt från och med 1910 endast för belysning; och då ämbetsverket föreslagit samma sänkning af anslaget, kan jag icke finna annat, än att ämbetsverket biträdt den i skrifvelsen uttalade åsikten om sättet för anslagets användande.

Vid sådant förhållande blir ifrågavarande anslag år 1909 icke öfverskridet, utan visar det i stället en behållning af 140,94 kronor. Däremot skulle enligt här förda anteckningar anslaget till skrifmaterialier och expenser för år 1909 hafva öfverskridits med 392,15 kronor, hvilket föranledts af de med chefsexpeditionens flyttning från Storkyrkobrinken 5 till Regeringsgatan 18 förenade kostnaderna. Dessa hafva nämligen inalles uppgått till 499 kronor.

En undersökning af räkenskaperna, sådana de föreligga, sedan de af marinförvaltningen öfverlämnats till kammarrätten, gifver emellertid vid handen *dels* att ifrågavarande anslag enligt marinförvaltningens afföringsorder skulle hafva öfverskridits med kronor 683,17 (och således icke såsom i ämbetsverkets skrifvelse sägs med kronor 609,80),

dels att medelsfördelningen å olika titlar icke utförts konsekvent, i ty

att följande utgifter, som tillhöra de kategorier, hvilka eljest af ämbetsverket påförts anslaget till uppvärmning, belysning m. m., blifvit påförda anslaget för skrifmaterialier och expenser, nämligen

under januari månad utgift för 1 tomsäck för vedbäring,

- „ mars „ „ „ tillsyn af belysning,
- „ april „ „ „ elektrisk ström,
- „ oktober „ „ „ förvaring och rengöring af mattor samt stearinljus,
- „ november „ „ „ vadd och remsor för innanfönster, samt
- „ december „ „ „ handdukstvätt.

Å andra sidan har utgift för tvålv öfverallt utom under augusti månad förts å anslaget för skrifmaterialier och expenser.

I detta sammanhang torde jag äfven få påpeka, att den af mig ingifna kassajournalen för november 1909 blifvit försedd med påskrift "granskad med anmärkning", hvilket, så vidt jag kunnat finna, hänsyftar på afgifter till aktiebolaget Stockholmstelefon. Då jag emellertid anser, att den af mig med anledning af denna anmärkning lämnade förklaringen till fullo ådagalagt berättigandet af ifrågavarande utgifter, synes det mig, att anteckning härom rättvisligen borde hafva gjorts invid ofvan nämnda påskrift.

Rörande lämpligheten af närmare föreskrifter beträffande användandet af medel från de af Riksdagens Revisorer i berättelsen den 30 november 1910 omnämnda anslagen å femte hufvudtiteln, nämligen dels till skrifmaterialier och expenser m. m., dels till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, får jag för min del anföra, att jag finner det önskvärdt, att enkla och klara föreskrifter utfärdas, som möjliggöra, att i de primära redovisningarna för alla hithörande medel en fördelning af dem å respektive utgiftstitlar efter enahanda grunder verkställas. Nämnda föreskrifter torde äfven böra innehålla bestämmelser, som i möjligaste mån förebygga, att utgifter, hvartill tillgångar böra beredas på annat sätt, bestridas af förenämnda förslagsanslag.

En fördelning af verkställda utbetalningar å olika utgiftstitlar har jag för afsikt att utföra från och med innevarande års ingång i de mig åliggande redovisningarna.

Stockholm den 9 januari 1911.

H. WRANGEL.

A. Edström.

Chefens för Vaxholms kustartilleri-
regemente

yttrande.

Till kungl. Marinförvaltningen.

I skrifvelse den 20 innevarande månad $\frac{\text{(Dn. 13—D)}}{\text{civ. 911}}$ har kungl. marin-
förvaltningen — under erinran, att den till min disposition för år 1909
ställda medelsanvisningen för skrifmaterialier, expenser m. m. öfverskridits med
kronor 2,129,84 — anmodat mig att inkomma med upplysning om anledningen
till detta öfverskridande, äfvensom att afgifva yttrande med anledning af hvad
Riksdagens Revisorer anfört rörande lämpligheten af närmare föreskrifter be-
träffande användandet af medel från förslagsanslagen till skrifmaterialier, ex-
penser m. m. och till uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och
badinrättningar.

Beträffande den under år 1909 härstädes gjorda öfverbetalningen af
anslaget till skrifmaterialier får jag vördsamt hänvisa till min den 23 december
samma år därom gjorda anmälan.

Hvad åter angår det af Riksdagens Revisorer påvisade behovet af ytter-
ligare föreskrifter beträffande användandet af medel från ifrågavarande båda
anslag i syfte att nedbringa kostnaderna genom bättre hushållning och för-
hindra, att utgifter, hvartill tillgång bort på annat sätt beredas, afföras å
dessa anslag, får jag vördsamt föreslå, att anslagen, hvilka för närvarande
äro gemensamma, anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. för kom-
mandanten i Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning, artilleribefälhafvaren
därstädes, chefen för härvarande kustartilleriregemente samt positionsbefäl-
hafvaren i Fårösunds kustposition, och anslaget till eldning, belysning, etc.
för hela fästningsområdet med såväl samtliga försvarsanstalter som byggnader
för fredsförläggningen och dessutom för Fårösunds kustposition, måtte upp-
delas, så att enhvar af nyssnämnda myndigheter får sina bestämda andelar
däri. För närvarande hvilar hela ansvaret för hushållningen med dessa anslag
på regementschefen ensam, under det hans ämbetsmyndighet icke medgifver
honom rätt att i hvarje detalj utöfva den erforderliga kontrollen.

Förslag till en sådan uppdelning af anslagen torde sålunda böra af
ämbetsverket från vederbörande infordras.

Vaxholm den 9 januari 1911.

KARL VIRGIN.

Knut Trysén.

**Chefens för Karlskrona kustartilleri-
regemente**

yttrande.

Till kungl. Marinförvaltningen.

Med anledning af Eder skrifvelse den 20 sistlidne december, hit ankommen den 27 i samma månad, hvarigenom jag anmodats inkomma med utredning beträffande orsaken till den öfverbetalning, som under år 1909 ägt rum å på regementet belöpande andel af under femte hufvudtiteln uppförda anslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., får jag, med öfverlämnande af närlagda specificerade uppgifter, utvisande hvad som under nämnda år afförts å tit. 531: "Eldning, belysning m. m." samt å tit. 532: "Skrifmaterialier och expenser" vördsamt anföra följande.

Som synes ingår uti summan kronor 52,071,52 (bilagan nr 1), hvad för Älfsborgs detachement utbetalts med kronor 8,621,24. Detta belopp bör först och främst frändragas, ty att med det anvisade beloppet, 35,000 kronor, bestrida kostnaden för uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt och badinrättningar vid detachementet låter sig icke göra. För 1909 upptogs i det till kungl. marinförvaltningen ställda förslaget till utgiftsberäkning, som jämlikt § 252 mom. 1 g i gällande reglemente skall af regementschefen till chefen för kungl. kustartilleriet ingifvas, för ändamålet i fråga och i enlighet med kungl. marinförvaltningens direktiv uti skrifvelse den 17 juli 1906 ett belopp af 5,000 kronor — detachementsbefälhafvarens kraf var 6,500 kronor, hvilket belopp dock af sparsamhetsskäl reducerades —, men något särskildt belopp för själfva detachementet har hvarken för det eller följande år anvisats utan endast 4,800 kronor för Älfsborgs fästning. Vidare hafva utgifterna å tit. 531 för försvarsanstalterna icke kunnat begränsas till anvisade beloppet, 8,000 kronor, utan faktiskt stigit till 11,838,50 kronor. Att härvidlag kunna ingripa är icke möjligt. Förutom det att jag icke har minsta anledning antaga att någon misshushållning ägt rum, är det omöjligt öfverskåda, hvad konsumtionen stiger till, förrän ett par dagar före räkenskapsårets slut, då räkning å kostnaden för under året bekommen utredning (kol, koks, ved, renhållningsmateriel m. m.) erhålles från flottans räkenskapskontor härstädes. Tages vidare i betraktande, att aflöning till 3 st. eldare utgått af ifrågavande anslag med sammanlagdt 2,578 kronor, stanna utgifterna å tit. 531 för kasernen i staden vid 37,033 kronor 78 öre, en visserligen hög summa i förhållande till anslaget storlek, men ej högre än medelsiffran under senaste åren. Anledningen till öfverskridandet af anslaget lärer således icke kunna anses bero på annat än dettas otillräcklighet.

Hvad angår öfverbetalningen å tit. 532, så framgår af vidfogade uppgift (bilaga 2) att densamma till allra största delen får skrivas på Älfsborgs detachements konto. Begärda anslaget för detachementet fixerades för år 1909 till 500 kronor, däraf dock intet anvisades, samtidigt med att anslaget till regementet, som för år 1908 utgick med 4,000 kronor, sänktes till 3,800 kronor.

Såsom yttrande, med anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört, rörande lämpligheten af närmare föreskrifter beträffande användandet af medel från anslagen här i fråga, tillåter jag mig vördsamt göra följande förslag.

1:o) Älfsborgs detachement erhåller särskilda anslag för bestridande af utgifter till såväl eldning, belysning, renhållning, tvätt- och badinrättningar som skrifmaterialier och expenser m. m.

2:o) Särskildt anslag anvisas till aflöning af för skötandet af värmeledningarna i kasernerna samt ångpannan i tvättinrättningen anställd personal. (Möjligen borde häri inbegripas den för skötande af ångpannan till ångkokinrättningen anställde eldaren.)

3:o) Ett särskildt anslag till "diverse behof", motsvarande hvad som vid flottans stationer går under detta namn, anvisas för sådana utgifter, som icke med säkerhet kunna rubriceras under visst anslag, t. ex. annonsering i vissa fall, kostnaden för frakter och transporter, uppdragning af ur m. m. Den nuvarande titeln 533 "diverse behof" gör ej skäl för detta namn såsom afsedd endast för anskaffning och underhåll af bibliotek, läroböcker samt undervisnings- och gymnastikmateriel äfvensom till kommunionpenningar.

Karlskrona den 10 januari 1911.

C. G. AHLBORN.

E. O. N. Törneblad.

Bilaga 1.

Specifik uppgift å utgifter för uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar under år 1909 (titel 531).

Uppvärmning:

(Eldning i såväl kaserner som tvätt- och badinrättningar)

Kol	9,404: 11.	
Ved	1,724: 80.	
Kamin	22: —	
Aflöning till 3 st. eldare	2,578: —	13,728: 91.
		Transport 13,728: 91.

	Transport	13,728: 91.
Belysning:		
Gas	11,643: 93.	
Glödkroppar och auernät	729: 97.	
Ljus	196: —	
Alladinlampa	183: 50.	
Reparationer af lyktor, lampor m. m.	112: 50.	
Tillsyn af gasledning samt för en del reparations- och ändringsarbeten (äfvén hvad angår ledningar i kök, tvättrum och exercishus)	301: 86.	13,167: 76.
Renhållning:		
Transport af latrin, sopor m. m.	1,720: —	
Reparationer af klosetter, baljor, hinkar, skott- kärror, svablar m. m.	153: 60.	
Renhållningsmateriel	1,283: 96.	
Tvål m. m.	81: 50.	3,239: 06.
Skurning:		
Kasern	1,151: 60.	
Försvarsanstalterna utom Kungsholmen	136: 10.	1,287: 70.
Tvätt:		
Reparation af manglar m. m.	93: 10.	
Virke till trall m. m.	56: 94.	150: 04.
<i>Fortbefälhafvaren å Kungsholmsfort.</i>		
Direkta utgifter (hufvudsakligast till skurning och belysnings- materiel)		1,437: 31.
<i>Flottans station i Karlskrona.</i>		
Kol, ved, fotogén m. m. till fortén		10,401: 19.
<i>Älfsborgs Detachment.</i>		
Kol, ved, fotogén m. m.		8,621: 24.
Diverse: såsom annonsering, transport af eldningsämnen till för- svarsanstalterna m. m.		163: 49.
	Summa kronor	52,196: 70.
Afgår inkomst å titeln: ersättning för gas		125: 18.
	Återstår utgifvit kronor	52,071: 52.

Karlskrona den 9 januari 1911.

E. O. N. TÖRNEBLADH.

Bilaga 2.

Specifik uppgift å utgifter för skrifmaterialier och expenser m. m. under
år 1909 (titel 532).

Bindning.....	561: 53.
Tryckning.....	489: 25.
Skrifmaterialier.....	2,187: 97.
Almanackor (pulpet).....	85: 50.
Telefon och telegramafgifter.....	217: 81.
Tidningsprenumeration.....	32: 35.
Annonsering.....	88: —
Uppdragning af ur m. m.....	127: —
Fraktkostnad.....	33: 85.
Kungsholmsfort.....	85: 35.
Älfsborgs kustartilleridetachment.....	1,136: 28.
	<hr/>
	Summa kronor 5,044: 89.

Karlskrona den 9 januari 1911.

E. O. N. TÖRNEBLADH.

Kommendantens i Älfsborgs fästning
yttrande.

Till kungl. marinförvaltningen.

Som svar på skrifvelsen nr $\frac{13 D}{Civ. 911}$ den 20 december 1910 har jag äran meddela, att enligt här af detachementsbefälhafvaren förd och till ämbetsverket för hvarje kvartal af år 1909 insänd kassajournal jämte sammandrag öfver inkomster och utgifter en behållning förefinnes å anslaget till uppvärmning och belysning m. m. af 53 öre och å anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. af 2 kronor 84 öre.

Bifogade tablå utgör en öfversikt öfver de fyra kvartalens inkomster och utgifter å ifrågavarande anslag.

Hvad beträffar de af Statsrevisorerne ifrågasatta föreskrifterna om hvilka utgifter skola bestridas från ofvannämnda två anslag, anser jag dylika föreskrifter icke vara erforderliga annat än i afseende på anslaget till skrifmaterialier och expenser m. m., och böra dessa innehålla en närmare förklaring om hvad som skall förstås med expenser. För min del synas till expenser böra räknas alla sådana nödvändiga utgifter, som icke kunna bestridas af andra till förfogande för vederbörande befälhafvare stående anslag.

Älfsborgs fästning den 7 januari 1911.

SAM. BOLLING.

A. Posse.

Bilaga.

Tablå

öfver användningen af de å stat nr 42 och 43 för Älfsborgs fästning anvisade anslagsmedlen under år 1909.

	För uppvärmning och belysning.		För skrifmaterialier och expenser.	
	Debet.	Kredit.	Debet.	Kredit.
Enligt stat anvisade medel	4,800	—	700	—
Särskildt anvisade medel	2,200	—	—	—
Inbetaladt (för andra myndigheter bestridda utgifter)	2,660	78	5	85
Utgifter	—	9,660	—	703
Öfverskott	—	—	—	2
Summa summarum	9,660	78	705	85

Statskontorets

utlåtande angående Riksdagens Revisorerers uttalande rörande de särskilda hufvudtitlarnas förslagsanslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Till Konungen.

Genom nådig remiss har Eders Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad i ett till statskontoret öfverlämnadt transsumt af Riksdagens senast församlade Revisorerers berättelse förekommit rörande förslagsanslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., och får statskontoret, med återställande af remissakten, i ärendet anföra följande.

Riksdagens år 1883 församlade Revisorerer framlade i sin till 1884 års riksdag afgifna berättelse en af dem verkställd utredning rörande de särskilda hufvudtitlarnas anslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för tiden från och med år 1870 samt uttalade därvid, att Revisorerne trott sig kunna af hvad vid denna utredning utrönts draga den slutsats, att besparingar å ifrågavarande utgifter borde kunna åstadkommas därigenom

att skrifmaterialier uppköptes i stor skala och fördelades efter uppgifvet behof på statens verk och inrättningar;

att samma förfarande iakttoges med afseende å bränsle och lysmaterialier;

att allt för statens räkning behöfligt papper stämplades;

att det statistiska trycket i möjligaste mån inskränktes;

att bestämdare föreskrifter i afseende på inköp af böcker, kalendrar, tidningar och tidskrifter, samt för annonsering och användandet af särskilda biträden för renskrifning utfärdades;

att anordningar vidtoges till inskränkande af kostnaderna för annonsering;

samt att noggrannare kontroll öfver vaktbetjände iakttoges med afseende på bränsleförbrukning, renhållning, städning och liknande förrättningar.

I anledning häraf anförde Riksdagen i underdånig skrifvelse den 11 maj 1884, att Riksdagen, som visserligen icke förbisett de svårigheter, hvilka måste möta vid försök att ordna ifrågavarande angelägenhet så att inskränkning i statsverkets dåvarande betydliga utgifter för expenser, enligt Revisorerernes förmenande öfverstigande en million kronor, kunde åvägbringas, emellertid ansett hvad i ärendet förekommit böra göras till föremål för närmare utredning, hvadan Riksdagen anhölle, att Eders Kungl. Maj:t behagade taga

i nådigt öfvervägande, hvilka åtgärder lämpligen borde vidtagas för vinnande af önskvärd begränsning af utgifterna från anslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Sedan utredning i det af Riksdagen sålunda begärda afseendet ägt rum, bland annat därigenom att här i statskontoret en öfverläggning i ämnet hållits mellan cheferna för i hufvudstaden befintliga ämbetsverk med flera, vidtogos af Eders Kungl. Maj:t åtskilliga åtgärder för vinnande af det i Riksdagens skrifvelse angifna syftet. Sålunda bemyndigade Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 25 september 1885 statskontoret att tillsvidare med Lessebo bolag uppgöra aftal om leverans till ämbetsverken af vissa papperssorter, hvilka skulle vara försedda med vattenstämplar, utvisande, att papperet tillverkats för statens räkning, hvarjämte Eders Kungl. Maj:t föreskref, bland annat,

att det för ett ämbetsverks behof anskaffade papper skulle förvaras under lås och vara under tillsyn af verkets redogörare eller annan särskildt förordnad tjänsteman;

att öfver papperets utdelande skulle föras en anteckningsbok, hvari det papper, som tjänsteman emottoge och hvilket icke finge till honom utlämnas annorledes än i mån af behof, skulle af tjänstemannen kvitteras, äfvensom det papper, som för öfrigt åtginge till diaries, blankettryck, renskrifning m. m. borde behörigen antecknas;

samt att denna anteckningsbok skulle biläggas expensmedelsredogörelsen;

Och blef i samma nådiga bref beträffande sättet för upphandling af den för ämbetsverken behöfliga ved förordnadt, att denna skulle anskaffas genom infortrade anbud eller direkt upphandling af ämbetsverkets redogörare eller annan särskildt förordnad tjänsteman, men att i bäggedera fallen priset skulle pröfvas i enahanda ordning, som eljest ägde rum vid beslut om expensmedels användande. I fråga om anskaffande af papper gälla emellertid numera föreskrifterna i nådiga förordningen den 12 juli 1907 angående de slag af papper, bläck, skrifmaskin- och stämpelfärger, som må till vissa offentliga handlingar användas.

Med föranledande af ofvanberörda utredning meddelade Eders Kungl. Maj:t vidare genom nådig kungörelse den 13 november 1885 samt nådiga bref till särskilda ämbetsverk och myndigheter föreskrifter om det antal exemplar af statskalendern, som finge för hvarje verk anskaffas. Genom nådig kungörelse den 4 december 1885 förklarade Eders Kungl. Maj:t, att dittills meddelade bestämmelser om anskaffande af tidningar för ämbetsverkens räkning upphört att gälla, samt lämnade i sammanhang därmed nya föreskrifter rörande den prenumeration af tidningar, som vissa ämbetsverk och myndigheter ägde för sin räkning verkställa.

Sedan chefen för statistiska centralbyrån inkommit med utlåtande och förslag om de åtgärder, som till vinnande af besparing i kostnaden för det statistiska trycket lämpligen syntes böra vidtagas, beslöt Eders Kungl. Maj:t den 11 december 1885 anbefalla samtliga ämbetsverk, hvilka hade utgifvandet af statistiska publikationer sig anförtrodt, att tillse att för besparing i kostnaderna utrymmet i publikationen tillgodogjordes på bästa möjliga sätt, där detta kunde ske utan uppoffring af tydlighet och redighet samt äfven utan åsidosättande af de fordringar man borde ställa på verk utgifna på statens bekostnad, i sammanhang hvarmed utdelningen af det statistiska trycket väsentligt minskades, nämligen från omkring 850 exemplar till 383 exemplar. Denna utdelning har emellertid sedermera, bland annat i följd af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 7 juli 1887, åter ökats, så att det statistiska trycket, enligt hvad som framgår af statistiska kommitténs den 7 september 1910 afgifna underdåniga betänkande, för närvarande utdelas i 789 exemplar. Beträffande denna fråga vill statskontoret slutligen erinra därom, att, sedan 1909 års riksdag hos Eders Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning i fråga om minskning i de statistiska publikationernas stora upplagor, denna framställning af Eders Kungl. Maj:t öfverlämnats till nyssnämnda kommitté, som i sitt betänkande yttrat sig om, huru det statistiska trycket lämpligen borde anordnas och utdelning däraf äga rum.

I sin till innevarande års riksdag afgifna berättelse hafva nu Riksdagens Revisorer anfört att, då utgifterna för ifrågavarande ändamål, enligt hvad som framginge af en vid revisionsberättelsen fogad tabell, visade en bestämd tendens att alltjämt stiga, de åtgärder, som föranledts af Riksdagens förenämnda skrifvelse den 11 maj 1884, icke syntes hafva varit tillfyllestgörande, på grund hvaraf Revisorerne funnit sig föranlättna att ifrågasätta, huruvida icke ytterligare åtgärder kunde vidtagas för nedbringande af de kostnader, som bestridas af de under de olika hufvudtitlarna uppförda förslagsanslagen till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Enligt nyssnämnda tabell hafva de sammanlagda utgifterna å de särskilda hufvudtitlarnas anslag för ifrågavarande ändamål stigit från 734,982 kronor år 1900 till 1,318,321 kronor år 1909 eller alltså med nära 80 proc. Till jämförelse härmed kan framhållas, att enligt den statistik öfver statens inkomster och utgifter, som är fogad såsom bilaga vid det af kommittén för granskning af uppgjorda förslag till samfällid plan för rikets försvar m. m. den 5 december 1910 afgifna betänkande, samtliga "egentliga" statsutgifter under samma tidsperiod stigit från 112,958,910 kronor till 175,696,414 kronor eller alltså med omkring 55 proc. Emellertid kan förenämnda vid Revisorerens berättelse fogade tabell icke i och för sig tjäna till grundval för bedömande af, i hvad mån statsverkets utgifter för expenser under ifråga-

varande tid vuxit. Såsom Revisorerna själfva påpeka upptagas de under tredje hufvudtiteln hörande expensutgifterna först från och med år 1907; Och äfven i andra afseenden torde tabellens siffror för de särskilda åren icke vara sinsemellan jämförliga. Först efter en i detalj gående undersökning kan det nämligen blifva utrönt, huruvida den stegring, dessa siffror utvisa, motsvaras af statsverkets samtliga expensutgifters ökning, och i hvad mån utgifter, som tidigare bestridts från andra särskilda anslag, må hafva kommit att drabba hufvudtitlarnas ifrågavarande förslagsanslag.

För bedömande af, hvilka åtgärder som må finnas behöfliga för vinnande af besparing, kräfvades vidare kännedom om, huru kostnaden fördelat sig på de olika slagen af expenser, hvilket kan utrönas endast genom en detaljerad undersökning af de särskilda ämbetsverkens och myndigheternas expensmedelsräkningar. För dessa räkningar fastställdes formulär redan genom nådiga brefvet den 14 november 1842; Och torde i hufvudsaklig öfverensstämmelse med detta formulär, i de delar detsamma ej blifvit föråldradt, expensutgifterna i allmänhet redovisas under följande hufvudrubriker:

- Upphandling af skrifmaterialier,
- Böcker och tidningar m. m.,
- Tryckning och bindning,
- Lyshållning,
- Ved och kol,
- Renhållning och städning,
- Inköp och underhåll af möbler och inventarier, samt
- Diverse.

Ehuru statskontoret, innan undersökningar af nu antydd beskaffenhet må blifva verkställda, icke kan uttala sig om, i hvad mån särskilda åtgärder för ernående af besparing kunna anses nödiga eller i hvilken riktning dessa åtgärder böra gå, anser sig statskontoret emellertid redan nu kunna framhålla, att en ökning af expensutgifter i vissa fall motsvaras af minskning i utgift för arbetskraft. Statskontoret syftar härvid på utgifter för skrif- och räknemaskiner, blankettryck och dylikt. Det torde nämligen icke råda något tvifvel därom, att anskaffandet af dylika hjälpmedel i många fall är just ur besparingssynpunkt fördelaktigt.

Vidare hafva Revisorerna, som trott sig finna, att från förenämnda förslagsanslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. bestridts utgifter, hvartill tillgångar synts hafva bort på annat sätt beredas, ifrågasatt huruvida icke närmare föreskrifter må lämpligen kunna meddelas beträffande användandet af medel från dessa anslag.

I saknad af kännedom om, på hvilka särskilda fall Revisorernes berörda uttalande syftar, kan statskontoret ej närmare yttra sig om det af Revisorerna

antydde behovet af föreskrifter. Utan tvifvel torde det vara förenadt med svårighet att genom en allmän föreskrift exakt angifva alla de slag af utgifter, som äro att hänföra till expenser. Om emellertid en utredning i ofvanberörda riktning kommer till stånd, kan måhända denna gifva uppslag till meddelande af föreskrifter i syfte att begränsa eller närmare bestämma expensanslagens användning. Äfven torde kunna ifrågasättas, huruvida ej i sammanhang därmed bör tagas i öfvervägande behovet af föreskrifter, i hvad mån vissa slag af expensutgifter må af ämbetsverken själfva beslutas eller böra underställas Eders Kungl. Maj:ts pröfning.

Stockholm den 12 januari 1911.

Underdånigst
HANS WACHTMEISTER.

PER SÖDERMARK. K. BECKMAN. NILS SPILHAMMAR.
Föredragande.

Karl Arfwedson.

Generalpoststyrelsens

utlåtande i anledning af Riksdagens
Revisorers anmärkningar rörande
statens byggnadsverksamhet.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 2 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt generalpoststyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer anfört uti ett remissen bilagdt transsumt af Revisorernes den 30 november 1910 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909.

Till åtlydnad häraf får generalpoststyrelsen, med remissaktens återställande, i underdånighet anföra följande.

Revisorerne hafva trott sig finna, dels att man icke alltid behörigen öfvervägt möjligheten att genom ett och samma byggnadsföretag tillgodose olika offentliga institutioners behof af lokaler; dels att de institutioner, för hvilkas medel respektive byggnader uppförts, emellanåt i alltför stor utsträckning tillgodosett sina egna intressen med åsidosättande i viss mån af rimliga anspråk från de institutioners sida, hvilka af dem skulle hyra lokaler; dels

ock att stundom tvister om hyresbeloppens storlek eller andra smärre meningsskiljaktigheter äfventyrade beståndet af ingångna hyresaftal.

Hvad till en början angår postverkets egna byggnadsföretag, är ett posthus under uppförande i Storvik, hvarjämte anslag beviljats för uppförande af posthus i Trelleborg. Uti förstnämnda posthus kommer en lägenhet, beträffande hvilken telegrafstyrelsen godkänt ritning, att upplåtas åt telegraf- och rikstelefonstationen därstädes, och hafva jämväl underhandlingar förts mellan generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen i fråga om ett eventuellt uthyrande åt sistnämnda styrelse af telegraflokaler i det blifvande posthuset i Trelleborg. Som emellertid telegrafstyrelsens nu gällande hyreskontrakt angående telegraflokalen i nyssnämnda stad ej utgår förr än den 1 april 1917, är det generalpoststyrelsens afsikt att vid posthusets uppförande vidtaga åtgärder, som möjliggöra, att fullt lämpliga lokaler därstädes kunna åt telegrafverket upplåtas vid berörda tidpunkt, anordnade i enlighet med telegrafstyrelsens därom uttalade önskan. Generalpoststyrelsen, som i samband med afgifvande af förslag till postverkets stater för år 1912 hemställt om anvisande af medel för uppförande af posthus i Västervik, hade dessförinnan förvissat sig om, att telegrafstyrelsen vore villig att i det tilltänkta posthuset förhyra lämpliga lokaler för telegraf- och telefonstation. Vid de byggnadsföretag, som generalpoststyrelsen under de senare åren utfört eller planerat, anser sig sålunda generalpoststyrelsen icke hafva förbisett, att behof kunnat förefinnas för annan statsinstitution att erhålla lokaler i postverkets nybyggnader.

Jämväl då telegrafverket planerat uppförande af nybyggnader, hvari lägenheter erbjudits åt postverket, har i allmänhet generalpoststyrelsen i så god tid satts i tillfälle göra de erinringar, som från postverkets sida befunnits nödiga för att åt detta verk fullt ändamålsenliga lokaler skulle kunna beredas i det tilltänkta telegrafhuset. Postverkets synpunkter hafva därvid blifvit beaktade och så vidt möjligt tillgodosedda. Hvad beträffar den hyra, som bör utgå, då post- och telegrafverken hyra hos hvarandra, får generalpoststyrelsen i underdånighet erinra om Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 12 februari 1904 till generalpoststyrelsen, däri Eders Kungl. Maj:t förordnat, att, därest i ett hus, tillhörigt ett af nyssnämnda båda verk, funnes disponibel lokal, som verket icke omedelbart eller under en närmare framtid själf behöfde, verket skulle vara pliktigt anmäla förhållandet för det andra verket, samt att i sådant fall detta senare verk skulle vara berättigadt att förhyra lokalen mot inom orten vanlig hyra för motsvarande lokaler.

Såsom exempel på att tvister om hyresbeloppens storlek eller andra smärre meningsskiljaktigheter understundom äfventyrade beståndet af ingångna hyresaftal, hafva Revisorerna hänvisat till hvad de i sin berättelse angående riksbankens styrelse och förvaltning anfört i fråga om riksbankshusen i Kalmar

och Halmstad. I denna berättelse meddela Revisorerna, att uti båda dessa hus lokaler äro genom tioåriga kontrakt, från den 1 oktober 1901 resp. den 1 april 1902, upplåtna åt postverket, men att kontrakten nu blifvit från riksbankens sida uppsagda på den grund, att hyresbeloppen ansetts allt för låga. Revisorerna hafva emellertid ej kunnat föreställa sig annat, än att genom ömsesidigt tillmötesgående från de olika myndigheternas sida nya hyresafstal på lämpliga villkor skulle komma till stånd.

Med anledning häraf får generalpoststyrelsen i underdånighet anföra, att de af riksbanken åt postverket upplåtna lokalerna i nyssnämnda båda riksbankshus äro för postverkets behof otillräckliga och olämpliga, hvadan generalpoststyrelsen icke anser sig kunna ytterligare förhyra desamma för någon längre tid. Generalpoststyrelsen har därför i skrivelser den 7 januari 1911 till riksbanksfullmäktige med anförande af det nyssnämnda meddelat, att, därest för postkontoren i Kalmar och Halmstad ändamålsenliga och rymliga lokaler skulle kunna genom tillbyggnad eller annorledes anordnas inom riksbankens fastigheter därstädes, generalpoststyrelsen vore villig att förhandla om förhyrande af dylika postlokaler för längre tid samt att, i afvaktan på slutförandet af samma förhandlingar, förhyra de nu af postverket disponerade lägenheterna på allenast ett år med bestämmelse att, om uppsägning ej sker, hyreskontraktet skall anses förlängdt på ytterligare ett år och så vidare framgent.

Hvad Revisorerna anfört i fråga om telegrafhuset i Norrköping torde icke påfordra något yttrande från generalpoststyrelsens sida, hvaremot generalpoststyrelsen beträffande Revisorernas erinringar om post- och telegrafverkens lokalfrågor i Karlstad i underdånighet får meddela följande.

Hvad då först angår de underhandlingar, som förts mellan de båda verkens styrelser angående gemensamt post- och telegrafhus i Karlstad, meddelade telegrafstyrelsen uti skrivelse till generalpoststyrelsen af den 30 november 1906, att telegrafstyrelsen med Värmlands enskilda bank uppgjort förslagskontrakt angående inköp af de banken tillhöriga tomterna n:r 80 och 81 i kvarteret Björnen i Karlstad med därå uppförd bankbyggnad, samt anhöll om yttrande, huruvida generalpoststyrelsen ville förhyra lokaler inom egendomen. Telegrafstyrelsens nyssnämnda skrivelse till generalpoststyrelsen remitterades till postinspektören i västra distriktet för yttrandes afgifvande. Sedan sådant yttrande inkommit och postinspektören däri på anförda skäl hemställt, att telegrafstyrelsens anbud icke måtte till afseende föranleda, fattade generalpoststyrelsen sitt af Revisorerna omförmälda beslut den 9 april 1907, sålunda omkring *ett år före* Riksdagens af Revisorerna åberopade skrivelse den 8 maj 1908 angående tillgodoseendet af flera offentliga institutioners behof af lokaler vid uppförandet af byggnad för statsverkets räkning.

Redan i början af år 1906 hade emellertid kommit till generalpoststyrelsens kännedom, att telegrafstyrelsen förde underhandlingar om bankhusets inköp för telegrafverkets räkning, och att postkontorslokal möjligen skulle kunna i samma hus anordnas. Med anledning såväl häraf som af ett från drätselkammaren i Karlstad inkommet erbjudande om fortsatt uthyrande till postverket af den samtidigt uppsagda, i stadens rådhus belägna gamla postlokalen, eventuellt utvidgad, gjorde undertecknad Melander, på uppdrag af generalpoststyrelsen, ett besök i Karlstad under februari månad 1906, hvarvid såväl de erbjudna lokalerna i rådhuset som ifrågavarande bankhus togos i betraktande.

Till följd af hvad sålunda i ärendet förekommit torde uttalandet, att frågan om ett gemensamt post- och telegrafhus i Karlstad "på ett summariskt sätt" förfallit, icke enligt generalpoststyrelsens förmenande vara baserat på de faktiska förhållandena.

Det för generalpoststyrelsen afgörande skälet mot postkontorets förläggande till det af telegrafverket inköpta bankhuset vid Älfgatan var, att denna byggnad icke ligger centralt utan har ett med hänsyn till den korresponderande allmänheten synnerligen olämpligt läge, hvarom jämväl undertecknad Juhlin vid besök å platsen i september månad 1908 förvissat mig. Just detta läge lär hafva varit anledningen, att Värmlands enskilda bank sålde sitt hus och flyttade sina lokaler till en mera centralt belägen plats vid stora torget. En ganska stark opinion inom staden gjorde sig äfven gällande mot ett eventuellt förflyttande af postkontoret till telegrafhuset, till styrkande hvaraf generalpoststyrelsen får åberopa följande under postlokalärendets handläggning inom styrelsen ingifna handlingar, nämligen dels ett meddelande från drätselkammaren, som å stadens vägnar uttalade en bestämd önskan, att eventuell ny postlokal ej förlades till samma tomt som blifvande telefonstation eller å annan plats i någon af stadens utkanter, dels ock en skrifvelse från Karlstads handelsförening, som, bland annat, anförde: man hade med stor öfverraskning erfarit, att generalpoststyrelsen vore betänkt på postkontorets förflyttning till telegrafverkets hus vid Älfgatan; skulle generalpoststyrelsen hafva för afsikt att omsätta denna tanke i handling, komme det helt visst att väcka en pinsam känsla i samhället; och då de kretsar, handelsföreningen företrädde, skulle blifva kännbart berörda däraf, måste handelsföreningen på det kraftigaste göra sitt uttalande emot denna plan, ty en förläggning af postkontoret väster ut från torget vore att gå motsatt den väg, stadens naturliga utveckling pekade mot, nämligen österut. Därjämte får generalpoststyrelsen hänvisa till bilagda, generalpoststyrelsen tillhandakomna yttrande från stadsfullmäktiges i Karlstad nuvarande ordförande, rektor Axel Dahlman.

Då enligt generalpoststyrelsens förmenande redan det af telegrafverket

inköpta husets läge bestämdt talade mot postkontorets förläggning dit, kunde ju generalpoststyrelsens yttrande om de i telegrafhuset åt postverket erbjuda lokalernas ändamålsenlighet synas ej vara erforderligt. Då emellertid Revisorerna uttalat den uppfattningen, att man förmedelst lämpliga anordningar och eventuellt erforderliga tillbyggnader bort kunna i telegrafhuset bereda både telegraf- och postverken fullt tillfredsställande lokaler, får generalpoststyrelsen i underdånighet anföra följande. Den i telegrafhuset befintliga bottenvåningen, som skolat upplåtas åt postkontoret, hade blifvit alldeles otillräcklig. En eventuell tillbyggnad hade måst uppföras inne å tomten bakom det nuvarande gatuhuset, hvilken anordning blifvit både för allmänheten och postverket oläglig. Äfven synes det hafva varit omöjligt undvika, att postlägenheten blifvit afdelad af en eller flera förstugor, men en dylik delning af lokalerna medför gifvetvis behofvet af större postpersonal än om en ändamålsenligt inredd lägenhet finnes att tillgå. Det är sålunda generalpoststyrelsens bestämda åsikt, att lämpliga lokaler ej kunnat för postverket inredas i telegrafhuset, äfven om tillbyggnad skett. För öfrigt ligger det i sakens natur, att det alltid måste blifva mera vanskligt att i en gammal byggnad söka aptera de redan befintliga lägenheterna för olika statsinstitutioners skäliga behof, än då fråga är om uppförandet af ett nytt hus.

Den nuvarande postkontorslokalen i Karlstad är sedan flera tiotal af år inrymd i stadens vid stora torget belägna rådhus. Åtskilliga förhandlingar hafva, såsom ofvan antydts, förts mellan generalpoststyrelsen och drätselkammaren i Karlstad därom att söka i rådhuset erhålla utvidgade lokaler för postkontoret. Dessa förhandlingar ledde emellertid icke till åsyftadt resultat. Drätselkammarens senast afgifna anbud afsåg en lägenhet med en golfyta, understigande 500 kvadratmeter, för hvilken lägenhet kammaren ansåg sannolikt, att årliga hyresersättningen ej kunde komma att understiga 10,000 kronor. På förfrågan huruvida i detta belopp inginge kostnad för lokalens uppvärmning kunde ej för tillfället lämnas besked. Då emellertid en bättre lokal för postkontoret än den gamla var ett oafvisligt behof af så trängande art, att lokalfrågans lösning icke kunde uppskjutas i afvaktan på eventuellt uppförande af ett posthus, beslöt generalpoststyrelsen förhyra postkontorslokal i den af Revisorerna omförmälda, under uppförande varande byggnaden å tomten n:r 41 i kvarteret Grufvan för ett årligt hyresbelopp af 9,000 kronor, däri är inberäknadt ersättning för lokalens uppvärmning. Denna byggnad är särdeles centralt belägen, midt emellan stadens båda järnvägsstationer. Stadens utveckling, som under de senare åren varit mycket stor, har gått åt öster. Telegrafhuset är beläget i stadens västra del. Hvad de nya postlokaler beträffar, komma dessa att blifva synnerligen välbelägna och rymliga samt för

en lång tid framåt motsvara postverkets behof, äfven om rörelsen än ytterligare komme att stiga. I fråga om hyran kan denna icke anses vara oskälilig. Den förhyrda lägenheten omfattar följande golfytor:

kontorslokaler	770 kvadratmeter
källare och uthus	287 ,,
	<hr/>
	Summa 1,057 kvadratmeter

Som jämförelse må anföras, att generalpoststyrelsen i Uppsala af Riksbanken förhyr en postkontorslokal med följande golfytor:

kontorslokaler	960 kvadratmeter
källare	190 ..
	<hr/>
	Summa 1,150 kvadratmeter

För denna lägenhet betalar generalpoststyrelsen en årlig hyra af 12,000 kronor, och därvid är att bemärka, att riksbanken för detta belopp icke består värme, hvarför postverket sålunda får betala särskild ersättning, som under vintern 1909—1910 uppgått till omkring 2,000 kronor. Postkontoret i Karlstad kommer emellertid att erhålla lokaler, som äro bättre än Uppsala-lokalerna, oaktadt dessa senare ställa sig afsevärdt dyrare. Då annan lämplig lokal i Karlstad icke fanns tillgänglig, anser sig generalpoststyrelsen följaktligen genom berörda hyresaftal hafva sökt på bästa sätt tillgodose såväl postverkets som den korresponderande allmänhetens intressen.

Hvad slutligen angår Revisorernes förslag om uppställandet af reglementerade former för vinnande af större planmässighet i statens byggnadsverksamhet, torde ett realiserande af detta förslag otvifvelaktigt kunna blifva till nytta. Generalpoststyrelsen vill härvid särskildt framhålla vikten däraf, att, då en myndighet planerar ett byggnadsföretag eller inköp af någon byggnad, den eller de myndigheter, hvilka kunna beräknas komma att blifva hyresgäster, blifva satta i tillfälle att yttra sig angående den till inköp ifrågasatta tomtens eller byggnadens läge, *innan* något som helst beslut, definitivt eller endast preliminärt, fattats om inköpet. Likaså bör från början samarbete äga rum vid uppgörandet af byggnadsritningar eller i fråga om de olika lägenheternas fördelning mellan myndigheterna.

Då emellertid de kraf å läge och inredning m. m., som en statsmyndighet anser sig skäligen böra uppställa för egna lokaler, icke kunna vara desamma för en statsmyndighet med annan funktion, torde säkerligen icke alltid kunna undvikas, att, då flera sådana myndigheter skola sammanföras i samma byggnad, ett statsintresse blir tillbakasatt för ett annat. Hvad angår de fordringar, som postverket anser sig böra uppställa, för att en postkontors-

lägenhet skall ur såväl postverkets som allmänhetens synpunkter erbjuda fullt ändamålsenliga lokaler, bör själfva belägenheten vara central, med afseende särskildt fästadt å ortens affärscentrum, och, där järnvägsstation finnes, om möjligt ej långt från denna. Dessa fordringar torde exempelvis för telegrafverket ej hafva samma betydelse, då ju telegraf- och telefonstationen ej på långt när i samma utsträckning som postanstalten erfordrar personliga besök af allmänheten. Postkontoret är ju en institution, som en hvar måste för sina postala ärendens uträttande uppsöka, och det är därför af synnerlig betydelse för allmänheten, att postkontoren ligga så centralt som möjligt. Där så ej är fallet, kan följden blifva, att nya postanstalter måste inom samma ort upprättas. Beträffande inredningen af postkontorslokalen, hvilken bör vara belägen å nedra botten med bekväm och lättillgänglig ingång från gata för allmänheten, måste rummen vara anordnade på ett sätt, som är ägnadt att underlätta arbetet, och hvarigenom god förbindelse mellan de olika rummen erhålles. Å orter, hvarest poströrelsen kan väntas komma att väsentligt ökas, bör dessutom postverket hafva tillfälle att kunna vid behof utvidga postlokaler. Där rumsanordningen är olämplig eller lägenheten på annat sätt obekvämt, blir det ofta nödvändigt att till följd häraf anställa större personal än som annars varit behöfligt, hvadan postarbetets bedrivande i en sådan lägenhet blir för postverket dyrbarare än i en på mera tillfredsställande sätt inredd lokal. Särskildt har de för ett postkontor afsedda lokalernas delning i olika lägenheter genom trappor till öfre våningar, förstugor o. s. v., såsom redan här ofvan blifvit påpekadt, visat sig synnerligen olämplig och äfven medförande behovet af ökad personal. Upplåtandet af lägenheter åt flera statsinstitutioner i en och samma byggnad torde därför icke i hvarje enskildt fall utan vidare få anses vara ändamålsenligt eller för statsverket ekonomiskt fördelaktigt.

Stockholm den 13 januari 1911.

Underdånigst

JULIUS JUHLIN.

E. BÆCKSTRÖM.

HERMAN ASKBERG.

VICTOR MELANDER.

Föredragande.

JACQUES PRAMBERG.

Joh. Rudbeck.

Bilaga.

På begäran får undertecknad härmed intyga, att ett förläggande af postens lokaler i Karlstad till samma hus vid Älfgatan, där numera telegraf och rikstelefon äro inrymda, skulle varit för de allra flesta af stadens invånare högst obekvämt och olämpligt och mötts med allmänt ogillande, då nämnda hus måste anses afsides beläget och ej ligger vid någon gata, som är allmän stråkväg inom staden, och just fördens skull blifvit af förre ägaren, Värmlands enskilda bank, försåldt såsom olämpligt beläget för bankrörelsens bedrifvande.

Däremot bör postlokalernas inrymmande i det nu under byggnad varande huset vid Kungsgatan nr 6 anses hvad läget beträffar vara synnerligt lämpligt. Posten kommer därigenom att blifva belägen omkring en minuts väg från stora torget, ungefär midt emellan stadens båda järnvägsstationer och hvad folkmängdens utbredning beträffar ovillkorligen midt i hela staden samt dessutom vid stadens för närvarande mest trafikerade gata. Då alltså icke möjlighet förefanns för postlokalernas fortsatta bibehållande i det vid stora torget belägna rådhuset, får jag uttala såsom min åsikt, att något annat lämpligare läge näppeligen kunnat beredas åt desamma än det nu beslutade.

Karlstad den 24 december 1910.

AXEL DAHLMAN.

Rektor, stadsfullmäktiges ordförande.

Telegrafstyrelsens

utlåtande öfver Riksdagens Revisorers
anmärkningar rörande statens bygg-
nadsverksamhet m. m.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 2 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t befallt telegrafstyrelsen att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens Revisorer i den af dem den 30 november 1910 afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 anført angående vikten af att större planmässighet infördes i statens byggnadsverksamhet m. m.; och får telegrafstyrelsen, till åttlydnad häraf, i underdånighet anföra följande.

Revisorerna hafva först anmält, att de trott sig finna, att man icke

alltid behörigen öfvervägt möjligheten att genom ett och samma byggnadsföretag tillgodose olika offentliga institutioners behof af lokaler.

Beträffande denna fråga hafva Revisorerne fäst uppmärksamheten på förhållandena i Norrköping och Karlstad.

Hvad Norrköping beträffar, påginge därstädes för närvarande uppförandet af ett större hus för telegrafverkets räkning, men, så vidt Revisorerne kunnat inhämta, hade icke några förhandlingar ägt rum afseende att möjliggöra inrymmande i samma hus af lämpliga lokaler för det i Norrköping under hösten år 1910 öppnade och tills vidare i provisorisk lokal inhysta afdelningskontor af riksbanken.

Telegrafstyrelsen, som för öfrigt delar den af Riksdagen uttalade åsikten, att vid fråga om uppförande af byggnader för statsverkets räkning bör tagas under öfvervägande, huruvida icke genom ett och samma byggnadsföretag flera offentliga institutioners behof af nya lokaler kunna tillgodoses, får i anledning af denna Revisorernes anmärkning meddela, att styrelsen vid den tid, då byggnaden i Norrköping planlades, icke hade kännedom om, att riksbankskontor var afsedt att inrättas därstädes. I den underdåniga framställning, som föranledde beslut af 1909 års Riksdag att anslå 350,000 kronor för uppförande af telegrafstationsbyggnad i Norrköping, (sjätte hufvudtiteln sid. 295) föreslog därför telegrafstyrelsen en byggnad afsedd endast för telegrafverkets eget behof. Styrelsen hade sig nämligen bekant, att postverket, som i denna stad hade egen fastighet, ej kunde komma i fråga såsom intressent i telegrafverkets nya byggnad. Först 1910 års Riksdag beslutade inrättande af riksbankskontor i Norrköping. Under hand kom då förfrågan från riksbanken, huruvida i telegrafverkets nybyggnad plats kunde beredas för riksbankskontoret. Som just då alla förarbeten voro afslutade samt entreprenadanbud infordrade och delvis antagna, skulle endast en utredning af denna fråga hafva försinkat byggnadsarbetet, så att byggnaden ej kunnat blifva färdig i rätt tid. Möjligen skulle också en sådan utredning hafva visat, att det varit ur ekonomisk synpunkt synnerligen olämpligt att på den inköpta tomten inrymma båda institutionerna, emedan för detta ändamål ett i godt stånd varande stenhus, värderadt till 100,000 kronor och delvis uthyrdt på längre tid med intecknad kontrakt, antagligen måst nedrifvas. Från båda sidor ansågs därför, att i detta fall ingenting vore att vinna af en sammankoppling af de båda verkens lokalfrågor.

Hvad Karlstad beträffar hafva Revisorerne, med vidgående att de nya postlokalernas läge möjligen kunde anses vara något fördelaktigare, dock uttalat den uppfattningen, att, därest allvarliga underhandlingar mellan telegrafstyrelsen och generalpoststyrelsen kommit till stånd, man förmedelst lämpliga anordningar och eventuellt erforderliga tillbyggnader bort kunna i telegrafhuset bereda båda verken fullt tillfredsställande lokaler. Vidare hafva Revisorerne

anmärkt, att telegrafstyrelsen för telegrafverkets behof tagit i anspråk ej allenast den rymliga öfre våningen i det inköpta huset, hvilken våning kort förut ansetts vara fullt tillräcklig för ändamålet, utan äfven en stor del af nedre våningen, hvars öfriga lokaler uthyrdes till hos verket anställda personer. Likaså hafva Revisorerna framhållit, att åtminstone för landtmäterikontoret, som vore i behof af ökad utrymme, kunde beredas lokaler i telegrafverkets hus, hvilket ju vore beläget i landstatshusets närhet och obestriddigen lämnade tillräckligt utrymme för ändamålet.

Då generalpoststyrelsen förklarar sig icke vilja förhyra lokaler i telegrafverkets fastighet af det skäl, att desamma syntes blifva olämpliga för postkontoret, ansåg sig telegrafstyrelsen icke kunna för sin del göra någon invändning däremot. Frågan återupptogs dock under hösten år 1908, men fann generalpoststyrelsen efter förnyad genomgående undersökning sin föregående uppfattning böra vidhållas. Då vidare riksbanken förut hade fastighet i Karlstad och telegrafstyrelsen således ej hade någon annan än sig själf att räkna med, måste fastigheten användas på det för telegrafverket förmånligaste sättet. Att för stationens behof mera än öfre våningen nu togs i anspråk, berodde därpå, att, då utrymme fanns, telefonstationen kunde installeras med moderna, mera arbetsbesparande växelbord, hvilka emellertid fordra ett särskildt utrymme för vissa tillhörande apparater. Till detta utrymme, reläsalen, anslogs en del af nedre botten. Dessutom kunde linjeexpeditionen erhålla lokal på samma ställe. Den öfriga delen af nedre botten är upplåten åt en linjeförman och en reparatör, hvilka jämlikt aflöningsreglementet äro tillförsäkrade fri bostad eller hyresbidrag, samt åt gårdskarlen, hvilken såsom handhafvande skötseln af bland annat centraluppvärmningen måste bo på platsen.

Huruvida för landtmäterikontoret erforderligt utrymme skulle kunna åstadkommas i den del af fastigheten, som disponeras af linjeförmannen och reparatören, eller tillsammans tre rum och två kök, är en fråga, som telegrafstyrelsen icke kan bedöma, men nog synes det föga sannolikt, att sådant skulle kunna vara möjligt.

För öfrigt anser sig telegrafstyrelsen böra framhålla, att ehuru det i många fall kan vara både lämpligt och ekonomiskt fördelaktigt att sammanföra flera byggnadsfrågor, motsatsen äfven lätt kan inträffa. Telegrafstyrelsen har för sin del en ledsam erfarenhet härutinnan. I nådig proposition till 1907 års Riksdag angående godkännande af telegrafverkets utgiftsstater för år 1908 hade Eders Kungl. Maj:t, bland annat, föreslagit inrättande af ett tuberkulos-sjukhus för telegrafverkets till sjukvård berättigade personal. Kostnaden för ett sådant sjukhus med 16—20 sängar hade beräknats till 38,000 kronor eller högst 2,375 kronor per säng. Förslaget vann emellertid icke Riksdagens bifall. Då skiljaktiga meningar gjorde sig gällande bland fackmännen, huru-

vida sanatorievård lämpligast borde beredas i större eller mindre sjukvårdsanstalter och frågan därom icke kunde sägas vara tillförlitligen utredd, hade nämligen statsutskottet ansett sig icke kunna biträda förslaget, men uttalade önskvärdheten af att Eders Kungl. Maj:t till en kommande Riksdag framlade nytt förslag till tuberkulossjukhus, hvilket förslag eventuellt kunde komma att omfatta flera kategorier af statstjänare.

År 1909 beslöt äfven Riksdagen uppförande af ett för 110 manliga patienter afsedt tuberkulossanatorium å Spenshults kronopark i Hallands län samt en paviljong för 10 manliga patienter vid Österåsens sanatorium. Kostnaden för dessa anläggningar uppgår till respektive 710,000 kronor eller öfver 6,400 kronor per säng samt 65,000 kronor eller 6,500 kronor per säng.

Äfven om anläggningarna blifva färdiga under loppet af år 1912, såsom lär vara beräknadt, hafva dock genom sammankopplingen af dessa frågor telegrafverkets arbetare under mellantiden af nära fem år hindrats komma i åtnjutande af ögonblicklig tuberkulosvård, för hvilken kostnaden skulle varit afsevärdt billigare än hvad nu synes blifva fallet. Det beklagligaste är, att under det att det för de tuberkulossjuka nu mött svårighet att inom rimlig tid erhålla plats å sanatorium, det dock för deras tillfrisknande ofta är af afgörande betydelse att omedelbart efter sjukdomens konstaterande komma i åtnjutande af den betydliga förbättring af lefnadsförhållandena i hygieniskt afseende, som intagandet å ett sanatorium i allmänhet innebär för kroppsarbetaren.

Vidare hafva Revisorerne anmärkt, att de institutioner, för hvilkas medel respektive byggnader uppförts, emellanåt i alltför stor utsträckning tillgodosett sina egna intressen med åsidosättande i viss mån af rimliga anspråk från de institutioners sida, hvilka af dem skulle hyra lokaler, samt att stundom tvister om hyresbeloppens storlek eller andra smärre meningsskiljaktigheter äfventyrade beståndet af ingångna hyresaftal.

Då ingen af dessa anmärkningar kan träffa telegrafstyrelsen och de för öfrigt lära afse en helt annan statsinstitution, torde telegrafstyrelsen icke heller behöfva vidare inlåta sig på desamma.

Slutligen hafva Revisorerne anført, att då fråga om byggnadsföretag för det allmännas räkning uppstode, till en början borde undersökas, huruvida icke byggnadsbehovet kunde tillgodoses genom anlåtande af utrymme i redan

befintliga, kronan tillhöriga byggnader samt, sedan nybyggnad befunnits oundviklig, tillses huruvida icke annat byggnadsföretag på samma plats kunde för statens räkning vara under närmaste tid erforderligt. Revisorerna hafva äfven gifvit anvisning på de myndigheter, som kunde tänkas lämpligen böra verkställa utredning i dessa afseenden.

Mot denna i sig själf riktiga princip, som för öfrigt öfverensstämmer med det af 1908 års Riksdag gjorda uttalande, har telegrafstyrelsen gifvetvis ingenting att erinra. Dock är det af en synnerligen stor vikt, att vid tillämpningen af principen noga tillses, att icke genom en långsam och vidlyftig utredning hufvudändamålet med det ifrågasatta byggnadsföretaget äfventyras. Telegrafverkets stationslokaler äro i allmänhet förhyrda på 10-årsperioder, och om det afsedda ändamålet med en nybyggnad för telegrafverkets räkning skall uppnås, måste därför lokalerna vara färdiga till inflyttning i god tid före den aftalade hyrestidens utgång. I annat fall riskerar man uppskörtning i en eller annan form, af hvilket telegrafstyrelsen har en allt annan än angenäm erfarenhet. Likaså kan telegrafverket blifva utsatt för en eljest alldeles onödig flyttning, hvarför kostnaderna, där telefonnätet vunnit någon större utsträckning, stiga till mycket afsevärda belopp.

Hvad telegrafverkets byggnadsföretag beträffar, måste man således alltid tänka sig fall, då en mera vidlyftig utredning angående statens öfriga lokalbehof icke låter förena sig med den ekonomiska ändamålsenligheten.

Stockholm den 3 januari 1911.

Underdånigst
HERMAN RYDIN.

K. E. LANDSTRÖM.

V. Carlheim-Gyllensköld.

Öfverintendentsämbetets

utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorers framställning om behöfvet af större planmässighet i statens byggnadsverksamhet.

Till Konungen.

Enligt remissresolution den 2 december 1910 har Eders Kungl. Maj:t täckts anbefalla öfverintendentsämbetet att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens senast församlade Revisorer uti den 30 där-

förutgångne november afgifven berättelse om verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 yttrat beträffande behovet af större planmässighet i statens byggnadsverksamhet; och får öfverintendensämbetet till åttlydnad af denna befallning, med remissaktens återställande, uti detta ärende i underdånighet anföra följande.

Riksdagens Revisorer hafva ansett sig böra framhålla, *dels* att man icke alltid behörigen öfvervägt möjligheten att genom ett och samma byggnadsföretag tillgodose olika offentliga institutioners behof af lokaler, *dels* att de institutioner, för hvilkas medel respektive byggnader uppförts, emellanåt i alltför stor utsträckning tillgodosett sina egna intressen med åsidosättande i viss mån af rimliga anspråk från de institutioners sida, hvilka af dem skulle hyra lokaler och *dels* att stundom tvister om hyresbeloppens storlek eller andra smärre meningsskiljaktigheter äfventyrade beståndet af ingångna hyresafstal, hvarjämte exempel på dylika missförhållanden anförts. Med anledning häraf hafva Revisorerne velat framhålla vikten af att större planmässighet införes i statens byggnadsverksamhet. Sålunda borde, då fråga om byggnadsföretag för det allmännas räkning uppstår, till en början undersökas, huruvida icke byggnadsbehovet kan tillgodoses genom anlitage af utrymme i redan befintliga, kronan tillhöriga byggnader, samt, sedan nybyggnad befunnits oundviklig, tillses, huruvida icke annat byggnadsföretag på samma plats kunde för statens räkning vara under närmaste tid erforderligt. Utredning i dessa afseenden anses af Revisorerne möjligen böra verkställas af öfverintendensämbetet, hvad hufvudstaden angår, och hvad landet i öfrigt beträffar af resp. länsstyrelser. Dessa myndigheter borde för den skull åläggas att föra fullständiga liggare öfver så väl statens tomt- och byggnadsfastigheter, som de lokaler, hvilka af statsinstitutioner äro förhyrda å de särskilda orterna.

Med anledning häraf får ämbetet för sin del yttra, att ämbetet finner de af Revisorerne framställda önskemålen synnerligen beaktansvärda. Ämbetet förutsätter nämligen, att Revisorerne med sin framställning om uppförande af gemensamma byggnader för olika statsändamål icke velat fastslå detta såsom en bestämd regel, utan endast åsyftat sådana fall, då dylik gemensam byggnad ur olika synpunkter kan visa sig lämplig. Ämbetet får här i korthet utveckla, huru ämbetet tänkt sig att dessa önskemål möjligen skulle kunna förverkligas.

Hvad Revisorerne påpekat beträffande behovet af större planmässighet i statens byggnadsverksamhet, torde väl närmast få anses gälla denna byggnadsverksamhet i städer och stadsliknande samhällen med närmaste omgivning. För att beträffande denna byggnadsverksamhet kunna uppfylla det af Revisorerne uppställda önskemålet fordras, angående dessa städer och stadsliknande samhällen, fullständiga uppgifter rörande:

1:o) Statens ägande mark inom och närmast kring samhället;

2:o) Statens byggnader samt uppgift om dessa äro helt eller blott delvis tagna i anspråk;

3:o) För statens verk förhyrda lokaler och dessas läge och ungefärliga storlek.

För att göra dessa uppgifter lätt öfverskådliga, bör för hvarje samhälle upprättas en karta, upptagande samhället med närmaste omgivning utförd i måttligt format. Å denna karta skulle förhållandena inom samhället i här berörda hänseende åskådliggöras ungefärligen på sätt, som här bilagdt prof visar.

Till hvarje sådan karta skall höra en liggare eller på annat, lätt tillgängligt sätt, ordnade dokument innehållande:

1:o) Planer och nödiga sektioner samt fotografier till hvar och en af statens byggnader (dessa ritningar kunna vara i liten skala);

2:o) Uppgift angående lokalfördelningen inom dessa byggnader samt angående den myndighet under hvilken hvarje byggnad sorterar;

3:o) Uppgift, hvilka lokaler, som eventuellt uthyrts eller upplåtits till annan än statsinstitution och i så fall till hvem, angående tidpunkten då hyresaftalet utgår samt angående hyresbeloppets storlek;

4:o) Uppgift, huruvida i byggnaden inrymd statsinstitution beslutits skola förflyttas ur nuvarande lokaler och i så fall när och hvar;

5:o) Uppgift för sådan statsinstitution, som förhyr lokaler, angående dessa lokalers storlek, hyresbelopp samt tidpunkt, då hyresaftalet utgår.

Dylika uppgifter böra, såsom Revisorerne föreslagit, finnas samlade, hvad Stockholm beträffar, hos öfverintendentsämbetet, och hvad landet i öfrigt beträffar, hos resp. länsstyrelser, men anser ämbetet, att länsstyrelserna böra afgifva dubblettexemplar af sina uppgifter till öfverintendentsämbetet, så att det måtte hos *en* central myndighet finnas möjlighet att i här ifrågavarande afseende vinna nödiga uppgifter och ernå sådan kontroll, som af Eders Kungl. Maj:t kan komma att åläggas.

Utnyttjande af det sålunda befintliga uppgiftsmaterialet har ämbetet tänkt sig så ordnad, att ämbetet, dels vid hvarje nådigst anbefalld pröfning af föreslagen ny- eller ombyggnad af kronans byggnad skulle tillse, att vederbörlig hänsyn tagits till här ifrågavarande önskemål, dels vid förfrågan från sådan statens myndighet, som ämnar åt sig utföra ny eller ombyggnad, skulle lämna de utgifter och anvisningar, som i bemälda hänseende kunde vara att iakttaga vid byggnadsföretagets planering.

Den största svårigheten vid tillämpningen af de föreslagna åtgärderna torde ligga däruti, att långt ifrån alla för statens medel utförda byggnadsföretag komma under ämbetets granskning, i hvilket hänseende ju dock en förändring kan tänkas införd.

Skulle Eders Kungl. Maj:t finna det här af ämbetet föreslagna sättet att, åtminstone i görligaste mån, uppfylla det af Revisorerne framställda önskemålet vara lämpligt, torde närmare bestämmelser och anvisningar rörande den föreslagna anordningen böra utarbetas och fastställas.

Beträffande de öfriga delarna af Revisorernes uttalade önskemål, nämligen angående utarbetande af reglementerade former för afgörande af de meningskiljaktigheter, som möjligen kunna uppstå mellan olika institutioner, om nybyggnad beslutats skola uppföras gemensam för två eller flera institutioner, anser ämbetet detta synnerligen önskvärdt och torde utarbetande af dylika bestämmelser böra anbefallas.

Stockholm den 10 januari 1911.

Underdånigst
CARL MÖLLER.

Fr. Richter.

Register.

A.

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Abrahamsonska stiftelsens fonder</i>	264.	
<i>Afkortningar</i> å statsverkets inkomster	270.	
<i>Afvittringar</i> och skiften	534.	
<i>Akademien</i> för de fria konsterna	456.	
,, Landtbruks-	493.	
,, Musikaliska	461.	
,, Svenska	430.	
,, Vetenskaps-	434.	
,, Vitterhets-, historie- och anti- kvitets-	450.	
<i>Aktoratsräkning, Kammarkollegii</i>	255.	
,, <i>Kammarrättens</i>	284.	
<i>Alingsås samskola</i>	374.	
<i>Allmänna barnbördshuset</i>	428.	
,, <i>barnhuset</i>	479.	
,, <i>döfstuminstitutets f. d. dona- tionsmedelsfond</i>	264.	
,, <i>kartverket</i>	535.	
,, <i>läroverken</i>	374.	
<i>Almarestäkets bros arrendemedels fond</i>	262.	
<i>Alnarps landtbruksinstitut</i>	500.	
,, <i>egendom</i>	503.	
<i>Arbetareförsäkringsfonden</i>	262.	
<i>Arboga samskola</i>	376.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Arkivdepån i Visby</i>	334.	
<i>Arméförvaltningen</i>	58.	667, 674, 676, 854.
<i>Armén, den garnisonerade och den icke garnisonerade, sammandrag öfver samtliga kostnader för</i>	78.	
<i>Arméns kasernbyggnadsnämnd</i>	—	659.
,, <i>munderingsmedel</i>	72.	
,, <i>musikfond</i>	70, 262.	
,, <i>pensionskassa</i>	553.	
<i>Arrendeinkomster af kronans domäner, uppgift å</i>	527.	
<i>Arrende-, jordskylds- och tomtöremedel</i>	70.	
<i>Artilleri- och ingenjörshögskolan</i>	90.	
<i>Arvika realskola</i>	378.	
<i>Askersunds samskola</i>	376.	
<i>Aug. Abrahamsons stiftelse</i>	483.	

B.

<i>Barngårdsanordningar i Stockholm</i>	210.
,, <i>i Göteborg</i>	212.
<i>Bankinspektionen</i>	326.
<i>Barnbördshuset, allmänna</i>	428.
<i>Barnhuset, allmänna</i>	479.
<i>Barnmorskornas pensionsanstalt</i>	579.
<i>Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmen, statsbanan mellan</i>	208.
<i>Besparingarne å de särskilda hufvudtitlarne, ang. disposition af</i>	612.
<i>Besök, Revisorernes</i>	647.
<i>Bevillningar</i>	267.
<i>Beväringmanskapets invalid- och pensionsfond</i>	70, 76, 264.
<i>Bibelkommissionen</i>	482.
<i>Bibelkommissionens fond</i>	264.
<i>Biblioteket, Kungl.</i>	336.
<i>Billengren, W., donationsfond</i>	262.

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Biskopslöneregleringsfonden</i>	264.	
<i>Bispgården, skogsskolan å</i>	530.	
<i>Bjurfors, skogsskolan å</i>	531.	
<i>Blinda, institutet för</i>	466.	
,, <i>läroanstalterna för</i>	470.	
<i>Bohuslän, statsbanan genom</i>	206.	
<i>Bona, tvångsuppfostringsanstalten å</i> ...	38.	
<i>Borås realskola</i>	374.	
,, <i>tekniska skola</i>	421.	
<i>Brunskogs församlings aflöningsfond</i>	264.	
<i>Bruunska fonden</i>	220.	

C.

<i>Cavalliska fonden</i>	220.
<i>Centralanstalten, meteorologiska, se</i> <i>Vetenskapsakademien</i>	
,, <i>för försöksväsendet på</i> <i>jordbruksområdet</i> ..	545.
<i>Centralbyrån, statistiska</i>	324.
<i>Centralinstitutet, gymnastiska</i>	426.
<i>Chalmers tekniska läroanstalt</i>	417.
,, ,, ,, <i>materialprof-</i> <i>ningsanstalten</i>	419.
<i>Civildepartementet</i>	160.
<i>Civilstatens pensionsinrättning</i>	548.
Se äfven K.	

D.

<i>Dalby m. fl. församlingars kyrko- och</i> <i>skolfond</i>	262.
<i>Danviks hospital</i>	247.
<i>Depositionsmedel, Öfverståthållareämbe-</i> <i>tets</i>	167.
<i>Djurgårdsfonden</i>	262.

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Domkapitel, se Konsistorier.</i>		
<i>Domkyrkorna</i>	346.	
<i>Domäner, kronans, arrendeinkomsten af</i>	527.	
<i>Domänstyrelsen</i>	519.	
<i>Donationsfonden för anordnande af före- läsningar i astronomi vid sjökrigs- högskolan</i>	262.	
<i>Drottningholms broars arrendemedels fond</i>	262.	
<i>Drottningholms lustslott</i>	9.	
<i>Drottninghuset</i>	244.	
<i>Döfstuminstitutets donationsmedels fond</i>	264.	
<i>Döfstumlärarnas pensionsanstalt</i>	581.	

E.

<i>Ecklesiastika boställenas skogsfond</i>	264.	
<i>Ecklesiastikdepartementet</i>	328.	
<i>Edholms, C. M., donation till Sveriges sjöförsvaret</i>	262.	
<i>Egnahemslånefonden</i>	264.	
<i>Ekmans, Oskar, donationsfond</i>	70.	
<i>Eksjö realskola</i>	374.	
<i>Elementarlärarnes änke- och pupillkassa</i>	569.	
<i>Elementarskolan, Nya</i>	382.	
<i>Enköpings realskola</i>	374.	
<i>En per millefonden</i>	76, 262.	
<i>Eskilstuna realskola</i>	376.	
„ <i>tekniska skola</i>	421.	
<i>Expeditionsafgiftsuppbörden inom kon- sulatdistrikten</i>	56.	

F.

<i>Falköpings samskola</i>	374.	844.
<i>Falu allm. läroverk</i>	376.	
<i>Farmaceutiska institutet</i>	476.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Femårsfonden</i>	339.	
<i>Filénska testamentsfonden</i>	264.	
<i>Filipstads samskola</i>	378.	
<i>Finansdepartementet</i>	251.	
<i>Fiskerinäringens befrämjande fonden för</i>	264.	
<i>Fiskerinäringens understöd, anslag till</i>	542.	
<i>Flottans pensionskassa</i>	556.	
<i>Folkskolelärare- och lärarinneseminarieerna</i>	346.	
<i>Folkskolelärarnes pensionsinrättning</i>	571.	
<i>Folkundervisningen</i>	396.	
<i>Folkundervisningens befrämjande, Säll-</i> <i>skapet för</i>	408.	
<i>Fonden för anordnande af lokaler för</i> <i>statens ämbetsverk i hufvud-</i> <i>staden</i>	262.	
" " <i>Karl XII:s monument</i>	262.	
" " <i>en minstation till skyddande</i> <i>af inloppet till Gäfle</i>	262.	
" " <i>fiskerinäringens befrämjande</i>	264.	
" " <i>svenska hornboskaps- och får-</i> <i>afvelns förädling</i>	264.	
" " <i>underhåll af segeldjupet i</i> <i>Hjälmarens m. m.</i>	262.	
<i>Fonder, af statskontoret förvaltade</i>	262.	
" som förut varit ställda under arméförvaltningen	76.	
<i>Fonder och kassor, tillhörande fjärde</i> <i>hufvudtiteln</i>	70.	
<i>Fria Konsternas akademi</i>	456.	
<i>Fryksände pastorats regleringsfond</i>	264.	
<i>Fyr- och båkmedel, se Tullverket.</i>		
<i>Fångvårdsstyrelsen</i>	32.	656.
<i>Förenade mötespassevolanskassornas fond</i>	70, 76, 262.	
<i>Förslagsanslagen, tabell öfver nettobristen</i> <i>åren 1905—1909</i>	630.	
<i>Försvarsväsendets byggnadsfond</i>	264.	
<i>Försäkringsinspektionen</i>	232.	
<i>Rev. ber. ang. statsverket för år 1909.</i>		113

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
G.		
<i>Garnisonerade och icke garnisonerade armén, kostnader för</i>	78.	
<i>Generalpoststyrelsen</i>	178.	739, 878.
<i>Generaltullstyrelsen</i>	298.	775.
<i>Geologiska undersökningar, anslag till fortsättning af</i>	539.	
<i>Gellivare—Riksgränsen</i>	204.	
<i>Gieseckes, J. S. donationsfond</i>	339.	
<i>Gripsholms slott</i>	11.	
<i>Grönsinka, skogsskolan i</i>	531.	
<i>Gymnastiska centralinstitutet</i>	426.	
<i>Gäfle allm. läroverk</i>	374.	
<i>” fonden för en minstation till skyddande af inloppet till</i>	262.	
<i>” navigationsskola</i>	159.	
<i>Göta hofrätt</i>	28.	
<i>Göteborgs latinläroverk</i>	378.	
<i>” realläroverk</i>	378.	
<i>” domkyrka</i>	348.	
<i>” hospital</i>	223.	
<i>” navigationsskola</i>	158.	
<i>” västra realskola</i>	378.	841.
<i>” östra realskola</i>	378.	
H.		
<i>Haga lustslott och park</i>	15.	652.
<i>Halmstads allm. läroverk</i>	378.	
<i>Handelsflottans pensionsanstalt</i>	560.	
<i>Handels- och sjöfartsfonden</i>	262.	
<i>Haparanda samskola</i>	380.	845.
<i>Hjälmarén, fonden för underhåll af segeldjupet i</i>	262.	
<i>Hof- och slottsstaterna</i>	7.	
<i>Hofrätt, Göta</i>	28.	
<i>” Svea</i>	26.	
<i>” öfver Skåne och Blekinge</i> ...	29.	655.

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Hofrätten, Krigs-</i>	31.	
<i>Hornboskaps- och fårafvelns förädling, fonden för</i>	264.	
<i>Hospital och asyler</i>	222.	
<i>Hospitalsväsendet, redogörelse för där- till anslagna medel</i>	222.	
<i>Hudiksvalls allm. läroverk</i>	374.	
<i>Hufvudtiteln, första</i>	7.	
,, andra	21.	
,, tredje	42.	
,, fjärde	58.	
,, femte	98.	
,, sjätte	160.	
,, sjunde	251.	
,, åttonde	328.	
,, nionde	486.	
,, tionde	548.	
<i>Hunneberg, skogsskolan å</i>	531.	
<i>Hvitfeldtska stipendiefonden</i>	390.	
<i>Hydrografiska-biologiska kommissionen, svenska</i>	547.	
<i>Hydrografiska byrån</i>	541.	
<i>Hällnäs skogsskola</i>	530.	
<i>Hälsingborgs allm. läroverk</i>	376.	
<i>Härnösands allm. läroverk</i>	380.	837.
,, domkyrka	358.	
,, hospital	223.	
,, navigationsskola.....	159.	
,, tekniska skola.....	421.	
<i>Högre lärarinneseminariet</i>	392.	
<i>Högsta domstolen</i>	23.	
I.		
<i>Inkomster, statsverkets</i>	266.	
,, afkortningar å	270.	
<i>Inlandsbanan, undersökningar för</i>	212.	
<i>Institutet för blinda</i>	466.	
<i>Invalidhusfonden</i>	70, 76, 264.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
J.		
<i>Jakobs realskola</i>	380.	
<i>Johnsonska donationsfonden</i>	262.	
<i>Jordbruksdepartementet</i>	486.	
<i>Jordförmedlingsfonden</i>	264.	
<i>Justitiedepartementet</i>	21.	
<i>Justitiekanslärämbetet</i>	25.	774.
<i>Justitierevisionen, nedre</i>	23.	
<i>Jämförelsetabeller mellan statsinkoms- ternas beräknade och influtna be- lopp m. m.</i>	588.	
<i>Jämtlands roteringskassa</i>	97.	
<i>Jämtländska lappväsendets fond</i>	264.	
<i>Jämtländska renbetesfjällens skogsfond</i>	264.	
<i>Järna—Norrköping, statsbanan mellan</i>	208.	
<i>Järnvägsbyggnader, statens</i>	200.	
<i>Järnvägsmedlen, sammandrag af</i>	214.	
<i>Järnvägsstyrelsen</i>	192.	750.
<i>Järnvägstrafik, statens</i>	192.	
" " tabell öfver in- komster och ut- gifter af.....	216.	
" " pensionsinrätt- ningar.....	562.	
<i>Jönköpings allmänna läroverk</i>	376.	838.
K.		
<i>Kabinettskassan</i>	42.	
<i>Kalmar allm. läroverk</i>	378.	
" <i>domkyrka</i>	348.	
" <i>navigationsskola</i>	159.	
<i>Kammarkollegii aktoratsräkning</i>	255.	
<i>Kammarkollegium</i>	254.	769.
<i>Kammarrätten</i>	283.	
<i>Kammarrättens aktoratsräkning</i>	284.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Karl XII:s monument, fonden för</i>	262.	
<i>Karantänsinrättningen å Känsö</i>	249.	
<i>Karlshamns realskola</i>	378.	
<i>„ navigationsskola</i>	159.	
<i>Karlskrona allm. läroverk</i>	376.	
<i>Karlstads</i> „ „	378.	
<i>„ domkyrka</i>	350.	
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet</i> ..	364.	
<i>Kartverket, allmänna</i>	535.	
<i>„ geologiska</i>	539.	
<i>Katarina realskola</i>	380.	
<i>Kloten, skogsskolan å</i>	531.	
<i>Kolleberga, skogsskolan å</i>	531.	
<i>Kommittéer, kostnader för</i>	590.	
<i>Kommerskollegium</i> ..	308.	
<i>Konsistorierna, folkskolelärareseminarier- na och domkyrkorna</i> ..	346.	
<i>Konsistorium i Göteborg</i>	348.	
<i>„ „ Härnösand</i>	350.	
<i>„ „ Kalmar</i>	348.	
<i>„ „ Karlstad</i>	350.	
<i>„ „ Linköping</i>	348.	
<i>„ „ Luleå</i>	350.	
<i>„ „ Lund</i>	348.	
<i>„ „ Skara</i>	346.	
<i>„ „ Stockholm</i>	358.	
<i>„ „ Strängnäs</i>	346.	
<i>„ „ Uppsala</i> ..	346.	
<i>„ „ Västerås</i>	348.	
<i>„ „ Växjö</i>	348.	
<i>„ „ Visby</i>	358.	
<i>Konstantinopel, sammandrag af räkenskaperna öfver hyresinkomsten af kronans fastighet i</i>	56.	
<i>Konsulat- och expeditiönsafgifter, uppgifter om beloppet af</i>	56.	
<i>Konsulattjänstemäns inkomster af expeditiönsafgifter</i>	56.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
	Sid.	Sid.
<i>Kontroll- och justeringsstyrelsen</i>	252.	
<i>Kontrollverket</i>	281.	
<i>Kreditivet, å lilla anvisade medel</i>	70.	
<i>Krigshofrätten</i>	31.	
<i>Krigshögskolan</i>	89.	
<i>Krigsskolan</i>	92.	
<i>Krigsskolans elevmedel</i>	70.	
<i>Kristianstads allm. läroverk</i>	376.	
<i>Kristinehamn, läroanstalten för blinda i</i>	470.	
<i>Kristinehamns realskola</i>	378.	
„ <i>hospital</i>	223.	
<i>Kronoräkenskaper, Stockholms stads och</i> <i>länens landsböcker</i>	168.	693.
<i>Krylbo—Örebro, statsbanan mellan</i>	206.	
<i>Kungl. biblioteket</i>	336.	
<i>Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrätt-</i> <i>ningen</i>	390.	
<i>Kungl. slottet</i>	7.	
<i>Kungl. teaterns reservfond</i>	262.	
<i>Kungsholmens realskola</i>	380.	832.
<i>Känsö karantänsanstalt</i>	249.	
<i>Köpings samskola</i>	376.	

L.

<i>Lamms, Jacques prisfond</i>	339.	
„ „ <i>stipendiefond</i>	339.	
<i>Landsarkiven</i>	332.	
<i>Landsböcker, länens</i>	168.	693.
<i>Landskrona realskola</i>	378.	
<i>Landtbruksakademien</i>	493.	
<i>Landtbruksinstitutet, Alnarps</i>	500.	
„ <i>Ultuna</i>	495.	
<i>Landtbruksskolor, anvisade anslag till</i>	512.	
<i>Landtbruksstyrelsen</i>	488.	
<i>Landtförsvarets fond för försvarsändamål</i>	262.	
<i>Landtförsvarsdepartementet</i>	58.	
<i>Landtmannaskolor, anvisade anslag till</i>	512.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Landtmäteristyrelsen</i>	532.	
<i>Lasarettsläkarnas pensionskassa</i>	578.	
<i>Letterstedtska föreningen, se Vetenskaps- akademien.</i>		
<i>Lidbackska stipendiefonden</i>	350.	
<i>Lidköpings realskola</i>	374.	842.
<i>Lifrustkammaren</i>	344.	
<i>Linköpings allm. läroverk</i>	374.	
<i>Linköpings domkyrka</i>	346.	
<i>Ljungstedtska friskolan i Linköping</i>	346.	
<i>Lotsstyrelsen</i>	154.	
<i>Luleå allm. läroverk</i>	380.	824.
<i>Luleå—Gellivarebanan</i>	204.	
<i>Lunds allm. läroverk</i>	376.	838.
„ <i>domkyrka</i>	348.	
„ <i>hospital och asyl</i>	223.	
„ <i>landsarkiv</i>	334.	
„ <i>universitet</i>	358.	
<i>Långmanska donationsfonden</i>	262.	
<i>Länsräkenskaperna, sammandrag af</i>	168.	693.
<i>Lärarinneseminariet, Högre</i>	392.	
<i>Läroanstalterna för blinda</i>	470.	
<i>Lärooverken, allmänna</i>	374.	
„ „ <i>öfverstyrelsen för</i>	371.	800.

M.

<i>Malmö allm. läroverk</i>	376.	
„ <i>asyl</i>	223.	
„ — <i>Billesholms m. fl. järnvägar</i> (<i>Västkustbanan</i>)	206.	
„ <i>navigationsskola</i>	159.	
„ <i>realskola</i>	376.	833.
„ <i>teknisk skola</i>	421.	
<i>Manufakturförlagslånefonden</i>	262.	
<i>Mariestads realskola</i>	374.	843.
„ <i>kyrkas stora kista</i>	346.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Marinförvaltningen</i>	98.	677, 856.
<i>Marstrand, försäljningsmedel för tomter</i>	70.	
<i>Medicinalstyrelsen</i>	218.	
<i>Medicinalstyrelsens redovisning för till hospitalsväsendet anslagna medel</i>	222.	
<i>Mejeriskolor, anvisade anslag till</i>	512.	
<i>Meteorologiska centralanstalten, se Ve- tenskapsakademien.</i>		
<i>Militärsällskapets i Stockholm krigsskole- stipendiefond</i>	262.	
<i>Morjärv-Lappträsk, statsbanan mellan</i>	208.	
<i>Mossebo m. fl. fastigheter</i>	70.	
<i>Munderingsmedel, arméns</i>	72.	
<i>Musikaliska akademien</i>	461.	
<i>Musikkonservatoriet</i>	465.	
<i>Myntverket</i>	278.	

N.

<i>Nationalmuseum</i>	338.	
<i>Naturhistoriska riksmuseum, se Veten- skapsakademien.</i>		
<i>Nautisk-meteorologiska byrån</i>	152.	
<i>Navigationsskolorna</i>	158.	
<i>Noréenska testamentsfonden</i>	262.	
<i>Norrbottens hästjägareskvadrons fond</i> ..	70, 76, 262.	
<i>Norrköpings allm. läroverk</i>	374.	836.
<i>tekniska skola</i>	421.	
<i>Norrländ öfre, stambanan genom</i>	202.	
<i>Norrländska nyodlingsfonden</i>	264.	
<i>Norrmalm, latinläroverket å</i>	380.	
<i>realläroverket å</i>	380.	806.
<i>Norrtälje samskola</i>	374.	834.
<i>Nya elementarskolan i Stockholm</i>	382.	
<i>Nyköpings allm. läroverk</i>	376.	
<i>hospital</i>	222.	
<i>Nödhjälpsfonden, allmänna</i>	264.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
O.		
<i>Odlingslånefonderna, äldre och nya</i>	264.	
<i>Omberg, skogsskolan å</i>	531.	
<i>Ordinarie inkomster, statsverkets</i>	266.	
<i>Oskarshamns realskola</i>	378.	844.
P.		
<i>Palmqvistska fonden till Stockholms be- fästade</i>	70, 76, 262.	
<i>Patent- och registreringsverket</i>	320.	
<i>Patent- och varumärkesafgifters fond</i> ..	262.	
<i>Pensionsanstalt, barnmorskornas</i>	579.	
,, döfstumlärarnes	581.	
,, handelsflottans	560.	
<i>Pensionsfonden för civila tjänstinne- hafvare</i>	264.	
<i>Pensionsinrättningar, civilstatens</i>	548.	
,, folkskollärarnes ..	571.	
,, statens järnvägstrafiks ..	562.	
,, telegrafverkets ..	567.	
<i>Pensionskassa, arméns</i>	553.	
,, flottans	556.	
,, lasarettsläkarnas	578.	
<i>Pensionskassornas ställning, samman- drag af</i>	582.	
,, d:o under åren 1904—1909 ..	586.	
,, inkomst- och utgiftsposter, jämförelse mellan	584.	
<i>Piteå samskola</i>	380.	
,, <i>hospital och asyl</i>	223.	
<i>von Platens, Baltzar, stipendiefond</i>	262.	
<i>Posses, grefve Erik, donationsfond</i>	264.	
<i>Postsparbanken</i>	292.	
<i>Postverket</i>	178.	739, 878.
<i>Prästerskapets änke- och pupillkassa</i> ..	576.	
,, löneregleringsfond	264.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
R.		
<i>Ramsele pastorsboställes skogsförsäljningsmedels fond</i>	262.	
<i>Rederinäringens understödjande, lånefonden för</i>	262.	
<i>Regementsförvaltningarnes redogörelser för arméns munderingsmedel, sammandrag af</i>	72.	
<i>Resor, Statsrevisorernes</i>	647.	
<i>Riddarholmskyrkan</i>	291.	
<i>Rikets allm. kartverk</i>	535.	
<i>Rikets generallandtmäterikontor</i>	498.	
<i>Riksarkivet</i>	330.	
<i>Riksförsäkringsanstalten</i>	230.	
<i>Rosersbergs slott</i>	19.	
<i>Roteringskassa, Jämtlands</i>	97.	
S.		
<i>Sala samskola</i>	376.	845.
<i>Sandförsäljningen vid Haga</i>	17.	
<i>Scharps, J. H., donationsfond</i>	339.	
<i>Serafimerlasarettet</i>	472.	
<i>Sifferuppgifternas öfverensstämmelse med räkenskaperna, ang. ansvarigheten för</i>	651.	
<i>Sjöförsvarsdepartementet</i>	98.	
<i>Sjökarteverket</i>	150.	
<i>Sjökrigshögskolan</i>	147.	
" fonden för anordnande af föreläsningar i astronomi.....	262.	
<i>Sjökrigsskolan</i>	148.	
<i>Sjömätningar, anslaget för</i>	150.	
<i>Sjöstedtska tomten</i>	70.	
<i>Skara allm. läroverk</i>	374.	839.
" <i>domkyrka</i>	346.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Skara veterinärrättning</i>	510.	
<i>Skellefteå samskola</i>	380.	
<i>Skellefteå—Kallholmen, statsbanan mel- lan</i>	208.	
<i>Skiften och afvittringar</i>	534.	
<i>Skogshall, skogsskolan å</i>	531.	
<i>Skogsinstitutet</i>	528.	
<i>Skogsskolorna</i>	530.	
<i>Skogsvårdsafgifter</i>	303.	
<i>Skrifmaterialier och expenser, uppgift å förslagsanslagens ställning åren 1900—1909</i>	640.	
<i>Skånska hofrätten</i>	29.	655.
<i>Sköfde realskola</i>	374.	844.
<i>Slott, Stockholms, anslaget till repara- tioner å</i>	7.	
<i>Slottet, kungl., anslag till brandväsendet m. m. vid</i>	8.	
<i>Småskollärares m. fl. ålderdomsunder- stödsanstalt</i>	574.	
<i>Småskollärares m. fl. ålderdomsunder- stödsfond</i>	264.	
<i>Sockerskatten, se Tullverket.</i>		
<i>Stambanan genom öfre Norrland</i>	202.	
<i>Statens ämbetsverki hufvudstaden, fonden för anordnande af lokaler för</i>	262.	
<i>Statens järnvägsbyggnader</i>	200.	
„ <i>järnvägstrafik</i>	192.	
„ <i>järnvägstrafiks pensinsinroättningar</i>	562.	
<i>Statistiska centralbyrån</i>	324.	
<i>Statskontoret</i>	256.	693, 766, 769, 874.
<i>Statskontorets fonder</i>	262.	
<i>Statsinkomsterna, jämförelsetabeller mellan deras beräknade och influtna belopp</i>	588.	
<i>Statsverkets inkomster</i>	266.	
„ „ <i>afkortningar å</i> ...	270.	
„ „ <i>skulder och tillgångar</i>	5.	

	Revisions- berättelsen.	Utlåtanden.
	Sid.	Sid.
<i>Stipendiefond, Baltzar von Platens</i>	262.	
„ <i>Militärsällskapets i Stockholm</i>	262.	
Se för öfrigt <i>Fonder</i> .		
<i>Stockholms allmänna barnhus</i>	479.	
„ <i>alkoholisthem å Eolshäll</i> ...	250.	
„ <i>hospital</i>	222.	
„ <i>latinläroverk, norra</i>	380.	
„ „ <i>södra</i>	380.	828.
„ <i>navigationsskola</i>	158.	
„ <i>realläroverk å Norrmalm</i> ...	380.	806.
„ „ <i>å Östermalm</i> ...	380.	
„ <i>slott, anslag till reparationer å</i>	7.	
„ „ <i>anslag till brandväsendet</i>		
„ <i>och yttre lyshållningen vid</i>	8.	
„ <i>stads kronoräkenskaper och</i>		
„ <i>länens landsböcker</i>	168.	693.
„ <i>läroverks byggnadsfond</i>	382.	
„ <i>undervisningsverk</i>	380.	
„ <i>tekniska skola</i>	420.	
<i>Strängnäs allm. läroverk</i>	376.	
„ <i>domkyrka</i>	346.	
<i>Strömsholms slott</i>	18.	
<i>Strömstads samskola</i>	378.	
„ <i>navigationsskola</i>	159.	
<i>Stuteriöfverstyrelsen och stuteristaten</i> ...	515.	
<i>Stämpeluppbörden</i>	276.	
<i>Sundsvalls allmänna läroverk</i>	380.	839.
<i>Svea hofrätt</i>	26.	
<i>Svenska akademien</i>	430.	
„ <i>hydrografisk-biologiska kommis-</i>		
„ <i>sionen</i>	547.	
„ <i>trädgårdsföreningens elevskola</i>	514.	
<i>Sveriges geologiska undersökning</i>	539.	
<i>Sällskapet för folkundervisningens be-</i>		
<i>främjande</i>	408.	
<i>Söderhamns realskola</i>	374.	
<i>Södermalms allm. läroverk</i>	380.	828.
<i>Södertälje samskola</i>	376.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
T.		
<i>Tekniska högskolan</i>	411.	
,, <i>högskolans materialprofnings- anstalt</i>	415.	
<i>Tekniska skolorna</i>	420.	
<i>Telegrafverket</i>	183.	747, 885.
<i>Telegrafverkets pensionsinrättningar</i>	567.	
<i>Torfindustriens understödjande, låne- fonden för</i>	264.	
<i>Trafikinkomster och utgifter å statens järnvägar 1900—1909</i>	216.	
<i>Trelleborgs samskola</i>	378.	
<i>Trollhätte kanal- och vattenverk</i>	234.	
<i>Trosspassevolansfonden</i>	76.	
<i>Trädgårdsföreningens elevskola</i>	514.	
<i>Trädgårdsskolor, anvisade anslag till</i>	513.	
<i>Tullverket</i>	298.	775.
<i>Tvångsuppfostringsanstalten å Bona</i>	38.	
U.		
<i>Uddevalla realskola</i>	378.	
<i>Ulriksdals slott</i>	13.	
<i>Ultuna landtbruksinstitut</i>	495.	
,, <i>egendom</i>	497.	
<i>Umeå allmänna läroverk</i>	380.	840.
<i>Understödsfonden för behöfvande svenskar i Paris</i>	262.	
<i>Undsättningsfonden</i>	264.	
<i>Universitetet, Lunds</i>	358.	
,, <i>Uppsala</i>	352.	
<i>Uppsala allm. läroverk</i>	374.	
,, <i>domkyrka</i>	346.	
,, <i>hospital och asyl</i>	222.	
,, <i>landsarkiv</i>	332.	
,, <i>universitetet</i>	352.	
<i>Utrikesdepartementet</i>	42.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
V.		
<i>Vadstena samskola</i>	374.	
„ <i>hospital och asyl</i>	222.	
„ <i>krigsmanshusfond</i>	70, 76, 264.	
„ <i>landsarkiv</i>	332.	
<i>Varbergs realskola</i>	378.	
<i>Vattenfallsstyrelsen samt Trollhätte kanal- och vattenverk</i>	234.	
<i>Vattenfallsstyrelsens ekonomiska ställning den 31 december 1909</i>	238.	
<i>Vaxholms stad, tomtören för reglering af</i>	70.	
<i>Westzynthii testamentsfond</i>	262.	
<i>Vetenskapsakademien</i>	434.	
<i>Veterinärinrättningen i Skara</i>	510.	
<i>Veterinärinstitutet</i>	506.	
<i>Vimmerby samskola</i>	374.	
<i>Visingsö skolegodsfond</i>	264.	
<i>Visby allm. läroverk</i>	380.	
„ <i>arkivdepå</i>	334.	
„ <i>domkyrka</i>	358.	
„ <i>hospital</i>	223.	
„ <i>navigationsskola</i>	159.	
<i>Vitterhets-, historie- och antikvitetsaka- demien</i>	450.	
<i>Volontärvakansfonden</i>	70, 76, 262.	
<i>Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen</i>	172.	
<i>Vännäs—Umeå, statsbanan mellan</i>	204.	
<i>Värfvade armén, sammandrag öfver samt- liga kostnader för: se Garnisonerade armén.</i>		
<i>Vänersborgs allm. läroverk</i>	374.	829.
„ <i>hospital och asyl</i>	223.	
<i>Västerviks allm. läroverk</i>	374.	840.
„ <i>navigationsskola</i>	159.	
<i>Västerås allm. läroverk</i>	376.	
„ <i>domkyrka</i>	348.	
<i>Västkustbanan</i>	206.	

	Revisions- berättelsen. Sid.	Utlåtanden. Sid.
<i>Växjö allm. läroverk</i>	376.	841.
" <i>domkyrka</i>	348.	
" <i>hospital</i>	222.	
" <i>läroanstalt för blinda</i>	470.	
Y.		
<i>Ystads allm. läroverk</i>	376.	
Ä.		
<i>Ålderdomsunderstödsanstalt, småskolelä- rars m. fl.</i>	574.	
<i>Äleniska fonden</i> (direktionen för Stock- holms stads undervisningsverk).....	350.	
<i>Ämåls samskola</i>	378.	
Å.		
<i>Ångelholms samskola</i>	378.	
<i>Anke- och pupillkassa, elementarlärarnes</i>	569.	
" " " <i>prästerskapets</i>	576.	
Ö.		
<i>Öfverintendentsämbetet</i>	285.	772, 889.
<i>Öfversikt öfver statsverkets tillgångar och skulder</i>	5.	
<i>Öfverstyrelsen för rikets allmänna läro- verk</i>	371.	800.
<i>Öfverståthållareämbetet</i>	162.	688.
<i>Öfverståthållareämbetets depositionsmedel</i>	167.	
<i>Örebro allm. läroverk</i>	376.	830.
" <i>tekniska skola</i>	421.	
<i>Örnsköldsviks samskola</i>	380.	
<i>Östermalms realläroverk</i>	380.	
<i>Östersunds allm. läroverk</i>	380.	
<i>Östersund—Ulriksfors, statsbanan mellan</i>	210.	